

Charters welke betrekking hebben op Schoonhoven en omgeving, 1232-1633

transcriptie en samenstelling door
H.A. Verhoef

1232, juni 28.

Graaf Floris IV verleent aan de broeders van de Duitse orde (te Koblenz) tolvrijdom te Ammers dan wel te Niemandsvriend voor één schip geladen met 100 vaten wijn of met andere goederen van dezelfde waarde die hun zelf toebehoren jaarlijks welke vrijdom van kracht zal blijven ingeval hij zijn tolleren mocht verpanden, met de bepaling dat hij hun goede werken als een hunner deelachtig zal zijn.
O.H.Z. 536 2e deel.

1233, mei 2.

Graaf Floris IV kent aan Bernard van Dolre een rente toe van zes pond Holl. jaarlijks op 11 november te ontvangen uit de tol van Ammers welke rente de graaf kan afkopen voor 20 pond waarvoor Bernard dan een goed zal kopen dat hij van de graaf in leen zal houden.
O.H.Z. 551, 2^e deel. V.M. I 211.

1243, september.

Herbaren van der Lede. Ridder, neemt van het Utrechtse Dom kapittel de goederen te Heukelom met het presentatie recht van de parochiepriester aldaar in erfelijke pacht voor vijf pond per jaar.
O.H.Z.II.634. O.B.U.1003.

1247.

Johannes heer van Leede vergunt aan die van Vijftienhoven om een wetering door zijn land te maken. (Giselberto de Zevendre, Frederico filio eius, Samsoni ceterisque parrochianis in xv mansubus).
Getuigen; Florentius filius meus, Wilhelmus de Malburch filius sororus mee, Hugo Botre, Samson fratre meus.
O.B.U.1154.

1248, april 13.

Willem gekozen roomskoning verleent aan de abt en het convent van sint Paulus te Utrecht tolvrijdom voor de van hun bezittingen in Holland langs IJssel en Lek aangevoerde goederen en bestemd voor eigen gebruik tot een bedrag van 30 scelling en een penning Holl. per jaar.
O.H.Z. 746.

1248, april 17, Schoonhoven.

Jan, heer van der Lede verleent aan Gijsbrecht van Zevender en diens zoon Frederik alsmede aan Samson en de overige ingezetene van Noord Zevender het eeuwigdurende recht van vrije afwatering door zijn gebied.
O.H.Z. 747.

1250, februari 17, Dordrecht.

Roomskoning Willem verleent aan de burgers van Dordrecht het voorrecht dat zij te Ammers, Moordrecht, Niemandsvriend en Almsvoet alleen voor wijn, laken, staal en ijzer de volle tol

betalen, voor zout en graan de halve en voor alle overige waren van tol betaling zijn vrijgesteld.

Van Mieris I, 255, O.H.Z. 840.

1253, december 26.

Wouter, heer van Langerak verleent een keur aan de ingezetenen van zijn gebied.
O.H.Z. 990.

1254, maart 17.

Jan v.d. Lede, ridder, beleent zijn schoonzoon Frederik van Zevender met ruim 100 morgen land in Kabouw en met vijf morgen in de Geer, beide met tiend, cijns en gerecht, voorts met een hoeve in Bonrepas alsmede met een halve hoeve behorende tot een goed dat hij van de Graaf van Holland in leen houdt en bepaald dat voor die lenen te zamen telkens slechts een maal heergewaad gegeven behoeft te worden en dat ze eeuwig onversterfelijk zullen zijn.
O.H.Z. 998, OSU 1283.

1254, december 20.

Proost, deken en kapittel van St. Marie te Utrecht dragen een derde deel van de grove tiend ende gehele smalle tiend van Noord Zevender in Lopik over aan Ghijsbrecht van Zevender die die tienden erfelijk van het kapittel zal houden.
O.H.Z. 1036, OSU 1344.

1259/60, maart 14.

Akkoord tussen Willem van Brederode en Jan van Arkel over Gemoetssloot en Heldeliefsloot en het leggen van eene sluis in Polsbroeker wetering.
Register v. Holland, oorkonden die bij Van Mieris ontbreken. Blz.53. Origineel op perk.
Vermeld in de Nass. Arch. No 142.

1258.

Hugo Botter, heer van der Lede verkoopt aan de ingezetenen van Polsbroek een watergang in de Vlist.
(inv. Nass. Domein arch. F. 2077, no.I) OSU 1472.

1268, oktober 23.

Hendrik, heer van der Lek, ridder, verklaart van de deken en het kapittel van St. Marie de gerechten van Lopik en Bonrepas met tiend en tins in lijfpacht ontvangen te hebben.
OSU 1746.

1271, mei 1.

Akte waarbij Floris V Nicolaas van Cats beleent met een huis en erf en goederen bij Cats, nadat dit huis, erf en goederen door Nicolaas aan de graaf zijn opgedragen.
OAS 185 (charter).

1271, mei 1.

Akte waarbij Floris V, Nicolaas van Cats beleent met een huis en erf en goederen bij Cats, nadat dit huis erf en goederen door Nicolaas aan de graaf zijn opgedragen. (charter).

Ik Floris grave van hollant make cund alden genen die dese lettren sullen sien ende horen dat mi clais van kats gaf sin hus te kats ende sin hovinge ende die hofsteden dieromme liggen ende die helt van al dien hofsteden van dien die an die nort side liggen van kats 1 sticke lant

dat men het tmat ende 1 ander heit tmorkin ende noch 1 het die hofstede ende ine mole der op stande ende x ghemete lants an die nort side van den tien weghe die heinrich van kats waren ende iii.c.ghemete ambocht nortwert van kats dat te voren sin leen was dit vor ghenomde hus ende erve ende ambocht dat heb ic claise van kats weder ghegheven van mi te rechten lienne scot vri van alle scote ende also dat emmer mier bliven sal op sin erfnamen op ten ousten sonne darrien es en darre ghien ennes dar salt bliven op die outste dochter ende esser gien kint so salt bliven op den ousten ende op den nasten van den vader omme dat ic wille dat dit vast ende ghestade blive en dat niemen ne breke die na mi comt so heb iec don seghelen met minnen seghele ende hebe ghebeden den hiere van vorne en den hiere ter linge dat sit geseghelt heben torcondene ioff te donne ware dit gheschiede te siericsie in scouden int jaer ons heren mcclxxi in meie daghe.

1272.

Harbartus de Lede, heer van Haastrecht verkoopt aan Wouter Utengoie en Frederik van Zevender een watergang ten behoeve van het land van Langerak en Kabau.
(Vervolg op Van Mieris II, blz. 74).

1272, juli 23.

Floris, graaf van Holland geeft aan Nicolaas van Cats, dat de poorters van Gouda tolvrij varen en meer andere voorrechten genieten zullen. Voorts alle wetten zoals die gelden te Leiden.
Van Mieris I, 363.

(1272).

Graaf Floris beveelt zijn tollenaars in Ammers, in Niemansvriend, Moordrecht, Dubbelmonde, Dordrecht, Geervliet en Strenemunde, dat ze het volk van vrouwe Alijd van Henegouwen, dit is Schiedam, tolvrij laten varen.
Van Mieris I, 376.

1274, juni 22.

De proost van St.Salvator te Utrecht geeft in erfpacht aan het kapittel de visserijen in de IJssel tussen Gouderak en IJsselmonde en in de Lek van Schoonhoven tot boven Schoneberg.
(de Geer, Bijdr. Tot de gesch. en oudh. Van Utrecht blz. 363).

1277, april 1.

Graaf Floris V en verscheidene edellieden geven handvesten en wetten aan de Alblasserwaard onder andere het benoemen van dertien heemraden.
8 uit Zuid Holland.
2 van de heer van Herlaar.
1 uit het land van Jan v.Arkel.
1 uit het land van Hugo Botter.
1 uit het land van Gijsbrecht van Langerak.
Van Mieris I, 389.

1280, januari 24.

Jan, bisschop van Utrecht verpant Muiden, Weesp, Diemen, Bindelmeersbos ende ambachten, Oudewater, Woerden en Bodegraven aan de graaf van Holland voor zes duizend pont holl.
Welke hij de graaf schuldig was voor de hulp in de oorlog voor Vredeland en Montfoort.
Van Mieris I, 401.

1280, januari 25.

Johan, bisschop van Utrecht geeft zijn leenman Nicolaas van Cats dat zijn lieden te Schoonhoven wonende door t'land van Utrecht tolvrij mogen varen.

Johannes, bij godts genade bisschop van Utrecht, alle geene die desen tegenwoordigen brief sullen sien, eeuwichdurende welvaren in den heere. Alle de werelt sij kond, dat om de verdienste der deugdelyckheyt heeren Nicolaas Catse, ridder, mitsgaders menichvuldighe diensten die hij aen ons en onse kercke dickwils heeft te koste gehangen en veelerhande periculen en arbeyt syns en sijner goederen, die hij sich voor ons en voor onse kercke van Utrecht heeft onderworpen, wij den selven Nicolaas hebben gemaect onsen getrouwen man en der kercke van Utrecht en vasal van onsen eygene goederen, aen hem door ons voldaan en betaelt en niet van de goederen onser kercke geacquireert : willende ook(sijne verdienste sulcx vereyssende) bij rade der Praelaten der kercke van Utrecht en der selver dienstluyden, sijn leen, ofte sijn manschap van ons hem gegunt, amplieren, op dat hij uyt dese beneficie te grager ontrent ons en de kercke van Utrecht den dienste soude amplexeren. Soo vergunnen wij den selven, dat sijne luyden in de stadt Schoonhoven wonende, door ons landt van Utrecht en te water, sonder tollen pachten en vrachtlasten sullen mogen gaen en keeren.

In getuygenisse welcker sake wij het tegenwoordige geschrifte met het zegel onser kercke van Utrecht en vasallen heeren Sueder van Apcoude, heeren Sueders van Bosinchem en heeren Sueders onsen Mareschalcks, ridderen, gezegelt, den selven heeren Niclaese gegeven hebben. Datum in t'jaer des heeren duysent tweehondert tachtig, op St. Pauwels bekeringhe.

Bijgeschreven ; Gecollationeert tegen sijn principael, bezegelt met negen uythangende zegelen en accordeert : bij mij en was ondertekend ; van der Hoef Jansz.

Daar onder stond : Geëxtraheert en accorderende bevonden op den 1 marty 1657, bij mij Cornelis van Stralen.
OAS inv.nr. 910 ; Van Mieris I, 402.

1280, februari 3.

Deken en kapittel van St.Marie te Utrecht geven in erfpacht aan Nicolaas van Cats, ridder, het gerecht van Lopik met tins alsmede de tiend in Bonrepas met de tins en het gerecht.
OBU 2022.

1280, maart 24.

Herbaren van der Leede, ridder, verkoopt onder zekere voorwaarden aan heer Nicolaas van Cats het land Cabauw met tiend en gerecht.

Ic Harbaren van der Liede, riddre, doe kundich al deghenen, die desen brief sien sullen ofte horen, dat ic vercoft hebbe haren Clayse van Catse een lant, dat heet die Cabau ende leghet an Lopike, met tiende ende mid rechte, also heelike also ict dar hadde, om ene summe van penninghen, die hi mi betalet hevet. Ende darbi so hebbe ic hem ghelovet in goeden truwen, dat ic die wateringhe van dien lande, so wanner hise an minen gherechte ghebrocht hevet, dor min gherechte thalver Ysele sal leyden sonder alrehande commer of lettinghe ; ende so sal hi in min gherechte ene sluze legghen, dar dat vorgheseghede lant dor wateren moghe. Ende omdat dese coep ende dese ghesprokene vorwarde, als her ghescreven es, stade ende vaste blive, daarom hebbe ic hem desen brief beseghelt met minen seghele in den iaren ons Heren dusent tvehondert ende thachtentich in onser Vrouwen avonde, als i gheboetsceptet wart.
OAS 186 ; OBU 2026.

1280, mei 3.

Vidimus van charter 3 mei 1280. De elect Jan bezegelt als getuige een oorkonde van Graaf Floris V van Holland waarin deze Nicolaas van Cats, ridder, met Schoonhoven beleent en hem en de ingezetenen van de stad voorrechten verleent.

Bi der gratie ons heren abt van sente mechgiels in andwerpen groet alle de gene die dese letteren solen sien ofte horen ende ombiet hen saluut in onsen here Ghi sult weten dat wi de lettren die hier na bescreven sijn wel beseghelt ende ghescreven saghen in desen woorden ; Wi Florens grave van hollant doen cundich allen den ghenen die dese lettren sullen sien ofte horen dat her Clais van Katse hevet ghecoft ende afgheloest al die lijftocht die vrouwe Asekijn vrouwe van scoenhoven die wijf was wilen eer heren Hughen Botren ende nu wijf es here Sweders van Sulen hadde an den gude van Scoenhoven ende al dat daertoe behorde alsoe groet ende alsoe heellike als her Huge Botre hore lijftocht dat ghemaket hadde ende bi din dat her Hughe ne geen kint na haan ghelaten hevet dat dit goet na hom met rechte soude af mochte van ons houden / ende ons dat goet ledich worden soude na deser vrouwe Asekijn doede ende dat dese vorghenoemde her Clais nu hevet ghecoft ende af gheloest jeghen dese naeghenoemde vrouwe van Scoenhoven bi onsen rade ende bi onsen wille Soe wille wi dat dit cundich sij allen den ghenen die nu jeghenwordich sijn ofte hir na comen solen da twi desen vorghenoemden her Clais omme menegherande trouwen dienst ende swaeren arebeit den hi dicke vor ons ghedaen heft ghegeven hebben te rechten lene dit vorghenoemde goet van Scoenhoven also gehelicke alsit onse vorvaren ende wi dat hadden ende oc also ghehelicke alsit up ons of up ons erfnamen comen mochte in gerechte ende in tiende ende in bede ende dar toe in allen goede dat dar toe behort Wo soe hit ghenemet si met hant gesat sunder allene of een man sins hues vorborde dat ne soude niet rechten sonder onsen baeliu van suuthollant of sinen rechtre.

Voert ware dat sake dat her Clais onsen baeliu of sinen rechtre ontboede ende si dar niet comen en wilden of ne mochten ter stede ende up der stonde also hi rechten soude ende hi des orconde hadde van twee onser mannen soe mach dese vorghenoemde her Clais of sijn rechtre dat rechten sonder onsen baeliu ende sinen rechtre. Ware oec dat zake dat onse baeliu of sijn rechtre daer omme al se si omboden waren soe souden si sitten dar her Clais of sijn rechtre dat berechtete ende wat goede dar af gheviele ofte quamen des soude wi hebben dien helft ende her Clais dander helft Ende soene ende de lantwinninghe de sal staen an desen vorghenoemde here Claise ende niet an ons.

Vort soe hebben wi hem ghegeven alle de ghene de toete sine market comen dat si marke tolle geven solen ende wi gheerloven hem dat hi alle sinen boeten setten mach van sinen heerscap also groet ende also clene also hem selven denket goet Voert hebben wi hem verleent ende willen dat waer dat sake dat enich man uut onsen lande ondaet dade binnen sine porte of sinen gerechte dat onse baeliu of sin rechtre so wanneer dat si vermanet worden van heren Claise of van sinen boeden so selen si den man die di ondaet gedaen hevet in heren Clais gherechte weder in brenghen ten rechte ende al sulke boete als hi op den man bedinghen mach de sal de man boeten ende gelden Ende al de scout de gemaket wert te Scoenhoven ende dat scepenen binnen Scoenhoven cundich is die sullen si huutpanden so waer soet is in onsen landen ende dit ghebiede wi al onsen baeliuwen ende horen rechteren binnen onsen lande dat si dit doen. Vort hebbe wi here Claise verleent dat alle de porteren de binnen Scoenhoven wonen tollen vri varen in allen onsen lande ende dar toe hebbe wi hem oec verleent waret sake date en heighen man in de porte te Scoenhoven quame wonen ende portre dair worden ende dair jaer ende dach woende ongecalengiert ende onegesproken van sinen here des heigen hi geweset hadde dat hi vort meer dair na vri ende ledich blive gelijk enen andere gebornen portre van Scoenhoven.

Ende vort hebbe wi oec heren Claise verleent al dat goet met alle desen punten die hir vore bescreven sijn in deser vorwarden dat dit vorghenoemde goet up ons noch op onse erfnamen niet weder comen mach alsoe langhe alsoe her Claise eneghe sone na sine doet laet of datter enich wittighe man oeft levet die van hem ofte van sinen sonen wittelike hier namaels gewonnen werd In deser manieren te verstane dat emmer de ouste sone de van heren Claise ende van sine sone nederwaert comet dit goet besitten sal in rechten lene alsoe zede ende gewoonte is in hollant behoeden alle desen pointen die hir voren bescreven sijn mar waer dat sake datter na heren Claise doede ende sinre sonen anders geen kint dan dochtre te live ne bleve so soude dit goet weder comen up onse genade. Over dese ghiften ende deser vorwarde was here Johan en gecoren biscop van Utrecht, her Symon van harleem, her Johan persin, her Sweder van Sulen, her Arnout van Eneskerke, her Sweder van Bosincheem ende anders vele onser mannen van hollant ende van zeelant. In orconde van desen dinghe soe hebben wi desen brief doen seghelen met onsen seghelen ende met segelen des vorgenoemden gecornen van utrecht ende der riddre die hir genoemt sijn. Dit gesciede doe wi laghen vor vredelant in den jaren ons heren dusenthich twe hondertich ende achtentich in des heileges dage alsit gevonden wart ende wi besegelden desen brief om dit cundich te makene op sente jacobsdach alsoe men scrvet die jaer ons heren dusent twe hondert ende vier en tachtich.

Met geschonden zegel van St.Michiels.

OAS 189.

1281, augustus 22.

De elect Jan schenkt al de goederen van de Utrechtse kerk binnen Schoonhoven met de werendlijke rechtspraak aan heer Nicolaas van Cats.

Nos Iohannes, Dei gratia Traiectensis electus, notum esse cupimus universis tam presentibus quam futuris, ad quos presentes littere pervenerint, quod nos quicquid habuimus in oppido Sconhoven terre vel possessionis ad nos et ad ecclesiam nostram Traiectensium pertinentis cum fundo et cespite ac omni iurisdictione temporali concessimus et concedimus in hiis scriptis dilecto nobis viro nobili Nicholao de Cats, militi, et suis heredibus iure hereditario possidendum.

In cuius rei testimonium et munimen presentum litteram sigillo nostro fecimus communiri. Datum anno Domini MCC octogesimo primo, in octava Assumptionis beate Marie virginis.

(vertaling)

Wij, Johannes, bij gods genade verkoren bisschop van Utrecht, willen een ieder bekend maken, nu en in de toekomst, die van dese brief zullen kennis nemen dat wij, wat wij hebben in de stad Schoonhoven aan grond en goederen, die aan ons en onze kerk van Utrecht toebehoren met grond en gras en alle tijdelijke gerechtigheid hebben overgedragen en overdragen bij deze brief aan de beminde, edele heer Nicolaas van Cats, ridder, en aan zijn erfgenamen om haar erfrecht te bezitten. Ter getuigenis en bevestiging van deze zaak hebben wij deze brief met onze zegel doen bevestigen. Gegeven in het jaar twaalfhondert een en tachtig, in de octaaf van de heilige Maria ten hemel opneming.

OAS 187 ; OBU 2077.

1281, oktober 20.

Graag Floris V vergund aan heer Gijsbrecht van Langerak en aan de goede lieden aldaar wonende tussen Gelkenesse en Thienhoven uit te wateren door de Giessen ende Giesendam in de Merwede.

Handv. Van de Overwaard, blz. 14.

1281, oktober 29.

De elect Jan vergunt aan Nicolaas van Cats, ridder, om vijf morgen lands ten oosten van de gracht van Schoonhoven volgens hetzelfde recht van de Utrechtse kerk te houden als volgens welk deze genoemde stad houdt.

Iohannes, Dei gratia Traiectensis electus, delecto fideli suo domino Nicholao de Kats, militi, salutem in affectu.

Merita vestra omni quo possumus affectu respicientes, quinque iugera terrarum iacentia iuxta fossatum vestrum de Scoenhoven versus orientalium partem in terra nostra sunt, vobis et successoribus vestris libertamus eadem libertate, iure et iurisdictione tenenda a nobis sive ab ecclesia nostra Traiestensi, qua libertate et iure dictum opidum de Scoenhove tenetis et possidetis ; nostrarum presentium testimonio litterarum. Datum anno Domini MCCLXXX primo, feria quarta post festum apostolorum Symonis et Iude.

OAS 190 ; OBU 2081.

1282.

Vidimus van de abt van het klooster St.Michiel te Antwerpen, 1284, van een oorkonde van graaf Floris V waarbij deze aan Claes van Cats, die hem heeft opgedragen Hazerswoude, zijn huis Rijnsburg en opbrengsten uit de bedden van Rijnsaterswoude, Waddinxveen en Warmond en de tiende van Nieuwkoop, geeft de renten op inkomsten van Naardinkland, Muiden, Diemen, Bijlmerbroek en Weesp en van het land van Woerden en hem bovendien 5000 lb. belooft, 1282.

OAS 191.

1284, juni 4.

Graaf Floris V geeft aan die van Dordrecht vrijheid van tol van alle goederen door het gehele land. Tevens mogen zij zelf beschikken over de makelaardij te Dordrecht en mogen zij zelf schepenen en raadsmanen kiezen.

Van Mieris I, 435.

1290, juni 12.

Acte waarbij Graaf Floris V bekent aan heer Nicolaas van Cats (de jongere) drie duizend vijfhonderd pond hollands schuldig te zijn.

OAS 192.

1293, juni 5.

De Graaf van Holland bevestigt de brief, door welke heer Herbaren, heer van Haastrecht bekent aangenomen te hebben het water van Lopik door zijn land tot de Vlist en voort ter halver IJssel te geleiden.

Wi Herbern van Haestrecht groeten alle die ghene die nu syn ende hier na sellen wesen, die desen brief sellen sien of horen lesen met kennissen der waerheit ende maken hem cont, dat wi orconden ende kennen met desen brieve vast ende ghestade dat wi hebben ghenomen dat water van Lopike te gheleidene van Lopiker lantsceidingen dore onse lant toter Vlist met allen sticken alse syt van ouds hare hebben gheleit ende voert dore die Vlist te halven IJsselen te mans levne ende te lands leghere, alst van ouds hare hevet gheweest, want wi hem dat bekennen met aldus ghedanen vorwaerden alse hier na bescreven staen.

Dat si horen waterganck selen hebben vire ende twintich voete wyt, sonder die brugge die over die Vlist gaet, die sal houden twintich voete watergangh ende haer opstal sal houden sestien voete op elke side, hore aerde op te leggene ende hem op te stane ende hare vaghinghe

op te doene, soe hoe dat quame sonder engherhande lette ende anders gheen recht daer ane te hebbene.

Voert sone selen die gebuer van der Vlist ghene rys poten op den opstal, noch si ne selen ghene putten graven op den canten van der Vlist. Wanneer dat die van Lopike selen vaghen haren watganc, soe selen sys bestaen van haren slusen ende drivent opwaert, waer dat sys te doene hebben.

Voert so ne selen si ghene vaghinghe doen, hen si dat die slusen moghen uitgaen.

Voert hebbe wi hem ghegeven dat men met corven, noch kubben, noch met vuken niet visghen en sal in haren watganc, noch met gherehande dinge, die den watganc moghe letten of deren an syn lopen, Ware enich man diet oec dade al namen sise op, of braken sise, dat si daer ane niet en mesdaden.

Voert hebbe wi hem ghegeven van dese vore ghenoomde watgange, dat si dien bescowen selen met haers selves rechtere van Lopike ende haers selves Heemradere van Lopike.

Voert hebbe wi hem ghegeven op horen slusen ende op hore brugge, hore voerscowe met haers selves rechtere ende met haers selves Heemraderen, die hier vore ghenoomt syn.

Voert also onse scowe coemt vind men niet gemaect, dat onse Heemraet lovet, soe es die boete twee ende veertich scellinge, soe sal men dan ontbieden den rechtere van Lopike op haers selves kost ende met den minsten coste, esdat die rechtere van Lopike coemt binnen dien atmale na dien dat hem die bode hevet gheseghet ende hie dat wanne werck volmaken doet, soe salt bliven an die van Lopike, eest dat die Scoute niet en coemt binnen dien atmale, of hare ghewaerde boede dire van Lopike, soe saelt onse bode bestaden bi onsen Heemraderen ende nemen die penninge van den Scoute van Lopike.

Ware, dat ons die Scoute van Lopike dat ghelt niet en gawe binnen ene maentdaer na, soe mochte wi beslaen den watganc sonder wedertale, toter wilen dat ons voldaeen ware van dien vore ghenoomde ghelde ende daer na mochten die van Lopike dien dam uit doen, waer dat hi laghen ende wanneer dat si woude.

Voert hebben wi hem ghegeven, ware dat hare sluse uten putte vore, of dat si ene nieuwe sluse daden maken, dat hem orbare ware van der ander sluse, an die nieuwe sluse, dat moesten si wel nemen ende dat daer overbleven, dat soude die Here hebben.

Voert gheve wi hem gheleide te comen ende te vaerne te haren werke ende te haerre scowe, datse gheen man becommeren en mach binnen onsen lande.

Ware, dat quame een ongeval an haren slusen, waert in den winter of in den somer, of wanneer dat ware, dat onsen Heemraderen dochte, dat daer tlant mede ware ghevrees, sonder alrehande archeyt, soe soude wy t.ontbieden, of doen ontbieden den Scoute van Lopike op haers selves cost en quame hi niet binnen den selven atmale, of hare ghewaerde boede dierre van Lopike, soe soude wi die vrese bestaden, of doen bestaden ende nemen onse ghelt weder tui scatte ende met den minsten coste,

Voert hare uitvliete, die te haren slusen behoren, die selen wesen vier en twintich voete wyt, alsoe alsoe syt bedingt hebben van boven tot haren slusen.

Voert, dat en gheen man hare arde nemen en sal buten den dike en si bi haren oplove ende bi haren wille, diere van Lopike, die hier vore ghenoomt syn.

Omme dat dit waer es ende vast ende ghestade bliven sal, ewelike ende emmermeer ende sonder enech weder seggen, soe hebbe wi Florens, Grave van Hollant, omme Haren Herdberns wille van Haestrecht ende der ghemeenre ghebuer van Lopike desen teghenwerdighen brief met onsen zeghele, ende wie Herdbernm here van Haestrecht ende wi Jan, Here van Erkel (Arkel) en wi Willem, heren van Striene ende wi Arnoud van Erkele (Arkel) heer van Noerdeloes ende wi Jan, here van der Lede ende wi Arnoud, here van den Berghe ende ic Walraven van Benten ende ic Arnoud van Benscoep, haren Arnouds sone van Amestelle, in kennisse der waerheit, omme dat dese bescrevene voorwaerde met alle haren punten vast ende ghestade bliven sal ewelike ende emmermeer gheduren sal sonder enich wederseggen

ende sonder alrehande archeit, want wi dit kennen, soe hebben wi, die hier vore gheuoemt syn, desen jeghenwoordighen brief beseghelt met onsen zeghelen, die ane desen brief hangen, die was ghegeven int jaer ons heren, alse men screef dusent jaer twee hondert jaer drie ende tnegentich jaer, in sente Bonefacys daghe.

Gezegeld met acht zegels. Van Mieris I, 552.

1295, april 5.

Deken en kapittel van St.Marie te Utrecht verzoeken aan Nicolaas van Cats en diens ambtenare om de verstopping van de wetering in het gerecht te Lopik, veroorzaakt door nieuwe door dezen aangelegde watergangen, weg te nemen.

RA Utrecht, archief St.Marie, no 548; OBU 2679.

1297, februari 1.

Bisschop Willem (II) beleent Hendrik de Rover, burggraaf van Montfoort met het huis te Montfoort en andere goederen en rechten.

OBU 2804.

1297, augustus 1.

Schepenen van Schoonhoven oorkonden, dat heer Gijsbrecht van Abcoude afstand gedaan heeft van alle aanspraak op de nalatenschap van zijn zwager heer Nicolaas van Cats.

Alle dieghene die desen ieghenwordeghen brief sien sellen of horen lesen, doe groeten Mouris van Scoenhoven, Willem Botterman, Clawaert Berensone, Vrederic Sondeken, Damaes van der Mie, Yeman Botterman ende Ghisebrecht Kevelaert, scepene in Scoenhoven, met kennissen der waerheit.

Wij orconden ende kennen ghemeenlike ende alle, dat her Ghisebrecht van Abswoude, ridder, voer ons quam binnen Scoenhoven ende vertoech met sinen moetwille van allen goede, dat hem gheboren mochte van siin sveers haren Clais van Kaets ende scaut dat vri ende quite, want her Clais van Kaets siin suagher haren Ghisebrechte bewiist hadde ende ghegeven sine groete wittelike ende wel al dat hem gheboren mochte.

Omdat dit waer is ende wiit hoerden ende saghen, soe hebbe wij desen brief beseghelt met onsen seghelen ; ende des wij Yeman Botterman ende Ghisebrecht Kevelaert ghene seghele en hebben, soe orconde wij alle dese bescrevene vorwaerden onder dese voerghenoemde scepene, die desen brief beseghelt hebben.

Dese brief was ghegeven int jaer als men screef dusentich tueehondert sevene ende neghentich, des donredaghes voer sente Laurensdaghe.

OAS 2345a. OSU 2832.

1299 en 1300, februari 9.

Vrouwe Janne, weduwe van heer Arnoud van Amstel belooft de Graaf van Holland dat de goederen aan haar door de graaf tot hare lijftogt vergund na haar dood aan hem zullen vervallen.

o.a. 100 morgen land 25 min in Polsbroek.

50 ,, ,, in Benscoop.

18 ,, ,, in Hoencoop.

Van Mieris II, 7.

1299, juni 16, s'Gravenhage.

Jan (I) van Holland en Zeeland enz. Beveelt de inwoners van Benschop en Polsbroek om heer Wolfaart van Borelen, aan wie hij de heerschapp en het goed van genoemde gebieden benevens het huis IJsselstein heeft gegeven, als hun heer te erkennen.
OBU 2928.

1300, februari 9.

Vrouwe Johanna, weduwe van ridder Arnoud van Amstel, belooft aan Graaf Jan (II) van Holland dat de door hem haar tot lijftocht vergunde goederen na haar dood wederom aan de graaf zullen vervallen. (Polsebroec, Benscoep, Hoenkoop).
OBU 2952.

1300, december 14.

Arnoud van Berg neemt van het kapittel van Oudmunster te Utrecht in erfpacht de visserij in de Lek.
OBU 2994.

1300, augustus 21.

Oorkonde van Jan van Henegouwen (Jan II), gegeven 21 augustus 1300, waarbij hij de stad Schoonhoven toestaat zich te versterken en hulp belooft tegen Nicolaas van Kats (afschrift 18^e eeuw).

Wi Jan Graeve van Henegouwen enz. Maken cond, enz. Dat wi beloven ende verbinden ons tieghens onsen ghetrouwen luden den poirteren van onser stede van Scoenhoven ghemeenlike dat wi nimmer en maken pays noch vrienſcap mit heren Niclayse van Catse alse van den misgripe dat hi weder ons ende weder onse goede lude van Scoenhoven misgrepen hevet et en si bi onser goeder lude wille van Scoenhoven ghemeenlike ende bi horen rade Ende waer dat zake dat dair Niclays van Cats of enich mensche van sinen halven misdade up onse goede lude van Scoenhoven voirscreven zoe wat dat si weder deden up Heren Niclayse van Cats of op die zine noit weeren om him te bescermen dair gheloven wi hun luden van Scoenhoven scadeloes ende costeloes ende binnen lands vrijliken te houden zonder enich weder zegghen. Voird zo nemen wi in onsen rechte bescermisse alle die ghene die poirters sien die hier na poirters worden zullen in onser voirsijder stede van Scoenhoven beyde hoir lijf ende hoir goed ende beloven hem te rechte te houden ende te bescermen van desen daghe voirwaert tieghens elcken mensche uytghestehen alle die poirters van Scoenhoven die him mit Heren Niclayse van Cats gheset hebben of hier na setten zullen weder ons of weder onse goede lude van Scoenhoven voirscreven.

Voirt zo gheven wi oirlof ende volle macht onse goeden luden van Scoenhoven dat si onse voirscreven stede van Scoenhoven vasten moghen ende vaste maken so wair dat si willen alse him goed dinken zal bi onsen rade ende dair toe soe gheloven wi hem te zekeren ende te helpen weder elcken mensche die him dat wederstonde of dat iemand wederstaen wilde ende omme die grote ghetrouwichede die wi vonden hebben an onsen goeden luden van Scoenhoven voirscreven ende omme dien goeden dienst dien si ons ghedaen hebben in onsen oirloghe so binden wi ons ende alle onse nacomelinghe Graven van Holland alle dese voirscreven dinghe te houden ende wel te volcomene also alsi hier voirscreven staen. In oirconde enz. Ghegeven t'Dordrecht int jaer ons heren mccc zondaghes voir sinte Bartholomeus dach.

OAS 2246; Van Mieris II, 16.

1301, juni 1.

Jan van Kleef, kapelaan te Schoonhoven, en twee schepenen aldaar oorkonden, dat Tiedeman Wenke en diens echtgenote zekere goederen aan de Vlist en in Cabauw aan het klooster der Regulieren hebben geschonken.

Wy Jan van Cleve, capellaen te Scoenhoven, Claward Berenz. Ende Jan Boene, scepenen van Scoenhoven, oirconden ende kennen mit desen briefff, dat Tideman Wenke ende ver Belye, sijn wijf, hebben ghegeven in almissen voir hoir ziele mit horen gesonde live ende mit horen moetwille den canoniken van der Regulieren t Utrecht, die houdere sijn van desen brieve, ene viertel lants gelegen is an der Vlist, alrenaest Rodevriesenhoeve noirdwairts ende in Vrederics Kabau van der Zevender een halve hoeve lands, die ghelegen is alrenaest een hoeve, die men heet Keetens hoeve oestwarts ende een halve hoeve lants, die ghelegen is in den Cabau, die heren Claes was van Cats tusschen Einods kyndere van der Goude an der eenre zyde oestwert ende ander zide alrenaest den Godshuse van Lopic.

Omdat dir wair is, vast ende ghestade bliven sal ewelic ende emmermeer ghedueren sel, so hebben wi Jan van Cleve, capellaen voirss. Claward ende Jan voirgenoemt. Scepenen desen opene brief besegelt mit onse segelen. Ghegeven int jaer ons Heren dusent driehondert ende een, des donredaghes voir sinte odulfsdach.

OBU 3021.

1306, november.

Diverse steden dienen hun schade in bij de Graaf van Holland en hun gesneuvelde burgers ten gevolge van de oorlog met de Vlamingen, oa.;

Schiedam 15 doden, 86 pond holl 6 sc.

Dordrecht 54 doden 1755 pond holl. Aan goed en 6000 lb. Aan kosten.

Putten en Strijen 2 ridders 45 knechten, 800 lb. Holl. Aan goederen en 7000 lb. Aan kosten en 125 mannen gevangen.

Zuid Holland ; de welgeboren mannen 50000 lb. Holl.

De huisluiden 100000 lb. Holl.

Geertruidenberg ; 500 lb. Holl. kosten.

Haarlem ; 28 doden en 2000 lb. Holl. schade.

Kennemerland ; 28 doden en 2120 lb. Holl. schade.

Van Mieris II, 58 /60.

1308, juni 13.

Bisschop, verklaart dat die van Benscoep en Polsebroec zonder daar toe verplicht te zijn, geholpen hebben bij het ophogen van de dijk van de Lecke tussen Scoenhoven en den Dam, Des donredaghes na st.Oedolfsdaghe te Suolle (Zwolle)

Uit regesten v. oorkonden betr. de bissch. v. Utrecht 1301-1340.

1308, augustus 15.

Graaf Willem geeft aan zijn broeder, Jan van Henegouwen voor deszelfs vaderlijk erfdeel de goederen van der Goude.

Van Mieris II, 77.

1309, maart 29.

Graaf Willem geeft aan zijn broeder Jan van Henegouwen voor zijn vaderlijke erfdeel, het goed te Schoonhoven, mits er geen ballingen te houden.

Wij Willem, bij der genaden Godts grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende heer van Vrieslant, allen den genen die desen brief sullen sien of horen leesen, saluyt ende

alle groet : want wij bij testament ende den wttersten wille ons liefs heeren ons vader, daer God de siel of hebben moet, hebben beloofd te houden ende volcomen, sijn wij schuldigh te bewijzen ende te leveren onsen lieven broeder, heer Janne van Henegouwen ende van Hollant, seecker goet binnen ons Graefschap van Hollant, also alst volcomelyck beschreven is int voorschreven testament ende in den wttersten wille ons liefs Heeren ons vader, hebben wij gegeven, geven ende leveren Heer Janne van Henegouwen voornomt, onse lieven broeder, alt goet van Schoonhoven, dat Heere Claes van Cats was ende al dat daer toebehoort ende regtelycke te houden van ons ende van onsen naecomelingen, hem ende synen naecomelinghen ten regten leene, in al der maenieren dat Heer Claes van Cats plagh te houden ende alsoo verre wijt nu houden.

Ende voorts in deeser manieren, dat Heer Jan, onse lieve broeder voornomt noch synen naecomelingen geen ballingen, die wt onse lande gebannen sijn, of hier naer gebannen sullen wesen, niet en sullen mogen onthouden binnen deesen voorseyden lande, noch binnen anderen landen, die wy of onse vorders Heer Janne, onse broeder voornomt gegeven hebben, noch in geenen landen die hy heeft binnen onsen Graefschap van Hollant. Ende waert, datter eenige van onse ballingen binnen quamen ende wyt of onse naecomelingen Heeren Janne voornoemt of syne naecomelingen, of heuren Bailliuwen, rechteren ende schouten versogten ofte dede versoucken, soo souden sy de ballingen vangen ende ons of onsen naecomelingen leveren in onsen handen, daer over te regten.

In oirconden desen brief besegelt met onsen zegel. Gegeven tot Middelburg int jaer ons heeren duysent driehondert en negen op paesavont.

Van Mieris II, 82.

1310, juni 22.

Bisschop, verklaart, dat voor hem en voor Sueder van Abbecoude, Adam van Luchorst, Gerard van der Vliete, Jan van Lynscote, Jacob van Lichtenbergh, ridders, en leenmannen, e.a. Elizabet, dochter van wijlen Arnoud van Benscop, met Steven van Almelo, haar man, afstand heeft gedaan van alle rechten op Benscop en Polsbroec of ander goed die haar mochten aankomen als erfgename van haar vader, behalve op het goed, dat Ghisebrecht van Yselsteyne, ridder, haar oom haar als erfdeel heeft toegewezen. (met zegels van de ridders). Uit reg. v. oorkonden Bisschop v. Utrecht 1301- 1340 J.W. Berkelbach van der Sprenkel; Item R.A.den Haag Nass. Dom. F.1659, no 13.

1310, oktober 10.

Bisschop, verklaart dat de landgenoten van Leckervelt en van der Loe, van den Hoghendijk tot den Lopikerdijk toe, die door het dorp gaat en van den Corte Utwech tot de hofstede van Herman Oude van den Velde, die op het oude land ligt van hem gekocht hebben een vrije uitwatering op den IJssel, tussen de hofstede voorn. en de Dam. Mocht de IJssel verlanden dan mogen zij water buiten hun sluis zoo ver brengen tot zij in het diepe van de IJssel zijn. Deze wetering mogen zij schouwen met hun schout, landgenoten en heemraden, terwijl BS. zijnerzijds voor zoover hij daartoe verplicht is, haar in goede staat zal houden.

Arnoud van IJsselsteyne, knape. Beloofd de wetering in goede staat te laten en zich aan deze regeling te houden. (onder zegel van de Bisschop)

Reg. v. oorkonden betr. de Bs. v.Utrecht 1301- 1340. J.W.Berkelbach.

1312, september 29.

Jan van Henegouwen erkent, dat alle goederen hem toegewezen volgens testament zijner ouders, bij zijn dood aan de grafelijkheid zullen vervallen, indien hij geen wettige kinderen mocht nalaten.

Van Mieris II, 126.

1314, juli 10.

Bisschop, verklaart, ten overstaan en onder medezegeling de ecclesie, Gysebrecht, heer van IJsselsteyne, beleend te hebben met de goederen die hij in leen had van Gijsebrecht, vroeger heer van Amestelle, zijn oom, welke goederen deze in leen had van het Sticht. n.l. gerecht en tienden van Benscope, collatierecht aldaar, 32 morgen bij de oude Hofstede aldaar en gerecht en tienden aan de noordzijde van Polsbroec.

H.S. oorspr. R.A.Haag Nass. Dom. F.1961 no 20.

1315, september 23.

Graaf Willem geeft zijn broeder Jan Heer van Beaumont al de verbeurde goederen van Florens van Borselen.

Van Mieris II, 163.

1317, maart 21.

De Graaf van Holland geeft de goederen te Benscoop enz. aan de Heer (Ghijsebrecht) van IJsselstein te leen, als komende uit de huize van Arkel o.a. tgerecht en tiende van Benscoop groot en klein.

Item 32 morgen an de oude hofstede in Benscoop

„ de ghiefte van de kerk.

„ tgerecht en tiende groot en klein in Polsbroec an die nortzide van dien dorpe.

Van Mieris II, 181.

1321, november 30.

Akte afgegeven door Willem van die Vliet en Bokel van die Vliet waarin zij verklaren dat de poorters van Schoonhoven ten tijde van Nicolaas van Cats in het graafschap Holland vrij van tol waren en niet onderworpen aan het stapelrecht.

Alle die ghenen die desen brief zullen zien of horen lesen doe wi ten overstaan Willem van den Vliet ende Bokel van den Vliet met kennisse der waerheyt Dat ons cont was ende es dat die poerters van Scoenhoven bi heer Clais tijden van Caets tollenvri varen veer alle die tolln der gravelicheyt van hollant ende nerghent stapel en hebben van enighen goederen binnen der gravelicheyt voirsch. Went ic (witt) voersch. zelve ghene zeghel en hebbe daer om heeft Bokel mijn neve bezeghelt met zinen zeghel ghegeven int jaer ons heren mccc hondert ende een en twintich op sente Andries avond.

OAS 798a.

OAS 798b.

Akte afgegeven door Jan Wissen, zoon van Hardinxveld, waar in hij verklaart dat de poorters van Schoonhoven ten tijde van Nicolaas van Cats in Holland vrij van tol waren en niet onderworpen aan het stapelrecht, 1321, nov.29.

OAS 798c. idem afgegeven door schout en schepenen v. Nieupoort, 30 nov. 1321.

OAS 798d. „ „ „ „ „ v. Gouda, 3 dec. 1321.

OAS 798e. „ „ „ „ „ v. Zweder v. Montfoort 5 dec. 1321.

OAS 798f. „ „ „ „ „ v. Zweder v. Vianen 5 dec. 1321.

OAS 798g. „ „ „ „ „ schout en schepenen v. Oudewater 4 dec. 1321.

OAS 798h „ „ „ „ „ Ghisebrecht v. IJsselstein 5 dec. 1321.

1321, oktober 20.

Graaf Willem geeft aan die van Ammers tolvrijheid, als die van Dordrecht hebben.

Wy Willaem, grave van Henegouwen, van Hollant, enz. Maecken condt allen luyden, dat wij onsen luyden die wonen in onsen ambogte van Ammers, daer onse tolne in staen, leggende binnen deesen paelen, opwaerts tot sHeeren Jans ons broeders ambogte streckende ende nederwaerts scheidende tussen Wichors lande ende den Geer te veldewaerts scheidende totter Nieuwerwaeteringe toe, welck ambogt wij selve aen ons gehouden hebben, gegeven hebben ende geven tot onse wederseggen toe tolln vrij te vaeren door onsen lande, gelyck onse poorters van Dordrecht, sonder argelist. In oirconde enz. Gegeven tot Aelbrechtsberge, des dynsdags nae st lucasdagh int jaer ons heeren duysent drie hondert een en twintich. Van Mieris II, 264.

1321, oktober 27.

Graaf Willem verlydt Jan van der Leede, zoon van de heer van Arkel en zijn moeder, vrouwe Kunigunde van Verrenburch, tot haar lijftocht het goed van den Berghe (sHeeraersberge).

Wi Willem, Grave van Henegouwe, van Holland, enz. Maken cont allen luden dat wi al dat goed van den Berghe, gherechte, tiende ende land, uytghenomen t'dorp tote Ammers daer onse tolln leghet, binnen desen marken opwaerd streckende lants an sHeren Jans gherechte van Henegouwen, ons broeders, nederwaerd sceydende te halve slote, tusken den gheer ende Wighers land, te veldwaerd sceydende an der nuwer weteringhe, dat wi selve tonser behoef houden ende als goed, dat ten Berghe voerseyd toe behoird, oec so waer dat gheleghen es, also groet alset Hair Arnoud van den Berghe bezat ende ons ane comen is bi Harbaren doet van den Berghe sijns soens, daer die Here van Arcle an anetalende was, omme menighen trouwen dienste die die Here van Arcle voerz ende sine ouders ons ghedaen hebben ende noch doen zal, hem zulke gratie ghedaen hebben dat wi tverliet hebben ende verliet mit desen brieve Janne van der Leede, des Heren outste sone van Arcle voerseyt, dien hi Vrouwe Conighonde van Verrenburch, sire vrouwen sinen wive, van ons ende van onser Gravelichede in rechte leene te houden ende der voorseyder Vrouwen Conighende tote hore lyftochten ende gheloven se hier in te houden als wi sculdich sien te doene waerd dat si yement daer an verontrechte wilde.

Hier over waren onse lieve ende ghetrouwe Haer Jacob, bi der ghenaden Goeds Bisscop van Zuden, Hair Jan van Henegouwen, Heer van Biaumonde ende Heer Zueder, Here van Abbecoude onse mannen. Ende omme dat wi willen dat dit vaste ende ghestade blive ghehouden Veren Conighonden ende Janne van der Leede horen sone voerseyt, so hebben wi ende onse trouwe lude, Haer Jacob, Haer Jan ende Haer Zueder voerz. desen brief open bezeghelt mit onsen zeghelen. Ghegeven tot Woudrichem op sinte symon ende Juden avond int jaer ons heren M.CCC een ende twintich. (perkament register van de charterkamer v.Holland).

Van Mieris II, 265.

1319, november 11.

Graaf Willem geeft aan zijn broeder Jan, heer van Beaumont zijn renten int ambacht Poortvliet.

Van Mieris II, 228.

1320, maart 12.

Jan van Henegouwen erkent in lijfpacht te nemen van het kapittel van St.Marie te Utrecht het gerecht van Lopik en van der Zevender met de tienden aldaer, behalve het erf dat het kapittel,

het land ende tienden, die de deken en het land en de tienden die de kerk van Lopik toebehooren.

Arch.St.Marie M 2^e afd. En liber pilosus f.122.

1321, november 10.

Vidinus, gewaarmerkt afschrift gegeven in 1527 door Lodewijk van Praet van Moerkerken, kastelein van het kasteel, en Jan Putter, prior van de Carmelieten te Schoonhoven, van een oorkonde van Jan van Beaumont voor schepenen en raad van Schoonhoven, waarin hij meldt dat graaf Willem III belooft heeft te zullen onderzoeken wat het recht van Schoonhoven was ten tijde van Nicolaas van Cats t.o.v. het stapelrecht van Dordrecht en zich daar naar te richten. 1321 (charter).

Ick Loodewijck van Praet van Moerkerken ende wij broeder Jan Putter ootmoedich prior in der tijt van onser liever vrouwen broeders van den Carmeliten bynnen der stede van Scoenhoven doen cond allen luyden dien desen onsen brief van vidimus ghethoont zal worden zien ende horen lesen dat wij gezien ende in onze handen gehad hebben enen bezegelden brief gans ende gave bezegelt mit eenen witten zegele luydende van woorde te woorden aldus ; Ic Jan van Henegouwen heer van Byamont onse goede getrouwen luden scepenen ende raede van onse poort van Scoenhoven saluyt mit goeder gunsten ghy sult weten dat wij ghedaiugt ende gesproken hebben mit onsen broeder ende mit zijne rade als van der stapel tot Dordrecht Waer op hij ons geantwoert heeft dat hij hem bespraecken sel mitten steden ende mitten gemeene lande ontrent Scoenhoven om te woeren verzocht dat ghij pleecht te hebben bij heer Nyclaes van Kats ende onse voirvaders Ende alsoe verre als hij ter waerheyt vynden sal dat voorrecht sij hij sule van laten ende ons laten gebruycken van allen saken als ons voirvaders gedaen hebben voert soe heeft mijn heren ons broeder enen brief geseynt aen den bailiu van Dordrecht dat men U late vaeren ende keren sonder archeyt totter tijt dat hij int lant comen sy ende wij met hem selver int lant comen zullen waerom wij U ombieden ende bidden vrintlich dat ghij wilt blijven ende uwe poort bestaen te maken als ghij best moecht want wij U helpen sullen ende willen altoes mit onser macht als wij sculdich sijn te doen god sij mit U. Gegeven tot Valencijn op sinte merthijns avont in die wijnter M CCC XXI / Ende soe men sculdich es In allen duechdelick saecken kennisse der waerheyt te dragen soe hebben wij Loodewyck van Praet ende broeder Jan Putter voern. Dese brief van vidimus soe dat ons claerlick bleeck den inhoudten voorz. Wthangende elc bezegelt mit onze segele Gegeven int jaer ons heren dusent vijfhondert seven ende twijntich op sinte willeboerts avont in den wijnter.

OAS 852.

1 rood zegel van Lodewijk v.Praet v.Moerkerken.

1 groen zegel van het carmelieten convent.

1322, mei 4.

Privilege van de graaf van Holland voor Schoonhoven betreffende tolvrijheid in geheel Holland en zekere vrijheid van schot buiten Schoonhoven.

Wi Willem Grave van Heynegouwen van Hollant van Zeelant ende here van Vrieslant maken cond ende kenlic allen luden dat wi omme bede ende versoucke van onsen lieven broeder heren Janne van Henegouwen here van Biaumont ghegeven hebben sinen poerters woenende binnen der poerte van Scoenhoven alsulke vrijehede als hier na ghescreven staet ; In den eersten dat si tollen vrij varen zullen voer alle onse tollen van onser Graafschap van Hollant en alsoe vrij te wesen alse anders onse vrije stede ende nerghent scot te gheven van

horen goede danne binnen Scoenhoven alzo varre alsoe zi haer poertrecht houden alsoe recht is utegeset onse oude Beyde (bede) ende onse oude Scot dat wi van ouds ghehad hebben.

Voert wat scepenen wizen van Scoenhoven recht te wesen binnen Scoenhoven ende wat vonnes se des si niet vroet en zijn dat zullen sij halen te Dordrecht.

Voert zo wie die Vrede breket die binnen Scoenhoven ghenomen es die salt beiten met zinen leve ende met zine goede alsoe varre alsoe hi daer af verwonnen word met schepenen jof met tweek wettachtighe poerters van ghetrouwen bedde elc totte tien ponden ghegoed jof daer boven ende den vrede sal men houden alzo wide als de zoene op ende toe gaet.

Voert nerghen te recht te staen dan binnen vryen steden het en si dat si hen verwilcoren voer eenighen ghewaerden rechteren ende voer zeven burenen of voer scepenen jof dat si erghent misdaden ende mense mit der versker daet begrepe dat zouden si betren daer recht ware daer si mesdeden.

Alle stucken voerseit zonder alrehande arghede ende behouden onser heerlicheide ende onse graveliker ghewelt. Ende omme dat wi willen dat alle dese dinghen voerscreven wel ende vast zeker ende ghestade ghehouden bliven van ons ende van onsen nacomelinghen hem ende horen nacomelinghe hebben wi desen brief ghegeven bezeghelt met onzen groeten zegele uthanghende Ghedaen in den Haghe des dinxdaghes na meydach int jaer ons heren mccc twee ende twintich (met uithangend zegel).

OAS inv.nr. 911; Van Mieris II, 285.

1322, mei 16.

Graaf Willem geeft aan zijn ambacht van Ammers daar zijn tol staat het zelve recht en de vrijheid als hij aan de stede van Oudewater gegeven had en als zij hun recht niet vroed waren dat dan bij schepenen van Oudewater te mogen halen.

Wi Willaem, grave van Henegouwen, enz, maken condit allen luden, dat wi omme goede gonste en voordernesse die wi hebben tot onsen goeden luden wonende in onsen ambachte van Ammers, dair nu onse tolne staet binnen desen paelen opwaerts tot Heeren Jans van Henegouwen ons broeders ambochte streckende ende nederwaerts scheydende tusken Putgherslande ende den gheere te veldewaerts scheydende toter nieuwer wateringhe toe, wilck ambocht wi aen ons gehouden hebben gegeven hebben en geven alsulck recht en vrihede als wi onser poirte van Oudewater hier te voeren gegeven hebben en willen dat si alsulck recht en vrihede hebben en gebruiken van desen dage voerwaerts.

Ende waere dat saeke dat onse luden van Ammers, wonende binnen de paelen voerz. eenige verclaeringhe van den rechte. Jof veyhede behoefden en sys selve niet vroed en noech en waeren soe geven wi hem oirlof, dat si dan haelen en soeken aen onsen scepene van onser poirte van Oudewater voirz. Deze vryhede en gratie voerz. Sal gedueren tot onze wederseggen. In oirconde deze brieve besegelt met onzen zegele. Gegeven tote Dordrecht des sonnendaghes na half meye, int jaer ons heeren M. CCC twee en twintich.

Per dominum Zudensem, Benthem, Pouwels Tolnair, & alios.

Van Mieris II, 290.

1322, juli 4.

Handvest van Jan van Henegouwen heer van Beaumont betreffende de regeringsvorm van Schoonhoven (in puplo).

Wi Jan van Henegouwen here van Beaumont maken cont ende kennelyc allen luden dat wi ghegeven hebben ende gheven onser ghemmenre poerte van Scoenhoven ende onsen ghetrouwen porteren om meneghen ghetrouwen dienst dien se ons ghedaen hebben ende noch doen zullen alsulck recht als hyer na ghescreven staet.

Int eerst elken man recht te doene binnen onser poerte van Scoenhoven bi scepene vonnesse sonder weder segghen Voert so was scoude dat men maket voer onse scepene van Scoenhove van luden die in onsen lande wonen daer scepene brieve op sijn die sal onse rechter van dien lande vutpanden sonder wedersegghen Voert sel wi of onse baeliu jaerlijcs scepenen ende raet kiesen in alsulker manieren dat wi of onse baeliu ons bespreken sellen ende beraden mit den scepenen ende setten dan alsulke scepene ende raet als ons of onsen baeliu goet denken ende oerbaerlyc ende die jaerlycs te verkiesen of te versetten Voert van allen boeten die verscenen sel wi hebben die tweedeel ende die poerte dat derdendeel vutgheset van brande ende dat men over scepene vonnesse dinghet daer of sel wi hebben een derdendeel die poerte een derdedeel ende die scepene een derdendeel Voert daghelijcs te dinghen van allen vechtelike vutgheset van doetslaghe van leemte ende van den hoghesten rechte binnen jaers dat te berechtene of waer dat sake dat men eer bezakede binnen ses weken van deen dat nieuwe bezake enen dach te legghene of quyt te latene Voert so wat koeren dat onse baeliu of onse ghewaerde rechter onsen seven scepene ende onsen twee raden vast ende ghestade te blijven ent ment verlegghen of verbeteren wil Voert wat keuren dat men legghet bi vijf scillinghen off daer beneden die te hebbene die rechter die scepene ent die raet der poerte recht mede te houden Voert so wien dat men eens vreden vermaent dien eysscet also recht is ende dien niet en ghevet verboert tien pont ende dat sel wesen dreewarf gheeysscet ende tot elken tien pont tot dertich ponden toe ende daer na des mans seker te wesen Voert so wie dat sprake an der scepene eet daer menne bedraghen mochte mit twee scepenen of meer verboerde tien pont teghen elken scepen ende jeghen ons also vele also jeghens al die scepene.

Ende al dese voerscrevene ponte hebbe wi ghegeven ende belovet voer ons ende voer onse nacomelinghen hem ende horen nacomelinghen sonder wedersegghen ewelike te houdene sonder alrehande arghelist ende hebben desen brief open doen bezeghelen mit onsen groten zeghel Ghegeven in den jaer ons heren mccc ende twe en twintich op sente martensdach in den somer.

Met aan zijden staart uithangend geschonden zegel van Jan van Henegouwen in bruine was. OAS inv.nr.203a.

OAS 203b vidimus 1458 van Andries Gerijtsz. Commandeur ende cureyt v.Schoonhoven, broeder Ysbrant Dyrck Lubertsz. Prior onser vrouwen broeders tot Schoonhoven.

1322, december 8.

Des woensdaghes nae St.Nyclaes daghe.

Johan, gekozen en bevestigd bisschop van Utrecht verklaert dat hij op verzoek van broeder Willem van Oostrom, commandeur, afgevaardigd door de landcommandeur en broeders van het Duitse huis, dijkgraaf en oude en nieuwe heemraden van de Lopickerweert heeft ontboden voor de ecclesie en burgemeesters, schepenen en raed van Utrecht. Broeder Willem heeft daarop gezegd, dat ;

1° toen de Leckedijk beneden Jaersvelt doorbrak, de zevenen verklaard hebben dat de eigenaar van twee morgen land aldaer de dijk moest herstellen, maar dat zij weigerden de eigenaar te noemen.

2° daarop iemand de Duitse Orde als eigenaar noemde ;

3° hij daarop voor dijkgraaf en heemraden verklaard heeft nu eerst te horen, dat de Duitse Orde eigenaar was ;

4° daarop de twee morgen de Bisschop zijn toegewezen en den zevenen nu gevraagd is, wie de onderhoudsplicht had ;

5° zij Boutman, poorter van Sconouen, en Ghervairt van Polsbroeck hebben aangewezen ;

6° Boutman in strijd met het dijkrecht op de zevenen heeft geappelleerd, waarop zij Jan Brunninck aansprakelijk hebben gesteld, die verklaard heeft aansprakelijk te zijn voor de gehele dijk, maar gerechtigd binnen jaar en dag te appelleren op de zevenen, waarop de

zevenen vier morgen van de Duitse Orde in Lopickerweert, die vrij van dijklast waren aansprakelijk hebben gesteld. Bisschop heeft daar op dijkgraaf en heemraden gevraagd, of dit alles waar was. Na een dag zijn zij verschenen voor commissarissen der ecclesie, voor Gijsebrecht van IJsselsteyne, Sweder van Abcoude, Boudekijn van Avezate, Jacob van Lichtenberch, Everaet Zuermont, ridders, Sweder van Vianen en burgemeesters, schepenen en raad van Utrecht en hebben verklaard dat de klacht waarheid bevatte. Daarop hebben de voorn. personen Bisschop gewezen op het oude dijkrecht, dat iemand wien de zevenen herstel van een dijk hebben opgelegd, dit niet mag weigeren, zoo dat Boutman en Ghervairt ongelijk hebben, bij welk vonnis Bisschop zich heeft aangesloten.
Handschrift afschrift R.A.U. HS 294 D f.16.

1323, juli 30.

Johan, bi der ghenade goeds ende des stoels van Romen ghecoren bisscop tot Utrecht, verklaart met toestemming van zijn raad, de ecclesie, de goede lieden van den lande en de stad Utrecht en op raad van Willaem, graaf van Henegouwen enz. te hebben vastgesteld, dat 1e er worden aangesteld een dijkgraaf, te benoemen door Bisschop en heemraden, van wie twee door Bisschop één door de ecclesie, één door de geestelijke lieden, één door heer Jan van Henegouwen, één door de heer van Yselsteyne, één door Henric van der Lecke, één door Rover van Montfoerde en één door Gheraerd van der Vliet ;
2e dit college den Leckedijk zal schouwen in Lopikerwaert tussen den Yseldam en Scoenhoven op dezelfde wijze, op de zelfde dagen en onder de zelfde voorwaarden als voor het dijkcollege Bovendams is bepaald (bij de oorkonde van 1323 juli 12, vgl. No 575), terwijl alle geerfden in Lopikerwaert moeten betalen.
Als zegelaars treden op ; de elect, Willaem, graaf van Henegouwen, Johan van Henegouwen, heer van Beaumont, Ghisebrecht, heer van Yselsteyne, Henric van der Lecke, Roever van Montfoerde en Gheraerd van den Vliete.
H.S. oorspr. R.A. Haag Nass. Dom. f.2081 no 27.

1323, september 4.

Oorkonde waarbij Jan van Henegouwen, heer van Beaumont den afkoop van zijn schot te Bergambacht, Schoenauwen en Stolwijk door de inwoners dier plaatsen erkent

Wi Jan van Henegouwen here van Beaumont make cont allen luden dat wi hebben vercoft onsen luden van Berchambocht van Scoenhouden ende van Stolwijck onse scot dat si ons jaerlijx plagen te gheven daer die somme of quame jaerlijx ene ende twintich pont hollants wilc scot jof bede hoet ghenoeemt es wi hem quite scelden vrieliken ende eweliken nemmermeer te betalen ons noch onse nacomelinghe sonder arghelist. In orkonden dat dit vast ende stade sal bliven soe hebben wi desen brief beseghelt met onzen zeghele Ghegeven des sonnendaeges na sente gelisdach int jaer ons heren mccc ende drie ende twintich.
Met uithangend zegel van Jan van Henegouwen in bruine was.
OAS 1562.

1325, oktober 17.

Uitspraak van Jan, bisschop van Utrecht ende voornaamste edellieden des lands, betreffende de twist over het stapelrecht tussen die van Dordrecht en de meeste steden van Holland, o.a. Schoonhoven.
Van Mieris II, 364.

1326, januari 25.

Op St Pouwels dach die men heyt conversio.

Bisschop verklaart heer Ghiselbrecht van Yselsteyne te hebben toegestaan op den dijk langs de Lecke, tussen Yseldamme en Scoenhoven, dijkgraaf en heemraden aan te stellen, te beëdigen en te ontslaan.

HS. Not. Transs. Van 1368 maart 18 RAU Montfoort 116.

1326, juni 24. Geertruidenberg.

Willem, graaf van Holland schrijft de overheid van Dordrecht aan, dat hij op advies o.a. van Jan van Henegouwen aan de stad het stapelrecht heeft ontnomen.

Van Mieris II, 393.

1326, september 11.

Jan heer van Beaumont, bewijst zijne echtgenote Margriete haare lijftocht met bewilliging van zijn broeder, de Graaf van Holland, op zijn tol van Zeeland.

Van Mieris II, 401.

1327, juli 27.

De graaf geeft aan die van Ammers een weekmarkt.

Wij Willem, grave van Henegou, van Holland, enz. maecken condigh dat wij onsen poorters van Ammers gegeven hebben ende geven op den woensdagh alle weecken een weeckmarckt te houden gelijk als men elwaert weeckmarckt hout. Gegeven t'Dordrecht des maendags nae St.Jacobsdagh int jaer M CCC XXVII.

Van Mieris II, 435.

1327, juli 31.

Bisschop verklaart, dat de heer van Yselsteyne en de zijnen den Leckedijk bij Scoenhoven hebben verhoogd, zonder daartoe verplicht te zijn.

HS. oorspr.RA Haag Nass. Dom. f.2082, no 35.

1328, juli 10.

Jan van Henegouwen gelast de schout van Lopik ; dat ghi verdraghet den heren van sinte Marien (te Utrecht) enich landghift te gheven, aldaer zi zevens of wesen souden.

Liber pilosus f. 121, arch. St.Marie.

1328, juli 24.

Jan, bisschop van Utrecht, verklaart overeen gekomen te zijn met Willem, graaf van Holland, Jan van Henegouwen, Gijsbrecht van IJsselstein e.a. ambachtsheren om een dijk te maken van Haastrechtter weer langs de IJssel tot de IJsseldam en van de IJsseldam langs de Lek naar Schoonhoven, zover s'bisschops schouw zich uitstrekt in de Lopikerwaard.

Van Mieris II, 460.

1328, juli 24.

Willem, graaf van Holland stelt orde tot het dijken van de IJssel tot Schoonhoven.

Wi Willaem, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende Heere van Vriesland, maken cont allen luden, dat wi med onsen Here, Here Janne, bi der ghenade Gods Biscop van Utrecht, bi goiddenken Heren Jans van Henegouwen, ons broeders, Heren Ghizebrechts, Here van Yselsteyne, Heinrics van der Lecke, Sueders van Montfoirde ende anders der ghenre die gheambocht zien in Loepicker waird in tgestichte van Utrecht, over een ghedraghen sien, dat men diken sal van Haestrechtter were lances der Yselen toit ane den Ysseldam ende van den

Ysseldam lants der Lecke te Scoenhoven waerd, also verre als biscops scouwe gaet in Lopikeckerwaerd, metter groite van alden lande dat onder die scouwe legghet, morghen morghen ghelike in allen manieren, also ghelegghen es, wantet metter coe ende metter kernen niet diken en mach, als men hier voirmails ghedaen hevet.

Ende ombieden him allen die onder dese voirseyde scouwe ghelegghen sien ende gheland, welgheboren, porteren ende ghemeente, dat elkerlike van sinen lande sinen dyc ontfa ende maken doe, morghen morghen ghelike, alze voirscreven es, bi scieringhe ende bi stoelinghe des Dycgraven ende des Hiemraeds.

Ende wair yemant, die dit weder stonde ende sinen dyc niet ane en name, noch en maecten, als voirscreven es, dat zouden wi houden an sinen live ende ane sinen goide, ghelike als ane den ghenen die ons ende onse landen bederven wilde.

In oirkonde desen brief bezegghelt med onsen zeghele, ghegheven te sente Gheerdenberghe, des sonnendaghes na sente Marien Magdalenen dach int jaer ons heren M CCC acht ende twintich.

Van Mieris II, 463.

1329, juni 17.

Oorkonde waarbij Gijsbrecht, heer van IJsselstein aan Schoonhoven vrijdom geeft van zijn bruggegeld te IJsselstein.

Wi Ghisebrecht here van IJsselsteyn maken kont allen luden die desen brief sellen sien of horen lesen dat wi eersamen luden scepenen raad ende onse lieve vriende der poerte van Scoenhoven om willighen dienst die si ons ghedaen hebben ende noch gherne doen sellen den brugghen penninc tot IJsselsteyn quyt ghegheven hebben ende vri daer of te varen over onse brugghen also langhe als wise houden tot IJsselsteyn met waghen ende met anders horen goede ende die woenachtich sijn binnen hoere poerte voerseyt. Ende dit heb wi hem ghedaen om gonste ende om bede ende om engheen recht sonder alrehande archheyt. In oerconde so heb wi desen brief bezegghelt met onsen zeghel ghegheven int jaer ons heren dusent driehondert ende neghen ende twijntich des saterdaghes na pinsteren.

Met uithangend zegel in bruine was van Gijsbrecht van IJsselstein.

OAS 912.

1330, juni 5.

Vrijheid door de Graaf aan die van den Berch en Bergambacht ter gunste van de heer van Arkel en zijn broeder gegeven.

Wi Willem, Grave enz. doen te wetene allen luden die desen brief sullen zien of horen lesen, dat wi ghegheven hebben ende gheven onsen lieven neve, den here van Arkel, Janne, sinen broeder ende horen nacominghen, dat alle die ghene die porters sien, oec wair dat si porters sien, hoir erve legghende hebben in den ambochte van Berghen ende Berch ambocht, van den nuwen caedyc van Coelwyc ende van Stolwyc ende van Beyersroeden, alsoe verre met bescerinc noch bevreet wesen en sullen onder den rechte, dat wi ghegheven hebben onsen luden van den ambochte voirscreven, ten si den Here van Arkel, onsen neve voirscreven, sinen broeder ende horen nacominghen van horen erve gheven, gheliken dat anders die ghebure van den voirscreven ambochte doen ende ghedaen hebben, eer si voldaan hebben, welc voirzeyde recht roert van borchtochte, van doetslaghe ende van leemten, dat die van den ambochte quite ghecoft hebben jegghens ons ende quite hebben zullen ende vri ende behouden in allen manieren, alse hoir hantveste begrypt, die si van ons dair up hebben open besegghelt. Ende om dat wi willen dat dit vast ende stade si ende wel ghehouden worde, van ons ende van onsen nacominghen, soe hebben wi hem desen brief besegghelt open met onsen zeghele. Ghegheven op Sinte Bonifais dach int jaer ons heren dusent driehondert ende dertich

Perkament register van de charterkamer van Holland.
Van Mieris II, 497.

1330, juli 18.

Voorrechten door de Graaf aan die van Bergambacht, zover het zelve aan de heer van Arkel en zijn broeder toebehoort, gegeven.

Wi Willem, Grave enz. maken cond enz. dat wi met goeder (g)onste ghegheven hebben ende gheven mid desen brieve onsen ghetrouwen luden, die wonachtich sien, jof wonachtich sullen worden binnen Berghen ende Berchambocht, van den nieuwen caedyc van Coelwyc ende van Beyersroden, also verre alsoe desen voirz. Ambochten toe behoeren onsen trouwen ridder Heren Janne, Here van Arkel ende Janne, sine broeder. Ende hebben him sulke gracie ghedaen als hier nae bescreven staet eweliken durende. Dat soe wie die wonet nu terwilen, of namaels comen wonen binnen den ambochten voirscreven, die en sal en ghene borchtochte van doitslaghe, noch van leemten mid ghenen rechte, noch bi bedwanghe worden ghewonnen, hi, noch syn goid, wairt gheleghen es binnen onsen lande van Zuitholland, hi en wil borghe worden mid sinen vrien wille, mar hi sal sinen maghen gheven hore rechte machsoene, dats te verstane, elke achtersuster kind V scellinghe hollands ende elken mach dair na gherekent, also als hi dair in gheboren es.

Ende omdat wi willen dat desen voirz. Luden dese voirscreven ewelike wel ghehouden worde, hem ende allen den ghenen die na hem comen sullen ende wonachtich sullen syn in den ambochten voirz. Van ons, van onsen nacomelinghen ende van allen den ghenen ende onser nacomelinghen voeren sullen, soe hebben wi desen brief dair op ghegheven open beseghelt mid onsen zeghel. Ghegheven tote sinte Gairdenberghe, des donredaghes voir sente Marien Magdalenen dach int jaer ons heren M CCC XXX.

Perkament register van de charterkamer van holland.
Van Mieris II, 500.

1330, augustus.

Betreft het land Tentenborch langs de Zevender.

Wi Jan v.Henegouwen heer van Byaumont maken kenliken allen lude dat wi verleyt hebben ende verlyen met desen jeghenwoordige brieve Janne den Hazen vandat lant dat Tentenborch heet dat ghelegen is ander Zevendaer tussen Ghijsbrecht Kevelaerts lande oestwaerts ende (Ponciaen) lande Poortenaerssone westwaerts streckende ander langhe van de weghe ter Zevendaer an Arnout Belienzoens hove te houden van ons ende van onsen nacomelinghen hi ende zine nacomelinghen ghevolchlike ten enen rechte erflene te verherghewaden tot elker doer met enen ponde hollantse met vorder te verzoeken dan tot onse huse t'Scoenhoven ende dat te verleyen sonder enich wedersegghen. Hier over hebben gheweest meyster Jan van Hemsberch, Henrik zijn broeder, Gherijt die roedragher onse manne ende anders een deel onser goede lude. Ende want Jan die Haze dit voerghesproken lant dat zijn vrij eyghen was ons opdroech ende daer af ons ghaf enen vrije eyghendom sonder enigherhande

...fo bedwanc So begr..nen wi dat hem ende sine nacomelinghen al dese voerscr. voerwaerden wettelike ende gonstelike ghehouden worden sonder arch hebben wi hem desen brief ghegheven ende beseghelt mit onsen zeghele Ghegheven int jaer ons heren M CCC ende dartich des dinxdaghes na onser vrouwendach midden oest.

Inv. Bloys nr. 1.

1331, juli 22.

De heer van Arkel vergunt de Graaf van Holland om te Ammers een parochiakerk te mogen maken.

Wi Jan, Here van Arkel, ridder, maken cond ende kenlic alle die ghenen die desen brief sullen sien of horen lesen, want een edel prince, onse lieve Here, Haren Willem, grave van Henegouwen, enz. binnen der vriede van siere poirte toit Ammers heeft doen maken ene Capelle, omme te doen wyen ende te ordineren ene Prochikercke toter poirte behoef van Ammers voirscreven, omme dat die poiters die nu dair wonachtich sien ende hier naemaels in comen sullen metter wone, niet wel tote heren ghenoghe versoecken moghen, die Prochikercke van Heren Arnoudsberghe, die toit onser ghiften behoirt.

Soe hebben wi omme bede ons liefs Heren des graven voirz. hem ontrumet ende gheoirloft, dat si binnen der vriede van Ammers als voirz. es, doen wien ende maken ene Prochikerck, dair sine poiters voirz. prochien moghen, gheliken dammen doit in anderen Prochikercken ende dat onse Here voirz. Ende sine nacomelinghen behouden sullen die ghifte van der voirseyder kerke binnen der vriede van Ammers, als si toter Prochikercke ghewiet ende gheordineert sal wesen, behoudelic der moederkercke van sHeren Arnoudsberghe hoir recht, alse weseliken ende redeliken es.

In kennessen hier of zoe hebben wi voir ons ende voir onse nacomelinghe, die wi hier mede verbinden desen brief open bezeghelt met onsen zeghel. Ghegheven tot Woudrichem, up sente Marien Magdalenen dach, int jaer ons heren M CCC een ende dertich.

Van Mieris II, 520.

1332, april 12.

De Graaf wijst enige hoeven lands toe aan Jonkvrouwe Agniese van de Berghe, echtgenote van Elias van Woudenberch.

Wi Willem, grave enz, maken cond enz. dat wi omme menighe croeninghe die ons Joncfrouwe Agniese, haren Arnts dochter van den Berghe, Helyas wijf van Woudenberch, dicken ghecroent hevet, alse van hairs vaders erve, dat in onsen lande gheleghen was ende hair moeder ende Harparen, haren broeder dat zi des niet ghebruken en mochte, soe hebben wi Janne van Zassenen onsen Baeliu, Janne sHeren Gillys zone, onsen rentmeester van Zuyt Holland ende Pouwels, onsen Tolnare, ene wairhede dair of doen besoeken ende hebben ghevonden dat die hoeve lands, legghende toit sHeren Arntsberghe, naiste den X viertelen dair thuys ten Berghe in staet, westwaerd, Heren Arnts vri eyghen was van den Berghe. Voirt ene halve hoeve naist den tien viertelen voirscreven, oystwaerd legghende, dat die Heren Arnts eyghen was.

Voirt die halve hoeve, dair Beckevoirt op gheclaghet hevet, dat die was Heren Arnts eyghen ende dat Hair Arnt hadde in die kyfhoeve ene halve hoeve vri eyghens.

Ende omme dat Harparen dit land voerscreven vrielike ghebrukede toit siere doet toe ende Hair Arnt niet meer trouweder kinder en hadde, dan drie dochteren, behalve Harperen, soe zegghen wi Joncfrouwe Agniesen ende Helyaes haren man voirscreven, dat derdendeel toe van al desen lande eyghen voirscreven. Ende ombieden onsen baeliu ende rentmeester voirscreven dat si Joncfrouwe Agniese ende haren voghet, hair derdendeel of cavelen ende bewisen an ene side, als men naist mach met redenen ende dair in houden, dat sys vrielike ghebruken moghen ende dencket Joncfrouwe Agniese ende haren voghet, dat si in anderen enighen zaken veronrecht si, dair of zetten wise ten rechte.

Datum Dordrecht, in Dominica Palmarum anno XXXII.

Van Mieris II, 527.

1333, april 17.

Jan van Henegouwen beleent Gheerlof Lillenzoon met land te Langerak, borgleen van Schoonhoven, nadat Bryen Bryensz. Van zijn leenrecht daarop had afstand gedaan.
Reg. J.J. I vo, reg, BB Blois fo, 42 vo Alg. Rijksarch.

1335, april 6.

Jan van Henegouwen beleent zijn klerk Jan v.d.Goude met een geertje land ten westen van de stad (Schoonhoven).
Reg. bb. Blois f. 67, Alg. Rijksarchief.

1336, september 8.

Overeenkomst tussen Jan, bisschop van Utrecht en Willem graaf van Henegouwen en Holland en Jan van Beaumont benevens verschillende andere heren betreffende een nieuw dijkrecht tussen den Nieuwendam op den IJssel en de stad Schoonhoven 1336.

Wi Jan bi der ghenaden bisscop t'Utrecht maken cond allen luden die desen brief sullen sien iof horen lesen mid kennisse der wareyt dat wi over een ghedraghen sien mid hoghen edelen luden onsen lieven neven heren Willaem Grave van Heynegouwen van hollant ende van vrieslant Ende here Jan van Henegouwen here van Byaumont sinen broeder Ende mid anders den ambochts heren die ghelegghen sien in Loepickerwaerd in den bisdom van utrecht alsoe die here van IJselsteyne here Otte van Asperen here Hubrecht Scenc van Kulenborch, ridders, Jan van Montvoirde Staeskijn van Brakel ende Gherard van den Vliete knapen alsoe eens niewes dijcrechts tussen den Nieuwendamme op die IJsele ende der porte van Scoenhoven ewelic te houden Ende dat Jan van Montvoirde die scouwe of houd ende voeret van onsen wegghen des bisscops van Utrecht Ende in desen manieren sal dit dijcrecht wesen als hier na bescreven staet. Dat Jan van Montvoirde die heymraders kiezen sal als te hair toe comen es Ende wanneer dat men op lagghen wint mid rechte en mid vonnisse na deser tijd soe sal dat openen land die (oplagghen) diken uyt elken gherechte morghen morghen ghelike Ende elc rechter sal sijn erve aen bringghen mid tween sinen ghebueren die goede lude sien mid horen eede Voirt wanneere die dijc in brect na datten die hyemraders gheloeft hebben soe sullen dat meene land weder diken ten vollen dike ende enen voet maken boven den ouden dijc ende dat bider hyemraders scieringhe Ende voort soe sal dat meene land dien dijc op leveren dien ghenen die den eyghendom sijn es voor den dijcgrave ende den hyemraders ende niet weder te segghen ende sonder weder achterwairt dingghen Ende wat die hyemraders wisen dat sal recht bliven nader hantvesten alsoe voirscreven is Ende wair dat zake datter een iof twee zeghele ane braken dairomme en sal dese hantveste niet ghelaict wesen. In orconde desen brieve bezeghelt mid onsen zegghen Ghegheven in den Haghe op onser vrouwen dach nativitas int jaer ons heren dusent driehondert ses ende dertich.

Met zegelstaarten van, Utrecht, Holland, Byaumont, IJsselstein, Asperen, Scenc, Montfoerde, Brakel, Vliete.

OAS inv.nr. 195; Van Mieris II, 584.

1338, Pasen.

Coene van Oesterwijn ontvangt wegens trouwe dienst een huis en landerijen in Lopik.

Wi Jan van Henegouwen heer van Byaumont maken cont allen luden dat wi om menighe truwen dienst die haer Coene van Oesterwijn onse ridder ons dicke ghedaen heeft ende noch doen sal Ende oec overmits menighe cost die hi voer ons ghedan heeft onser gouden him ende zinen nacomelingghen ghegheven hebben ende gheven van ons ende van onsen nacomelingghen in rechte lene te houden onse goet ende husinghe dat men heyt t'Huele mit alle de landerijen erve datter toebehorende is legghende binnen desen palen ende lant ghemarke die hier na volghe t'lant

dat Hubrechts van Lopic was ant die oestzide Zweder Volprechts lants aen die westzide ende t'lant dat men heyt Cloesterlant op Leckervelt an die overzide also alst gheleghen is Ende dit voerz. huys zal onse ende onse nacomelinghen opene huys wesen tot allen tyden als wij ende onse nacomelinghen des te doen sullen hebben ten oerloghe of omme onse lant te bescrmen Ende omdat wi willen dat heer Coene ende zijn nacomelinghen ane dese voirsr. huse vast ende stade blive van ons ende van onsen nacomelinghe in alle manieren als voerz. is Sonder enich arghelest So hebben wi desen brief open beseghelt met onse seghele Ende omme die meere zekerhede so hebben wi ghebeden onsen lieven heer en neve den grave van Heynegouwen ende van Hollant dat hi desen brief mit ons bezeghelen willen Ende wi Willem Grave van Henegouwen van Hollant van Zeelandt ende heer van Vrieslant om bede wille ons liefs oems voerz. ende om dat wi wille houden Coenen voern. ende zine nacomelinghen in desen voirsr. goede sterken ende houden voer ons ende voer onse nacomelinghen So hebben wi desen brief bezeghelt met onsen zeghelen Ghegheven te Valenchennes des vridaghes na paesch daghe int jaer ons heren M CCC acht en dertich.

Inv. Bloys nr. 1.

1341, juni 28.

Oorkonde waarbij Jan van Henegouwen heer van Beaumont en heer Jan van Arkel aan hunne lieden onder Schoonhoven en Bergambacht een gemenen watergang geven van de Lekdijk langs Haastrecht enz. tot in den IJssel.

Wi Jan van Henegouwen heer van Beaumont Ende wi Jan here van Arkel maken cond allen luden die desen brief zullen sien oif horen lesen dat wi hebben ghedraghen overeen met onser tvier rade om ons ghemeens lants orbaer Dat wi hebben ghegheven ende gheven ons ghemenen luden van Berchambocht boven ende beneden dat toe behoert der herscepe van Scoenhoven an een zide ende der herscepe van den Berghe an die ander zide enen ghemenen waterganc die ane zal gaen ende beghinnen aen den Leckedijc streckende bi Ammerslane in den Vliet doergaens doer Scoenhouwen doer Stolwijck Bilwijck ende doer Haestrechtlerlant westwart der vriheyt van Haestrecht doer dien dijk te halver IJsele In allen manieren alze hier na volghen zal In den eersten dat zal comen onse ghemene erve ende onser lude gheleghen in dier herscepe van Scoenhoven Ende in dier herscepe van dien Berghe overseyt mit horen watre te comen in dien waterganc tot al hore orbaer bi dien ghesworen van dien lande Ende voert te ghane onverseghet alze voerscreven es voert om dat dese waterghanc ghaet doer Scoenhouwen daer omme zullen die van Berchambocht hem te voren maken ene aghedochte dversdoer dien vliet dien van Scoenhouwen doer te wateren zonder horen cost Ende dat si ghemaket es soe est voerwaerde dat si die van Scoenhoven voert houden zullen up hoers selves cost mit horen opstal Dese waterghanc hevet an die west zide vier voete erves hore sclic up te legghen tusschen doe onder wateringhe ende Scoenhouwen ende al dies ghelijx van dier doerree doer Scoenhouwen tote stolwiker meente toe Ende voert van Scoenhouwen doer Stolwiker meente toe Ende voert van Scoenhouwen doer Stolwiker wateringhe ende doer beyde hore weghe Ende voert is die oestzide soe hoert al die meente toten waterghange te bruken ende te beseghen tot alhoren orbaer Voert hebben onse ghemene lude van Berchambocht desen voerseiden waterghanc ghecoft ende vergouden uten gronde vierdehalve roede breet lants horen waterghanc in te houden van Stolwiker halve wateringhe voert an Bilwijck die waterghanc ander halver roede wijt aldus behouden si tot al horen orbaer tien voete op die west zide Ende also up die oest zide achtien voete voert doer Bilwick daer vlistlant ane streckt aldes ghelijx alze voerscreven is In Stolwijck voert daer die waterghanc schinkelt soe zal hi bliven anderhalve roede breet ende op elke zide ene roede lants te beseghen tot al hore orbaer thalver IJsel toe Ende niemen onrecht water te brenghen in deser voerseiden waterghanc up zulke kore alze schieren de rechteren mit dien heymraderen

die dien waterghanc zullen scouwen voert elken man sinen dam dichte te houden die nu sijn ende comen moghen ses voete breed enen voet hogher dan die groenswaerde te houden ende daer up elken man sine scutte te houden hore lant mede te bevreden ende haren scade mede te bescutten ende dese damme up die naeste viertel an dien vliet tusghen stolwijck ende dier halver ijsel Ende al dit te bescouwen mit dien tweent rechteren ende met dien menen hiemraet van onsen ghemenen ambochten van Bergambocht Ende elken rechter daer die boeten verscenen daer hi rechter es die boeten ute te reyken daer si ghevallen ende die ghemene te delen tote onser behouf het ne ware dat se sie verboert waren dat si tot hare kore behoerden Voert ware oeck dat sake dat die sluze uten putte verwielden dat men se daer weder legghen en mochte So moghen si sonder wedersegghen hare sluze weder maken ende legghen in hare put of enen anderen te maken in elke zide van dien put daers hem ghenoecht alze redeliken is sonder coep ende bi den heymraet ende bi dien goeden luden van dien lande Ende in wat erve dat men die sluze leyt dat sal men ghelden alze redeliken is sonder alrehande archeyt bi dien ghesworen van dien lande daer die sluze ghelegen is Voert so moeten si altoes wel beseghen hare oude hout van hore sluze an hore sluze wat sijs bezeghen moghen ende dat ander zal behouden die here daer die sluze int ambocht leyt Voert waer dat zake datter een wiel worde dat soude men diken alset the haer comen is Ende dan onse lude aerde te hebben ende te nemen om dien minsten cost bi schieringhe van dien heymraet daer si se selve niet en hadde voert soe sijn si altoes dies ghewaert ende gheorloeft hore bilecten te stoppen haer aerde te roeren ende hare sluze te beteren sonder alrehande archeyt Voert so hebben wi ghegheven ende gheven ende daer toe gheloeft die sluze ende desen waterghanc te vrien ende elken man gheleyde te hebben te varen ende te comen op desen waterghanc van scade of van scoude sonder argheyt Ende waer oech yemen die onse gheleyde brake up onsen rechteren of up onsen ghesworen verborde sijn lijf ende sijn ghoet Ende anders die sempel rechten makede verborde die hoghste boete die ten lande staet Ende voert so hebben die van Berchambocht voerghenoemt gheloeft alle die brugghen te houden die legghen over horen waterghanc op hore sorghen ende op horen cost Omdat si die weghe doer dolven hebben Ende wanneer die brugghen also quaet sijn dat si makens te doen hebben dat zal die rechter in wes ambocht die brugghen ghelegghen sijn laten weten den heymraet van Berchambocht op horen cost ende worde si dan binnen drien daghen niet ghemaect so mocht se die rechter voerscreven daer die brugghen ghelegghen sijn besteden ende doen maken op die van Berchambocht voirscreven Ende omdat wi Jan van Henegouwen here van Beaumont ende wi Jan heren van Arkel willen ende begheren dat alle dese voerghenoemde voerwaarden wel ende wittelike ghehouden worden van ons ende van onsen nacomelinghen hem ende horen nacomelinghen erflike sonder enich wedersegghen so hebben wi hem ghegheven dese hantvest dats dese ieghenwordighe letteren open beseghelt mit onsen zeghelen Ghegheven int jaer ons heren dusent driehondert ende eenende viertich op sente pieters ende sente pouwels apostelen avont. Met enizins geschonden zegel van Jan van Henegouwen en van Jan van Arkel in groene was. OAS inv.nr. 196.

1342, april 27.

De graaf verkoopt de heerlijkheid van de Lek met al t'gene er onder behoorde aan Heer Jan van Polanen, Jansz.

De heerlijkheid van der Lecke hield in; t'gerecht van Ridderkerk, Lekkerkerk, Krimpen a/d Yssel, Krimpen op de Merwede, Ouderkerk, Zubbroec, Strevelant, Brandwijk, Ghibelant en Bleskensgraaf.

1346, januari 30.

Die van Schoonhoven erkennen dat hun heer op hun verzoek de voorgaande brief gegeven heeft. (betr. Regelen boeten van onnozelen vrede) (Onnozel, schuldeloos, zich van geen kwaad bewust).

Allen den ghenen die desen brief sullen sien ofte hooren lesen doen wy te verstaen, raedt, schepenen ende ghemeyne poerte van Schoonhoven, dat wy ghebeden hebben onsen lieven Heere, Heere Janne van Henegouwen, alzo dat hy ons ghegheven hevet eenen openen brief, bezeghelt met zynen zeghele, sprekende alsoe zoe wie dat eenen onnoselen vrede brake, die hy selve metter hant niet ghegheven en hadde, die ne sal niet meer verbueren dan vijf ende twyntich pond Hollantsche, vuytghesaect dootslach ende laemten ende dit zal dueren tot zyn wederzegghen of zynre naecommelynghe, alle punten verstaen zonder argelist ende omme dat dit waer is zoo hebben wy desen brief open bezeghelt met onser poerte zeghele. Ghegheven tot sinte Gheerdenberghe int jaer ons heren duysent drye hondert zes ende veertich, des manendaghes nae sinte Pauwels dach convertio.

Van Mieris II, 704; OAS inv.nr. 2274.

1347, juni 1.

Verklaring van de regering van Amsterdam, waarbij Schoonhoven vrijgesproken wordt van het met hen aangaan van enige verbintenis die strijdig zou zijn geweest met de belangen van Jan van Henegouwen of van de grafelijkheid.

Wi scouten scepene ende raet der poorte van Amstelredamme doem cond allen luden dat die goede lude van Scoenhoven nie zaken an ons en (begheelden) jegens onsen lieven here here Janne van Henegouwen heer van Byamond noch jeghens sijn erfname noch jeghens de heerlicheide van Hollant noch jeghens die sine dreghen mochte noch gheen verbins mit ons ghemaect en hebben Ende om dat dit waer en is so hebben wi desen brief opene bezeghelt mit onser poerte zeghel Ghegheven in den jare ons heren dusent driehondert seven ende viertich des vridaghes nae sinte urbaensdach.

Met uithangens zwaar geschonden koggeschipzegel van Amsterdam.

OAS inv.nr. 1793.

1348, juni 2.

Hertog Willem beveelt zijn tollenaar te Ammers om Nicolaas van Nortich, de Cappelaan de kost te geven.

Willem, enz. want onsen lieven heer ende oom, de grave van Henegou, van Holland, van Zeeland, daer Godt de siel af hebben moete, gegeven hadde met synen openen brieven heren Niclayse van Nortich, onsen cappellaen tot Ammers van sonderlingen getyen agte maelyden in onsen tolhuysse tot Ammers in elcken weecke, alsoo den brief inhoudt, die door onsen tegenwoordigen brief deursteken is.

Soo hebben wy Nyclaesen voorschreven daer toe de gratie gegeven ende willen dat hy syne cost van eeten ende van drincken in onsen tolhuysse voorschreven genieten sal, alsoo lande als hy int besitte van der voorseyde cappelle is. Ontbieden onsen tolnaeren tot Ammers, die nu syn, ofte hier naemaels wesen sullen, dat sy hem Niclaeyse voornoemt synen cost geven, als voorschreven is sonder enige wederseggen. In oirconde enz.

Gegeven in den Hage des maendags voor pincxteren, anno duysent drie hondert achten veertich.

Van Mieris II, 751.

1348, oktober 18.

Willen van Beckevoert wordt beleend met een stuk grond bij de kerk van Willige Langerak.

Wij Jan van Henegouwen, heer van Byaumont maken cont allen luden dat voer ons quam ende voer onse mannen Jan Wissensoen van Hardinxvelt ende droech ons op een stuc lands van sinen borchlene dat hi te houden plach van ons ende van onser borch tot Scoenhoven ghelegghen bi Wilghenkerke daer boven ghelegghen is die kerclane van Wilgherkerc ende beneden ons selfs lant gheheten die Nesse.

Welc lant wi weder verleyt hebben Willem van Beckevoert van ons ende van onsen nacomelinghe hem ende sinen nacomelinghen te houden t'enen rechten borchlene. Ende waert sake dat Willem voerscr. storve sonder wittachtighe gheboerte van hem te bliven so hebben wij hem gracy ghedaen sodat wij ghegheven hebben ende gheven dat voerz. lant te comen op Willam sinen oudsten keessoen dien hi had bi Aleyden, van ons ende van onsen nacomelinghen te houden t'enen rechten borchleen in allen manieren oft sijn ghetruwede soen ware behoudelijc ons alsulx rechts ende dyensts van hem alsoe ons anders onse borchlude verleent van ons ende van onser borch tot Scoenhoven voerz. sculdich sijn te done. Hier waren oever onse truwe mannen alsoe Dyrck van Senselles, heer Jan die Muelnaer, heer Coen van Oesterwijk, ridderen, Gherijt Alewijnsoen, knapen, ende anders goede luden omdat wi willen dat dit vast ende ghestade blive ende ghehoude worden van ons ende van onsen nacomelinghen Willem voerz. ende sinen nacomelinghen in den maniere dat voerscr. is so hebben wi desen brief open daer op beseghelt mit onsen seghele ghegheven op onse borch tot Scoenhoven s'donredaghes na sente Lucasdach ewanghelist int jaer ons heren M CCC acht ende veertich.
Inv. Bloys no 1.

1349, maart 2.

Akte waarbij Jan van Beaumont beveelt aan Jan de Muelner, ridder, om met heer Coen van Oesterwijk, ridder, en Jan van der Goude te Schoonhoven het leggen van een sluis in de Dam te gaan bevorderen.

Jan van Haynaut heer van Beaumont ontbyeden u heer Jan de Moelner onsen trouwen ridder dat ghij bij u neemt onse trouwe ridderen heer Coenen van Oesterwijk ende heer Jan van der Goude ende doen eendrachet mit onse lieven ende getrouwen scepenen ende raet onser poerters van Scoenhoven ende hem helpt ordineren ene spoye te legghen tot Scoenhoven in den Dam ende dike ende wacht doeren daer toe alsoe dat wij ende onse lant daer mede wel verwaert moghe wesen na uwen besten vroetdoem voor alle water dat in die spoye comen mach. Ende wat ghi daer toe doet of dat u daer af coemt des sellen wij u volstaen ende ontheffen Ende wye u dat pynte te hinderen of te beletten dat souden wij an hem houden alsoe anden ghenen die onse heerlicheyt onse ende onse poerte mitscap ende oerbaer nimre ende beletten woude Ende nu seynden u enen anderen openen brief tot onser poerte behoef van Scoenhoven dien willen wi dat ghi onse poerte voerz. overlevert alsoe ghi ende onse andre ridderen voerz. Ende mit onsen scepenen ende raet aldaer der ordinanchen van der spoye ende datter toe behoert wel eens sijt ende versekert dat sise also maken sellen alsoe die ordinantie is. In kennisse van deser dinc hebben wij desen bryef besegelt mit onsen seghelen ghegheven tot Berghen in Henegouwen smanendaghes na sinte marthijnsdach int jaer ons heeren M CCC acht ende veertich.

Presentibus ; Dns Bellimont, Coen de Oestwijk et Jo Blonde, Aelbr. De Meertenz, Dns de Senselles.

OAS inv.nr. 774.

1349, maart 2.

Akte waarbij Jan van Beaumont verklaart dat de stad Schoonhoven een sluis mag leggen in de Dam.

Wi Jan van Haynaut heer van Byamont maken cont allen luden dat wij om lyefde ende goede ghonste die wi draghen ende hebben tot onser poerte van Scoenhoven onser poerteren voerz. Gheorlovet hebben ende oerloven ene spoye te legghen ende te houden op huers selfs cost tot Scoenhoven in den Dam also groet ende also wijt alse ons ende onser poerte oerbaerlijc wesen sal inder manieren datter onse poerte voerz. Alsoe bewaren sal altoes mit diken ende mit wacht doeren ende alse daer toe behoert datter ons noch onsen land ende luden die daer bij ghelegghen sijn gheen scade af en comen van den water dat doer die spoye comen mach. Ende wart erve si behoeven dit water mede te scutten ende te weren dat onse is moghen si daer toe besighen ende ons ghelden bij dryen of meer van onsen raden die nu daer toe volghen sullen Ende wat erve dat anderre lude is binnen huerre vrijheyt ghelegghen of dat huerre poerten is moghen si ter voerz oerbaer besighen ende gheldent ter scepenen prisinghe van onser poerteren voerz. Ende wat erve buten huerre vrijheyt ghelegghen is ende huerre poerteren nyet en is sellen wi hem doen hebben op dat wijs machtich moghen wesen also vele alsijs behoeven ter voerz. Oerbaer Ende dat selle si ghelden bij prisinghen der heemraders van de dorpen daert in ghelegghen is Ende want wi wel verstaen hebben in der waerheyt datter onser poerteren ghemeenlijc grote nutscap ende oerbaer anne legghen so willen wi dat dit ummer voertghanc hebben Ende so wye dat hinder de bename of belettenisse daer toe dade dat souden wij an hem houden alse anden ghenen die onsen heerlicheyt onse ende onse poerteren nutscap ende oerbaer crenken ende minren wouden Ende waert dat enich stoet of twij namaels velle in enich van desen voerz. poynten dat houden wi tot onsen verbeteren ende an onsen verclaren. In kennisse van deser dinc soe hebben wi desen brief open beseghelt mit onsen seghelen Ghegheven tot Berghen in henegouwen smanendaghes na sinte martijns dach int jaer ons heren dusent driehondert acht en veertich.

Dns Bellimontes, Coen de Oesterwijn, Jo Blonde, Albr. De Meerten, dns de Senselles.
OAS inv.nr. 775.

1349, juni 12.

Acte van non-prejuditie van graaf Willem V ten behoeve van de steden Dordrecht, Schoonhoven en Geertruidenberg en van zijn ridders, knapen, ambachtsheren en goede luden van Zuid Holland wegens de hulp hem verleend bij het bezetten van IJsselstein en andere oorlogsdaden.

Willaem hertoghe van Beyerens palensgrave van den Rine grave van Hollant van Zeelant ende van Vrieslant maken kont ende kenlic allen luden Want onse lieve ende ghetrouwe steden van Dordrecht van Schoonhoven ende van Sinte Gheerdenberghe met onsen ridders knapen ambachtsheren ende met onsen goeden luden ghemeenlic van Zuut hollant over een ghedraghen sijn in dienste ende jonsten tot ons waert ende aneghesien hebben den grooten noot van ons ende onser ghemeenen lande om onse poerte van IJselsteyne ende onse palen van Zuut Hollant te behoeden ende te besetten toter tijt toe dat wi met onse lande ende vrienden ghemeenlic te velde comen moghen onser vianden te scaden ende ons achterdeel te verhalen so dat si gheset hebben tot deser tijt bi ghemeenen rade ende bi horen vrien wille den cost daer of te ghelden van allen lande ghelegghen binnen onsen palen van zuut hollant ende dat daer mede an dien reep ghemeen leyt ons toebehorende wel ghelt wtreyken zullen alle onse goede lude ridders knapen poerteren welgheboren lude papen clerken ende huuslude ghemeenlic dien dat lant toebehoert binnen onsen palen als voirscreven es marghen marghen ghelike te keeren in onser noot ende orbaer ende ons ghemeens lants vorscreven.

Hierbi so ist dat wi gheven te kennen hem allen die dese brieve sien ende horen zullen so wes onse goede lude alle ghemeenlic voirscreven jof eenich van hem op desen tijt van eenigher hulpe ende dienste alst vorsproken es ons ghedaen hebben jof voerd doen zullen in desen saken dat si ons dat bi horen vrien wille ende bi goeder gonste in onser grooter noot ende ghemeens lants bewijst ende ghedaen hebben ende vor gheen recht Ende gheloven hem allen ende elken bizonder vor ons ende vor onse nacomelinghen des in anderen tiden niet te verghen noch te verzoeken In kennessen der waerheyt hebben wi desen brief open beseghelt met onsen zeghel ghegheven te Rotterdamme int jaer ons heeren m ccc neghen ende veertich op sinte Odulfsdach.

OAS inv.nr. 1794; Van Mieris II, 761.

1352, maart 25.

Jan van Henegouwen geeft het land van Stein aan zijn zoon Jan de Bastaard.

Wi Jan van Haynegouwen here van Byaumont maken cont allen luden dat wi voer ons ende voor onse nacomelinghen hebben ende gheven Janne den bastaert, ridder, onsen zoen voer hem ende voer sine nacomelinghen onse goed ende lant dat men heyt tlant van Steyne gheleghen in noert hollant met allen sinen toebehoren in derselver manieren dat wijt coften voermaels jehghens den here van Steyne ende wijt sijnt ghehouden hebben ende houden Welc goet ende lant Jan die Bastaert voerz. noch sine nacomelinghe niet eer besitten en sal noch hebben eer wi van live ter doet comen sijn ende dan sal hijt ende sine erfnamen het zi soen of dochter houden ende besitten eerflijc ende in erflene houden van Janne van Bloys onsen zoen of van den ghenen die alse onse erfname na ons besitten sal onse lande ende goede van Schoenhoven ende van der Goude Mer wert dat zake dat bi der doet van ons Jan die Bastaert voern. int besit van onsen voerz. Lande van Steyne quame eer Jan van Bloys voerz. Of enich van sinen broeders die ons erfname wesen sal van onsen lande van Schoenhoven ende Goude tot sinen jaren comen waren soe mochte Jan van Bloys voerz. ofte enich sijre broeders die onse voernoemde landen besitten sal dit voerz. goet ende lant van Steyne binnen vier jaren nadat hi tot sinen jaren sal comen wesen lossen met vierhondert ponden tornoys sjaers te bewisen Jan den Bastaert voerz. Of sinen erfnamen an sekere goeden ende bi gherechten prise binnen die graafscepe van Haynegouwen Ende dese lossinghe mach Jan van Bloys of sine broeder die onse voerz. Goede van Hollant besitten sal doen binnen den vier jaren voerz. tot sinen besten ghenoghe Alle dese ponten te verstante sonder argelist Ende want wi willen dat dese ghifte voerz. ghedaen met goeden voersine ende mit gansen berade Jan den Bastaert ende sine nacomelinghen voernoemt ghehouden worden erfelic in der manieren dat voerscreven is soe hebben wi daer up ghegheven desen openen brief beseghelt met onsen groten zeghele in kennesse der waerheyt Ghedaen ende ghegheven te Byaumont op onser vrouwendach in maerte int jaer LI

Uit Waller Zeper blz. 461.

1352.

Philips Rotairts ontvangt een hoeve lands in Jaarsveld voor trouwe diensten. (deze brief was doorgedaan).

Jan v.Henegouwen heer v.Byaumont maken cond allen dat wi voer ons ende voir onse nacomelinghe ghegheven hebben ende gheven Philips Rotartssone om dienste die hi ons ghedaen heeft ende noch doen sal ene halve hoeve lands gheleghen in den gherechte van Jaervelt ende gheheten Blakenborch daer t'suyt eynde af strecket in de Lecke ende t'noerteynde int gherechte van Lopic ende beleghen heeft mit erve anden oeveren egghe Peter Emmeresoen ende anden nedere egghen Jans kijnde van Zanten van ons ende van onse nacomelinghen te houden

t'enen rechte lene Ende den dijc die daer toebehoert sal hi bewaren op sine cost ende anxt alse dat recht van de lande wijst daer hi ondergheset heeft al sijn goet ghewonnen ende onghewonnen dat hi heeft of hebben sal.

Ende Philips voerz. heeft ons van sinen eygheliken erve opghedraghen eene halven viertel lands gheleghen int gherecht van Lopic streckende mit den zuyteynde an Jaersvelder gherecht ende mitte noerdeynde an Benscoper landsceydinghe dat belegghen heeft an den overen egghe Gherijt Hughensoen ende anden nederen egghe Greyte Hughen mit huere kinderen welke halven viertel wij hem weder verleyt hebben daer hi onse man of worden is van ons ende van onse nacomelinghen te houden in leene in der manieren dat van den anderen lande voerscr. is alle poynten te verstane sonder argelist.

Dit ghescyde op onse borch tot Scoenhoven daer oever waren onse ghetrouwe manne Dyr heer van Senselles, her Jan van der Goude, ridderen, Gilys van Wyndelsnesse, Gherijt van Oesterwijk, Gherijt die Burgher ende anderen. In oerconde des briefs beseghelt mit onse seghelen ghegheven tot Byaumont int jaer ons heren M CCC twe ende vijftich.

Inv. Bloys nr. 1.

1353, april 15.

Jacob Scriver.

Jan van Henegouwen heer van Byaumont maken cond allen luden dat wij om beden wille goeder lude onser vreynde Jacop den scriver weder gheven hebben Thuys daer hi in te wonen plach in onse stede van Scoenhoven staende op die oestside van de havene aldaer dat hi mit vechtelijc ieghen ons verbuert hadde. Ende daer toe scelden wij quyt al dat wij an dat voerz. huys hadden bi die verbuernisse voerscr. uytghesceyden die vijf pond holl. siaers die te reynten jaerlix daer op ghesceyt sijn bi onse scepene vonnisse aldaer die wij an ons behouden.

In oerconde des briefs beseghelt mit onse seghelen ghegheven tot Byaumont XV die april anno LIII.

Item.

Op den selven dach gaf mijn heer den selven Jacob weder 3 hofsteden ligghende buten Beckenoerts poerte die hi mit Willem Oudevaders wive ende huere kinderen ghemene hadde die oec verbuert waren mer hi sal se van minen heer in leene houden alse hi te voren dade.

Presentibus dominus de Barbenchon, Sensellus, J.Blonde.

Inv. Bloys nr. 1.

1354, januari 4.

Hertog Willem V van Beieren vergunt ter bedde van zijn moeder en van heer Jan van Beaumont zijn oom, dat al de goederen van heer Jan in Holland, Zeeland en Vriesland gelegen, na zijn dood komen zullen op Jan, s'Graven Lodewijks zoon van Blois.

Hertoghe Willem van Beyeren greve van hollant van zeelant, heer van vrieslant en verbeider der greeflicheit van Henegouwen maken cond allen luden dat wi om beden wille onser liever vrouwen en moeder der grave van Henegouwen ons liefs oems heer Jans van Henegouwen heer van Byamont en ons liefs neven heer Walraven van Luxemborch heer van (linx) verleit hebben verliet en wilkoren mit desen jeghenwordighen breyve onsen lieven neve Janne s'grave Lodewijx soon van Bloys of sinen naesten erfname van ons liefs oems voerscr. live comende alle goede poerten vesten dorpe heerliche de hoghe en leghe lant ende waerre renten vervalde sekeren en onsekeren hoe si ghenen of waer dat si gheleghen sijn binnen onse landen van hollant van zeelant van kenemerlant ende van vrieslant mit alle sinen toebehoren hem en sinen nacomelinghen of sinen naesten erfnamen van ons liefs oems voerscr. live comende van ons en van onsen nacomelinghe grave van holl. te houden in alsulker vormen ende in allen manieren

alst onse lieve oem voerscr. tesen daghe toe ghehouden heeft ende hielt doe dese brief ghescreven was in vaderlic ende moederlic bewisinghe ende in rechte bruederlighe. Ende wanneer onse lieve oem voerscr. van live ter doet comen sal wesen op dat Jan van Bloys onsen neve voern. hem overleeft so willen wi Jan voerscr. of sinen naesten erfname van ons liefs oem voerden live comende te manne ontfanghen sonder enich wedersegghen in alle den goede die voerscr. sijn die van ons en van onse nacomelinghen te houden t'enen rechten erflene en alle dese voerscr. dinghen te verstane sonder arghelist. Ende om dat wij Willem hertogh van Beyeren ter wille dat alle dese overscreven sake bliven vast ghestade en wel ghehouden en allen manieren dat voerscr. is soe hebben wi desen openen brieve gheseghelt mit onsen seghelen in kennisse der waerheit, ghedaen en ghegheven tot Valenchijn des saterdaghes na jaersdach anno 54. Van Mieris II, 821; Register BB Blois inv.nr.1, f.17v.

1354, december.

Coen van Oesterwijck wordt wegens trouwe dienst beleend met een hoeve land in Jaarsveld.

Jan v.Henegouwen heer van Byaumont maken cond allen luden dat wi voer ons en voer onse nacomelinghen ghegheven hebben ende gheven Coenen van Oesterwijc onse knape doer menighe dienst die hi ons ghedaen heeft ende noch doen mach Ene halve hove lands gheleghen int gherechte van Jaarsvelt die men heit Blakenborch streckende mit den zuyteinde in die Lecke ende mit den noerteinde ant' gherechte van Lopic ende belegghen heeft mit erve anden d'ene egghe Peter Emmeric ende anderen nederen egghe Jans kinderen van Zantten welc land Philips Rotards sonen te voeren van ons hadde te rechte leene.

Voert soe hebben wi Coenen voerz. ghegheven ende gheven in der selve manieren enen halven viertel lands die ons van Philips voern. mede anecomem is omdat hise ons van sinen eyghenen erve opghedraghen hadde ende weder van ons ontfangen in rechte leene welke halve viertel lands gheleghen is int gherechte van Lopic streckende mit den zuyteinde an Jaarsvelder gherechte ende met den noerteynde an Benscopper landsceidinghe dat belegghen heeft mit erve an den oversten Gherijt Hughensoen ende anderen nederste egghe Griete Hughen mit huere kinderten van welken landen ende erve Coene voern. onse man worden is ende dat wi hem weder verliet hebben van ons ende van onsen nacomelinghen hem ende sinen nacomelinghen te houden in rechten leene Ende Coene voerz. heeft ons hier toe opghedraghen enen halven viertel lands dien hi coft ieghen Poertenen Jorianssone gheleghen in Lopic daer naest ghelant is anden eenen eggghen Jacop van den Damme ende anden nederen egghe Ghise Vrijer ende Dycr Scotelvoet welken halven viertel wi Coenen voerz. weder verliet hebben ende verliet van ons te houden in leene in der selve manieren dat van den anderen lande hier voerscr. is dats te verstaene te rechte leene. Ende allen den dijc die ten voerscr. lande behoert sal Coene voern. ende sine nacomelinghen op sine cost ende anst naden rechte van den lande daer hi gheleghen is daer hi onder gheset heeft al sijn goet dat hi heeft of hebben sal ghewonnen ende onghewonnen. te verstane al sonder arghelist. Dit ghesciede in onse woninghe tot Byaumont daer bij ende een waren onse ghetrouwen mannen alsoe die borchgrave van Berghen heer van Haverech, heer Aernt van Bandem..heer Dycr van Senselles, her Moele heer van Spinout ende anderen Ende omdat wi willen vast en stadelic sonder verbrec of enich wedersegghen houden ende voldoen alsoe voerscr. is soe hebben wi Coene voerscr. daer op desen openen brief ghegheven beseghelt mit onse seghelen tot eene oerconde. Ghedaen ende ghegheven tot Byaumont des sonnendaghes na kersdach int jaer ons heren M CCC vier ende vijftich.

Inv. Bloys nr. 1.

1355, mei 15.

Hertog Willem geeft aan die van Dordrecht dat alle goederen van alle stromen komende te Dordrecht verstopelen moeten.

Van Mieris II, 845.

1356, oktober 21.

Hertog Willem van Beieren bevestigt zijn neef Jan van Blois in deszelfs voorvaderen leengoederen in Holland, Zeeland en Vriesland gelegen.

Hertoge Willem van Beyeren grave van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende here van Vrieslant doen cond allen luden dat wi verliet hebben ende verleien onsen lieven neve Janne van Bloys alsulke goet als onse lieve oom die here van Bemont sijn oudervader daer Gode die ziel of hebben moet van ons te houwen plach in Hollant in Zeelant in Kenemerlant ende in Vrieslant in allen manieren alse die brieve spreken die onse lieve oom voerscreven daer of van ons hadde tot ons neven behoef voerscreven In oerconde desen brieve bezeghelt mit onsen zeghele ghegheven tot sinte Gheerdenberghe opter elfdusent maechden dach int jaer ons heren m ccc lvi

Van Mieris III, 6.

1356, oktober 23.

Jan van Bloys, heer van Schoonhoven en van der Goude scheldt de graaf van Holland kwijt alle schulden die hij wegens zijn voorouders zou kunnen eisen.

Jan van Bloys heer van Schoonhoven ende van der Goude doe condt allen luyden dat ick quytgeschoude hebbe ende quytscelde mijnen lieven ende gedugten heer den grave van Henegouwen, van Holland, van Zeelant ende heer van vrieslant van alle schult die hij van voorleden tijden schuldigh wesen mogte mijnen lieven heer ende ouder vader mijnen heere Janne van Henegouwen des God de siele hebben moet ende daer af gelove ick mijnen lieven ende gedugten heer voornomt schadeloos te houden met deesen openen brieve, besegelt met mijnen seghele. Ghegheven tot Schoonhoven op st Severynsdach int jaer ons heren M CCC LVI.

Van Mieris III, 6.

1356, november 10.

Hertog Willem bekent een gedeelte van de som, welke zijn neef Jan van Bloys hem schuldig was ontvangen te hebben.

Hertogh Willem, enz. doen condt allen luyden dat wij ontfaen hebben bij meester Dircx hant van Thienen, ons clercx, van onsen lieven neve, Janne van Blois, in minderinge van de vijftien duysent schilden die hij ons schuldigh is, die Aelbrecht van Maerten, sijn cappellaen leverde duysent goede schilden, des die heer van Brederode ende heer Jan van Langeraeck, onse getrouwe regtevoort hadde in teergelde in onsen bootschappen te vaeren, vier hondert schilden, een hondert behielden wij selve in onse hant, tweehondert ende acht schilden, die maect in eenre somme, daer onse clercke geen rekeningen af doen en sullen, ses hondert ende acht schilden ende van drie hondert twee ende tnegentich sal meester Dirck, onse clerck voorz. goede rekeninge doen, soo dat wij ons van de duysent schilden voorz. wel gepaeyt houden ende schelden onsen lieven neve voorz. daer van quyte.

In oirconde desen brief besegelt met onsen segele Gegeven in den Hage, des donredaghes op st Martens avont in den winter int jaer ons heren M CCC LVI.

Presentibus, Dominus de Brederode. Florentio de Bouckhorst, C de Thenis, signavit Dominus de Yselsteyn.

Van Mieris III, 7.

1356, december 4.

Handvest van Jan van Blois ten behoeve van Schoonhoven tot beperking van de strafrechtelijke financiële aansprakelijkheid van gehuwden en minderjarigen.

Jan van Bloys here van Scoenhoven ende van der Goude doen cond allen luden dat wi om bede wille versoec ende gherechte lieve die wi draghen tot onser stede van Scoenhoven onsen luden van der stede voernoemt ghegheven hebben willecoeren ende gheven om een verbeteringhe huers rechts ende hantvesten die si hebben van onsen voerders:

Dat voertmeer gheen man die onse poorter is aldaer ende in witteliken huwelike sir jeghen ons meer verbueren mach dan dene helfte van sinen goede behoudelyc sine wive der ander helfte. Voert soe hebben wi hem ghegheven willecoeren ende gheven dat onser poerters kinder aldaer die inhems sijn ende in huers vaders ende moeders brode sijn voertmeer jeghen ons nyet meer verbueren en moghen van huers ouder goede dan thien pont hollants Ende want die dinghe die in goeder meninghe gheset sijn ende om doghede dicwijl verkeert werden ende in archejde ghebesighet soe willen wi dat dese voerscreven poynte staen sullen ende ghedueren tonser wedersegghen Ende al sonder arghelist te verstane Omdat wi dese poynten vast ende ghestade houden willen in der manier dat voerscreven is Soe hebben wi daer op teenre oerconde desen openen brief ghegheven beseghelt mit onsen seghelen ghedaen ende ghegheven op onser borch tot Scoenhoven op sinte Barbarendach int jaer ons heren duysent dryehondert zesse ende vijftich.

Met uithangende zegel van Jan van Blois.

OAS inv.nr. 2275; Van Mieris III, 10.

1356, december 4.

Acte van verkoop van de wind en de windmolen te Schoonhoven door Jan van Blois aan de stad.

Jan van Bloys here van Scoenhoven ende van der Goude doen cond allen luden dat wi voer ons ende voer onse nacomelinghen oever ghegheven hebben ende vercoft onsen lieven ende ghetrouwen luden van Scoenhoven ende hueren nacomelinghen erflijc ende ewelijc den wijnt ende die wijntmolen van onser voerscreven stede van Scoenhoven om vive ende twijntich libera hollands syaers sulx payments alse men aldaer van onsen renten te nemen pleghet. Te betalen onsen rentemeyster aldaer of onser nacomelinge die nu is of namaels wesen sal op sente mertijnsmesse in den winter naestcomende Ende alsoe voert van jare te jare op den selven sente mertijnsmesse Alsoe dat onse lude voernoemt voert meer setten moghen het sij binnen die veste of buten bi der stede daer si willen alsoe menighe wijntmolen alse hem goetdenct ter stede oerbaer op dat sij ghenoech doen van der moelen scat den ghenen dies terve wesen sal Noch nyeman en sal voert enighe orsmoelen setten binnen onser stede van Scoenhoven voerscreven dan die twe die daer van ouds gheweest hebben ten sy bi oerlove onser goeder luden voerscreven Ende wi of onsen erfnamen ne sullen voert ane ghene moelen setten noch doen setten binnen die vrijheyte voerscreven noch op hondert roeden daarna Ende binnen desen coep sullen alle onse wyntmoelen binnen Scoenhoven ende daer omtrent die nu sijn mit allen hueren toebehoeren onser luden van Scoenhoven voerscreven wesen huere wille mede te doene Ende overmids desen voerwerden sullen onse lude van Scoenhoven voerscreven dies wijnts ende der moelen ghebruken tot hueren ghenoege erflijc ende ewelijc te verstane sonder alrehande arghelist Ende want wi willen dat dyt vast ende ghestade blive in allen manieren alse voerscreven is Soe hebben wi daer op teenre oerconde desen openen brief ghegheven beseghelt mit onsen seghelen Ghedaen ende ghegheven op onsen borch van Scoenhoven in sente Barberendaghe int jaer ons heren duysent dryehondert zesse ende vijftich.

Met uithangend zegel van Jan van Blois.
OAS inv.nr. 741; Van Mieris III, 10.

1356, december 4.

Bevestiging door Jan van Blois, heer van Schoonhoven van de door heer Jan van Beaumont aan die plaats verleende handvesten.

Jan van Bloys here van Scoenhoven ende van der Goude doen cond allen luden want wi die pade onser ouders altoes gheern in dogheliken saken na volghen souden Ende naemelyc in dien daer onsen luden oerbaer ende vriede of in comen mochte soe convermeren wi ende loven alle hantvesten ende vrijheden die onse lieve ende ghetrouwe lude van onser stede van Scoenhoven voertijts vercreghen hebben ende beseghelt van onsen lieven here ende oudervader mijn heren Janne van Henegouwen here van Byaumont des god ghedenke of van den greven van hollant bi beyaghen ende toedoen ons liefs heren ende oudervaders voernoemt daer toe soe hebben wi hem ghegheven willekoeren ende gheven dat voert ane nyeman scepene noch raet voernoemt wesen en sal hine hebbe zesse jaer of langher daer binnen ghewoent Ende hine si in onser stede voerscreven gheghoet tot hondert libere holl. of (bat) Te verstane al sonder arghelist. In oerconde hier of soe hebben wi desen openen brief beseghelt mit onsen seghete ghedaen ende ghegheven op onser borch tot Scoenhoven op sente barberen dach int jaer ons heren m ccc sesse ende vijftich.

Met uithangend beschadigd zegel van Jan van Blois in groene was.
OAS inv.nr. 199; Van Mieris III, 9.

1357, november 14.

Betreft 3 morgen land aan de Vorenvliet bij het Hofland.

Jan v.Bloys heer van Scoenhoven ende van der Goude doen cont allen luden want ons Eggaerd van der Vlyst met sinen vrijen wille opghedraghen heeft drye marghen lands die ghelegghen sijn bi Scoenhoven op den Vorenvlyet die wi belegghen hebben met lande an die westzide Beyne Roes sine kinderen ende Jan van den Bosche an den oestzide streckende dat een ende an die Zevender ende met den anderen ende an die sceydinghe van Boenrepas daer hi ons enen vrijen eyghendom af ghegheven heeft Soe hebben wi den voerz. Eggherde ende Feysen sinen wijve die Gherijts Jonghe dochter was die bruker waren van de voerz. lande weder verleyt ende overghegheven tot huerre beyder live Ende daer toe omdat die voerz. drye morghen lands na huerre beyder live ons ende onsen nacomelinghe ane comen sulle erflijc ende ewelike te besitten. Soe hebben wi ghegheven ende gheven Eggaerde ende Feysen voerscr. tien pond hollands siaers tot huerre beyder live sulx payments alse in onse stede van Scoenhoven ghemeynlic loepen sal Ende soe welc van Eggaerde ende Feysen voerz. lanxte leeft die sal dese drye merghen lands ende t' gelt voerz. hebben sijn leven lanc welc ghelt wi bewijst hebben ende bewisen Eggherde ende sinen wijve voerz. op onse rentemeester van Scoenhoven die nu is of namaels wesen sal te heffen d'eene helfte op sinte Jans misse te middezomer naestcomende ende d'ander helft op middewinter daer naest volghende. Ghegheven op onse borch te Scoenhoven des dinxdaghes na sinte Martijnsdach viertien daghen in november int jaer M CCC zeven en vijftich. (ondergeschreven) t'lant voirz. dat Eggaert was heeft Quarlet ghecoft tot ene vrije eyghen ende welbetaelt.

Inv. Bloys nr. 1.

1358, februari 8.

De school te Schoonhoven.

Jan v.Bloys heer van Scoenhoven ende van der Goude doen cond allen luden dat wij ghegheven hebben ende gheven Peter Peterssoen van Harderwijk clerck die scole in onser stede van Scoenhoven te regelen ende te verwaren van sulken diensten ende laste als daer toe behoert daer hi sulcken loen ende bate of hebben sal als daer toe staet ende men van ouds ghepleghen heeft durende tot onsen wedersegghen. In oerconde des briefs beseghelt met onsen zeghele ghedaen ende ghegheven op onse borch t'Scoenhoven des vridaghes na st.Aghatendach viij daghe in februari int jaer ons heren M CCC lvij.
Inv. Bloys nr. 1.

1358, maart.

Jan van Bloys heeft land wat Gherrit van Oosterwijk heeft toebehoord aan Gherit de Borgher. Jan v.Bloys enz.enz. maken cond ende kenlic allen luden want ons Gherijt van Oesterwijk onse knaep die achte merghen lants gheheyten die hof hoeve legghende bi onser poerte van Scoenhoven die hem onse heer ende oude vader mijn heer Jan van Henegouwen heer van Byaumont des God ghedenke ghegheven hadde daer hi sijn ende onse man of was bi sijnen vrijen wille op ghedreaghen heeft ende overghegheven Welc lant wi om bede wille van Gherijt voern. voert ghegheven hebbe ende verleyt Gherijt de Borgher tot enen vrijen eyghen sinen vrijen wille mede te doen als mede mit.....erve soe heeft ons Gherijt die Borgher voirsch. weder opghedraghen een weer lands ghelegghen an die heerscap van Scoenhoven tot Ammerswaert daer Aernt Mathijssoen steenoven te staen plach streckende mitten oversten ende in die Lecke ende mitten utersten ende an ons selfs lant dat belegghen heeft an die oesterside mit erve Gherijt Thedemanssoen wijf ende hoer kinderen ende an die westzide Ane Aernt Veimbrechtssoens wijf ende hoer kinderen Des Gherijts die Borgher voirsch. enen halven viertel te voren van ons helt Ende dat hi ons veroersaet heeft mitten erve daer nu sijn huys op staet bi onser poerte van Scoenhoven soe dat hi ons van dien voersch. weer lands enen vrijen eyghendom ghegheven heeft welc weer wi voer ons ende voer onse nacomelinghe Gherijt van Oesterwijk voern.voert verleyt hebben te houden tot enen rechten leene in alsulke manieren als hi die hof hoeve voersch.te voren van ons te houden plach daer toe heeft Gherijt van Oesterwijk voirsch. in goeden die neghen lb.groten die hem Gherijt die Borgher voern. gheven sal toten voersch.lande overmids dat teen erve beter is dan t'ander te belegghen an erve soe hi alre eerste ende beste mach daer hi ons enen vrijen eyghendom of gheven sal ende dat wi hem weder verleyen sullen van ons ten rechten leene te houden als van den anderen hier voirghescreven is te verstaen al sonder arghelist.

Hier waren over onse truwe mannen alsoe heer Jan van Langherak ridder, Jan v.Bueren, Dirc v.d.Goude knapen ende anderen Ende want alle dese voirsch. poynten waer sijn die wi vaste ende ghestade houden willen Soe hebben wi daer op desen openen brief ghegheven beseghelt mit onsen seghele t'eenen orconde ende in kennisse der waerheyte Ghedaen ende ghegheven op onse borch t'Scoenhoven s'dinxdaghes na st.Gheertrudendach int jaer ons heren M CCC acht en vijftich.
Inv. Bloys nr.1.

1358, februari 2.

Jan v.d.Kovel, forier van Jan v.Bloys krijgt een hoeve van elf morgen geheten de Magere Hoeve.

Jan v.Bloys enz. doen cond allen luden want Jan van den Kovel onse knaep gheheten forier van enighen heeft met eenen coepe jeghen Pieter den Valkenaer t'lant dat gheheten is die Magerehoeve ligghende voor elf marghen bi onse stede van Scoenhoven in die prochi van Wilghen daer hi niet langher dan sijn lijf aen en hadde alst scijnt bi anderen brieven die hi daer op van ons heeft. Soe hebben wij van gratien aenghesien menighen truwen dienst die Jan voern. onse ouders ghedaen heeft ende ons ende oec noch doen sal hem dit voersch. land ghegheven voor ons ende voer onse nacomelinghen van ons te houden te enen rechten leene te verstane al sonder arghelist.

Hier over waren onse gheminde neve die heer van Barbenchon ende onse truwe manne alse Jan van der Goude, ridder, Jan van Bueren, Gherijt van Oosterwijn ende Dirc van der Goude. Ghedaen ende ghegheven op onse borch t'Scoenhoven op onsen vrouwendach purificatio int jaer ons heren M CCC LVIII.

Inv. Bloys nr. 1.

1358, maart.

Omruijing van een stuk land van Gherit den Borgher met Gherit van Oosterwijn.

Jan v. Bloys heer van Scoenhoven en van de Goude maken cond ende kenlic allen luden want Gherijt die Borgher den halven viertel lants daer Aernt Mathijs steenoven op te staen plach die hi van ons te leene helt bi onse oerlove ende goetdenken overghegheven heeft Gherijt van Oosterwijn onsen knaep die se weder van ons ontfaen heeft tot enen rechten leene Soe dat wi Gherijt den Borgher der manscap van der voerscr. halven viertel verdraghen hebben soe heeft ons die selve Gherijt die Borgher daer voer opghedraghen ende t'enen vrijen eyghendom gheven sijn huys en 2 morghen lants ende enen halven daer t'voerscr. huys op staet legghende bi onse poerte van Scoenhoven dat Gherijt die Borgher voerscr. nu ter tijd an beyden siden mit erve beleghen heeft daer hi onse man of is welc huys ende lant wi den selven Gherijt weder verleyt hebben ende verleyen van ons ende onsen nacomelighen hem ende sinen nacomelighen te houden tot enen onversterflike erflene in deser manieren dat dat voerscr. huys en lant na Gherijt live voerscr. comen sal op Ysebrant sinen soen die hi heeft bi Ziburghe sinen wive Dirc Witgherssoens dochter ende ghebrake Ysebrands voerscr. soe soudt comen op t'oudste kint dier naest dat hi heeft bi Ziborghen voerscr. alse recht is ende men salt verheerghewaden mit eenre jaerrete die daer of coemt te verstane.

Hier waren over onse ghetruwe mannen alse heer Jan v. Langherak ridder, Jan v. Bueren, Dirc v. d. Goude knapen ende anderen.

Ende want wi willen dat dit vaste ende stade bliven in allen manieren alst voerscr. is soe hebben wi daer op teenre orconde desen openen brief besegelt mit onsen seghele in kennisse der waerheit Ghedaen ende ghegheven op onse borch t'Scoenhoven s'dinxdaghes na sinte Gheertrudendach int jaer ons heren M CCC acht ende vijftich.

(ondergeschreven)

Inv. Bloys nr.1.

1358, december 20.

De ruwaard, hertog Aelbrecht gebiedt de rentmeester van Zuid Holland des heren luiden van Bloys, heer van Schoonhoven en van der Goude de oude vrijheid van tolleren te laten genieten.

Aelbrecht, bi Gods ghenaden palaysgrave op ten Rijn, hertoghe in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslant ontbieden U, Herman Vincken, onsen rentmeester van Zuut Hollant, dat ghi ons liefs neven luden van Scoenhoven, Jans van Bloeys, here van Scoenhoven ende van der Goude, laet ghebruken en de hebben alzulc recht van onse tolleren als si plaghen te hebben bi onsen vor vordres tiden ende ons liefs oems heren Jans van Heynneghouwen, here van Beomont, des en laet niet sonder meer ghebot van ons te hebben ende dit sal gheduren tot onsen wedersegghen.

In orconde desen brieve soe hebben wi onsen zeghel hier op ghedruct. Ghegheven tot Dordrecht op sinte Thomas avond int jaer LVIII.

Van Mieris III, 73.

1359, januari/februari.

Betreft bezittingen van Machtelt van Zevender.

Mechtelt van der Zevender heer Symons dochter van der Sevender doe cond allen luden dat ic mit Zweders hant van Zuylen mijns mans Ende gherechts monbaers verleyt hebben ende verlije Vrederike van der Sevender minen oem die hem van sijns vader doet ghebraken ende in rechter erfnisse ane quamen XXXIJ lb. swarte siaers ute tien saten in Bloemendael die ic houde van minen lieven Joncher Janne van Bloys heer van Scoenhoven ende van der Goude ende die heerlicheyt van der opdracht van den selven saten voer XVIIJ sc. ende 4d. swarte siaers Ende ene halve hoeve lants gheleghen in den Rogghebroec die Claes Zuetmont bruyckt voer XVIIJ lb. IIJ sc. ende 8d. swarte siaers die ic houde van minen lieven heer die grave van Hollant.

Dit coemt te samen L lb. swarte siaers die welke ic hem ende sinen nacomelinghen verleent hebbe ende verlene van mijn ende minen nacomelinghen te houdene tot enen onversterflicken lene.

Hier over waren minen mannen alse Claes Bent, Gheerlof Lillensoen, Dirc Jacobssoen in Lopic Ende Ghisebrecht die Hase ende anders vele goeder lude. In oerconde desen brieve beseghelt mit mine seghele ende Zweders mijns mans seghele ende want ic Sweder van Sulen voerscr. dese dinghe gheconsenteert hebbe ende mit mijnre hant ende wille ghemaect sijn soe hebben ic desen brief voer beseghelt mit minen seghele Ghegheven int jaer ons heren M CCC LIX op st.

Valentijns avont.

Inv. Bloys nr. 1.

1359, januari/februari.

Betreft bezittingen van Mechtelt van Zevender.

Jan van Bloys heer van Scoenhoven ende van der Goude doen cond allen luden dat wi alsulke bewisinghen alse Joncfrou Machtelt van der Sevendaer, dochter heer Symons van der Zevendaer was ghedaen heeft Vredericke van der Zevendaer horen oem die hem ghebrac van sijnre rechter vaderliker erfnisse daer die somme of loept XXXIJ lb. XVIIJ sc. IIIJ d. swart jaerlixer renten die men van ons te leen hout gheleghen in Bloemendael confirmeren ende lenen alsoe verre alse ons aengaet in alsulcke manieren als die brieve sprekende die Vrederic voerscr. daer of heeft van joncfrau Machtelden voern. onder horen ende Sweders van Zulen hoers mans seghele ende al sonder arghele.

In orconde desen brief besegelt mit onse seghele ghegheven t'Scoenhoven des saterdaghes na st. Valentijns dach XVI daghen in februari int jaer ons heren M CCC LVIIIJ.

Jussu Joh. de Zale pro consilium dmn. de Barbenchon.

Presentibus Gherijt van Oesterwyc, Johanne v. Bueren ...de Goude, Aelbr. v. Meerten. Ghisebrecht Stomme.

Inv. Bloys nr. 1.

1359, mei 11.

De ruwaard Albrecht belooft zijn neef van Bloys, heer van Schoonhoven en van der Goude de kosten int beleg van Delft gedaan, te betalen.

Hertog Aelbrecht, enz. maecken condt ende kenlyck allen luyden dat wij by raede ende toedoen van ons gemeyns taets ende stede van Hollant ende van Zeelant gelooft hebben ende geloven onsen lieve neve Janne van Bloys heere van Scoenhoven ende van der Goude, goede bewijsinge te doen van alsulcken coste als hij selver met synen luyden of syne luyden sonder hem van synent wegen gedoen hebben ende noch doen sullen in ons liefs broeders dienst, t'sgraven van Henegouwen, van Hollant ende van Zeelant ende in den onsen als ruwaert van den voorz. landen, in den besitte ende oorlogh voor Delft ende soo wanneer dat wij van den voorschreven besitte van voor Delft ontslaegen wesen, soo geloven wij onsen neve voernoemt

binnen eene maend daernaer van de heele somme die onse luyden ende die sijne van den voorz. costen bij goeder rekeninge overdraghen sullen, te bewijsen in Hollant, of in Zeelant, daer hij t' liefste hebben sal, te heffen bij sijns selfs luyden, het sij aen seeckere renten of aen beden, of aen eenighen andere verval dat verschijnen magh, ter tijt toe dat hij vol en al betaelt is. Ende daer of sullen wij hem geven sulcke brieve van bewijsingen als daer toe behoort, dat hij ten sijnen geraken moge ende hier mede bewaert sijn want onse wille ende meyninge is dat hem daer af al voldaan werde, al sonder arghelist.

In oorconde desen brief beseghelt met onsen segele. In kennisse der waerheyt ghedaen ende ghegheven in onser tente in den besitte voor Delf, des saterdaegs elf dagen in meye, int jaer ons heeren M CCC LIX.

Jussu domini Ducis Alberti. Praesentibus dominis de Brederode, domini de Leck en Breda. Castellano de Leyden, G.de Heemstede en Henrico Mocht. Sig. Camerouwer de Haytsteyn. Van Mieris III, 89.

1359.

Dit is dat goed, dat de Heer van Arkel houdende is van der Graaflijkheid van Holland, 1359.

Eerst zijn huys tot Gorinchem, alsoo als de brieven daer of begrepen hebben.

Item dat gherechte ende dat land van Hagesteyne, alsoo dat gheleghen is.

Item, die hofstat tot Nyensteyn, alsoo alsoe die gheleghen is.

Item, Berchambacht ende Stolwijk.

Item een deel van der Vlist.

Item, tachtich pont sjaers voor tolne tot Maboge.

Item, negen merghen lants mit sulke husinghe als daer an staet, gheleghen in den gherechte van Emminghoven ende van Werchusen ende den Heere van Arkel anequam van Heeren Claes van Arkel, zijnen oom.

1359, juni 23.

De ruwaard Hertog Aelbrecht belooft Heer Jan van Bloys zijn neef in de goederen hem van Heer Jan van Henegouwen opgekomen in Holland, Zeeland en West Friesland liggende te houden en te beschermen.

Aelbrecht enz. doen cond ende kenlic allen luden dat wi alsulcke brieve ende accoort alsoe onse lieve broeder Hertoghe Willem van Beyeren Grave van Henegouwen ende van Holland ghegheven ende ghemaict heeft mit onsen gheminden neve Janne van Bloys van dien goeden die hi nu tertyt van der graeflicheden houd ende sijn oudervader onse oom here Janne van Henegouwen here van Byaumont was des God ghedeyncke in Holland in Zeeland ende in Vriesland te houdene plach loven voer goed te houden Ende confirmeren ende gheloven in goeden trouwen voor ons ende voor onsen nacomelinghen die brieve ende accorde vast ende ghestade te houden te doen houden in alzulcken manieren als hem onse gheminde broeder Hertoghe Willem voorscreven ghegheven ende bezeghelt heeft.

In kennisse der waerheyt soe hebben wi desen brief open bezeghelt mit onse zeghele Ghedaen ende ghegheven in den Haghe op sinte jansavond te midsomen int jaer onses heren m ccc neghen ende vijftich.

Present, de heer van IJsselstein, van Abcoude en v.d.Lek.

1359, november 10.

Segghen van der visserye.

Oplossing van een geschil over de visserij tussen heer Harbaren van Liesvelt en Ponciaen van Lakervelt poorter tot Schoonhoven.

St.Martijnsavond int jaar lix.

Van der vischerie die in twee ghestaen heeft tusschen heer Herbaren van Liesvelt en Ponciaen van Lakervelt poerter van Scoenhoven. Is mijns joncheren segghen van Bloys wants die partyen voirsr. an hem ghebleven sijn op eene peine van 500 ponde holl. te vyttten na den rechte of bi ghevoeghe om die meerre ruste ende orbaer diere vyttte comen mach. Als dat her Herbaren voirsr. bliven sal in die voirsr. vischerie in alre manieren dat hi se in pachte hout van den heren van oudemonster t'utrecht ende dier ghebruken tot sijnre orbaer behoudekijc mijnen jocher voirn. Ende eenen ygheliken sijns rechts, mer om des betoechs wille dat Ponciaen voirsr. heeft van der voirsr. vischerie beide van sinen ende sijnre ouder tiden , soe sal hem her Herbaren voirsr. gheven 16 lb. swart t'siaers of 160 lb. payments voirsr. ende dof mach her Herbaren kiesen welc hi hem gheven wil of die 16 lb. swarts s'jaers of die 160 lb. voirsr. ende kiest her Herbaren die 16 lb. t'siaers te gheven die sal hi Ponciaen voirn. Wel bewisen daer hi se hiffen mach d'eene helft te st.Martijns misse in den winter naestcomende ende dander helfte te st Peters misse in zulle daer naest volghende ende alsoe voirt van jare te jare. Ende die sal Ponciaen ende sinen nacomelinghen van heer Herbaren ende sinen nacomelinghen houden tot eenen erfleene. Ende kiest her Herbaren die 160 lb. te gheven soe sal hise hem betalen te Bamise naestcomende of binnen 14 daghen daer na ombegrepen ende hier of sal her Herbaren voirsr. kiesen welc hi wille tusschen dit ende sinte Jansmisse te midzomer naestcomende. Ende viel hyer in namaels eenich stoet dat hout mijn joncher tot sijnre verclaeringhe.

Dit voirsr. segghen was gheseyt op den huse t'Scoenhoven op sinte Mathijs avond int jaer 59. Daer bi ende over waren als rade mijns voirn. Joncheren, die heer van Barbenchon, die heer van Yselsteine. Her Jan van Langherak, Gherijt van Oesterwijn, Jan van Bueren, Dirc van der Goude, her Ghisebrecht ende heer Aelbrecht capellaen.

Ende dit segghen hebben die voirsr. gheloeft te houden op die voirsr. peine voor 500 ponden mit heer Herbaren, Willam Beckenoirt ghesamender hant ende elc voir al. Ende mit Ponciaen Vrederic van der Zevender, Eggaert Veeneman ende Herman die Weldighe ghesamender hant ende elc voir al.

Inv. Bloys nr. 1.

1359/60, januari 29.

Gewaarmerkt afschrift afgegeven door burgemeesters en schepenen van Schoonhoven in 1360 van een akte waarbij Jan van Arkel aan Lopik, Zevender, Cabouw, Langerak, Vlist en Bonrepas een watergang geeft door de Vlist ende schouw en de boetes regeld, 1 charter.

Wij Florens die Jonghe ende Dirc Struuc nu ter tijt burghermeysters binnen Scoonhoven/ Pieter van Dobben, Theena Lodync, Martijn die Jonghe, Aernt Mathijssoen, Jan Bouve, Herman Voghel ende Florens Vranckensoen nu ter tijt scepenen binnen Scoonhoven Maken cont allen den ghenen die desen brief zellen sien of horen lesen Dat wij ghesien ende ghehoort hebben des woensdaghes na sinte pouwelsdach conversio int jaer ons heren als men screef dusent driehondert ende tsestich Enen brief bezeghelt mit eens edels ende moghendes manszeghel heer Jans van Arkel onghekanseleert ongherazeert onghequetst zeghel of brief aen enyghen ziden sprekende van woorde te woorde alsoe hier na volghet.

Wij Jan heer van Arkel maken cont allen luden dat wij om oorbaer des ghemeens lands ghegheven hebben ende gheven den ghemeenen prochyenen van Lopic van der Zevendaer van den Cabbau die heeren Symans van der Zevendaer was int leste van sinen leve van den wilden Cabbau van Langheraec van den Vliste ende van Bonrepas/ Enen waterganc in desen manieren. In den eersten dat men die Vliste die onghehoefslaghet is hoefslaghen zal ende

maken marghen marghen ghelyc drie roeden wijt ende nyet wider ende also diepe als die heemraders die nu zijn of namaels wesen sellen schieren tot des lands oorbaer. Ende aen elke zide van den waterganghe een halve roede opslaghende ende en gheen wilghen noch rys noch en gheentehande dinc in eenre halver roeden na den kant te staen/ Ende desen waterganc zel men maken ende scouwen tot drien tiden van den jaer/ Te weten die eersten scouwe op den viertyenden dach voer meyedach/ Dan der scouwe op sinte jansavond te midzomer/ Ende die leste op sinte lambrechtsavond mit onsen scouten van Haestrecht mit zes heemraden die wy daer toe setten selle van der Vlist mit twee heemraders uut Lopic mit enen heemrader van der Zevendaer mit enen heemrade van den wilden Cabbau ende mit enen heemrade van Langherake. Ende waer dat yemant van de voerscreven waterganghe zijn werc nyet en makede also dat die heemraders voerz. loveden die verboorde een boete van zes pennynghen/ Ende dat werc sel onse scout metten heemraders voerz. bestaden te maken om den mynsten cost/ Ende daer en sel men nywt overghaen dat werc en waer vol ende wel ghemaect/ Ende waer dat die rechteren enen pennync uutleyt daer sel hi twee pennynghen voer innemen van den ghenen die daer bekoort worden ist en waer men hem syn een wisselghelt binne dier tijt ghave eer die scouwe ten eynde quamen daer mede waer hi quyt Ende dat sellen die rechters uut elken ambocht daer die broken onder verschenen zijn uut reycken ende te borde brenghen Inder naest scouwen onsen rechters van Haestrecht ende den heemraders voerscreven Ende wat rechter des nyet en dede die sel tot Haestrecht incomen ende daer nyet uutscheyden dat ghelt en waer betaelt. Ende dat voerz. Ghelt zellen die rechters ende die heemraders te samen verteren dats te weten die boeten van zes penninghen Ende wat heemrade tot desen voerz. daghen op der scouwen nyet en quame die verboorde elf scellinghe ende zes pennynghen des sellen wy hebben tyen scellinghe ende die rechter mitten heemraden achtyen pennynghen Ende dat sel elc recht daer dat onder verschijnt uut reyken in allen manieren als voerscreven staet Ende waer dat zake dat onse rechter van Haestrecht in der scouwe nyet en quame of dat hi zijn stat nyemant en bevale so moghen die heemraders voerz. die daer bi comen scouwen ghelike of onse scout yeghenwoordich waer voort so en sel nyemant die in desen waterganc water onrecht water leyden et en si bi den rechters ende biden ghemenen heemraders voerz. Wie oec corve of henpe in desen waterganc leghede of scepe in zenckede of enygherande zaken in desen waterganghe leghede datten waterganghe der en mochte daer men of betughen mochte die verboorde vijf scellinghe also dicke ende also menychwerf als yemant dat dede des selle wy hebben drie scellinghe ende die rechters ende die heemraders voerz. twee scellinghe Ende dat sel onse rechter voerscreven uut panden voort so sellen alle die ghene gheleyde hebben die in desen voerscreven waterganc werc maken of die daer ter scouwe te varen ende te keren durende enen dach voer der scouwen ende enen dach daer na uutgheset die ballynghe des lands zijn alle dinc sonder archeyt ende behoudelyc enen yegheliken zijns rechtes ende zynre hantteken die in desen waterganc wateren Ende omdat wij willen dat alle poynten voerscreven wettelyc ende wel worden ghehouden van ons ende van onsen nacomelinghen so hebben wij desen brief open bezeghelt mit onsen zeghel the gheven saterdaghes na margrietendach int jaer ons heeren dusent drie hondert neghen ende vijftich. Omdat wij desen brief ghesien hebben also boven gescreven is so hebben wij dit uut gheschrift/ In kennisse der waerheyt open bezeghelt mit onser ghemeen stede zeghel.

OAS inv.nr. 197.

1361, september 20.

Betreft het land Tentenborch langs de Zevender.

Jan v.Bloys enz maken cond ende kenlic alle luden dat wi verleyt hebben ende verleyen Myen die Jans Hasen dochter was ende Wouter Willemsz. op die tijt haeren man als haren rechte mombaer t'lant dat Tentenborch heet ende haer vader ende oudevader die beyde Jan die Haze

heyten van ons ende van onsen lieven heer ende oudevader mijne heer Janne v.Henegouwen heer van Byaumont des god ghedenke te houden plaghe. Ghegheven tot Scoenhoven op sinte Matheusavont int jaer M CCC LXJ.

(er onder geschreven)

Dit voorz. lant verliede mijn heer in alle der selver manieren dat voirz. is ...der voirz. Myen dochter dat Ghisebrecht Kevelaer ontfinc ende manscap of dede als mombaer daer waren over als mannen Daen Mathijsz. Lubbrecht van Rikele ende Benoet des saterdaghes na de 11000 magheden dach int jaer LXV.

Oec waren daer bi Vrederic van der Zevendaer en Jan Breye

Inv. Bloys nr. 1.

1363, februari.

Jan van Bloys geeft zij knecht Quarlet een huis en erf te Schoonhoven.

Jan v.Bloys doe cont allen luden dat wi ghegheven hebben ende gheven voir ons ende onse nacomelinghen Janne die men heyt Quarlet onse knecht en sinen nacomelinghen tot enen vrijen eyghen om menighen dienste dien hi onsen ouders ende ons ghedaen heeft ende ons noch doen sal Dat huus ende erve alst ons aen quam van Jacop Ryes streckende mitten noert ende t'havene waert ende mitte zutende op die Lecke ende belegghen hebben mit husinghe ende erve op die oestzide Voghel die cleedermaker ende op die westzide Wouter Wilkoc.

Ende ghelove voir ons ende onse nacomelinghen Janne Quarlet voirz. ende sine nacomelinghen te houden te doen houden ende te waren tot ewelike daghe sulken eyghendom en ghiste als voirsr. is In kennisse hier of ende tot eenen ghetughe hebben wi desen brief beseghelt mit onsen segghel Ghegheven t'Scoenhoven des saterdaghes na st.Valentijn dach int jaer ons heren M CCC drie ende sestich.

Jussu dni Johannes de Blei

Presentibus de heer de Herlaer, Hugo de Barbenchon. Albr.v.Meerten, Ghisebrecht Stomme, Johannes Tolnaer.

Inv. Bloys nr.1.

1363, november 21.

Zeggen van Jan van Bloys in een probleem tussen Langheraeck ende Liesvelt.

Dit is segghen mijns heren Jans van Bloys, heer van Scoenhoven ende van der Goude van alle tweye ghescille ende scout die her Jan van Langherak ende heer Harbaren van Liesvelt onderlinghe ghehadt hebben tot desen daghe toe Des heren voerz. an beyde ziden bi haer vrijen wille ghebleven zijn alinghe mit horen knechte ende hulpen.

In den eersten van den deel thienden van Ghelkenesse dat her Harbaren van heer Janne in leen hout Is mijns heren segghen dat her Harbaren dat houden zal mit zijns eede ende twee goede knapen mit hem dat hi Thonys Willemssoen bad tijds ghenoech an heer Janne te gaen ende te bidden dat hi hun zijns goids verlijen woude daer heer Harbaren gheen andwoerde off en hadde voert dat heer Harbaren nye en quam voer thuis te Langherak om enich arch tot heer Janne of ten zijnen of yement die hi mit hem brochte dan om zijn goet van heer Janne t'ontsc. hadde hine ghevonden ende zijn goet te verzoeken voert dat Harbaren zijn goet verzocht binnen zulken tijd ende alzo dat hij niet verzw...rt en heeft na zinen vijf zonen naden recht ende heer Harbaren zal heer Janne beyde voern. rechtevoert manscap doen voert van heer Harbaren vriende die Wouters kinderen van Langherak jagheden van snoeke van Danekin zinen zoen ende van Clais Ponciaenssoen. Is mijns heeren segghen dat heer Jan ghans selve vergheven zal heer Harbaren vrienden dat zi daer in jeghens hem mesdaen mogen hebben Ende heer Harbaren des ghelijx zal vergheven heer Jans vrienden des si jeghens hem mesdaen mogen hebben. Mijne heer wil hore

beyder broke an him selven behouden ende daer zulke beteringhe voer zetten te doen als daer toebehoeren zal ende alst him tijd denken zal voert van alsulken ghelde als heer Harbaren van Lyesvelt die oude sculdich bleef heer Harbaren erfname van Ryede zal heer Harbaren die nu is heer Janne voerscr. voldoen tussen nu ende Pieters misse naestcomende van also veel verlenen ter waerheyt vinden mach dat heer Janne voerz. mit rechte van besterste daer of toebehoren mach om ghevoechs wille ende niet van rechts weghe Voert van den thiende van der Cortenlande van alsulke gheschille als hi daer off hebben mogen als van afterstallige ghelde des zulle hore beyden rentemeysteren te samen comen tussen nu ende st.Pietersmisse naestcomende Ende wes heer Jan daer of inden aftersten wesen nach na den seggen dat die heer van Brederode daer of voertijds gheseyt heeft dat zal men heer Janne voerz. oprechten ende wtreycken binnen der voerscr. tijd voert van Harbaren Jacobsz. van Hughen van Vloeten ende van Bastyaen die smit zaliger hore lijf enen man toe kyessen op die te zoenen ende en konden zijns niet eens ghewesen dat zouden zi an mijnen heer brenghe Ende hi soude hun enen overman setten die voerscr. zake te verlyke voerclaren alsulken rycht als heer Harbaren heer Janne beyde voern. thiende is van enighe aenbringhe roerende der heerlicheyt van hollant of minen heer selve kent mijn heer heer Janne voerz onsculdich dat hi daer in anders yet ghedaen heeft dan hi sculdich was te doen Ende mit desen voerscr. poynten seyt mijn heer de voerz partye alinghe verzoent ende goede vriende op ene pene van 100 lb.groten te keren daers mijne heer ghenoecht ende sonder verdrach te nemen van den ghenen die se mijn heer dinken sal verboert te hebben. Ende die twee heergewaden die voerscr. sijn van den voerscr. thienden van heer Harbaren voerscr. doet ende sijnre dochter wil mijn heer in sijn hant hebben binnen 14 daghe rocke mede te coepen daer se mijn heer gheven wil Ende al te verstaen sonder archelist Ende viel in eenich van desen poynten namaels eenich scoot dat wil mijn heer hem behouden altoes tot sinen verclaren. Dit zegghen was gheraemt ende gheset t'Scoenhoven in mijns heren cameran Daer bi waren die heer van Arkel, Ghisebrecht van Vyanden ende van mijns heren rade die heer van Herlaer, her Hughen van Barbenchon ende anders veel goeder luden Ende want mijn heer wil dat dit vaste ende stede ghehouden bliven soo heeft hi sinen seghel tot eene ghetughe op dese cedula ghedrukt des dinxdaghes op st.Cecilien-avond int jaer ons heren M CCC LXIII

Inv. Bloys nr. 1.

1363, december.

Aechte Gherit Hals weduwe houd van Jan van Bloys een hofstede bij Willige kerke.

Jan van Bloys doen cont allen luden dat wi Aechten die Gherijt Hals wijf was ende huer rechte erfnamen noch ter tijd kennen in de besitte van den hofstede gheleghe bi Willige kercken ende anders nyement daer Gherijt voerz. op te wonen plach ende Achte zijn wijf voerz. van ons nu in pachte hout behoudelic ons altoes alsulcs rechts ende wedersegghen als wi daer an hebben mogen. In orkonde ghegheven t'Scoenhoven des dinxdaghes na onser vrouwendach conseptio int jaer LXIII.

Presentibus Hughe de Barbenchon, Aelbr. v.Meerten. Ghisebrecht Stomme.

Inv. Bloys nr.1.

1364.

Jacob die scriver.

Jan v.Bloys enz. doen cont dat wi verleyt hebben Jacob die scriver ende verlyen die vier honts lants die ghelegen zijn bide opweghe van Beckevoerts poerte die Jacob d'scriver zijn oem te houden plach van onsen lieve heer ende oudevader Jan v.Henegouwen. enz.enz. Ghegheven t'Scoenhoven LXIII.

Inv. Bloys nr.1.

1365, mei 22.

Jan van Blois geeft den prior van de Carmeliten te Schoonhoven ten einde te meer te mogen gehouden zijn tot het doen van een eeuwige dagelijkse misse op den borg van Schoonhoven, waartoe zij zich verbonden hadden, 12 pond holl. slecht geld s'jaers.

Convent van Scoenhoven.

Jan van Bloys etc. doen cont allen luden want hun die prior ende broeders van den convente van de Carmeliten in onse stede van Scoenhoven in voert yder verbonden hebben tot ewelike dage ene misse te doen daghelix op onser borch t'scoenhoven bi oerlove ende goedenken van horen provinciael ende oversten die zi doe hadden overmids aelmisse ende goetdoen die si daer of hadden van onsen lieven heren ende oudevader minen here Janne van Henegouwen heren van Byaumont des god ghedenken ende oec van ons zedert ghehadt hebben ende want wi willen dat si daer toe temeer ghehouden bliven ende si des te bet ghewesen moghen te doene Soe hebben wi den voerscr. convente ghegheven ende gheven voor ons ende voir onse nacomelinghen puerlic om goeds willen ende in rechter aelmissen twalef pont hollants slechts ghelts sjaers eeweliker renten sulx payments als binnen onse stede van Scoenhoven gaen sel in tiden van betalinghen mer om sonderlinghe gunste die wij draghen tot brueder Ruerich van Hackenberch nu ter wilen conventuael in den voerz convente ende om dienst dien hi ons ghedaen ende noch doen sel soe hebben wi hem ghewilkoert ende ghegheven bi oerlove ende consente van den prior ende den broederen van den voerz. convente ghemeenlic dat hi die voersz. twaelf pont siaers tot sinen besten hebben sal sinen leven lanc ende sunre doet den convente voersz. op een stuc lands dat wi hebben legghende bi der kerken van Wilghen gheheten die Magherhoeve alle jare te betalen tot sulken daghen als die renten van den voersz. Lande verscinen.

Ende ombieden onsen rentmeyster van Scoenhoven die nu is ende die namaels wesen sal dat hi broeder Ruerick voirsz. ende den convente na die voersz. renten jaerlicx wtreiken ende betale inder maniere dat wize ghegheven hebben ende voirsz stad sonder ander ghebot daer of van ons te hebben waernemende alle jare brieve van quitanchen van ons mede te rekenen. Ende want wi willen dat dit vaste ende wel ghehouden worde soe hebben wi desen brief doen bezeghelen mit onzen zeghele tot eenre oirconde ende in kennissen der waerheit Ghegheven tot Scoenhoven op den ascenwoensdaghes int jaer ons heren m ccc vijf ende tsestich. Gecopieerd uit reg. B.B.Blois cas D fol. 106 Alg. Rijksarch. Inv.nr. 111.

1365, augustus.**Convent der Karmelieten te Scoenhoven.**

Jan v.Bloys doen cont allen luden want hun die prior ende die bruederen van den convente van de Carmelieten in onse stede van Scoenhoven in voertyden verbonden hebben tot ewelike daghen ene misse te doen daghelix op onse borch t'Scoenhoven bi oerlove ende goedenken van horen provinciael ende overste die zi doe hebben overmids aelmisse ende goetdoen die si daer of hadde van onsen lieven heer en oudevader mijn heer Jan v.Henegouwen.

Ende oec van ons zeder ghehat hebben enz. Zo hebben wi den voerz. convente ghegheven puerlic om goeds wille twalef lb.

holl. slechts ghelts jaerlix enz. Om sonderlinghe gunste die wi draghen tot brueder Ruerich van Hackenberch nu ter wilen conventuael in den voerz. convente ende om dienst dien hi ons ghedaen heeft ende noch doen sal enz.

Ghegheven tot Scoenhoven op den ascencioensdach int jaer ons heren m ccc vijf ende t'sestich. Inv. Bloys nr. 1.

1366, juli 27.

De heer van Kuilenburg draagt zijn deel van het gerecht te Jaarsveld aan Hertog Aelbrecht op, welke het zelve aan Otto, heer van Arkel te leen geeft alzoo die ook het andere deel te leen hield.

1367, juli 7.

Conventie tussen Jan van Blois, heer van Schoonhoven en die stad betreffende het houden van het hoogste gerecht aldaar.

Jan van Bloys here van Scoenhoven ende van der Goude maken cond ende kenlic allen luden dat wi om te verhoeden ende te scuwen enighen scoet of twist die gheweest heeft voertijts of namaels vallen mochte tussen ons ende onsen luden van Scoenhoven bi goeden rade overdragen sijn dat wi ende ons nacomelinghe heren van Scoenhoven voert meer tot eweliken daghen Soe wanneer dat men ene proeve besitten zal te Scoenhoven in onse stede van den hoghesten rechte altoes enen wittachtighen man mit ons nemen moghen dien wi willen over die proeve te wesen Ende ofs ons selven niet en ghenoeghet te doene Soe mach onse baeliu aldaer in der tijt wesen zal die voerscreven proeve besitten ende enen wittachtighen man tot hem nemen in derselver manieren dat wi selver doen souden die ons of onser voirscreven baeliu ghenoeght. Al sonder arghelist In orkonde ende kennisse der waerheit Soe hebben wi desen brief bezeghelt mit onsen zeghele Ghegheven tScoenhoven des woensdaghes na sente martijnsdaghe in den zomer int jaer ons heren m ccc sevenen tsestich. Met uithangend zegel van Jan van Bloys.
OAS inv.nr. 2270.

1367, juli 20.

Jan van Blois, heer van Schoonhoven en van der Goude geeft die van Amsterdam vrij voorbij al zijn tolln te varen, uitgezondert de marktolln van Schoonhoven en van der Goude, voor vier mark zilver s'jaers.

Jan van Bloys, heere van Schoonhoven ende van der Goude, doen kondt allen luyden dat wij voor ons ende voor onse naecomelinghen met ghenoege overeen ghedraghen sijn met onse goede vrienden van der stede van Amstelredamme alsoo dat alle haere poorters ende haer goet, daer haere stede voornoemt waerteycken, of seker heyt bij is ghedaen, ofte worde te brengen tot eeuwelycken daghen, tollenvrij varen sullen voor onse tolln, die wij hebben in Hollant, te lande ende te water, sonder eenich afbreck, of lette, uytgheseyt de marcktolln die in onsen stede van Schoonhoven ende van de Goude ghelegghen sijn sullen sij tolln geven van haeren goeden ghelyck andere luyden die daer tolln pleghen te geven. Ende daerom sullen sij ons ende onsen naecomelinghen geven ende betalen alle jaer tot eeuwelycken dagen vier Coelse marc lodichs silvers, sestien loot voor de marck gherekent, te leveren alle jaer onse rentmeester ter Goude, of die in zijnen stede wesen sal, altoos op den meydach, of binnen veerthien daghen voor of nae onbegrepen. Ende waert dat sij des niet en deden, so mochten wij van haeren goeden, waer wyt vonden, binnen den onsen aentasten ende nemen voor die vier marc achte marc alsulck silver als voorz. is, also dicke als zijt versuymden. Voort waert dat eenich poorter voorz. Van der stede voorz. eenich tolbaer goet voor eenighe tolln voerde in zijnen naem, onvertollet bij zijnen weten, dat sal die gene diet voert verbeuren met zijn selfs goede tot onsen willen ende des en soude haer die stede voorz. niet onderwinden, dat wij nae de beteringe stonden. Ende daer bij so en sal die stede van Amstelredamme, of eenich ander poorter aldaer gheen recht, noch goede mede verliesen: ende al te verstaen sonder arghelist. Ende wij willen ende begeeren dat dit vast ende staede si jende wel ghehouden worde tot eeuwelycke daeghen: soo hebben wij daer op desen brief ghegheven, beseghelt met onsen segele tot eenre oorconde ende kennisse der waerheyt,

gegeven tot Schoonhoven, op sinte margriete dach, int jaer ons heeren duysent drie honderts even ende tsestich.

Handvesten van Amsterdam, pag. 14 en 15.

Van Mieris III, 209/ 210.

1367, november 21.

Pieter Uiten Poele belooft de heer van Schoonhoven, enz. met een kogge volks te zullen dienen.

Van Mieris III, 216.

1367, december 10.

De ruwaard beveelt Sweder van Abkoude de dijk te doen maken tussen de Nieuwendam en Schoonhoven, zoo als de Heemraden wijzen zullen.

Aelbrecht, bi ghenaden enz. onbieden U Sweder van Abquoude, onsen lieven neve, dat ghi sonder vertrec mitten meesten naerste, dat ghi moghet dijken doit den dijc, die ghelegen is in uwer scouwe twuschen den Nuwendam ende Scoenhoven, also dat die heymrads wisen zullen dat recht is.

Ende waer dat sake datter yemand onwillich in viele ende niet dijken en woude ende die heymrads wijsden dat van rechtsculdich wair te dijken, dat ghi U gheld dair voir legghet ende weder wt pand, alse dair toe behoirt ende die heymrader wisen zullen dat recht is, des en laet nyemand verdragen. Ende wairt, dat U enich stoet, jof hinder dair in viele van yemande dair souden wi U nerenstelic in te hulpe comen, dat U dat verrecht worde. Dit sal gheduren tot onsen wedersegghen, behoudelic al sulken brieve, alse onse ouders dair voortijts of ghegheven hebben ende beseghelt, sonder enich arghelist.

Ghegheven in den Haghe, des vridaghes na onser vrouwendach conceptio, anno LXVII.

Jussu domino Ducis Alberti, per dominum de Brederode, baronum, dominum Danielem de Merwede, en Philippum de Pollanen, etc. G de Potter.

Van Mieris III, 217.

1368, juni 25.

Geding over de dijk, of Lekkendijk tussen Schoonhoven en de Nieuwendam.

Van Mieris III, 225.

1368, juni 25.

Geding over de dijk tussen die van Nieuwpoort en Wouter van Langerak.

Van Mieris III, 225.

1370, maart 24.

De heer van Schoonhoven en van der Goude geeft die van Stolwijk van den vrijen lande in beide zijden van de weteringe, die van Schoonouwen en van Koolwijn ene vrijen watergang.

Van Mieris III, 247.

1370, juli.

Land bij de kerk van Willige Langerak.

Item verlyede mijn heer Kerstinen Willam Beckevoertsdochter dat Floren Claessoen hoor man ontfinck als voegt viij merghen lands ghelegghen bi Wilghenkerck die Willam voirz. van minen heer hilt alsoe als si ghelegghen sijn tot enen onversterflike borchleene welc lant belegghen heeft die kerclane van Wilghen boven ende mijn heer selve beneden mit lande gheheten die Nesse. Dit

ghesciede des donredaghes na st.Margrietedach int jaer lxx daer over waren als mannen heer Jan v.Langherak, Jan Botterman Gheerlofssoen ende Gherijt de Wilde.
Inv. Bloys nr.1.

1370, november.

Sophy van Dalem, de moeder van twee zonen van Jan v.Bloys.

Jan v.Bloys enz. maken cond allen luden dat wi om beden wille ende verzoec van Jan Berwoutssoen onsen manne verleyt hebbe ende verleyen Sophyen van Dalem die nu sijn wijf is alsulc erve als hi van ons houdende is gheleghen in de parochie van onsen dorp van Westzaenden dat wi an beiden ziden mit erven belegghen hebben Ende gheloven der voirz. Sophyen daer in te houden als recht is lijftochten behoudelic of yemant recht of toeseegghe heeft enz.

Ghegheven t'Scoenhoven saterdaghes na sinte Katrinendach int jaer dusent driehondert een ent seventich.

Inv. Bloys nr.1.

1371, maart 27.

Die van Oudewater beloven heer Jan van Bloys, heer van Schoonhoven en van der Goude met twintich mannen te dienen, uitgezonderd tegen de graaf van Holland.

Schout, schepenen ende gemeen raed der stede van Oudewater maecken condt allen luyden dat wij om gunst ende on vrintschap te hebben ende te houden met onsen lieven geminden heere, heeren Janne van Bloys, heer van Schoonhoven ende van der Goude, gelooft hebben ende geloven van onser stede wegen voorschreven hem te dienen, als hys ons doet vermaenen met twintich mannen gewapent, als met thien scutten ende met thien piecken, een maend lanck te samen of ghedeylt op ons selves cost, soo waer dat hyt begeert, op dat tegens onsen lieven, geminden ende gedugten heere van Hollant niet en gaet ende daer synne goede luyden van sijnen steden van Schoonhoven ende van der Goude mede vaeren ende reysen sonder eenigherhande argelist.

In kennisse ende tot waere oirconde soo hebben wij deesen brief open besegelt met onser stede segel. Ghegheven int jaer ons heeren M CCC LXXI des donredaghes nae onser vrouwendach annunciatio.

Van Mieris III, 257.

1372, maart 17.

Oorkonde waarbij Jan van Blois en diens gemalin Machteld als hertog en hertogin van Gelre, enz. de inwoners van Schoonhoven tolvrijheid in Gelderland en Zutphen geven.

Jan van Bloys bider ghenade goids hertoghe van Ghelre ende grave van Zutphen ende Mechtelt hertoghinnen van Ghelre ende gravinne van Zutphen doen kenlic allen luden mit desen openen brieve dat wi eendrachtelic om goede ghonste die wi toedraghen onsen lieven ende ghetrouwen luden ende ghemeynen poerteren van onser stede van Scoenhoven ende om trouwen dienst dien zi ons ghedaen hebben ende noch doen zullen hun ghegheven hebben ende gheven voer ons ende voer onsen nacomelinghen hun ende hueren nacomelinghe tollevrij te varen mit alle hueren goede over al in onsen landen van Ghelre ende van Zutphen tot eweliken daghen sonder wedersegghen van ons of van yemende namaels in enigher manieren Ende ombieden ende ghebieden allen onsen tolnaren in onsen landen voerscreven die nu zijn of namaels wesen zullen dat zij onze goede lude ende ghemeyne poerteren van Scoenhoven voerscreven veylighen voer bi onsen tolren mit huere goede ende daer mede

vrijlic laten varen ende keren onbelet Ende om dat wi hertoge ende hertoghinne voerscreven onsen goeden luden ende ghemeynen poorteren van Scoenhoven dit vaste ende stede houden willen in der manieren voerscreven So hebben wi hun desen openen brief daerop ghegheven Ende gezeghelt mit onse zeghelen Ghedaen in onser stat van Arnhem op den seventiende dach inder maent van maerte int jaer ons heren duser driehondert twee ende tseventich Met beider enigszins geschonden zegel, uithangende in rode was.
OAS inv.nr. 913.

1373, februari 16.

Schuldbekentenis van Zweder, heer van Montfoort voor een van Schoonhoven geleende som gelds.

Wi, Zweder van Montfoorde doen kont allen luden dat wi gheloeft hebben ende loven in goeder trouwen den scepen ende raet van Scoenhoven toter stede behoef van Scoenhoven waert zake dat si ons die twaelf hondert pont ende twee ende dertich pont betaelden die si ons gheloeft hebben mit enen opene brieve achte plaggen gherekent voer een pont hem luden voerseyt totter stede behoef voerscreven weder gheven sellen so wanneer dat wi Zweder heer van Montfoorde recht deden na sinte jacopsdaghe naestcomende op dien Leckedijc ende tlant van IJsselsteyne quame ende belyede hem sulc recht alsoe die heemrader wijsden ende voer ghewijst hebben ende dat voldeden.

In kennissen der waerheyt so hebben wi Zweder van Montfoorde voerscreven desen opene brief bezeghelt mit onsen zeghel Ghegheven int jaer ons heren duser driehondert drie ende tseventich des woensdaghes na sinte valentijnsdach.

Met uithangend geschonden zegel van Zweder van Montfoort.

OAS inv.nr. 711.

1373, augustus 15.

Verklaring van Jan van Chatillon, heer van Blois omtrent zijn voornemen tot overnemen van de helft van de diensten die Schoonhoven aan de graaf van Holland verplicht is.

Jan van Chastillon greve van Bloys hertoghe van Ghelre van Zutphen doen kont allen luden dat wi gheloeft hebben ende gheloven onsen lieven ende ghetrouwen luden van Scoenhoven Soe wanneer dat si vermaent worden van ons liefs heren ende neven wegghen Hertoghe Aelbrecht van Beyerens ruwaerts van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende van Vrieslant sulken dienst te doen als wi voer hem ghedadinct hebben van der brueken die onse lieve neve die hertoghe voerscreven op hem te segghen hadde ghelijc als die cedula inhoud die wi onsen luden van Scoenhoven voerscreven daer of over senden dat wi selve mit anders onsen luden op ons selfs cost hem half dien voerscreven dienst of sullen nemen of doen nemen Soe dat si van half den voerscreven dienste commerloes ende ledich sullen bliven sonder enigher argelist.

In oerconde desen brieve beseghelt mit onsen zeghele In kennissen der waerheit ghegheven tot Parijs op ons vrouwen dach assumptio int jaer ons heren duser driehondert drie ende tseventich.

OAS inv.nr. 200.

1373, augustus 30.

Hertog Albrecht vergeeft aan die van Schoonhoven de bedreven misdaden, mits dat ze hem met tweehonderd gewapende mannen drie maanden dienen.

Aelbrecht, bi gods ghenaden enz. doen cond allen luden dat wi om meneghen trouwen dienst die burghermeesters, scepen ende die ghemeyne stede van Scoenhoven, ons ende onsen voirvorderen ghedaen hebben ende noch doen zullen ende sonderlinghen ons gheloeft hebben ons ende onsen nacomelinghen, zi ende horen nacomelinghen te dienen, zo wanneer zi des van ons, jof van onsen nacomelinghen, jof van onsen ghewairden bode vermaent worden, mit twee hondert mannen ghewapent, drie maende lang up hoirs selfs cost. Mair dair zellen wi also veel onser lude bi him te dienste zenden, alse wi van him vermanen, also dat so wanneer zi so veel ghedient hebben boven hore ghewoenliker herevaert, dat die termine voirz. mitten ghetale van ghewapenden luden voirnoemt vervollet is, so zellen zi van desen voirwairde quite wesen, hierom hebben wi him mit goeter ghunsten vergheve ende quite ghelaten ende vergheven ende schelden quite die burghermeesteren, scepen ende ghemeyne stede ende elken besonder van alre broke ende misdaer des zij of enich van him tieghens ons misdaen heeft voir den date van desen brief, sonder alle argelist.

Ghegheven in den Haghe, des dynxdaghes na sinte jansdach decollatio, anno LXXXIII.
Van Mieris III, 283.

1373, augustus 30.

Die van Schoonhoven vergiffenis van de ruwaard, hertog Aelbrecht verkregen hebbende, beloven hem met tweehonderd mannen boven hun gewone hiervaard twaalf weken op eigen kosten te dienen.

Wij burgemeesters, schepenen ende der gemene stede van Schoonhoven maecken kenlick allen luyden dat, want een hoogh mogende prince, onsen lieve gedugte heere, hertoge Aelbrecht van Beyeren, palensgrave bij den Rijn, ruwaert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslant, ons vergeven heeft ende quyt gelaeten alle broken ende misdaet die hy tot ons te seggen hadde ende wij tegens hem misdaen mogten hebben tot deesen daege toe, soo hebben wij hem ende synnen nacomelinghen ter eeren ende te beteringe, om tot sijne vrintschap ende genaden te comen, gelooft ende geloven voor ons ende voor onse naecomelingen te dienen boven onse gewoonlicke herenvaert ende op ons selves cost met twee hondert mannen twaelf weecken lanck gewapender luyden, soo wanneer hys te doene heeft ende wijs vermaend werden van him, of van synen naecomelingen of van haeren gewaerden bode, maer soos al onse lieve heer voorz. schuldigh wesen te senden by ons ende onsen luyden in den selven dienst alsoo veele luyden gewapent, als hy van ons begeert, of vermaend.

Ende soo wanneer wy soo wanneer wy soo veel gedient hebben boven onse gewoonlicke heervaert, het sy al t'eenen maele, of tot meer tyden, dat die termijn voorz. metten getaele van den luyden voornomt vervollet is, soo sullen wy van deese voorwaerde quyte wesen sonder alle archlist.

In kennisse hier of hebben wij deesen brief open besegelt met onser stede segel. Gegeven in den Hage, des dynsdags na est jans dagh decollatio int jaer ons heeren M CCC LXXIII.
Van Mieris III, 283.

1374, maart 21.

Oorkonde van Aelbrecht van Beieren, waarin hij de gift van zes pond holl. sjaers van Jan van Blois aan Mechtelt Herman Vogelsdochter bevestigt.

Met transfix van bedoelde giftbrief van Jan van Blois anno 1374.

Aelbrecht bi goids genaden palensgrave upsten Rijn hertoge in Beieren grave van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende heer van Vrieslant doen cont allen luden dat wi

gevestighet ende geconfirmereet hebben vestigen ende confirmeren mit desen brieve alsulke gifte als onse lieve neve greve Jan van Bloys gegeven ende gedaen heeft Mechtelt Herman Vogelsdochter dat is te weten sesse pont sjaers hollants die placke voir twalif pennyngerekerent. In alre manieren als ons liefs neven brieve voirnoemt inhouden ende begripen dair onze jegenwoirdige brieve doirsteken sijn. In orconde desen brieve beseghelt mit onsen segelen Gegeven tot Scoenhoven opten xxiiiten dach in october int jaer ons heren m ccc neghen ende tnegentich.

Met uithangend klein zegel van Albrecht van Beieren in groen was.

Transfix,

Jan van Chastillon grave van Bloys heer van Avesnes van Scoenhoven ende van den Goude doen cond allen luden dat wi ghegeven hebben ende gheven Mechtelt Herman Voghelsdochter ses pont hollants sjaers de plagge voor twalif penninghe gherekent duerende tot onsen weder segghen daer die eerste dach of wesen sal op den meydach naestcomende ende alsoe voert van jare te jare Ende is dat Mechtelt voorscreven wijtachtich hylic doet bi hueren maghen ende vrienden so sellen wi huer die voorscreven ses pont tsaers gheven ende bewijsen tot hueren live duerende of hondert slechte scilde twalif plagge voor elken scilt daer voer welke voirscreven ses pont tsaers wi bewijst hebben ende bewijsen Mechtelden voirscreven in te nemen an onsen rentmeester van Scoenhoven ende van der Goude Ende ontbieden onsen rentmeister van Scoenhoven ende van der Goude voerscreven die nu is of namaels wesen sal dat hi Machtelden Herman Voghelsdochter voirscreven die ses pont tsaers wtreyke ende betale van onser weggen in der manieren voirscreven daer of neme tot elken tijdde quitanche voor ons mede te rekenen.

In orconde desen brieve beseghelt mit onsen clenen seghel t' Scoenhoven des dinxdaghes na sinte gheerdendach int jaer ons heren dusent driehondert vier ende tseventich.

Met uithangend zegel van Jan van Blois in bruine was. (kleinzegel).

OAS inv.nr. 200³.

(1374)

Overeenkomst tussen graaf Jan van Bloys en heer Otto van Arkel aangaande een niet nader aangeduid geschil met de poorters van Schoenhoven en Gouda.

Dit is de overdracht die onse lieve here de grave van Bloys ende de here van Arkel mit malcanderen overeen gecomen sijn inde manieren als die brieve die daer of sijn deel daer of inhouden/ Voert sellen wi/ die poerters van Scoenhoven ende van der Goude te vreden (houden doorgehaald) setten van der scatinghe die hem van onsen weggen of ghenomen is Ende also doen dat dair gheen onraet meer of coemt In deser manieren dat wi Jan van Bloys ende Otte here van Arkel onser gheen des anders onderzate in gheenre manieren scatten of beden en sellen ten si dattet bi onser beider wille ende consent is Ende wijt den anderen overgheven.

Dit stuk staat geschreven na inv.nr. 2405-1

Otto van Arkel 1355- 1396, zoon van Johan XI heer van Arkel en Ermgard van Kleef.

OAS inv.nr. 189²

1374, juni.

Dirc Beynkin wordt beleend met de Magere Hoeve bij de kerk van Willige Langerak.

Jan v.Chastillon enz. doen cond dat wi om dienst dien ons Dirc Beynkin onse knecht ghedaen heeft ende noch doen sal Ende om ene som ghelts die hi ons daer toe betaelt heeft een stuk land

ghelegghen an de noirtzijde van Langherake gheheyten die Magherhoeve alsoe alst ghelegghen is mit sulken dijk ende mit zulken jaerrenten alse daer toe behoren ende belegghen hebben, erven Aelbrecht Ghenensoen an die oestzijde ende dat gasthuus van Scoenhoven aen de westzijde. Ghegheven te Scoenhoven des woensdaghes na sinte Odolfsdach int jaer ons heren M CCC vier ende t'seventic.
Inv. Bloys nr.1.

1376, mei 1.

Akte waarbij Pouwels van Haastrecht op verzoek van inwoners van Schoonhoven, Gouda en het land van Haastrecht aan het land van Haastrecht een nieuw dijkrecht voor de IJseldijk geeft, 1 charter.
OAS inv.nr. 1430².

1377.

Jan van Bloys staat aan Arend van Diest en Aleida Jans Jonge dochter, zijn vrouw, toe het stichten van een altaar en capelrie in de parochiekerk te Schoonhoven.

Jan van Bloys, etc, doen cond allen luden, want een yghelic sculdich is te vorderen ende voert te setten alle saken, daer goedsdienst sonderling bi ghemeerret ende ghe oect moghen wesen, dat aenghesien hebben wi wt vriendeliken versoeke Aernts van Diest, ons poerters tScoenhoven van ons ende voor onse nacomelingen ghewilkoert ende geconsenteert Aernde van Diest, dat hi van sinen wegen ende Aliden Jans Jongen dochter syns wijfs nu lest was bi onsen oerlove in onsen prochikerken tScoenhoven in die eere goods ghesticht, gherent ende ghemaect heeft een outaer ende cappelry van sijns ende van sijns voirz. wijfs eyghen ghecregen goede ewelic duerende, ende hebben Aernde voirs sulken gracie daer in ghedaen, dat hi ende sinen nacomelingen est van sinen live, de voirs cappelry gheven sellen IIII d'eerste ghiften, en daer en tendens el de ghifte comen te gheven an ons ende an onse nacomelinghen, heeren tot Scoenhoven. Sonder arghelist. In orconde anno LXXVII.

De voirs cappelrie had eerst Jacop Bokel, daer na Jan de Brwn.
Gecopieerd uit reg.B.B.Bloys 1348- 1380. A.R. inv.nr. 111.

1378, augustus 1.

Overeenkomst tussen heer Otto van Arkel en Claes van Cats heer van Borch en Zwijndrecht betreffende de tienden van Lopik en Bonrepas.

Wi Otte here van Arkel aen deen side ende Claes van Kets here van berchte ende van Zwijndrecht aen dander side doen kont ende kenlyc allen luden dat wi gheaccordeert sijn ende vorwaerde ghemaect hebben alse van den brieven die de voerscreven her Claes heeft ende bleven sijn ende verstorven van sinen vorderen van den t'seinse ende tyenden van Loepwije ende van den t'seinse ende tyenden van Boenrepas ende van den vervallen daer toe behorende ghelike dat die brieve verclaren daer op ghemaect de welke voerscreven brieven de voerscreven her Claes van Kets heeft overghegheven den voerscreven her van Arkel in al zulker manieren als dat her Claes van Kets daer soude hebben deen helft van den voerscreven goede costeloes ende scadeloes mer dattet goet nu dit jaer reynten mochte dat soude her Claes voerscreven quite scelden voer coste ende scade die de her van Arkel daer omme tgoet voerscreven te ghecrighene ende daer mede soude de voerscreven Claes ontslegghen sijn van allen costen ende scaden die daer nemmer meer af comen mochten Voert sijnt vorwaerde soe waer dese voerscreven her van Arkel dese voerscreven goede ghecreghe dat hi den voerscreven her Claes soude bewisen ende besetten ende daer in vesten in also vele

goets alse dese voerscreven goede draghen souden deen helft hem sinen oeren ende nacomers paisivelec te hebben ende te ghebruken in anderen goeden jaerlijks op den meydach te betalen. In kennissen der waerheit hebben wi desen brief open bezeghelt met onsen zeghele Ende om die meerre vestenisse wille hebben wi Jan van Arkel her van Haghesteyn mede desen brief open bezeghelt met onsen zeghel ende wi Richteren borghermeysters ende scepen van Ghorinchem hebben desen brief mede om beden wille ons liefs heren van Arkel in ghetughenisse bezeghelt met onser poert zeghel van Ghorinchem op den yersten dach inder oestmaent Int jaer ons heren dusent driehondert achtende tseventich.

Met aan het randschrift geschonden zegel van Otto van Arkel, zegel van Jan van Arkel en aan het randschrift geschonden zegel van de stad Gorkum, terwijl het zegel van Klaas van Cats verloren is gegaan.

OAS inv.nr. 193a.

1380, januari 5.

Uitspraak van hertog Aelbrecht, ruwaard van Holland, enz. over de twist die de graaf van Bloys en die van Schoonhoven hadden met de heer van Egmond en zijn helpers.

Aelbrecht, enz. want een geschille gestaen heeft tussen onsen lieven neve den grave van Bloys aen die een syde ende den heere van Egmont aen die ander syde, des sy aen ons gebleven sijn, daer wy huer opene brieven of hebben: Ende voort van den twiste ende oorloghe, die gestaen heeft tusschen den heere (van) Egmonde ende synen luyden ende hulperen aen die eene syde ende den bastaert van Bloys ende die stede van Schoonhoven, Jan van Poelgeest, Jacob van Oosterwyck ende heuren luyden ende hulperen aen die andere syde. Soo hebben wy met onsen raede van Henegouwen, van Hollant ende van Zeelant met goede voorsiene een seggen ende eene scheydinghe daer of geseget in der manieren als hier nae geschreven staet.

1° In den eersten soo seggen wij van alre scatinge, die aen beyden syden geschat mach wesen ende niet betaelt en is, die sal quyte wesen ende te niete, ende dat betaelt is, dat sal men al weder geven, soo dat tet betaelt sy voor onser vrouwendagh te lichtmisse naestcomende ende allen gevangen aen beyden syden sullen quyte ende ledigh wesen schaedeloos ende costeloos. 2° Item, seggen wy van alle rove, schade ende huysbrekinge, die sy aen beyden syden in heur cedullen overgegeven hebben, die sall men beteren ende gelden alsoo, als hier nae geschreven staet, dat is te verstaen van sulcken wtgange, als die van Schoonhoven ende die bastaert van Bloys gedaen hebben op des heeren luyden van Egmonde, of des heeren luyde van Egmonde op die van Schoonhoven ende des heeren van Bloys voor ende nae die tijt, dat dat oorloge gestaen heeft.

3° Ende waert dat die een opten anderen als voorz. is, schade, rove of huysbrekinge op seyde, daer soude op die een syde van der stede van Schoonhoven ende des bastaerts van Bloys, die burgemeesters van Schoonhoven van der gemeenre stede wegen ende die bastaert van Bloys voren staen met heuren eeden, dat sy ende heur hulperen des onschuldigh waeren ende niet gedaen en hadden ende daermede soude die quyte wesen: Ende waert dat sy niet voor sweeren en dorsten, dat souden sy beteren alsoo, als die geene die de schade geleden hebben, totter somme toe in de cedullen overgegeven syn, stercken willen met heuren eede, dat hem die van Schoonhoven ende die bastaert van Bloys ende heur hulpers gedaen hebben. Ende wes die luyden die de schade geleden hebben, met heuren eeden bynden willen, dat sullen die stede van Schoonhoven ende die bastaert van Bloys beteren of doen beteren tusschen hier ende onser vrouwen lichtmisse naestcomende.

4° Ende desgelycx sullen die casteleyn van den huysse Nidenborg ende die burgemeesters van Ysselsteyn weder doen van allen schaden, die die van Schoonhoven ende die van der Goude

ende die bastaert van Bloys ende alle heur hulpers geleden hebben van den heere van Egmonde ende den huysse voorz. Ende van synnen hulperen sweeren, of beteren in allen maenieren als van den anderen voorz. Is ende den eede sal men doen voor den geenem die sy daer toe ordineren sullen ende te sulcker stede ende tijt als wij daer toe setten sullen.

5° Item, dat aen den huysse van Nidenborg geschiet is, houden wij aen ons te verstoren ende te beteren met anderen broken, die in deesen oorloge tegen onse heerlickheyt misdaen is.

6° Item, soo seggen wij alle smarten, woorden ende scheldingen die aen beyden syden gedaen sijn, die een tegen d'anderen vrij ende quyt.

7° Item, van sulcken becroone, als die van Schoonhoven overgegeven hebben in haere cedulle, tegens den heere van Egmont, dat voor de oorlogh gescheit is, heeft daer yemand over de anderen te claeghen, daer sullen wy eenen tijt toe setten ende daer by die weder pertye ontbieden ende daer in doen dat regt ende reden geeft.

8° Item, om te bet eenen yegelycken te helpen, daer hy reden toe heeft, soo setten wy wt onse seggen van den visscheryen, daer die parthyen op scillen, dat wy geordineert hebben by onsen raeden van onsen drie landen voorz. Ende dat beseghelt met heure segelen.

9° Ende of yemand van hun beyden eenigh beter bescheyt van brieven, ofte van betthoone ons togen mach, die sal hy ons brengen voor onser vrouwendach te ligmisse naestcomende ende die des niet en dede, soo en soude hem geene brieve of bethoone, die hy ons daernaer brogte, eenige stede doen mogen ende brogte ons eenigh van hem eenige brieve, of bethone daer ons of dogte, dat wij dat seggen, dat daer geraemt is verbeteren mogten, dat sullen wij doen ende ons seggen wten, alst ons genougt, gelyckerwijs of onsen raed van den drien landen voorz. daer by geweest hadden.

10° Ende hierin binnen soo sullen die visscheryen staen in onser handen totter tijt toe, dat wy ons seggen geuit hebben.

11° Ende hiermede seggen wy een alinge foun tusschen due parthijen, als die bastaert van Bloys, de stede van Schoonhoven, Jan van Poelgeest, Jacob van Oosterwijck ende heur hulperen aen die eene syde ende den heere van Egmonde ende synen luyden ende hulperen aen die andere syde, welcke wy seggen ende gebieden te houden op haer trouwe ende op eene pene van thien duysent oude schilden tegens ons te verbeuren.

12° Ende hier mede sal elck van beyden syden comen op syn leen ende op syn goet als hy te vooren was.

13° Ende valt hier eenigh geschil of twijffel dat houden wy tot onse verclaringe. Ende om dat wy dit voorschreven seggen ende founninge by rade enses raeds van den drien landen voorz. geordineert ende geseyt hebben als voorz. is, soo hebben wy dit seggen in oirconde besegelt met onsen segelen ende bevelen onsen rade van den drie landen voorz. Als heer Symon van Laleyne, heer van Hourdeyn ende Kininghe, den heere van Lens ende van Lydekercke, den heere van Montengys van St.Christoffel. heer Boudewijn van Fonteinis, heer Jan Alman, onsen bastert oom ende heer Gillis van Schanchinis, wt Henegouwen: Den heere van Arckel, den heere van Brederode ende van Gennep, den burggrave van Leyden, den heer van Zevenbergen, heer Gijsbrecht van Nyenrode, heer Gerrit van Poelgeest ende Willem van Naeltwyck, maerschalk van Noort Hollant, wt Hollant: heer Vrancken van Borsel, heer van St.Martensdyck, heer Willem de Vriese van Oostende ende Renger Willemanssoon wt Zeelant: dat sy dit voorschreven seggen ende founninge nae besegelen met heuren segelen.

Ende om dat wy baenrots, ridderen ende knapen alle voorgenomde wt Henegouwen, wt Hollant ende wt Zeelant hier by, over ende aen geweest hebben ende daer toe geraeden als raeden ons liefs gedugts heeren, hertog Aelbrechts voerz. Soo hebben wy by bevelen van him deesen brief mede met him besegelt met onsen segelen. Geseyt ende gedaen in den Hage, opter heylicher drie coningen avond int jaer ons heeren M CCC LXXX.

Van Mieris III, 360.

1380, februari 5.

Jan van Chastillon, graaf van Bloys, heer van Schoonhoven en van der Goude bekent dat zijn knaap, Dirk Beynkin op zekere voorwaarden gekocht heeft de Magherhoeve gelegen boven Wilgerkerke (Willige Langerak) 5 febr. 1380/ 81.

Jan van Chastillon, enz. doen cond allen luden, want Dirx Beynkin onse knaep, die Magherhoeve also als si gheleghen is boven Wilgherkerke, mit horen dyc te bewaren, van ons vercreghen ende ghecoft hadde tot enen onversterflichen erflene in sulken voerwaerden, dat hi den Convente van onser Vrouwen broederen t'Scoenhoven jaerlix ende erflic voldaan soude hebben van den XII pond hollands s'jaers, die hem van onsen wegghen an t'voorz. lant bewijst waren, voor de daghelixe misse die si sculdich sijn te doen op onsen huse tot Scoenhoven ende ons Dirx voerz. voor de voirz. rente also veel ghegheven heeft in coepe, dat wise voert meer selve sculdich bliven den voirz. convente te doen betalen ende te bewisen alle jaer t'sinte pieter misse in zulle ende t'voorz. lant voer meer of onbelast ende vrij sel wesen tot ewighen daghen: soe hebben wi gheloeft ende gheloven voor ons ende voor onse nacomelinghen t'voorz. lant van dien XII pont sjaers vrij ende quyt te houden ende men selt van ons houden tot eenen onversterflichen erfleene in deser manieren, dattet na Dirx doet comen sel die ene helfte op Jan sinen soen ende d'ander helft op Herman sinen soen welke zone hi heeft bi Katrinen sinen wive nu ter tijt ende die sellent houden tot eenen onversterflijken erfleene, te verheerghewaden alst versterft, elc mit enen muter sperwaer ende al sonder arghelist.

Hier over waren onse ghetrouwe manne Vrederic van der Zevender, Jacob van Oesterwijk ende Gheryt de Wilde onse camerlinc. In orconde desen brieve besegelt mit onsen zeghele, ghegheven t'Scoenhoven op sinte Aechten dach int jaer ons heren M CCC ende tachtich, na den maniers des hoves van Hollant.

Jussu domini comitis Blesensis, presentibus dominis de Brederode, de Montfoerde en de Asperen, Jo Tolnaer, Goodscalc van Brakel.

Van Mieris III, 378.

1380, juli 1.

Oorkonde van Jan van Chastillon en Guy van Blois waarbij deze de stad Schoonhoven indemneren (schadeloos stellen) wegens de tienden van Lopik en Zevender.

Wi Jan van Chastillon greve van Bloys heer van Avesnes van Scoenhoven ende van der Goude ende Guy van Bloys heer van Byaumont ende van Chimay doen kond allen luden dat wi gheloeft hebben ende gheloven borghermeysters scepenen ende onse ghemeenre stede van Scoenhoven in goeden trouwen scadeloes te houden ende wael te quiten van alsulker gheloeften als zi mit ons ende voir ons gheloeft hebben aen der heren hant dekens ende ghemeens capitels van sinte Marien t'Utrecht ruerende van den gherechte tyende ende thijnze van Lopik ende van der Zevendaer dat wi jegghen den voerscreven heren verpacht hebben in der manieren als die brieve in houden die zi mit ons daer of bezeghelt hebben ende soe wes cost of scade zi hier bi leden dien gheloven wi hem tot alretijt te verrichten tot hueren vermanen al te verstaen sonder arghelist. In oerconde ende in kennissen der waerheit soe hebben wi desen brief open bezeghelt mit onsen zeghele ghegheven te Nouvyon op sten eersten dach van julius int jaer ons heren dusent driehondert ende tachtich.

Met uithangend enigszins geschonden zegel in rode was van Guy van Blois, terwijl dat van Jan van Chatillon verloren is gegaan.

OAS inv.nr. 193¹.

1380, september 13.

Verklaring van diverse Utrechtse geesterlijken inhoudende dat zij voorrechten der kerk weer vergunnen aan die ingezetenen van Schoonhoven, die Hendrik de zoon van Koc hadden doodgeslagen.

Omnibus presentes litteras inspectures nos prior sancti Pauli, prior sancti Laurencii in Oestbroec, prior canonicorum regularum, commendator domus sancte Katherine, commendatot Theutonice, prior fratrum predicatorum, Gardianus fratrum minorum, abattissa de Oudwije, abbatissa vallis sancte Marie, prorissa Claustri duarum et priorissa Albarum duarum facimus manifestum per nos animan Henrici filii dei Kocs occisi ab incolis de Scoenhovia et suis in hac parte complicitibus recepimus et reapimus per presentes in participationem omnium missarum vigiliarum orationum abstinentiarum gemiflectionum silentiorum psaltiorum cecorum omnium bonarum et laborum que vel quas per nostros fratres et sorores sieri concedat clemencia jhesu cristi in cuus rei testimonium nos priores commendatores garduanus abbatisse et priorisse praedictae et praedictae sigilla nostra driximus praesentibus apponenda datum anno domini m ccc octuagesimo feria quanta post nativitatum beate Marie virginis.

Met bovengenoemde 12 uithangende zegels.

OAS inv.nr. 1265¹.

1382, maart 3.

Guy van Bloys bevestigt de voorrechten die de stad Schoonhoven ontvangen heeft van Jan van Henegouwen en van Jan van Bloys.

Scoenhoven.

Guy van Chastillon grave van Bloys here van Avesnes van Byaumont van Scoenhoven ende van der Goude doen cont allen luden want wi die pade onser ouders altoes gheerne in deghedeliken zaken na volghen souden ende namelijc in dien daer onsen luden orbaer ende vrede of incomen mechte Soe confirmeren wi ende loven alle hantvesten ende vrijheden die onse lieve ende ghetrouwe lude van onser stede van Scoenhoven voortijts vercreghen hebben ende bezeghelt van onsen lieven here ende oudervader mijn here Janne van Henegouwen here van Byaumont ende mede van onser lieven here ende broeder grave Janne van Bloys dier God ghedencke of van den greven van Hollant bi beyagte ende toedoen ons liefs heren ende oudervaders voornoemt.

Daertoe soe hebben wi hem ghegheven wilcoeren ende gheven dat voertane nyeman scepene noch raet in onse stede voirscreven wesen en sel hi ne hebbe zes jaer of langher daerbinnen ghewoent ende hine si in onser stede voirscreven ghegoet tot hondert pont hollants oof beter Te verstane al sonder argelist. In orconde hier of zoe hebben wi desen openen brief bezeghelt mit onsen zeghele Ghedaen ende ghegheven op onser borch tot Scoenhoven op den derden dach van maerte int jaer ons heren m ccc een ende tachtich na de maniere des hoves van Hollant.

Presentibus dominis Jo de Namen, de Haverer, de Brederode, de Montfort en de Asperen, baronibus et litter.

Register J.J. 1338- 1378 in Henegouwen Cas D.pag 36.

Van Mieris III, 385.

1382, april 13.

Kwijting van Guy van Blois voor de stad Schoonhoven van een som van drieduizend tweehonderd oude Franse schilden.

Guy van Chastillon Grave van Blois here van Avesnes van Byaumont van Scoenhoven ende van der Goude doen cont allen luden want onse stede van Scoenhoven mit ons gheloeft heeft ghelijc als de brieve inhouden ende begripen die si mit ons daer of beseghelt heeft Tonys Royer driedusent ende tweehondert ouder vrancrixer scilde goet ende gherechtich van goude ende van ghewichte Soe hebben wi gheloeft ende gheloven in goeden trouwen onser voerscreven stede scadeloes te houden ende wel te quiten van allen cost commer ende scade die hem daer of coemt in enigher manieren sonder verbrec ende sonder arghelist. In orkonde desen brieve beseghelt mit onsen zeghele ghegheven op onser borch t'Scoenhoven dartyen daghe in aprille int jaer ons heren dusent driehondert tweeentachtig. Presentes domini de Montvoirde, de Asperen barone et Jan Tolnaer. OAS inv.nr. 200¹.

1382, augustus 10.

Machteld, hertogin van Gelre bekent met de lijftogt, haar door haar gemaal toegewezen vernoegd te zijn.

Wij Mechtelt, bij der genaden godts hertoginnen van Gelre, gravinne van Blois ende van Zutphen, doen condt ende te weeten allen luyden overmids veerthien hondert francken t'sjaers die wij hebben aen onsen lieven ende geminde buele, den grave van Blois die hy ons jaerlycx geeft ende geven sal alsoo lange als wij leven sullen gelyck de brieven inhouden, die wy daer af hebben, als voor alsulcke lyfftocht ende duwary, soo woe men dat noemen sal, als ons onse lieve ende geminde heere ende geselle heeren Johan, wilner grave tot Blois, dien god genaedigh sy, ons gemaect soude hebben ende gelooft hadde.

Soo ist dat wij bekennen ende lyden met deesen selven brieve, dat ons aen de veerthien hondert francken sjaers voorz. voor die voorz. lyftogte ende duwary wel genuygt ende syn des daer af wel content ende te vreden ende schelden onsen lieven ende geminden bothe (mogelijk broeder) den grave van Blois voorz. quyt vrij los ende ledigh van aller gelooffnisse ende brieven die ons onse lieve heere ende geselle, heer Johan, greve tot Blois dien god genaedigh sy, gelooft heeft of gelooft mach hebben ende daer toe soo schelden wy alle die borgen quyt, vry, los, ende ledigh die ons voor onse voorgenomde lyfftocht ende duwary gelooft hebben, behoudelycker ons onser veerthien hondert francken sjaers voorz. Alsoo lange als wy leven ende in levendige lyve sijn, sonder eenigherhande arghelist.

In oirconde ende getuygenisse der waerheyt, soo hebben wij gegeven ende geven onsen lieve ende geminde buele, den grave van Blois voorz. deesen openen brief daerop besegelt met onsen segel. Gegeven int jaer ons heren M CCC LXXXII op st Laurens dagh des heiligen martelaers.

Van Mieris III, 388.

1383, juli 26.

Erfschikking over de leengoederen welke Herbaren, heer van Liesveld van de heer van Arkel te leen houdt.

Wij Otto, heer van Arkel doen kont allen luyden dat voor ons quam heer Herbaren, heer van Liesvelt, onse neve en heeft ons opgedragen na vonnisse onser mannen, hier beneden beschreven alsoe regt was, alsulke goeden als hy van ons houdende is, welke goede wy hem weder verlyt hebben en verlyen, behoudelyken vrouwe Lysbetten, synen wyve haere lyftogte aen sulken goede, als wy haer verlyt hebben in deser manieren, waer dat saken dat heer Herbaren voorz. storve, sonder wetachtig geboort after te laten, dat dan dese voorseyde goede komen en erven sullen op Gerrit van der Woerdt, synen neven, of op der geboorte die Gerrit van der Woert krece by jonkvrouw Soffyen, sheeren suster van Hokelem, alsoo verre als

Gerrit voorz. oflyvig waer en waer t'sake dat Gerrit van der Woerdt storve, sonder geboorte by jonkvrouw Soffyen voorz. after te laten, dat dan dese voorz. goeden komen en erven sullen op heere Herbarens voorz. regt erfname, gelyk regt erflene en in allen manieren als dien voorz. Brieve daer of inhouden, die heere Herbaren voorz. van onsen ouderen en van ons daer of heeft. Hier over waren als onse mannen Johan van Arkel, heer van Hagesteyn, onse lieven soon, Gijsbrecht van Langerak, ridder, Arent van Weyborch, Wouter van Delft en anders veele goede luyden. In kennisse der waerheyt hebben wy desen brief open bezegelt met onsen zegel. Gegeven int jaer ons heeren M CCC LXXXIII des anderen dags na st.Jacobs dag apostel.

Van Mieris III, 403.

1383, december 15.

De heer van Montfoort geeft ter begeerte van de Graaf van Blois en van Frederik van Zevender zekere hoeve lands over. Frederik v.d.Zevender gehuwd met Lijsbeth, bastaard dochter van Jan van Bloys.

Wij Heynryck, heere van Montforde maken cond allen luden dat wij om bede wille ons liefs heere s'Graven van Blois ende Vrederycx van der Zevendaer ghegheven hebben ende overgheven alse van der houve lants, die in den Noghbroec ghelegghen is, die Vrederick van ons ten rechten leene houdt, dat de voorz. Hoeve lants, alzo groot ende cleyn als hyze van ons houdt, commen sal op Vrederycx kynt, ofte kyndere die hy cryghen sal by Joncvrouwe Lysbetten, bastaerts dochter myns liefs Heeren s'Graven Jans van Blois, des God ghedenke, t'zy zoen of dochter, naer hore beider doot gheviele oock dat Vrederyck vooren storve ende zy gheen kynt of kinderen after en lieten die zy van malcanderen hadden: soe sel Joncvrouw Lysbeth hoer lyftocht hebben ende behouden aen die houve lants voorz. alynghe ende altemael hadden zy oock kynt ofte kynderen, zoe sel die een helft van den voorz. lande erven op de kynderen ende Joncvrouwe Lysbeth sal hoer lyftocht behouden aen d'ander helft ende dat kynt, oft kynderen, t'zy zoen of dochter zullent van ons ende van onse nacomelighen voort houden tot eenen rechten leenne in alre manieren als t'Vrederyc voorz. van ons houd. In oorconde dezen brief bezeghelt mit onzen zeghele. Ghegheven vyfthien daghen in december int jaer ons heeren duusent drye hondert ende tachtich.

Van Mieris III, 425.

1385, mei 10.

Hertog Albrecht ontvangt het huis te Jaarsveld, Veldenstein geheten met het land daar t'opstaat van Gijsbrecht heer van Vianen en van den Goye en geeft het den zelven weder te leen.

Aelbrecht, enz. doen cond allen luden dat voer ons quam heere Ghysbrecht heere van Vianen ende van den Goye ende heeft ons op ghedraghen van sinen vrien eyghen goede dat huus tot Jaarsvelt, dat gheheten is Veldensteyn, dat Her Heinric van Vianen aldaer ghetimmert heeft mitten lande (1), daer dit voerz. Huys op staet, daer boven naest gheland is Vrederic van Oudensloet mit lande, dat hi houdende is van den Here van Arkel ende beneden naest gheland die kerc van Jaarsvelt ende dat gasthuys van den Wyngaerde t'Utrecht ende hebben dat weder verliet ende belient. Ende dit voorz. Huys ende land sal Her Ghysbrecht, Here van Vianen ende van der Goye ende sine rechte leenvolghert houden van ons ende van onse nacomelinge tot enen rechten onversterfeliken erflenen.

In orcunde enz. Ghegheven tot Huesden opten X dach van meye, anno LXXXV.

(1) viertien morghen lands, daer dit voerz. Huus nu ter tyt op staet.

Van Mieris III, 425.

1385, juni 17.

De heer van Vianen en van den Goye draagt een waard in de Lek op aan Hertog Albrecht en ontvangt ze onder zeker beding weder te leen.

Aelbrecht, enz. doen cond ende te weten allen luden die desen brieve zullen zien ofte horen lezen, dat vor ons ghecomen is ende vor onse mannen die hier na bescreven staen, here Ghizebrecht, heer van Vianen ende van den Goye ende droech ons up enen waert beneden Vianen in der Lecke gheleghen, streckende bi denn Nyendam metten erve datter toebehoert ende bi den Nyendam gheleghen is ende verteech daer up, als onse manne wysden dat recht was, dien Herman Porrekyn van heren Ghizebrecht, here van Vianen ende van den Goye nu ter tytin huuren heeft ende bruket ende rechtevoert doen die tyt ghedaen was, doe verlieden wi ende verleenden desen vorsz. weert metten erve, alsoe voirz. staett, Beatrys van Egmonde, vrouwe van Vianen ende van der Goye, desen voirz. waert ende erve van ons ende van onsen nacomelinghen te houden ende na hore doot soes al desen voirsz weert ende erve comen ende erven up Jan van Vianen, soon heren Ghizebrechts, here van Vianen voirz. ende up sinen rechten erven, die van hem comen tot enen onversterflichen erfleen. Ende waert dat Jan van Vianen gheen wittelic gheboerte na hem en bleve, soes oude dese voirz. weert metten erve, alsoe voirz. staet, comen ende erven upten rechten leenvolgher, die Beatrys van Egmonde, vrouwe van Vianen, na hare doet achter haer liete bi heren Ghizebrecht, here van Vianen ende die zullent dan vort houden tot enen onversterffeliken erfleen.

Hier waren over ende aen onse lieve ende ghetrouwe manne, alsoe here Zweder, here van Gasebeke en van Putte, Heinric here van Montforde, Dieric van Pollanen, heren van Asperen ende anders veel goeder lude. In orcunde enz. Ghegheven in den Hage des saterdaghes na sinte Odolfs dach, anno LXXXV.

Van Mieris III, 425.

1389/90, maart 21.

Hertog Albert geeft zijn hofmeester, Paulus van Haastrecht zeker leen in den kerspel van s'Heeren Aerntsbergen en Stolwijk.

Aelbrecht, enz. doen cont allen luden dat wi gegeven hebben ende geven mit desen brieve heren Pouwels van Haestrecht, onsen hofmeester, alzulke leen alsoe Willem Kenmaers ende syn zoene van ons te leen houden plagen. Welc leen gheleghen in den kerspel van heren Aerntberghen ende van Stolwyc, dat van ons ende van onsen naecomelinghen te houden, hem ende sine naecomelinghen ten rechten erfleen.

Hier waren bi alsoe mannen, Willem van Naeldwyc ende Florys Ghijsbrechtszoen. In oerconde desen brieve beseghelt met onsen zeghele gegeven in Middelburch XXI dagen in maerte int jaer ons heren M CCC neghen ende tachtich, na den lope van onsen hove.

Van Mieris III. 553.

1392, augustus 2.

De graaf van Blois vermaant de heeren van Montfoort en van Asperen de graaf van Oostervant te helpen met de steden van Schoonhoven en van der Goude.

Guy van Chastillon, grave van Bloys, heer van Avesnes, van Beaumont, van Schoonhoven ende van der Goude, ombieden U onse lieve ende getruwe den heren van Montfoerde ende van Asperen ende elken besonder, dat ghi in allen saken, die onse lieve brueder, die grave van Oostervant ende sinen vriende te doen moghen hebben met onsen ghemenen steden van Scoenhoven ende van der Goude ende met anders onsen ondersaten ende vrienden te hulpen

coemt, bistantich ende ghehorsam sydt. Vutgheset jeghens onsen lieven here ende neve van Hollant ende wes ghi dair in doet, des houden wi U stat, ghelyc of wyt selve ghedaen hadden, durende tot onsen wedersegghen, sonder arghelist. In orconden desen brieve ende onsen segghel hier aen ghehanghen. Ghegheven tot Chastelleer, twe daghe in oest, int jaer ons heren dusedt drie hondert ende tnegentich

Was bezegeld met een rood zegel, aan enkele staarten hangende.

Van Mieris III, 589.

1395, juli 1.

Handvest van Guy van Blois, heer van Schoonhoven voor de steden Gouda en Schoonhoven betreffende manslag in zijn baljuischap.

Guy van Chastillon greve van Blois here van Avesnes van Beaumont van Scoenhoven ende van der Goude doen cont allen luden dat wij overdragen sijn met goeden voorsien bij goetduncken ons raeds ende onsen steden van Scoenhoven ende van der Goude ende onsen ondersaten inder bailiouscepe van den voirscreven steden met horen toebehoren gheseten dat wi ghegheven hebben ende gheven allen luden wonende in onsen steden van Scoenhoven en van der Goude ende in der baeliouscepe voirscreven ene vrijheit ende ene hantveste alsoe hier ghescreven staet.

In der eersten waert dat enich poorter uut enich van onsen steden voirscreven dat hi dootsloeghe enigher man die een borgher waer in der stad van Utrecht binnen onsen palen ende heerlicheit van onsen stede ende baeliuscepe voirscreven die man en sal teghens ons niet verbueren noch lijf noch goet mar hi sal vrij ende onbelet ende onbekommert sonder enighe moeynisse onse steden ende lant beyde in Hollant Zeelant ende in Vrieslant vrij ghebruken gheliker wijs dat hi dede eer die dootslach gheschiede.

Dit sal wesen in sulken schine dat hi tot alretijt als hi vervolcht wort van den maghen die tverlies hebben borghen setten sal dien dootslach te beteren ende die borchtocht sal hij doen binnen zes weken na dien dats die maghe vermaent hebben voir den recht ende tenden den ses weken soe sal tgerecht van dier stede dair hi poorter es ene zoene maken ende zeggen te houden ende te voldoen.

Voirt wair dat sake dat enich man die gheen poorter en ware ende gheseten of woenachtich wair binnen onsen palen van onsen steden ende baeliuscepe voirscreven enen borgher van Utrecht dootsloeghe binnen onsen palen voirscreven die sal oec ghenieten alle der vrijheyte voirscreven mar die sal overbodich wesen den maghen die tverlies hebben beteringhe te doen als sijs vervolghen in alre manieren als voirscreven is bi den gherecht van der stede daer die dootslach naest gesciet is ende dat verborcht is soe salt tgerecht dair af zoenen in alre voirscreven staet.

Voirt waer dat sake dat enich borgher enich ongheval gheschiede dat hij dootsloeghe enich mansche die woenachtich ware binnen onsen steden ende baeliuscepe voirscreven dair men bewisinge af doen mochte dat hi ses weken in onsen steden ende baeliuscepe voirscreven ghewoent hadde die borgher die den doorslach dede tsi in onsen stede of bailiuscepe voirscreven tot wat tiden ghecoft wert soe selmen dair over rechten sonder verdrach.

Ende est dat sake dat hi niet ghecoft en wert ende hi tlant ewint after die tijt soe en sal hij nemmermeer tot en ghenen daghen in onsen landen van Hollant van Zeelant noch in Vrieslant comen op sijn lijf waer oec dat hi quame binnen onsen palen ende heerlicheden voirscreven soe verlene wij allen onsen ondersaten dat sij dien man moghen doetslaen sonder verboernisse teghens ons of yemant anders enighe beteringhe te doen.

Dit sal gheduren totter tijt toe dat die stad van Utrecht alinghe alle punten voirscreven of ghelaten hebben op alle onsen lude ende ondersate voirscreven. In orconde desen brieve

bezeghelt met onsen seghele ghegheven tote Nouvyon in Thierasse den eersten dach in julio int jaer ons heren dusent driehondert vive ende tnegentich.

Uut bevele mijns heren

Daer bij waeren als rade Jan Tolner, priester

Jan die bastaert van Bloys, Godscalk van Brakel

Vrederic van der Zevender, Segher van der Marck ende anderen.

OAS inv.nr. 2270¹. Van Mieris III, 632.

1395, juli 1.

Oorkonde van Guy van Blois, heer van Schoonhoven houdende regeling van het erfrecht van bastaarden te Schoonhoven.

Guy van Chastillon greve van Blois here van Avesnes van Beaumont van Scoenhoven ende van der Goude maken kenlic allen luden dat wi voir onze nacomelinge om bedde wille ende versoecx onser liever ende ghetrouwer lude in onser stede van Scoenhoven ghevryet hebben ende vrijen tot ewighen daghen van deser tijd voert alle die bastaerde die daer nu wonen of hier na comen sullen ende onse wonachtige poorters dair sijn in deser manieren dat wij noch onse nacomelinghen van bestarften aen horen goede niet eysschen en sullen mer dat zijns erven moghen ende laten op horen naesten maghen alse of sij van ghetrouweden bedde waren, sonder arghelist.

Ende omdat wij dit vast ende ghestade houden willen als voirscreven is soe hebben wij daer tot eenre orconden desen openen brief bezeghelt met onsen seghel ghedaen ende ghegheven tot Nouvyon in Thierasse den eersten dach in julio int jaer ons heren dusent driehondert vive ende tnegentich.

Uut mijns heren bevelen

Dair bij waren als raden Jan Tolner, priester

Jan de bastert van Blois, Godscalc van Brakel

Vrederic van der Zevender, Segher van der Marck ende anderen.

Met origineel zegel in rode was.

OAS inv.nr. 2275. Van Mieris III, 632.

1395, october 1.

Guy van Chastillon enz. schenkt het patronaatrecht der kerk van Schoonhoven aan het Duitse huis te Utrecht, behoudens de priesteren en gezellen van het koor hunne oude gewoonten, (2 perkamenten stukken in duplo).

Guy van Chastillon greve van Blois here van Avesnes van Beaumont van Scoenhoven ende van der Goude doen condit allen luden dat wij den commandeur ende convent van den Duitschen huus tUtrecht ghegheven hebben ende gheven voir ons ende voir onse erfname enigherhande wederroepen van ons of van onsen nacomelinghen inder toecomender tijt omme Gods wille onser ende onser ouder zielen wille in die ere der maghet Marien ende alre heylighen die ghifte van der prochikerke in onser stede van Scoenhoven met allen horen renten rechte ende toebehoren als die prochipape inderselver kercken daer toe ghehadt hebben hem ende haren nacomelinghen tote ewighen daghen te hebben ende te besitten met rusten met vreden ende met allen rechte behoudelic den priesteren ende den gezellen des chores die inder selver kercken gheprovent sijn ende gherent die nu sijn of die namaels wesen sullen alle sulke goede redelike ende lovelike gewoonten als sij voormaels inder kercken hebben ghehadt sonder arghelist.

Des tot eenre orconden ende onsen seghel hieraen ghehangen ghegheven in onser herbergen tot Beaumont den eersten dach van october int jaer ons heren dusent drie hondert vive ende tnegentich.

Mit mijns heren bevelen daerbij waren als raed her Jan Tolner priester/ Jan die bastert van Blois/ Vrederic van Sevender/ Godscalc van Brakel ende Segher van der Marck/ cnapen.

Origineel in duplo met een zegel van Guy van Blois in rode was.

Gedrukt in ; Archieven der ridderlijke Duitse orde, balie van Utrecht.

Mr.P.Verloren van Themaet enz. pag. 811/ 2.

1396, mei 15.

Guy van Chattillon, graaf van Bloys, heer van Schoonhoven etc. heeft toestemming tot stichting van een klooster met kapel in den Hem bij Schoonhoven ; stelt de collatie en giften der kapel in handen van de priesters Claes Hoec en Vrederic Smit en van Jan Aertz van Diest, poorters van Schoonhoven welke drie collators tot deze stichting bijdragen door aankoop en schenking van een hofstede met landerijen in den Hem, en belooft de nieuwe stichting te beschermen.

In den naem des vaders des soens ende des heijlighen geest, Guy van Chastillon grave van Bloys, heere van Avesnes, van Beaumont, van Schoonhoven ende van der Goude doen cont allen luyden want wij verstaen hebben van onsen goeden luyden van Schoonhoven als heer Klaes Hoeck, heere Vrederick Smit, priesteren ende Jan Arends soen van Diest en andere goede lude wt rechter devocien ende begeerlicker minnen, gekoft ende vercregen hebben eene hofstede mit een deel lants byder stede van Schoonhoven westwaert in den Hem, daer sij opgemaect hebben timmeringhe ende boemgaerde om bider genade godts een clooster en inden eerste eene capelle op te ordineren, goede devote ende religiose lude in te wonen die gode meenen te dienen, haer goede ende erve in te gheven als bij rade ende conformatie der heiligher kerken. Dit aengesien ende wij immer dese goede werken vorderen ende vermeerren overmits dat sij ons dunckens wt goeden gronde comen. Soe hebben wij daer toe gegeven ende gheven onse consent voer ons ende voer onse nacomelinghe. Ende gheven hen over onse vollacie ende ghifte van der capellen die sij nu teghenwoordich maecken sullen tot een beghinsel van den cloester voorz en zetten die collacie ende ghifte also verre als hij aen ons coempt in handen van heer Claes, heer Frederick ende Jan Aernts soen voorz want sij die selve eerste goede daer toe ghegeven hebben. Ende waer dat saecke dat eene van dese drie collateurs aflijvigh worde dat die ghene die daer bleven andre daer toe nemen mochten daer dit clooster bijgemaect ende ghevordert mochte worden. Ende goet dat men den clooster off der capellen gheeft ter tijmmeringhen off tot hare noetdrift dat willen wij datter an ghevesticht blive. Ende bevelen onse schouten ende anders den rechters ende buer dat sij daer over staen dat die goeden daer in gevesticht worden. Ende nemen dit clooster off capelle ende die goede en sulcken personen als daer in sullen wonen in onse beschermenisse tegens eenen ygelijcken. Ende willen hen vorderen ende gheven hem sulcke recht ende vrijheit als andere goede cloesters hebben opdat sij te bet gode moghen dienen ende voor ons te neerstelijcker moghen bidden behoudens ons onser heerlijkheit ende rechte. Ende was dese drie voirz off die ghene die daer namaels toe geordineert sullen worden in der manieren voirz doen om des cloesters orbaers willen, dat willen wij dat alsoo vaste en stade is off wijt selver bevelen. Ende omdat dit onse wterste meninghe en wille is soe hebben wij desen brief open besegelt mit onsen segel tot eenre orconde ende kennisse der waerheijt. Ghegeven op onsen borch ter Tolen vijftien daghen in mey int jaer ons heeren duysent driehondert ses ende negentich. Uit Dalm v. Heel blz. 192.

1397, juni 7.

Hertog Albrecht van Beieren bevestigt de gift van de kerk te Schoonhoven en de daaronder behorende kapel van het heilige kruis ten behoeve van het Duitse huis te Utrecht.

Aelbrecht bi gods ghenaden palensgrave upten Rijn hertoghe in Beyeren grave van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende here van Vrieslant doen cont allen luden dat wi alsulke ghifte alsoe onse lieve neve Ghye grave van Bloys ghegheven heeft den heren van den Duitschen huse tUtrecht alsoe die ghifte van der kercken van Scoenhoven ende van des heylighen cruuscapelle die inder zelve prochien staet buten der stede voer Beckenvoerdespoert den voerghenoemden heren stadeghen ende confirmeren voer ons ende voer onse nacomelinghen hem tot eewighen daghen die te houden ende vredelicke te besitten. In orconde desen brieve beseghelt mit onser segele Ghegheven in den Haghe seven daghe in junio int jaer ons heren dusent driehondert seven ende tnegentich.

Origineel met het zegel van hertog Albrecht in groene was.

Gedrukt in: archieven der Duitse orde Mr. Verloren van Themaat. 1871, blz. 812.

1398, maart 9.

Akte waarbij Albrecht v. Beieren belooft de inwoners van Meerkerk en Tienhoven bij uitspraken van zijn dijkgraaf tussen Lek en Merwede en inzake akten van hoogheemraden te beschermen tegen de heer van Vianen en de vrouwe van Ameide en hun nakomelingen.

Albrecht bi goodes genade palensgrave opten Rijn enz. doen cont allen luden dat wij om vriendelics versoecs wille dat onse ondersate van Meerkerk ende van Tienhoven aen ons versocht hebben/ gelooft hebben ende geloven mit desen brieve voir ons ende onsen nacomelingen allen onsen ondersaten van Meerkerke voirschr. ende van Tienhoven ende allen hoire nacomelingen die nu ter tijt al dair wonachtich sijn of hiernamels wonen sullen ende allen ghenen die dair in gheerft sijn of hier namels ingheerft sullen wesen alsoe verre alst onsen dije tusschen Lecke ende Merwede mit rechte ende mit vonnisse tot onse behoef ghewonnen heeft en die brieve dair of inhouden ende begripen die onse hoghe hiemraders dair of besegelt hebben/ dat wij ze noch onse nacomelingen nimmer meer noch ghenen daghen en sullen laten comen aen heren Heinric heer van Vyanen ende van der Ameyde of aen der vrouwen van den Ameyden of aen horen nacomelingen Ende nemense in onse bescutd ende bescermenisse tot ewighe daghe gelike anders onsen ondersaten. In oirconde desen brieve beseghelt mit onsen segele Ghegheven in den Haghe opten neghende dach in maerte int jare ons heren mccc (hondert) zeven ende t'negentich na den lope van onsen hove.

OAS inv.nr. 200².

1398, februari 22.

Kwijtingen van de graven voor Schoonhoven betreffende door de stad betaalde beden en inhuldigingsgelden. 4 perkamenten stukken.

Aelbrecht bi goids genaden enz. enz. Ombieden U onser getruwer stede van Schoonhoven dat ghi in minderinge van sulken ghelde als ghi ons sculdich sijt ende ghi ons gaeft in onse huldinghe wtreict ende betaelt hogen camerlinc ons getruwen des heren van Gommenquez die wij hem sculdich sijn van alrehande juwelen die wij jegens him gecoft hebben anderhalf hondert inghelsche nobels Ende van alsoe vele scelden wij U quyt van den ghelde voirscreven mit desen brief besegelt met onse segele. Ghegheven in den Haghe op sinte pietersdach ad cathedram int jaer ons heren mccc zeven ende tnegentich naden lope van onse hove.

Met uithangend geschonden zegel.

OAS inv.nr. 1846.

1398, maart 8.

Aelbrecht enz. enz. Doen cont allen luden dat wij bi hande Ghijskens van Diepenborch ons neven diere ons goede rekeninge ende bewisinghe of doen sal ontfaen hebben in minderinge van sulke ghelde als ons onse stede van Scoenhoven lest van onsen bede gegeven heeft van der selven onsen stede tien hondert hollantsche gulden zeven ende twintich grote voir den gulden Ende an also vele scelden wi onser stede voirscreven quyt mit desen brief besegelt met onsen zegele. Gegeven in den Hage opten achten dach in marte int jaer ons heren m ccc zeven ende tnegentich naden lope van onse hove.

Met uithangend zegel.

OAS inv.nr. 1847.

1398, april 16.

Aelbrecht enz. enz. Doen cond allen luden ende kennen dat onse stede van Scoenhoven onser liever gesellinnen vrouwe Margriete van Cleve hertoginne ende vrouwe der lande voirsceven voldoen ende wael betaelt hebben drie hondert hollands gulden zeven ende twintich grote voer den gulden gerekent die sij derselver onse liever gesellinnen gaven doe onse stede voirnoemt ons hulden tot horen heer Ende schelden onsen stede van Scoenhoven voernoemt van onser liever gesellinnen wegen dair of quyt mit desen brief besegelt mit onse zegele. Gegeven in den Hage upten xvi den dach van aprilie int jaer ons heren m ccc acht ende tnegentich.

Met uithangend zegel.

OAS inv.nr. 1848.

1398, november 26.

Aelbrecht enz. enz. Doen cont allen luden dat wij bi hande ons getrouwen tresoriers des domproests van Utrecht diere ons goede rekeninge ende bewisinge of doen sal ontfaen hebben van onser goeder stede van Scoenhoven ende sij ons noch sculdich waren van den gelde dat zij ons in onser huldinge lest gaven/ vijfhondert vier ende veertich hollantsche gulden ende twalef grote/ zeven ende twintich grote voir elken gulden gerekent Ende scelden onser stede voirscreven ende allen die des quitacien behouven dair of quyt mit desen brief besegelt met onsen zegele. Gegeven in den Hage sdinxdaghes na sinte katharinendach int jaer ons heren m ccc acht ende tnegentich.

Met uithangend zegel.

OAS inv.nr. 1849.

1398, mei 2.

Raming hoe die steden van Holland en van Zeeland de graaf van Holland op de Oost Friezen dienen zullen. Van Mieris III, 670.

Dordrecht 600 gewapenden 20 timmerlieden 10 smeden 10 metselaars

Haarlem 600 ,, 20 ,, 10 ,, 10 ,,

Delft 500 ,, 20 ,, 10 ,, 10 ,,

Leiden 400 ,, 10 ,, 6 ,, 5 ,,

Alkmaar 300 ,, 5 ,, 5 ,, 5 ,,

Amsterdam 300 ,, 5 ,, 4 ,, 5 ,,

Rotterdam 200 ,, 4 ,, 4 ,,

Schiedam 100 ,, 4 ,, 3 ,, 3 ,,

Oudewater 150 ,, 4 ,, 3 ,, 3 ,,

Schoonhoven 250 ,, 6 ,, 3 ,, 5 ,,

Gouda 400 ,, 10 ,, 5 ,, 5 ,,

Beverwijk met
Wijk aan Zee 100 ,, 4 ,, 4 ,, 4 ,,
Geertruidenberg 30 ,, 6 arbeiders.
Heusden 80 ,, 8 ,,
sGravenzande 20 ,, 4 ,,
Vlaardingen 20 4 ,,
Medemblik 100 ,, 4 ,, 3 ,, 3 ,,
Monnikendam 100 ,, 8 ,,
Edam 50 ,, 6 ,,
Enkhuizen 150 ,, 3 ,, 3 ,,
Grote Broek 50 ,, 6 ,,
Woudrichem 60 ,, 3 ,,
Middelburg 500 ,, 20 ,, 10 ,, 10 ,,
Zierikzee 500 ,, 20 ,, 10 ,, 10 ,,
Reimerswaal 60 ,, 8 ,,
Tolen 60 ,, 8 ,,
Brielle 100 ,,
Westcapelle 20 ,, 4 ,,
Vlissingen 20 ,, 4 ,,
Den Haag 100 ,,
Goes 40 ,,

1389, mei 7.

Hertog Aelbrecht verpacht aan die van Dordrecht zijn tollē te Geervliet, Stryemonde, Nieuwewaart, Dordrecht, Almsvoet, Niemansvriend, Woudrichem, Ammers en ter Goude, voor tiēn duizend oude schilden per jaaer.
Van Mieris III, 521.

1398, juni 7.

Hertog Albert ontbied al zijn leenmannen en welgeborenen tot de Vriessē hiervaard.

Aelbrecht, enz. ontbieden U onsen bailiu, enz. dat ghy vuyt gebiedt van onsen wegen alle onse leenmannen ende waelboren ende in uwen bediene geseten op sulck lien als sy van ons houden ende op haer lyff ende op haer goet ons te dienste te comen wel gewapent, als eenen waelboren manne toebehoort, ten ware dat hy soe cranck, ofte soe oudt ware dat sy ons van ouderdom, oft van sieckte niet dienen en mogen ende diet aen den goede hebben ende selve niet dienen en mogen, dat sy eenen weerachtigen man gewapent in horen stat senden, alsoe voorsien van alles, dat sy behouven sullen, het si schepinge, off harnasch, dat sy by ons wesen mogen tot desen sinte jansdage te midsomer naest comende tot Enchuysen, daer wy wapenschouwinge doen willen ende wye daer in gebreck gevonden worde, die willen wy alsoe corrigeren dat hem een ander hoeden moge. Dit en laet nyet. In oirconde enz.

Geschreven in den Hage VII en in junio XCVIII.

Dit placcaet was geschreven aan de Bailliu van Medemblik.

Bailliu van Kenemerlandt

Bailliu van Amstelland

Bailliu van Rijnlandt, t'bedrijf van Rijnlandt ende in den lande van Woerden sal hy vuytbieden halff die luyden sy syn waelgeboren, off huysluyden.

Bailliu van Delffland

Bailliu van Zuythollandt

Bailliu van Schoonhoven

Ende desgelyck wordt aen den selven bailliuwen geschreven van de huysluyden te bieden met tweevoudigen heervaert, als die plackaet inhoudt, die hier nae geschreven staet.

Aelbrecht, enz, ontbieden U ...onsen Bailliu..... dat ghy vuytbiet over al in uwen bedrive van den huysluyden tweevoudigen heervaert tot elcken twee luyden eene derden man, alle gewapent ende elck met een spade, off mit een grave ende een brugghordt, alsoe versien van alles, des sy behouven sullen, het sy schepinge off harnasch, alsoe tyttelycken, dat sy by ons wesen mogen tot desen sint jansdage te midsomer naest commende tot Enchuysen, daer wy wapenschouwinge doen willen.

Van Mieris III, 680.

1398, november 25.

Oorkonde houdende bevestiging van de privilegien van Schoonhoven door hertog Aelbrecht als graaf van Holland.

Aelbrecht bi Gods genaden palensgrave upten Rine hertoghe in Beieren grave van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende heer van Vrieslant doen cont allen luden dat wij geconfirmeert ende gevestiget hebben confirmeren ende vestigen mit desen brieve onser goeder ende getruwer stede van Scoonhoven alle alsulcke brieven ende hantvesten als sij hebben van onsen voirvaderen graven van Hollant ende van ons Ende geloiven voir ons ende voir onsen nacomelingen onser goeder stede van Scoonhoven voirscreven ere vaste ende gestade te houden onverbroken in alre manieren als die brieve die sij hebben inhouden ende begripen In orconde desen brieve besegelt met onsen segele Ghegheven in den hage op sinte katherinendach int jaer ons heren m ccc acht ende tnegentich.

Met uithangend zegel van Aelbrecht van Beieren in bruine was (klein zegel).

OAS inv.nr. 1795.

1399, januari 5.

Oorkonde waarbij hertog Aelbrecht de hopaccijns te Schoonhoven aan de stad in erfpacht geeft om 50 vrancrixe schilden.

Aelbrecht bi goidz genaden enz. enz. doen cond allen luden dat wij om kenliken orbaer nutscap ende profijt onser goeder stede van Scoenhoven ende inwonende poirteren ghegheven ende verhuert hebben gheven ende verhueren in erfpacht derselver onser stede voir ons ende onse nacomelinghen onse hopacsijnze binnen der selver stede om vijftich vrancrixe ouder scilde jaerliker renten ons te betalen ende wt te reyken alle jaire op sinte lambrechts dach Ende oirloven ende consenteren onsen getrouwen borgemeesters ende scepenen van Scoenhoven die nu tertijt sijn of namaels wesen sullen dat zij tot alre tijt als si des te doen sellen hebben om nutscap ende profijt onser stede voirscreven den hopacsijnse voirscreven mit andere horen acsijnsen hoghen ende laghen tot horen wille ende profijt van onser stede sonder ons of onsen nacomelinghen dair om vorder te versoecken Ende van desen voirscreven acsijnse sel onze scout van Scoenhoven die nu ter tijt is of namaels wesen sal den borgermeesters wtrectinghe ende wtpandinghe doen tot alre tijt als sij des te doen sullen hebben Ende van sulken nutscappen ende profijt als van den acsijnse voirscreven comen sullen zij onser goede stede rekeninge ende bewisinge doen als redelic ende costumelic is Dit sal ghedueren tot ewighen dagen. In orconde desen brieve besegelt mit onsen zeghele Ghegheven in den haghe opten vijften dach in januario int jaer ons heren m ccc achte ende tnegentich na den lope van onse hove.

Jussu domini ducis Alberti
Presentibus domini de Arckel
Domini Nicolais Kerninge milite
Conselairibus met uithangens zegel.
OAS inv.nr. 741.

1399, oktober 18.

Hertog Aelbrecht verbetert de renten besproken aan de kerk van St.Bartholomeus te Schoonhoven voor de cureit, kapelaan ende koorgezellen, tot het vieren der memorie van Jan van Henegouwen, diens gemalin en Guy van Bloys, tot 6 pond per jaar.

Den cureyt, cappellanen ende choergesellen t'scoenhoven.

Aelbrecht, etc. doen cont allen luden, want ter salicher gedachten onser lieve oem, her Jan van Henegouwen ende onse lieve nichte sijn gesellinne voer ende onse lieve grave Guye van Bloys na dat god die ziele hebben moet, om salicheit hore zielen, hoer memorie ende salighe gedenckenisse, alle jair te doen in der kercken tot sinte Bartolomeus tschoenhoven, besproken hadde ende gegeven den cureyt, cappellanen ende choergesellen, die ander memorien pleghen te delen van der selven kercken vijf pont hollants jairliken renten, die sij bewijst hadden upten renten van Scoenhoven, die nu tertijt bi dode ons liefs neven greve Gyen van Bloys voizr an ons bestorven sijn, welke renten hun al bewilen van onsen rentemeister traechlien betaelt worden.

So hebben wij om salicheit inser zielen ende onser liever gesellinnen, vrouwe Margrieten van Cleve hertoginne ende vrouwe onser lande voirscr die voizr rente verbetert ende vermeerert ende hebben den prochipaep, cappellanen ende gesellen van den chore voizr gegeven ende gheven voir die renten sesse pont hollants payments sjairs, daer drie pont of geleyen sijn aen een weer lants gelegen in coelwijn inde prochie van Stolwijn, dair Claes Hermansz nu tertijt op woent, ende belegen hebben mit lande ende erve aen die oestzide Dirc Claisz ende aen die westzijde Dirc Hagen zoens kinderen Ende die ander drie pont sijn gelegen aen Bernt Jansz lant in coelwijn, daer naest gelant is aen die oestsijde Gijsbrecht Pauwe ende aen die westzijde Dirc Wiers Jansz, welke sesse pont sjaers voizr aen ons bestorven sijn van onsen lieven neve grave Guye van Bloys voizr ende hebben hun dair of den vryen eyghendom gegeven te hebben, te houden ende te besitten in alre manieren als onse lieve neve de grave van Bloys voer ende wij nae beseten hebben. Ende ombieden ende bevelen allen den ghenen die voizr lande nu tertijt bruken of namaels bruken sullen dat sij den prochipaep, cappellanen ende choergesellen voizr die voizr renten wtreiken alle jaer tot sulken dagen als sij verschinen zullen ende waren sij daerin gebreckelic of onwillich soe willen wi dat men die wtpande als recht is.

In oirconde etc. gegeven t'Scoenhoven opten XVIIIe dach in octobry anno XCIX.

Gecopieerd uit Reg, Bloys XV fol 64. Alg. Rijksarch. Inv.nr. 109.

1399, november 23.

Akte waarbij schepenen en raad van de stad Schoonhoven een reglement geven aan het leprozenhuis.

Wi scepene ende rade der stede van Scoenhoven doen cont allen luden dat wi bi ghoetdenken ende consente ons believe een ordinancie gheraemt hebben van den huse te regyeren daer die beziecte lazaeuse lude met ons in wonen Ende mede wat recht haer huus en woenscat met ons hebben sal. In den eersten dat daer gheen ghesonde lude wonen en sullen dan die de sieken dienen. Voert wat sieke int huus wonachtich waer ende daer storve/ Dat alle syn tylbaer

ghoede die hi daer in ghebrocht hadde jof bij hem waren/ bliven soude tot des huus eerbaer/ Voert soe wat sieke uut den huse voerscr. sceyden twaer met wille of met voerwaarden/ dat die daer niet meer in wonen en sullen/ Voert soe en sal men daer gheen lude herberghen het en sijn gherechte lazarusse of haer ghewaerde boden/ Ende die en sullen daer niet langher wesen dan een nacht of twee/ Ten dede noetsaken van zwaren weder of van beddevaster siecken Voert soe wanneer men nachlicht ludet/ soe sullen si ghemeenlic vallen op haren knyen ende bidden voer alle die gheen die daer aelmissen toe ghegheven hebben of hulpe ghedaen jof noch doen sullen Voert soe sullen die sieke of haer boden/ den huusmeysters onderdaen ende ghehoersam sijn van wat dat si hem hieren of verbieden sullen/ Ende waer dat yemant onghehoersam in dat souden die huusmeysters bi wille ende consente des gherechtes alsoe corrigieren dats alle die andere wel te vreden sullen wesen Ende voert soe wes men den beziekten lazarusen maeck of bespreeck/ Dat men daer recht of doen sal ghelijc men den heilighen gheest ende den ghaest huus met ons doet/ Voert soe sullen wi van jaer te jaer twee goede knapen wt onser stede daer toe voeghen ende setten/ Die des huus ende den sieken oerbaer doen sullen/ In kennissen der waerheit Ende want wi dese voerscreven punten vaste ende gestade ghehouden willen hebben soe hebben wi onser stede zeghel aen desen brief ghehanghen Int jaer ons heren dusent driehondert neghen ende tnegentich op sinte clemens avond.

OAS inv.nr. 1251².

1402, oktober 2.

Hertog Aelbrecht vergunt Aleid, weduwe van Arend van Diest met andere goede maagden een besloten convent en klooster van St Augustinus of St Franciscus orde binnen Schoonhoven te funderen en timmeren.

t'Besloten Cloister van vrouwen in Scoenhoven.

Aelbrecht ende Margareta etc. doen condt allen luden dat wi om goids willen aenghesien zalicheit onser zielen ende om den dienst goids te meeren, gheoirlooft hebben, ende oirloven voir ons ende onsen nacomelinghen Alijt Aernts weduwe van Diest mit anderen goeden vrouwen ende maechden een besloten cloister ende convent van sinte Augustus of sinte Franciscus oirden te funderen, te tymmeren ende te volmaken binnen onser stede van Scoenhoven bi onsen huse ende slote in den zuytboemgaerde, welke voirz boemgaert wi dair toe gheordineert ende ghegheven hebben lieflich om goids willen, also die voirz boemgaert is langhes ander graften oyst ende west, bepaelt mitter stede muren zuytwert streckende an die oude havene. En so wanneer dit voirghenoemde cloister begonnen ende betymmert wert so sullen wijt metten goede ende personen dair toe behorende in onser hueden ende bescermenisse nemen in alre manieren, als wi anderen cloisteren ghemeenliken in onsen lande legghende ghenomen hebben ende in sulken vriheden ende bescermenisse nemen ende houden als wi van goids ende rechts wegghen sculdich sijn te doen. Ende of hier enich gheliec inviel, dat soude alle weghe staen tot ons ende onser nacomelingen verclaringhe.

In oirconden so hebben wi desen brieve besegelt mit onsen seghelen. Ghegeven in den Hage int jaer ons heeren M CCCC ende twee, opten eersten dach in october.

Gecopieerd uit reg. Bloys XV fol. 86v. Alg. Rijksarchief inv.nr. 109.

1404, september 11.

Bevel van Hertog Albrecht aan Schoonhoven de 24 schilden, die zij hem jaarlijks uit de hopaccijns schuldig zijn, aan 'Onzer Vrouwen Broederen' te betalen, 1404, papieren stuk. Aelbrecht bi goids ghenaden Palensgrave upsten Rijn, hertoghe in Beyeren, grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende heer van Vrieslant, doen condt allen luden, want

wij onsen vrouwen broeders van onser stede van Schoonhoven in voortiden ghegheven ende bewijst hebben vier ende twintich oude scilde op onse hopexcijnse van onser stede van Schoonhoven, na inhouden der selver onse brieve voirscreven, die sij van ons dair of hebben, soe ombieden wij ende begheren aen onsen ghetrouwen scout, scepenen ende rade van onser stede voirscreven, dat sij onsen vrouwen broederen voirscreven jairlix laten opbeuren ende ontfaen wt onsen hopexcijnse voirscreven vier ende twintich scilden voirscreven na inhouden hore brieve voirnoemt.

Ende so wes dat van excijnse voirscreven meer dan vier ende twintich scilden beloept, dat onse ghetrouwe voirscreven dat opbueren in mijnderinghe van den tseventich nobelen die wij hun sculdich waren tot onser stede behoef, totertijt toe dat sij dair of wel voldaan ende betaelt sijn.

In oirconde desen brieve ende onse seghel hier op gedruet. Ghegeven in den Hage upten XI sten dach in septembri het jair ons heeren dusent vierhondert ende vier.

OAS inv.nr. 1296.

1409, oktober 18.

Beloften, waartoe het zusterhuis van St.Agniet van de derde orde van St Franciscus te Schoonhoven zich bij het ontvangen van ene eigen kerk of kapel en kerkhof verbindt.

Wi Alyt van Diest, ministerx der joncvrouwen ende zusteren tot sint Agniete te Schoonhoven van sinte Franciscus oerde gheheiten van penitencien, doen kenlic allen luden, daer dese teghenwoerdighe brief toecomt of comen sel, dat wi bi rade ende consente onser mede joncfrouwen ende zusteren der derden oerden voerz loven voer ons ende voer onse nacomelinghe den cureyt van Schoonhoven, die nu is of nae comen sal, alle offerande, die men offeren sel in onse kerc of capelle te zeinden in die prochikerc van Schoonhoven op dat hoghe outaer ende voer alle onse offerande ende scade der curen, die van ons coemt of comen mach ende in een teyken onser ghehorsamichede ende onses oersprocs der curen voerz alle jaer sculdich te wesen vier loot zulvers of die waerde daer voer ende die te betalen te paesschen jaerlix. Voert so loven wi niemant te graven in onse kerc of capelle of op onse kerckhof, die ons niet en dienen mit stadey ten dienste wonende in onse convent in dier groot daert nu in staet ende dat niet te meeren, ten waer tot tween hont lants mit al sinen begrip ende onse leste sacrament, als des olyens te ontfaen van onse cureyt van Schoonhoven, ten waer dat wi enighe regule van yenich ander approbierde oerden ontfenghen ende gods diens nae onser oerden te lesen sonder singhen ten waer op onse kermis dach, of op sint Agnieten dach, onser patronissen, of opter goeden vridach voer paeschen ende niet te doen precken openbaer sonder sonderlinghen oerlof des cureits van Schoonhoven, die dan inder tijt is. Ende al dat voerz loven wi omdat her Jan van Zande, lantcommendeur van Utrecht ende heer Otte van Oudenhoven, onsen cureyt van Schoonhoven ons gheorloft hebben een kerc ende kerchof of een capelle te doen wijen ende andere vreyheit, die si ons ghegeven hebben in den brief die wi hebben van hem. In kennisse der waerheit so hebben wi ons convents zeghel aen desen brief ghehangen int jaer ons heren dusent vierhondert ende neghen op sinte Lucasdach. Origineel met een fraai zegel van bovengenoemd convent.

1412, september 1.

Gelijke beloften van het zusterhuis van St Elizabeth van de derde orde van St Franciscus, wonende op de oude haven te Schoonhoven.

Wij Gheertrwt Dircs Lubbers zoens dochter, ministerse der joncfrouwen ende zusteren tot sinte Elizabethen op die oude haven tot Schoonhoven van sinte Franciscus oerde gheheyten van penitencien, doen kenlic enz..... ende dat nyet te meeren ten waer tot tween hont

lants mit een quartier van een hont mit al synen begrip ende gods dienste nae onser oerden te lezen sonder singhen, ten waer op sinte Slysabethen dach onser patronissen, op sinte Franciscus dach, op onse kermis dach ende op den goeden vrijdach voer paeschen. Ghegheven int jaer ons heren dusent vierhondert ende twelwe, op sinte Egidiusdach. Origineel met zegel van bovengenoemt convent.

(Uit Archieven der ridderlijke Duitse orde, balie Utrecht)

Mr. P. Verloren van Themaat en Jhr.J.J.de Geer tot Oudegein. 2 dln Utrecht 1871.

1411, juli 24.

Verbodsbepalingen van hertog Willem (VI) betreffende het vissen in de wateringen en sluizen, waaraan Schoonhoven en zijn poorters geland zijn.

Ordere van Willem van Beyeren aan de baljuw en rentmeester van Schoonhoven tegens het vissen van die van Haastrecht in de wateringe en sluyse daer haare voirn. stede en poorteren in geland zijn.

Willem bij der genaden goids enz. enz. laten weten onsen bailliu en rentmeester van Scoenhoven en eliken van U bijsonder hoe dat onse getrouwe stede van Scoenhoven ons getoont heeft datter alrehande luden in de lande van Haestrecht zijn die aldair in der wateringe ende in der slusen daer onse voirz. stede ende haer mede poirteren in gelant zijn visschen met korven vuyken ende mit andere getouwen. Ende want dat onse stede voirz. ende onse lande daer omtrent gelegen grotelick tiegens draecht dat ons in geenre wijs en staet te lijden. So ontbieden wij U en bevelen mit sonderlinge ernste dat ghi allen die gene die also in de wateringen ende sluyzen voirz. vissen als voirz. staet sonder vertreck van ons weghe antast ende vangt ende ons die gevangen sendet of brenget in ons vangenisse in den Hage sonder yemande des te verdragen want wijse aldair houwen willen gevangen tot ter tijt toe dat sij ons gebetert sullen hebben sulcke bevelen als sij daer aen tegens ons ende ons heerlicheyt gebruect ende misdaen mogen hebben. Dit en laet niet also lief als wij U sijn want dat gij hier in versuymende waert so hebben wij bevolen en gemachticht bevelen en machtigen mits desen brieve ons getrouwer stede van Scoenhoven voorz. Dat zij alle de genen die in de wateringe ende sluyzen voirz. vissen als voirz. staet selver van onsen wegen aentasten ende vangen sullen mogen en ons die gevangen senden in onse vangenisse ghelike voirz. is. In oirconde dese brieve en ons signet hier op gedruct gegeven in den Hage opten XXIV dach in julio in tjaer ons heren m cccc en elve.

Gecollationeert tegens zijn originael besegelt opt spatium sbriefs mit een clein raet segel gans en gaeff en accord bij mij,

Van Hoeff Jansz.

OAS inv.nr. 737.

1411, augustus 16.

Kwijting van hertog Willem VI van Beieren voor Schoonhoven betreffende door hem ontvangen bede.

Willem bider genaden goids palensgrave upten rijen hertoge van Beyeren grave van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende heer van Vrieslant doen cond allen luden dat wij bij hande ons getruwen tresoriers heeren Jans van Cronenburch dier ons goede bewisinge off doen sal ontfangen hebben van onser getruwer stede van Scoenhoven in mindering van sulken gelde als dieselve onse stede van hore bede sculdich sijn vijf hondert wilhelmus hollantse gulden ende van also veel sullen wi U quiten van der bede voorseit mit desen brief besegelt

mit onsen seglen Gegeven t'Scoenhoven upsten XVI sten dach in agosto int jaer ons heren M CCCC ende elve.

Met uithangend beschadigd zegel in rode was.

OAS inv.nr. 1850.

1411, september 2.

Oorkonde houdende bevestiging van de privilegien van Schoenhoven door hertog Willem VI.

Willem bider genaden goids enz. enz. doen cond allen luden want ons onse getruwe stede ende poorteren van Scoenhoven gunstelic gehult ende guetelic tot horen rechten landsheer ontfangen hebben als si sculdich waren te doen So hebben wij dairom derselver onser getruwer stede ende poorteren aldair geconfirmiert ende gevestiget, confirmeren ende vestigen mit desen brieve alle alsulke hantvesten ende privilegien als si van onsen lieven heer ende vader saliger gedachten ende van der graven van Bloys wilen eer heren van Scoenhoven tot desen dage toe vercregen mogen hebben Ende geloven voir ons ende onsen nacomelingen onser getruwer stede ende poorteren van Scoenhoven voirscreven ende horen nacomelingen dair in te houden ende te starken tot ewigen dagen. In oircond desen brieve besegelt mit onsen zegele Gegeven tot Scoenhoven upten anderen dach van septembri int jaer ons heren duysent vierhondert ende elve.

Met uithangend zegel in rode was aan zwart geel rood zijden staart.

OAS inv.nr. 1797.

1411, september 2.

Akte waarbij graaf Willem VI de jaarlijkse benoeming van 2 burgemeesters en 7 schepenen door hem en zijn opvalgers regeld.

Willem bi der genaden goids enz. enz. doen cont allen dat wij om lieffde ende dienst wille onse getruwe stede van Scoenhoven ons ende onsen voervaderen saligen gedachten gedaen heeft ende oft god wil/ ons ende onsen nacomelingen noch doen sal Die selver onsen getruwer stede van Scoenhoven ende horen poorteren gegunnet ende gegeven hebben gunnen ende geven mit desen brieve sulke punten van privilegien ende hantvesten als hierna gescreven staen.

In den eersten so sullen wij onser getruwer stede voirn. alle jair setten twe burgermeesters ende zeven scepenen die malcanderen niet bevreden en sullen mogen ende die burgermeesters sullen oudt wesen vive ende dertich jaer off daren boven Ende wij sullen die twee burgermeesters ende zeven scepenen alle jair vernuwen ende verzetten ende nyemant van den burgermeesters ende scepenen voirz. weder an onsen gerechte te setten die des jaers te voren daer an geweest hebben Item so en sullen wij nyemant van onsen poorters voirz.

burgermeesters oft scepenen maken hi en sal also gegoet sijn dat hi staen sal op dat derden deel van onsen hoochsten scote ofte hoger ende een jaer lanc gestaen hebben eer dat wij hen in onse voirz. stede burgermeester oft scepen maken sullen Ende want wij voir ons ende voor onsen nacomelingen onse getruwer stede horen poorteren ende nacomelingen voirn. Dese voirz. punte vaste ende gestade gehouden willen hebben tot ewigen dagen behoudelic ons onser heerlicheit So hebben wij desen brief doen besegelen mit onsen segelen hier an gehangen gegeven tot Scoenhoven opten in den dach III septembris int jaer ons heren duysent vierhondert ende elven.

Zonder zegel met staart van 3 kleuren zijde rood, geel en zwart.

OAS inv.nr. 220; Van Mieris IV, 175.

1411, oktober 18.

De graaf van Holland bevrijd enige landen in Zuid Holland van de aanspraak der erfgenamen van heer Pauwels van Haastrecht ten voordele van de Deken en het Kapittel van de Dom te Utrecht en ontslaat die landen van het recht t'gene hij er op mogt hebben.

Willem, enz. doen condt allen luden, dat wij lange ende tot menighen tyden vervlocht syn van den eerbaren, onsen goeden vrunden Deken ende Capittel van den Doem te Utrecht, overmids groten hinder, krot ende last die hem geschien van heren Pouwels erfnamen van Haestrecht aen lande ende erve hier na gescreven, dats te weten aen twalef morgen lands, gelegen in onsen lande van zuyt hollant tot heren Aerntsberge, oistwaert aen den huuse ten Berge ende wy selve belegen hebben mit erve beneden ende die gemeen wech beneden. Item aen vier en twintich morgen lants, gelegen westwaert den huuse te Berge voirz. ende wy selve belent hebben boven ende die Deken ende Capittel voirn. mit erve, geheten Beckevoirts drie viertel, dat Roelof van Haestrecht van hem tot enen erfpacht hout. Welke lande ende erve die selve heere Pouwels voirz. in voirleden tyden den Deken ende capittel voirz. ten vryen eigen vercoft heeft ende dair of enen vryen eigendom ontvangen hebben in den gerechte, dair si gelegen syn, als sy mit goeden gesegelde brieven wail bewisen mogen ende ons ende rade bewys hebben. Welke voirz. erve ende lant heren Pouwels voirz. van ons ende van onser liever vrouwen ende moeder zaliger gedachten, vermeten te houden tot enen rechten onversterfeliken leen. Ende want wy mit enen voordachtigen ernstigen onderzueck ende mit besceideliker onderwisinge by onsen rade gevonden hebben, dat onser vrouwen ende moeder voirz. ende ons na dit voirn. erve ende lant also niet upgedragen en is, dattet mit recht stedecheit hebben mach, so ken dat Capittel van den Doem in den eigendom ende in enen rechten besitte ende om sunderlinge gunste, die wy hebben toten Deken ende Capittel voirn. so scelden wy voir ons ende voir onsen nacomelingen alle updrachte, leenrechts ende toesegginge, dat wy toten vorz. erve ende lande hebben, of in enigherwys hebben mogen, clairliken quyt ter heeren behoef van den Doem voirz. ende willen van desen dage voirt die gewelde hant of doen, also datten heeren voirz. van heeren Pouwels erfnamen, of hoire mage, of yemant anders voirt tot genen tyden meer krot, of hinder aen den lande voirz. en geschie ende geloven hem luden dair in te houden ende te starcken tot ewigen dagen. In oirconde enz. Gegeven tot Scoenhoven up te achienden dach in oktober anno XIII c ende elve.

Van Mieris IV, 182.

1411, december 13.

Hertog Willem verpacht op zekere voorwaarden zijn tollent te Woudrichem en te Schoonhoven aan zijn kamerling Arent van Gent.

Van Mieris IV, 193.

1412, augustus 23.

De graaf van Holland beleent door de afstand van Roelof van Haastrecht, heer Jan van Renesse van Everinge met het huis, hofstad en land van s'Heeren Aerntsberge ten erfleen.

Willem enz, doen condt allen luden, dat voir ons gecomen is Roelof van Haestrecht ende heeft ons mit sinen moetwille upgedragen ende te goede gescouden tot behoef ons gemynden heren Jans van Renesse van Everingen t'huys mitter hofstat, alze dat gelegen is t'sHeren Aerntsberge, in onzen lande van Zuytholland mit tien viertel lants, houdende in den hoefslach zes ende viertich ende enen halven morgen lants, luttel myn ofte meer, dair t'voirz. huys in stait mit anders allen sinen toebehoeren ende hier voir van dien van Arkel te houden plach, die t'voirt van ons sculdich waeren te houden ende nu van onser liever zuster vrouwe Margrieten van Cleve, vrouwe onser lande voirz. dair god die ziele of hebben moet, dair van

allen die manscap of aen ons gecomen is. Welc huys, hofstede ende lant mit allen sinen toebehoren voirz wij weder rechtevoirt om liefden wille, die wy dragen tot onsen geminden heren Jan voirn. den zelven verliet hebben ende verliet mit desen brieve te houden van ons ende van onsen nacomelingen hi ende syn nacomelingen tot enen erfleen in alre manieren, als een ouder brief van heren Otten van Arkel ende onze lieve here ende vader, zaliger gedachten mede besegelt heeft, inhoud ende begrypt, behoudelic ons ende enen ygeliken sijns rechts. Presentibus die burchgrave van Leyden, heer Jan die bastaert van Blois, Willem Egbert, trezorier ende Jan Heerman.

In oirconde enz, gegeven in den Hage up sunte bartholomeus avondt, anno XIII c ende twailve.

Van Mieris IV, 214.

1412, juni 27.

Oorkonde waarbij de paarden en beestenmarkten van Stolwijk door Willem VI binnen Schoonhoven verlegd worden.

Willem enz. enz. laten weten allen goeden coipluden, so wair zij gezeten sijn, dat wij bi onsen getruwen rade ende goeden voirsien geleyt hebben een jaermerct bynnen onser goeder stede van Scoenhoven, die in onsen dorpe tot Stolwijck plach te leggen geheten rampenmarckt, dat is te weten van den perden, die ingaen sal up sinte martijnsdach translatio alle jaer ende geduren daer na viertien dage lang. Ende des selmen ons van onsen heerlicheit wegen geven voir tollengelt van elken perde vier grote, dat men vercopen sal, van den genen die tollensculdich sijn. Item die marct van den gehoirnden vee die ingaen sal up sinte lucasavondt ende durende dair na viertien dage lang ende also voert van jare te jare. Ende des sullen wij hebben van elken hoeftbeest die men vercoip, twee groot ende van andere goede als costumelic is. Ende geven dair up allen goeden luden die die jaermarkten voirscreven verzoeken sullen een goet, vrij vast ende seker geleyde, veylich aldaer mit hoeren goeden te comen te marcten ende van danen mit haren goeden te scijden, durende den tijt van der marct voirscreven wtgenomen die gene die onse openbare vyanden sijn of ballinge onser lande.

In oirconde desen brieve ende onse signum hier op gedruet. Gegeven up onsen slote van Teylingen des manendaghes XXVI dage in junio int jaer ons heren M CCCC ende twailve. Met opgedruet zegel in rode was.

1412, december 24.

Graaf Willem VI beveelt Herman Dirk Beyntkijnsz., schout van Schoonhoven indien burgemeesters en schepenen aldaer geen paard kopen of huren volgens de daarop gemaakte keur, die dan voor hun rekening te kopen, het paard voor 8 nobel.

Willem, etc. etc. doen condt allen luden want onse getruwe bailliu, burgermeesters ende gemeene scepenen van Scoenhoven gekuert hebben, dat onse scout van Scoenhoven die die dagelixe vierschare besitten sal ende anderen die burgermeesters ende scepenen elx een pert copen ende houden sullen binnen den eersten VI weken na dat zij eerst te recht geseten hebben ende dat elx pert waerdich wesen sel tenminsten VIII nobelen na dat onse bailiu ende oude gerecht van Scoenhoven wairderen sullen na inhoud der kueren die dair of gemaect sijn So hebben wij bevolen ende gemechtiget bevelen ende machtigen mit desen brieve Herman Dirc Beyntkijnsz. Onsen scout van Scoenhoven wair dat sake dat onse gerecht van Scoenhoven die nu sijn of naemaels wesen sullen geen perde en koften noch hielden na inhoud der kueren voirz. dat Herman onse scout voirz. hem perde cofte, elc pert van VIII nobels ende dat make rechtevoirt wt horen reetsten goeden binnen XIII dagen na den eersten VI weken voirz. ende dair toe elken of neme X nobels half tot ons behouf ende die ander helft tot des

ouden gerechts behouf die lest van hem gewest waren na inhoud der kueren voirz. ende des nyemant en verdrage als lieve als wij hun sijn ten wair of sij Herman voirn. volgen lieten die clein boeten die verschinen sullen binnen ons stede van Scoenhoven voirz. also lange als hij leven sal.

In oirconde desen brieve besegelt mit onsen segele gegeven tot Haynot opten heylighen kerssavont int jaer ons heren m cccc ende twailve.

Alg. Rijksarchief inv.nr. 309. Memoriaam B.A.Cas R fol. 3v.

1412, maart 24.

Akte waarbij Frederik van Blankenheim, bisschop van Utrecht opdraagt aan Willem Clinkert, minister van de zusters van St. Elisabeth die al enige jaren onder de derde regel van St. Fransiscus leven, aan dezen de clausuur op te leggen.

N.B. latijn. Zegel verloren.

1413, mei 13.

Jan van Langerak verkrijgt van hertog Willem het drossaatschap en rentmeesterschap van de lande van Altena, met de kleine tol te Woudrichem en het slotvoogdij van Loevestein.

Item XIII dagen in meye, anno XIIIc ende XIII beval myn lieve heer Jan van Langeraeck syn drossaatscip, bailiuscip ende rentmeesterscip van sinen lande van Althena mit synre cleinre tolln tot Woudrichem, die men noemt s'heren tolln van Hoirn ende oic dat huys ende slot tot Lovensteyn mit allen horen toebehoeren te bedriven ende te bewaren, of te doen bewaren tot synre ende syns lands eren ende oirbair, als dair toe behoirt, enz. dair hi goede rekeninge of doen sal enz. Ende hier of sal hi hebben sulke nutsclappen, wedden, vervallen ende profiten als dair toe staen ende andere amptluden ende drossaten voir dese tyt dair of gehadt hebben. Ende ombiet allen sinen goeden luden ende ondersaten, dat sy hem onderdanich syn enz. duerende na den voirz. vier jair lang naestcomende ende daren tenden tot myns heren wederseggen : behoudelic dat men wt den dienste niet setten en sal voir die tyt dat hem voldae is sulc gelt als hi bewysen mach dat men hem dair op sculdich sal wesen enz. Van Mieris IV, 232.

1413, december 9.

Ic Vrederic van der Zevender Diricsz. doe cont allen luyden dat ic quijt ghesconden hebbe mit desen brieve en quijt scelde tot behoeff Dircx van Zulen heer van der Zevender voir mijn en mijn nacomelinghen die sevendalf marghen lants gheleghen op der zevenderrevelt en ic te leen hielt van der hofstat van der zevender ende daer boven naest ghelant is Dirc Beynken en beneden Dirc van Zulen voirn. Dier my off voldae ende vernueghet heeft tot minen wille Ende hier waren over als mannen verleent van der hofstat van der sevedaer Gherit van Harmelen heinricsz. Baernt Harwichsoen en Jan Jacobsz. dien ic ghebeden hebbe nu te bezeghelen ende wij Gherijt, Baernt en Jan voirscr. als man verleent van der hofstat van der zevender als voirscr. is hebben om bede wille en begheerte van Vrederic van der Zevender voirnoemt onse zeghele biden sinen an desen brieve ghehanghen int jair ons heren dusent vierhondert en dertien op den neghende dach van decembris.

Klooster den Hem Cartularium 119. Bisschoppelijk archief Haarlem. f. 31.

1413, oktober 1.

Hertog Willem geeft de vrije hoge heerlijkheid van het dorp en de gehele parochie van Lekkerkerk in Zuid Holland te leen aan zijn neef Engelbrecht graaf te Nassau, heer van der Lek en van Breda.

Van Mieris IV, 255.

1416, augustus 15.

De edelen en steden van Zuid Holland beloven vrouwe Jacoba na de dood van haar vader, hertog Willem, voor erfdochter en leenvolgstster te zullen ontvangen en huldigen.
Van Mieris IV, 384.

1416, augustus 15.

Vrouwe Margarita de goederen van Schoonhoven mede in lijftogt van haar gemaal hertog Willem gekregen hebbende, belooft de voorrechtsbrieven te zullen onderhouden.

Margriet van Bourgongnien, by der genaden godts palensgravinne opten Rijn, hertoginne in Beyeren, gravinne van Henegouwen, van Holland, van Zeeland ende vrou van Vriesland, doen condt allen luden, want onse lieve heere ende geminde geselle hertoge Willem van Beyeren, grave ende heere synre landen voorschreven, ons gegeven ende gemaect heeft in duwaryen ende lyfftogten syn stede, slot, ende land van Schoonhoven mette heerlickhede, hooge ende laege ende met anders allen heuren toebehoren.

Soo hebben wy geloofte ende geloven met deesen brieve onsen lieven heere ende geselle, oft onse heere godt gevoude, dat wy hem verleeften, dat wy dan volcomelyck houden sullen vaste, gestade ende onverbroken alle alsulcke brieve als hy tot deese daege toe yemand gegeven heeft, of gegeven mach hebben op of aen die voorschreven slote, stede ende lande, of aen eenigen goeden daer wt roerende ende sullen nae onser magten eenen yegelycken daer in starcken nae inhouden synre brieven, wtgenomen alsulcke brieve, als onse lieve heer ende geselle voornomt daer of van eenigen recessen, of schulden yemande mach gegeven hebben, daer en sullen wy niet toe gehouden wesen, sonder argh ende list.

In oirconde deesen brieve besegelt met onsen segele. Gegeven in den Hage op onser vrouwen dach assumptio, int jaer ons heeren M CCCC XVI.

Van Mieris IV, 387.

1421, juni 5.

Voorwaarden door Johan van Beieren vastgesteld, waarop de poorters van Schoonhoven ondanks den oorlog vrij kunnen verkeren.

Johan bij der genaden goids palensgrave upsten Rijn hertoge in Beyeren soon van Henegouwen, van Hollant van Zeelant etc. doen condt allen luden, want die stat van Schoonhoven mit ons overcomen ende overdragen is, dat onse vyanden van hoeren goeden ende haven die sij nu hebben of die hem toecomen sullen dese vrede wt duerende die wij nu mitten stichts luden ende vyanden hebben en geenrewijs gestarckt en sullen werden, na wtwijsinge hoirre brieve die wij van hun ende..... (beschadigd stukje) daer af hebben. Ende om dat te verhueden ende te keren So hebben wij daer toe geordineert onse gemynde hier na gescreven te weten Franck Florenssoon, Vranck Claeszoon, Peter Vembertszoon, Arnt van Dijcke, Willem Scoenmanszoon, Gerijt Rost, Jan IJsbrantszoon, Pousken Kiekensoon en Alert Ockerszoon, die daer van onse ende der stat wegen voirz. truweliken toesien ende verwaren sullen ende senden onse lieve ende geminde Willem van Boechout of Henric van den Rijn onsen castelleynen van der Goude totten voirz. personen, om die van der stat wegen onse behoeft te eeden. Ontbieden dair om ende begeren mit ernste ande voirz. Vrancken Florenssoon mitten anderen bovengenoemt, dat sij den voirz. Willem van Boechout of Henric van den Rijn van der stat van Schoonhoven wegen horen eet tot onsen behouf doen ende hoiren eet dair in truweliken verwaeren, also dat wij dair aen geen gebreck en hebben. In oirconde desen brieve ende onse signet hier up gedruet. Gegeven tot Amstelredamme vijf dage in junio int jaer ons heren M CCCC een ende twijntich.

Origineel op papier met opgedrukt zegel in rood.
OAS inv.nr. 1798.

1418, december 31.

De hertog van Brabant verpacht op zekere voorwaarden aan Wouter van Gent de tollē van Woudrichem, Schoonhoven, Geervliet en van Yersicheroort met al hunne wachten en toebehoren. De tollē van Schoonhoven, Woudrichem en Gouda brengen tesamen 4200 nieuwe holl. schilden op.
Van Mieris IV, 508.

1421, juni 5.

Vrijheid aan die van Schoonhoven om veilig te varen en hun goederen overal te mogen gebruiken, mids de vijanden niet te ondersteunen in enigerwijs, door hertog Jan van Beieren verleend.

Johan, enz. doen cond allen luden, dat wy gegeven ende gegonnen hebben, geven ende gonnen mit desen brieve der goeder stat van Schoonhoven ende hoiren inwonenden poirteren, dat sy veylich varen ende keren sullen mit hoeren lyve ende goede over all in den onsen. Ende hebben hem noch vorder gegonnen ende gonnen, dat sy alle hoir goede veylich bruken ende besigen sullen, die sy buten Scoenhoven onder ons ende omtrent Scoenhoven leggende hebben, also verre als sy tegen ons nyet en brueken ende dat sy oic geen goede in onser vyander hant en laten comen. Ende wairt sake dat sy ons brueecten, of dat sy enige goede in onser vyander hant lieten comen, die sy binnen Scoenhoven thans hebben, of die sy halen, of brengen sullen, off oic dat yemant, so wie hy waere, ons of den onsen of den landen van Hollant of van Zeelant oirloigde, of bescadigde wt Scoenhoven, of dair in gecloect worden, so waeren alle dese vorwairden doet ende te nyet. Ende wairt sake dat him hierenboven in hoir veylicheit yet misschiede van ons of van den onsen of van den genen, die om onsen wille doen ende laten willen, dat sullen wy an dien richten als wy schuldich syn te doen, alle dinck sonder argelist. In oirconde enz. Gegeven tot Amstelredamme vijf dage in junio anno XXI.
Van Mieris IV, 585.

1424, januari 2.

Hertog Jan van Beyerēn maakt de koopluiden bekend, dat hij de tol, die eertijts te Ammers en nu te Schoonhoven lag, verlegd heet tot Slyckerveerstal.

Johan, enz. laten U weten den gemeynen coipmannen, die de Lecke op en de neder mit hoeren goede ende comanscip te varen ende te verkeren plegen, ende elker bysonder, dat wij onse tolle opter Lecke, die voertijts bij onser ouderen tijden tot Ammers te liggen plach, ende lange tijt binnen Scoenhoven gelegen heeft, als wail kenlic is, nu verleegt hebben t'eynde der Lecke tot Slyckerveerstal, overmits dat ons niet gadelic, noch oirberlic en is die langer tot Scoenhoven te laten leggen ; daarom soe wilt van desen tijt voirt meer uwen goeden ende comanscippen in t'op, off nedercomen nergent anders en vertollen dan tot Slyckerveerstal voirz. Ende wairt dat ghij darenboven tot enigen vertoldet, dan tot Slyckerveerstal voirnoemt, het en soude ons geen betalinge wesen, mar tot Slyckerveerstal nochtans anderwerven vertollen moeten ; want wij onse tollē in den onsen leggen, ende verleggen ende nemen moigen dairt ons gadelic ende oirbairlic is.

In oirconde enz. Datum 2 dagen in january, anno XXIII secundum stilum cure.
Van Mieris IV, blz 702.

1424, juni 8.

Stichting van het klooster van onser lieve vrouwe ten Donck in Brandwijk.

Wij Engelbert grave te Nassouwen, heere ter Lecke ende te Breda ende Johanna gravinne ende vrouwe der selver landen voorz sijne gesellinne doen kondt allen luijden ende kenne overmits desen onsen openen brieve dat wij om gods willen ende aengesien saligheijt onser, onser oiren ende nakomelingen zielen ende oock om den dienst gods te wecken ende te bedt wij heure goeder wercken ende beden deelachtigh te worden gegeven hebben ende geven voor ons, onsen erven ende nakomelingen, den Reguliers des kloosters van st michiels buijten Schoonhoven in den Hem een stuck lants geheten die Donck met heur toebehoorten, ofte beheingt leeght met heuren ouden slooten binnen onser parochien van Brandtwijk, Alblasserwaert, als een kloosterkerk ende bouwhuys daer op te doen setten ende te doen timmeren soo hem dat beste ende nutste sal duncken te wesen bij der hulpen gods ende goeder luijden.

Welcke stuck landts voorz wij hem overgegeven hebben ende geven overmits desen onsen brieve om een jaerlijck chijns alomme twee pondt des heeren ponde ons ende onse nakomelingen jaerlijcks te betalen alle jaer op st martijnsdage in den winter, sonder wederseggen ende nemen hem goeden luijden des kloosters voorz ende die goeden in onser hoede ende beschermenisse na onsen vermogen, sonder alle argelist ende wij voorz grave ende gravinne Engelbert ende Johanna hebben des tot oorconde onser beijder zegel voor ons ende onse nakomelingen aen desen brief gehangen int jaer ons heeren duijsent vier hondert ende vier en twintich, acht dagen in junio.

Uit Mededelingenblad Hist. Ver Zuid Holland 10 dec.1950.

1424, oktober 19.

Hertog Jan van Beyeren bevestigt Willem van der Kouster in de slotvoogdij van Schoonhoven en belooft die ook aan zijn zoon Jacob na zijn vaders dood zijn leven lang te bezitten.

Johan, enz. doen cond allen luden, also Willem van den Couster die casteleinscip van den huse tot Scoenhoven van onsen lieven broeder, hertoge Willem, grave van Henegouwen, van Hollant ende van Zeelant, saliger gedachten ende oic van onser nichten van Brabant ende van ons bezegelt ende geconfirmeert heeft tot synen lyve.

So est dat wy om truwen dyenst, die ons die voirz. Willem dicwyls gedaen heeft ende noch doen mach ende oic om sonderlingen gonst, die wy tot hem dragen, den selven gegonnen ende geconsenteert hebben, gonnen ende consenteren mit desen brieve, dat Jacob syn zoen, die selve castelrye na Willems doet hebben, houden ende besitten sal syn leven lange mit sulker nutscip ende anders in allen schijne, als sy Willem voirz. versegelt is ende die brieve inhouden, die hy dair aff heeft, also verre als die lande van Hollant ende van Zeelant dan in onsen handen staen ende wy bewynts dair over hebben, sonder argelist. Des so sal Jacob, Willems zoon voirz. dan weder doen sulke wisheit, eede ende anders, als dair toe behoirt. Ende des te orconde so hebben wy onsen zegel an desen brieve doen hangen. Gegeven opten XIX sten dach in octobri, anno XXIII.

Van Mieris IV. 739.

(Willem van den Kouster wordt in 1417 poorter van Schoonhoven) (poorterboek)

1424, oktober.

Bericht van heer Dirk van Maerssen wegens de stad Schoonhoven volgens begeerte van vrouw Margriete, welke de zelve onder haar lijftocht goederen bezat.

Item is mynre genadiger vrouwe wille, dat heer Dirc nyemant in der stede en late comen mit hoopen gewapent meer, danre op dese tyt ynne syn, het en sy altyt mitter poirteren ende

goeden luyden van Schoenhoven, der stede machtich ende wail te loven, die te houden ende mynre genadiger vrouwen die te leveren, want myn genadiger vrouwe hoir alre veden ende onrusten ledich houden wil ende hoir mit horen steden, sloten ende landen niet vorder bewinden, dan sy tot hair toe gedaen en heeft.

Antwoord mijns genadigen heeren, des hertogen van Beyeren.

Hier op antwoirt myn genadigen heere, dat hy him der stede van Schoenhoven ende mynre vrouwen goede dair omtrent niet bewinden en wil, mar wil die poirters van Schoenhoven rustelic ende vredelic hoir goede laten gebruiken, varen ende keeren over all in Hollant ende in Zeelant, indien ende so verre als die van Schoenhoven dair voir spreken ende loven willen, dat minen heere ende den landen voirz. wt Schoenhoven gheen schade, hinder, noch aenstoot geschien en sal tot genen tiden : behoudelic oic der graeflicheit sulcx dyensts, sla sy na ouden hercomen sculdich syn ende dat sy hem der ballingen ontslaen willen, wanter clairlic overdragen was tussen mynre ouder vrouwe van Hollant ende mynre genadiger vrouwen, hoir dochter, dat nyemant van hem des anderen ballingen onthouden soude.

Van Mieris IV, 740.

1425, april 13.

De hertog van Brabant maakt verdrag met die van den Haag en Haagambacht over den dienst die zij hem en zijn gezin met wagens en anders int beleg voor Schoenhoven gedaan hadden, dat ze van de zelve zouden bevrijd zijn, mids drie weken lang vijftwintich mannen op zijn blokhuis voor Schoenhoven houdende.

Johan, enz. doen kond allen luden, want onse goede lude ende ondersaten van den Hage ende Haechambocht ons oetmoetic te kennen gegeven hebben grote ende kenlike lasten, die hem dagelix aengelegen syn tot horen zwaren coste van gewoenliken dyenste, die sy ons, onsen rade ende gesinne mit wagen dienste ende anders doen ende tot hair toe altoes willichlic gedaen ende nu oec in desen tegenwoirdigen besitte voir Scoenhoven drie weken lang om onser bede wille truwelic wyst hebben. So syn wy op desen tyt mit hem overcomen ende hebben om horen getrouwen dienste ende dagelixen coste voirz. ende oec om dat sy onsen getrouwen tesorier om onser begeerten wille, so vele gelts wtreycken sullen, dat hy drie weken lang ende niet langer XXV gewapende mede houden sal mogen op onsen blochuyse voir Scoenhoven, geconsenteert ende sulke gracie gedaen, dat sy op desen tyt anders genen dyenste doen en sullen mit gelde, noch mit luden in onsen besitte voirz. ten wair datter een gemeyn clocke geslach gevele in onsen gemeynen lande, so souden sy mede doen gelyc die gemene ondersaten onser landen voirz. Int besit voir Scoenhoven XIII dagen in aprille, anno XXV.

Van Mieris IV, 775.

1425, april 19.

De hertog van Brabant verzoekt enige personen die in het beleg voor Schoenhoven hem gediend hebben, of ze hierin volhardten willen als de raad en steden van Zeeland aldaar blijven zouden.

Johan, by der genaden goids hertoge van Lothryck, van Brabant, ende van Lymburch, marcgrave des heyligen rycx, grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende heere van Vrieslant, laten U weten Jan van Zoetlinkerke, Pancaes, Symon Tolenzoen, Gyllys Janssoen, Danel, Huych Thoniszoon, Jan Willemszoon, Pieter Danckaertszoon, Adriaen, Huych Janszoen, Huge Hugenzoon, Symon Hugenzoon, Willem Adriaenszoon, Moudyn

Adriaenszoon, Huge Adriaenszoon, Adriaen Thonyszoon, Henric Willemszoon, dat wy U allen ende elken van U bysonder vriendelic ende mit goeder herten dancken van sulken dienste ende goetwillicheit als ghi mit uwer manninge ons in onsen besit voir Scoenhoven truwelic gedaen ende bewijst hebt.

Ende want wy hopen oft god wil, coorsweechs een goet eynde dair aff te hebben, so bidden wy U ende begeren, als wy vrientlicke mogen, dat ghy t'aen uwer manninge also bestemmen ende bewaren wilt, dat si in onsen voirz. dyenste noch bliven ende t'leste doen, so sy tot hair toe gedaen hebben, also lange als onse getrouwe rade ende steden van Zeelant aldair bliven sullen ende ons des op dese tyt niet weygeren, want ghi ons zeer lieff ende danckelic an doen sult ende willen des tot anderen tyden ymmer in onser gedachte hebben. In oirconde desen brief ende onse signet hier op gedruckt Gegeven upten XIX sten dach van aprille int jaer ons heren M CCCC vijf ende twintich.

Van Mieris IV, 776.

1425, mei 22.

De heer van Gaasbeek en Vrank van Borssele, ruwaarden en Willem, broeder te Egmond, tresourier van Holland, ontbieden alle schouten van de Alblasserwaard en elk met twee of drie van de rijksten en vroedsten bij hen te komen buiten Schoonhoven.

Jacob, heer tot Gaisbeeck, t'Apcoude, tot Putt ende tot Stryen, Vranck van Borssele, heer tot Zuylen ende tot Sinte Martynsdyck, ruwairde ende Willem, brueder t'Egmond, tresorier van Hollant, van Zeelant enz. begeren aen U allen onsen lieven ende gemynde vrienden, den gemenen schouten in allen heerlicheden, ambochten ende dorpen overall in Alblasserweerde geseten ende aen elken van U bysonder, dat ghy ende elck van U mit tween, off drien van den rycsten ende vroetsten wt uwen bedryve by ons coemt ende syt op donresdage naistcomende goets tyts voir mydage ten Willighen in die kerck buten der stede van Scoenhoven om sonderlinge saken wille, die wy mit U te spreken hebben, grotelic den gemene lande van Hollant aengaende, des wy U op dese tyt niet en kunnen doen scryven, dair om en laet des niet in enigerwys, want wy ons entlic dair toe verlaten sullen. In orkonde desen brieve ende ons genadichs heren van Brabant ende van Hollant signet hier op gedruckt, die wy zamentlic op dese tyt gebruycken. Gegeven in den besitte voir Scoenhoven des dynxsdaige avonts XXII dage in meye, int jaer ons heren M CCCC XXV.

(brief int Memoriale Ducis Johannis 1423- 1424. cas R tussen pag. 23 en 24)

Van Mieris IV, 779.

1425, mei 24.

De hertog van Brabant beveelt die van Krimpenerwaard en van Lopikerwaard, welke hij gelijde gegeven had en tot nadeel van de belegeraars voor Schoonhoven enige kaden en wegen gedempt of gestopt hadde, die terstont weder te openen.

Johan enz. laten U weten allen den goeden luyden binnen Crimpenreewart ende Lopikerwaert geseten, also wy U anderen dages geleyde brieve gegeven ende geconsenteert hadden om die selve waert weder te bedyken, welke onse geleyde brieve voirz. onder andere meer punten inhoud, dat nyemande binnen den selven waert geseten, onsen vyanden, leggende binnen Scoenhoven, stercken en soude, off yet doen des ons, off onsen vrienden, leggende voir Scoenhoven, tegen soude moigen in enigerwys ende waert dat sy dat dede, so souden hem onse voirz. geleyde geen stede, noch te baten comen. Des so verstaen wy, datter sommige personen syn, binnen den selven waert geseten, die die caden ende wegen toe dempen ende stoppen die onse goede luyde ende vrienden, liggende voir Scoenhoven, doer hebben doe steken, dair t'water mede wech soude schieten ende ruymen, dat onse vyande, liggende

binnen Scoenhoven, tot onser hyndernisse laten in loipen by den welken dempinge ende stoppinge voirz. onse vriende voirz. zeer mede gehyndert ende onse vyande zeer mede gesterckt worden, des ons in geenrewys en staet te lyden. Ontbieden dairom ende bevelen ende elken van U mit sonderlinge ernste, dat ghy die wege ende caden, die also toe gedempt ende gestopet syn, terstont, desen brieff gesien, weder opent ende doersteket ende voirt allen wegen ende caden, die onse vrienden voirz. duer sullen laten steken om t' water te doen ruymen, ongehyndert laet doersteken ende hem gehulpich ende bystandich dair in syt ende wairt dat ghy des niet en deet ende wy ende onse vrienden dair by gehyndert waren ende onse vyande gesterckt, soe en sal onse geleyde voirz. U tot geenen stade comen, mer dat wouden wy aen dien, die ons dair in hynderlic waer, doen houden ende verhalen als an den genen, die onser verderffnisse ende geerden, sonder verdrach. In oirconde enz. Datum den XXIII dach in meye, anno XXV.

(memoriale Ducis Johannis 1423- 1424 cas R pag. 24 versa en 25)

Van Mieris IV, 779.

1425, juni 12.

De hertog van Brabant vergunt aan die van Capelle en van Nieuwerkerk aan de IJssel dat ze om voor die van Schoonhoven en andere ballingen bevrijd te zijn van roof, brand of gevangenis met de zelve een verdrag mogten maken zonder hem te misdoen.

Johan, enz. doen cond allen luyden want onse goede luyde ende gemene bueren van der Cappelle ende van der Nyewerkercke op ter Yssel gelegen, dagelix zeer beanxt ende gevreest sijn van onsen ballingen ende vyanden binnen Scoenhoven liggende, van tyde te tyde verbrant, gevangen of grondelic verderft te worden, dair sy niet toe gesterckt, noch gehulpt en sijn dat te keren ende te wederstaen.

So hebben wij om ootmoedichs wille van den voirz. onsen goeden luyden den selven gegonnet, geoirlooft ende geconsenteert, gonnen, oirloven ende consenteren mit desen onsen brieve, dat sy voir him selven, voir alle die gene die hier na in den voirz. dorpen mogen comen wonen ende anders die gene die him hulpen ende te baten comen sullen an hoirre dyckaidzen om die te houden ende vast te maken ende onze, noch onser lands van Hollant ende van Zeelant vyanden, noch ballingen niet en syn mitten voirz. onsen ballingen ende vyanden binnen Scoenhoven wesende, overcomen ende verdingen zullen mogen vry ende onbeschadicht van den selven onsen ballinge ende vyanden te sitten, te wesen ende te bliven dese veede wt durende, sonder dair an tegen ons, onsen heerlicheit off tegen yemant van onser wegen in enigerwijs te brueken off te misdoen, sonder argelist. In oirconde, enz. Datum XII dage in junio, anno XXV.

(memoriale ducis Johannis 1423- 1424 cas R pag. 26v.)

Van Mieris IV, 785.

1425, juni 13.

Bevel van de hertog van Brabant aan de schouten en burenen van Stolwijk, van Berge en Bergambacht, van Zuidbroek, van der Leck en van Berkenwoude hunne wegen en kaden op te delven en die van Schoonhoven niet te spijzen.

Op ten XIII sten dach in junio, doe beval myn genadige heer van Brabant mit sinen openen brieve den schouten ende gemeen bueren van Stolwijk, van den Berge ende Bergaembocht, van Zuytbroeck, van der Leck ende van Berckoude, dat sy hoer wegen, caden ende dammen op delven tussen dit ende vrydage naest commende ende dat sy die van Scoenhoven niet spisen, noch stercken en souden van boter, van case ende ander proviande, want wairt, dat sy

hier en boven deden, dat wouden wy houden aen hoir lyff ende goet, als aen den genen die myns heren vyanden waren, enz.

(memoriale ducis Johannis 1423- 1424 cas R pag. 26 versa)

Van Mieris IV, 785.

1425, juli 25.

De hertog van Brabant belooft aan die van Wieringen voor zeker geld, dat ze hem in het beleg voor Schoonhoven niet langer zullen behoeven te dienen dan tot Sinte Bartholomeusdag.

Johan, bi der genaden goids hertoge van Lotryck, van Brabant ende van Limburch, marcgrave des heyligen rycs, grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende heer van Vrieslant, doen cond allen luden dat wy overdragen syn mit onsen goeden luden ende ondersaten van Wyeringen, dat sy ons after sinte Bartelmeeus dage naestcomende niet meer dienen en sullen in desen besitte voer Schoonhoven, ten waer of sy ons mit moet wille selve dienen wouden : Ende daer hebben wy of ontfangen bi hande ons getrouwen tresoriers, heren Willems van Egmonde, diere ons voert goede rekeninge of doen sal, hondert Beyers gulden ende schelden onsen goeden luden voirz. daer of quyt met desen brieve ende onse signet hier op gedruet. Gegeven op sinte jacobs dach int jaer ons heren M CCCC vyve ende twintich.

(memoriale ducis Johannis 1423- 1424 cas R int einde)

Van Mieris IV, 789.

1425, november 19.

De hertog van Bourgondie beveelt een ieder bekend te maken, dat de tol van Schoonhoven aan t' einde der Lek gesteld is en dat men aldaar en niet te Schoonhoven vertollen moet op straffe, enz.

Philips, enz. laten weten allen onsen getrouwen ende geminden Baenroedsen, Ridderen, Knapen, Rechteren, steden ende goeden luden, dair dese onse tegenwoirdigen gethoent ende voir gelesen wordt, also als wy onse tolleren die tot Scoenhoven plach te leggen, verleyt ende gehouden willen hebben t' enden der Leck, so wairnen wy eenen ygeliken, wie hy sy, die die Lecke op ende neder mit synen scepe ende goeden varen wil, dat hy voirby onse voirz. tolle niet en trecke, vare, noch en lyde, hy en vertolle aldair, gelyc ende in alre manieren, als men tot Scoenhoven plach te vertollen, off hy en toeve aldair ende neme oirloff aen onsen tol'nair t' eynde der Lecke, als men dat gewoenlic is te doen.

Ende wair yemant, van waire hy wair, die des niet en dede ende hieren boven voirby onse tolle vuerre, dien souden wy mitten clockenslach doen volgen ende weder aen doen halen ende oec dair aff also doen corrigeren, datter ander exempel aen nemen souden. Dair om begeren wy aen allen onsen goeden vrunden voirz. dat sy voirt willen doen kundigen allen den genen, die die Lecke mit horen scepen ende goeden op ende neder varen ende keren willen, op dat sy hem niet en versinnen, want wy onsen tolleren in der manieren voirz. gehouden willen hebben. Wair oec yemant, die van synen tolbaeren goeden syn tolle tot Scoenhoven betaelde, dat en soude ons geen betalinge wesen ende wouden hem dat anderwerff aff nemen.

In orconde. Datum t' Dordrecht XIX dagen in november, anno XXV.

Van Mieris IV, 806.

1425, december 5.

De hertog van Bourgondie vermaant die van Breda en anderen dat ze die van Gouda en van Schoonhoven niet ondersteunen of helpen.

De hertog van Bourgondie enz. aan de stad Breda en andere steden enz.

Lieve ende geminde, alzo gy wail weet ende kenlic is, dat die van der Gouda ende van Schoenhoven ende sommige andere steden ende sloten dair omtrent gelegen onse viande syn ende dagelicx onse archste prueven dair om wy mogelic niet sculdich en syn te gehengen, noch oick lyden en willen dat sy van U off van Yemande gesterckt, geprovanciert off in enigerwijs getroist worden.

So ist dat wij U weten laten ende wairnen dat ghy over all in den uwen doet kondigen openbairlic, dat niemant die Lecke off die Ysel wt ende in en trecke opwairt off nederwairt, want wairt dat yemant dair en boven dede ende dair by in schade quame van lyve off van goede, dair en wouden wy geen sprake om lyden. God sy mit U. Gescreven in onser stede van Rotterdam V dage in december anno XXV.

(commissioes B.R. Bourgonje 1425- 1427. cas N. pag. 18v. en 19)

Van Mieris IV. 809.

1426, juli 4.

Akte waarbij Floris van Kijfhoek, baljuu van Schoonhoven en Haastrecht aan inwoners van Bergambacht toestemming geeft om hun sluis bewesten Haastrecht weer op te bouwen en hun vlieten en boezems te verbeteren waarbij hij hun een weer land bewesten de Bergvliet toewijst OAS inv.nr. 1568. 1 charter.

1426/1427, april 8.

Verlanging van veiligheid en bestand tussen de steden Dordrecht en Gorinchem ter ene en de steden Gouda, Schoonhoven, Oudewater, Vianen en Montfoort met de landen en waarden daar onder en bij gelegen, ter andere zijde.

Philips, enz. doen cond allen luden, want onze getrouwe steden van Dordrecht voirtyts mitter stede van Gorinchem om sonderlinge nutscip ende profyt onser lande ende lude, bynnen zuuthollant gezeten, een maniere van veylicheit ende bestande geraempt, overcomen ende besegelt hebben gehat mitten steden van der Goude, Schoenhoven, Oudewater, Vyanen ende Montfoirt ende mitten landtluden ende inwonende van den wairden ende landen buten den steden van, van Alblasserwairt mitten lande van Vyanen, van der Ameyde, van Noirdeloeze, van Langerack, van Crympenreweert ende Lopikerweert, boven ende beneden mit alrehande punten ende voirwairden, gelyc die brieve dair of gegeven dat inhouden. Welke veylicheit ende bestande by onzen rade ende capiteynen van Hollant wtgeset ende verlenget is geweest ende dair na by onser stede wt consente van onsen rade noch vorder is wtgeset ende verlenget. Welke verlengnisse ende wtsettinge wtgaen soude nu en woensdage naestcomende ende ons nu bygebracht wort, dat groit oirbaer is ende behoudenisse ons lants van Zuuthollant dair aen grotelic hanget, dese veylicheit ende bestant noch vorder wt te zetten ende te verlangen. So hebben wy wt oitmoedich verzoeck ende vervolch onser ondersaten ende lude bynnen Zuuthollant geseten en den weerden voirgenoemt, dien wy hare verderfnisse gairne voirhoet sagen, dese voirz. veylicheyte ende bestant in alre manieren ende voirwaerden als die gestaen ende gemaect syn geweest, na inhoud ende wtwysinge der brieven, dair of gegeven, nu voit wtgeset ende verlenget, wtsetten ende verlengen voir ons, onze ondersaten, hulperen ende hulperhulperen tot paesschen toe naestcomende duerende, sonder argelist. In oirconde enz. Datum voir Zevenbergen opten VIII den dach in aprille, anno XXVI secundum cursum curie. Van Mieris IV, 883.

1428, augustus 15.

Akte warbij burgemeesters, schepenen en raad van Schoonhoven beloven aan Johan van Vianen, heer van Jaersveld, hem in de toekomst behulpzaam te zijn bij het onderhouden en vernieuwen van zijn sluis die ligt onder de voorbalg van de stadspoort aan de oostkant van Schoonhoven.

Afschrift d.d. 12. 7. 1514.

Wij burgemeesters scepenen ende raden der stede van Schoonhoven bekennen mit dese openen brieven want Johan van Vianen, heer tot Jaersvelt sulcke waterscap also sijn lant van Jaersvelt leydt voir onsen stede doir den Leckedijck daer die sluyse de selve waterscap tot dese tijt toe gelegen hebben ende leggen onder die voirbaelgen van onsen stede poirten oestwert an onse stede ons gegonnen ende geconsenteert heeft mede bij synen wille is dat men die sluysen mit waterscap opwert voir de sluyspoorten geleecht heeft om onse bede ende liefste wille.

So is dat wij Johan voirz. wederom gelooft hebben waert sake dat hij off sijn nacomelingen namaels des behoeffden tot sijns lants oorbair voirz. die sluyse waterscap ende vliete voirz. te vermaicken ofte vernieuwen. Dair sullen wij ende onse poorteren hem tot allen tyden alse des behoeven gunstelic en behelpen ende vorderen ende nyet hinderen. In oirconde des soe hebben wij onse stede segele voir ons ende onse poorteren an dese brief gevangen int jaer M vierhondert ende XXVIII des woensdages nae onse lieve vrouwe dach assumptio.

OAS inv.nr. 1649a.

1436, november 24.

Vrouw Margriet bevestigt den lijftogt door Jan van Harlaer gemaakt aan zijne echtgenoot Margarite van Gent, op het Hollandse leen, het huis ter Holle of Heule, met zes en twintig morgen lands, staande en gelegen in het kerspel van Lopik.

(Memoriale Vrouw Margriet).

1437, juli 5.

Akte waarbij burgemeesters, schepenen en raad van de stad Schoonhoven vragen hun bode aalmoezen te willen geven t.b.v. het leprozenhuis binnen de vrijheid van de stad, met verzoek aan alle pastoors waar hun bode komt om dit verzoek aan hun parochianen te willen doen.

Wy burgemeesters scepenen ende rade der stede van Schoonhoven doen condit allen luden dat bij onser stede binnen onser vrihedde getymmert is den zieken een huys tot behoef alre ziek die metter lazarien besmet syn ende hoire gewairde boden in te ontfaen ende te herbergen wair..... men dat voirgenoemde huus niet houden en mach in sijnre tymmeringen ende mit sinen toebehoeren als van beddinge van linnewaet van lichte ende van vuer sonder cost ten sij bider goide lude hulpe ende aelmissen wairom wij bidden allen goiden luden daer dese bede of boetscip van onsen voirz. huze toe coemt of comen sal dat sij hem mede willen deilen hair aelmissen om goide willen ende mede bidden wij allen goiden cureiten ende vice cureiten dat si desen voirz. bode die dese openen brief toent sijn boetscip willen doen an haren prochianen tot desen voirgenoemde huze behoef. Want wij hopen dat men goids aen verdienen mach hier in wil een ygelic doen als hi tloon ontfaen wil van onser lieve heer god na onsen leven dat zeer cort ende verganclic is. In kennisse der wairheit so hebben wij desen brief open bezegelt mit onser stede zegel van Schoonhoven van zaken gegeven int jaer ons heren duseut vierhondert seven ende dertich op ten vijften dach in julio.

OAS inv.nr. 1252.

1438/39, februari 28.

Vrouw Margriet geeft de Ambachtsheerlijkheid van Stolwijk in het land van Schoonhoven in erfleen aan Floris van Kijfhoek.
(Memoriaal Vrouw Margriet).

1439,7 april.

De Hertog beleent Rutger van den Boetselaar en zijne echtgenoot, Elburg van Langerak met het huis te Langerak.
(Vervolg Van Mieris)

1440, februari 22.

De Hertog beleent Elburg van Langerak, echtgenoot van Rutger van den Boetselaar met het slot rw Asperen, berkhof en boomgaard en met de helft van de heerlijkheid van Asperen met al wat daartoe behoort.
(Vervolg van Mieris).

1440, mei 28.

Vrouw Margriet geeft aan die van Schoonhoven octrooi om Thesauriers te mogen aanstellen.
(Vervolg Van Mieris) (Streekarchief Gouda)

1440, mei 28.

Akte waarbij Margaretha van Bourgondië (vrouwe van Schoonhoven) toestemming geeft om in het vervolg thesauriers voor de stad aan te stellen.

Margriete van Boirgondie bi der genaden goids palensgravinne upten Rijn hertoginnen in Beyeren gravinne van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende vrouwe van Vrieslant doen condit allen luden want onse getruwe stede van Scoenhoven ons te kennen gegeven heeft hoe dat sij veel goede knapen van horen mede poirteren te samen mit him gehadt hebben ende eendrachtelic onderlinge bevonden hebben wair dat sake dat sij tresoriers hadden geliken sommigen steden omtrent hun gelegen om der stede goede van Scoenhoven jaerlix up te mogen bueren ende wt te geven als dat gebuerde dattet der selve onse stede van Scoenhoven veel nutschappe oirbaer ende perfate inbrengen soude geliken sij dat samentlic overdragen en geordineert hebben of noch ordineren sullen an ons begenade dat an him die voirsr. Overdraghine consenteren en confirmeren worden. Ende want wij ymmer altijd genegen sijn voirt te setten alle zaken die dienen mogen tot vorderschip ende welvaren onsen steden ondersaten en goeden luden overal in den onsen als reden is. So hebben wij der stede van Scoenhoven voirsr. om tresoriers aldaer te mogen setten tot allen tiden als dat gebueren sal geconsenteert belieft ende geconfirmeert consent ende believe ende confirmeren mit desen onsen tegenwoirdigen brieve alinge sulke ordinancie als sij totter meester oirbair onser voirsr. stede onderlinge dair up geordineert mogen hebben of noch ordineren sullen als voirscreven is. In oirconde desen brieve bezegelt mit onsen zegele hier an gehangen. Gegeven binnen onser stede van Keynoit upten acht en twintichsten dach in meye int jaer ons heren duysent vierhondert en viertich.

By mijnre genadiger vrouwen der hertoghinnen.

OAS inv.nr.221.

1441, mei 16.

Philips van Bourgondie confirmeert de privilegien van Schoonhoven.
(Vervolg Van Mieris) (Vidimus brief Streekarchief Gouda).

1446, januari 25.

Dien van Dordrecht welke met geweld het leggen van een sluis in de Ijsseldijk belet hadden, wordt bevolen dat zij die van Schoonhoven in het maken van een sluis niet hinderen mogen. (Handvest en Priv. Van Dordrecht III, pag 584). (Vervolg Van Mieris).

1454, augustus 10.

Rudolf, Bisschop van Utrecht stelt bij raad en goedvinden van de Hertog als graaf van Holland orde op het beheer en onderhoud van den Lekkendijk benedendams ; ook bevestigd door den Heer van Egmond als Heer van IJsselstein. (Plakaatboek v.Utrecht II, pag.109. (Vervolg Van Mieris).

1455, april 28.

Overeenkomst tussen heer Jacob Simonsz commandeur der Duitse Orde en de homans van de broederschap van het heilige kruis te Schoonhoven in onderlinge verschillen omtrent de inkomsten van de kapel van het heilige kruis buiten de muren der stede staande.

Om alle gescil, twist ende twijdrachticheit, die tussen den commandeur van Scoenhoven an die eenre zijde ende die homans van des heylichs cruys broederscap aldaer, an die ander zijde geweest sijn neder te leggen, so hebben sij tesamen minnentliken gheordineert als hier na bescreven staet. In den eersten so hebben sij gheordineert, dat die ghildebroeders van den heiligen cruys bueren sellen die helft van den gelde dat int block coemt toter capellen behoeff. Item so wat ghelt den heyligen cruys besproken wort, dair sel die commendeur die ene helft of beuren ende die broeders van den heyligen cruys die ander helfte tot behoeff der capellen. Item so welc wass of vlass of kaerssen comen inde capelle van den heyligen cruys die sellen die homans hebben tot behoeff der capellen. Item wat mensen dair comen te weggen dair af sel hebben die commendeur den tarwe ende die wijn toten missen ende dat vlas sellen hebben die broeders van den heyligen cruys ende tgelt int block als voizr is. Item voir dese punten voizr die die commendeur den broeders van den heyligen cruys ghegunt heeft, so sellen die ghildebroeders die capelle in raeck ende in daeck houden ende lichten als redelic ende mogelic is. Item so wat ghildebroeders verwerven mit beeden als men t'cruys omme draecht, dair off sel hebben die commendeur die ene helft ende die ghildebroeders die ander helfte. Item so wes gecoft of verworven wort van chieringen of van tymmeringen in der capellen voirsr. dat sel tot eeuwigen daghen inder capellen bliven het sij van tgeheen dat dair nu in is of namaels comen sel, alle ding sonder argelist.

(Notarieel instrument met het onderschrift en teken van eenen notaris Willem Buer).

1456, 17 maart.

De Hertog beleent Jan heer van Sairs met het slot te Liesveld, de helft van Nieupoort en de heerlijkheid van Amersgraveland van Gelkenesse. (Vervolg op Van Mieris blz. 98).

1461, januari 16.

Overeenkomst tussen het St Anthonisgilde en de commandeur en cureit te Schoonhoven omtrent de dienst op het St Anthonis altaar in de kerk aldaar.

Cond ende kenlic zij allen den ghenen die desen brief zullen zien off horen lesen, dat wij hoemans ende gemeen breuders van sinte Anthonis gilde een overdracht eendrachtelic mit vryen wille gemaict ende overcomen sijn mit heeren Andries Gerijtsz uten Hage, commandeur ende cureyt der prochikerken van Scoenhoven, welc overdracht ewelic duerachtich ende stantvestich sel bliven ende dat in sulcker manieren ende voirwaarden als hier na bescreven staet. Item in den eersten, off op sinte Anthonis outaer noch hier namaels

een vycarie gesticht worde, dat die brueders van sinte Anthonis den commandeur ende den anderen priesters gheen verdriet en zullen doen om in die memorie te wesen, then zij dat zij voldoen na wtwijsinge der brieven die wij priesters hebben van den proest van Oudemunster. Item op sinte Anthonis dach so sullen die brueders te kerken comen ende men sel des avont vesper singen ende des dages metten ende misse ende vesper ende een sermoen prediken ende des anderen dages een sielmis voir die dode bruederen ende susteren ; ende dese dienst sel die commenduer off laten doen ; ende voer desen dienst sullen die hoemans geven den commenduer tien witte stuivers. Ttem hoeneer dattet kermis is op dat outaer, so sullen die brueders ende die susteren te kerken comen ende offeren eenen gewoonlic penninc ende so sel men daer misse zingen ende daer voor sij geven twee witte stuver den commenduer. Item hoeneer een brueder ofte zuster sterft, so sullen alle die brueder ende die zusteren te kerken comen ende doen den doden dat men woude, dat men hem dede. Item daer na zullen die hoemans comen totten commenduer ende bij hem zullen wtvaert laten doen op sinte Anthonis outaer den doden ende doen den doden dat men woude dat men hem dede ende offeren een gewoonlic penninc ; ende die hoemens sullen geven den commenduer twee witte stuivers voer die misse te singen. Ende waert dat daer yemandt in dese voirz punten niet en quam te kerken die en sel niet verbueren tegens den commenduer. Item hoeneer die commenduer off yemant van der oorden dit outair bedienen wil, die selt bedienen voir een ander. Ende want wij homans ende brueders van sinte Anthonis selver gheen gemeen zegel en hebben om dat te besegelen, so hebben wij gebeden den prior van den carmelieten t'Scoenhoven ende den gemeen convent dit over ons te bezegelen. Ende wij prior ende die gemeen brueders om bede wille ende in kennisse der waerheit hebben desen brief met onsen convents zegel besegelt. Ende ic heer Andries voorz commenduer ende cureyt, om der meere zekerheit, vesticheit ende gehugenis heb mijn zegel oick gehangen an desen tegenwoirdigen brief int jaer ons heeren dusent vierhondert een ende tsestich up sinte Anthonis avont. Ende sijn deser brieve twee alleens sprekende, daer den enen brief off heeft die commenduer voorz ende den anderen brief die hoemans voorz hebben.

Origineel met de zegels van het carmelieten convent en de commandeur te Schoonhoven.

1461, september 1.

Akte verleden voor schepenen te Schoonhoven waarbij gasthuismeesters aan Gerrit Henrixzn. in erfpacht geven een huis gelegen achter het onze lieve vrouwen klooster, tussen de straat en de stadsmuur, voor 3 gouden beyerse guldens per jaar.

Het zegel van Hillebrant Kelenz. is verloren.

OAS inv.nr. 1241.

1461, september 1.

Akte verleden voor schepenen van Schoonhoven waarbij gasthuismeesters aan Jan Dirk Koenraadz. in erfpacht geven een huis en erf op de noordhoek van de Meent achter het onze lieve vrouwe klooster voor 1 gouden wilhelmus holl. schilt per jaar.

OAS inv.nr. 1241¹.

1463, 21 juni.

Philips, Hertog van Bourgondie, de klachten van de steden van Schoonhoven, Oudewater, Woerden, Weesp, Muiden en Naarden gehoord hebbende, beslist dat die van Holland, geërfd zijnde in het Sticht van Utrecht aldaar geen morgengeld schuldig zijn te betalen.

(Vervolg op Van Mieris blz.119).

1464, 16 oktober.

David van Bourgondie, Bisschop van Utrecht verenigt het klooster van St. Elisabeth met het kapittel van Sion.
(v. Berkum, beschr. v. Schoonhoven blz. 420).

1464, oktober 17.

Akte waarbij David van Bourgondië, bisschop van Utrecht aan de zusters van het Elisabeth convent te Schoonhoven, tot nu toe leden van de derde orde van St. Fransiscus beveelt zich aan te sluiten bij de regels van St. Augustinus, en lid te worden van het kapittel van Sion.
(Afschrift)

1466, juli 20.

Philips van Bourgondie verleent aan Schoonhoven octrooi tot het doen eener negotiatie ten behoeve van de stad.
(Vervolg op Van Mieris blz.129).

1466, juli 22.

Oorkonde waarbij Philips van Bourgondië aan de stad Schoonhoven toestaat lijf en losrenten uit te geven.

Philips bij der graciën goids hertoge van Bourgoingen, van Lotharingen van Brabant ende van Lymborch, grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgoingen, palatin van Henegouwen, van Hollant, Zeelant ende van Namen, marcgrave des heiligen rijcx, heere van Vrieslant, van Salms ende van Mechelen, doen cond allen luyden ; Alsoe onser goeder stede van Scoenhoven tot onser ernstiger bede ende begheerte ende om ons te baten te comen in onse tegenwoirdige lasten, ons geleent hebben de somme van driehondert twintich clincaerts ende zes groten tot dertich der selver groten onser vlaemse munten tstuck gerekent, dair of zij onse brieven van versekerheit hebben, om dair van weder gerembourseert te werden ten termijnen aldaer verclairt. Ende want de voirscreven onze stede van Scoenhoven dan up ons te kennen doen geven heeft, dat om ons te betalen de voirscreven..... zij machtich en zijn die terstont bereyt te hebben ende soude dairom financy moeten doen ende seker renten ende lijfpencien ter lossinge oft anders up hoer moeten vercoepen twelck zij niet doen en derven sonder dair up te hebben onse brieven van ottroy in behoirlicker vorme. So ist dat wij die genegen zijn totter bede ende begheerte van onser voirscreven stede van Scoenhoven, geconsenteert, gewillekuert ende belieft hebben consenteren wilkueren ende believe mit desen tegenwoirdigen onsen brieve dat derselver stede van Scoenhoven up haer sal mogen vercoepen om de saicken boven gescreven in lijfrenten losrenten off anders gelijk haer dat nutste ende oirbairlicsche duncken sal totter voirscreven somme van driehondert twintich clinckaerts ende ses groten ten prijse als voeren voer eens sonder ter cause van dien yet daer an te misdoen tegens ons oft onze hoicheit ende heerlicheyt. Gelovende bij haer daer inne gedaen sal wesen dat van stade ende van weerden te houden, gelijk dat behoert. In oirconde van desen soe hebben wij onsen segel hier an doen hangen. Gegeven in onse stad van Brussel upter XX sten dach van julio int jaer ons heeren duysent vierhondert sesse ende tsestich.
Bij mijne heer den Hertoge.
Met uithangend geschonden groot zegel in rode was.
OAS inv.nr. 748.

1468, juni 23.

Accoord tussen de steden Dordrecht, Gouda en Schoonhoven betreffende de Krimpenerwaard.
(Vervolg op Van Mieris).

1471, maart 13.

De Heerlijkheid van Liesveld enz. verbeurd verklaard wegens misdrijf van Johan Heer van Sairs en Lieveld, wordt na diens overlijden door de Hertog gegeven aan de Heer Gerard van Harchies, die met de dochter van de overledene gehuwd was.
(Vervolg op Van Mieris blz. 143).

1472, juli 16.

Karel bij de graciën goide hertoge van Bourgoen van Lotharinghe van Brabant van Limburch ende van Lutsemburch grave van Vlaenderen van Artois van Boirgoenje palatijn van Henegouwen van Hollant van Zeelant ende van Namen marcgraven des heiligen rijcx heer van Vrieslant van Salnis ende van Mechelen/ Doen condt allen luyden alzo onze wel gemijnde ende getruwe stede van Schoonhoven tot onzer zeer ernstijger begheerte ende verzoecke nu tegenwoirdelicken up der zelve stede ende tot hoeren groten laste vercoft ende verzekert heeft alichande persoonen zelve grote jaerlicx renten in zulker voeghen als onzer voirz stede van Schoonhoven dat alse best gelegen ende doenlic is geweest om tot hoeren mijnsten quetze zonder enigh vertreck gerede penningen dair aff gecregen te hebben Ende heeft de zelve onze stede bij haeren openen brieven inder jairlicxen betalinge van der zelve renten alzo bij hair vercoft verbonden hair zelve ende voirt die lijven ende goederen van allen hoeren poirteren ende inwoenres/ Ende van welcer vercopijnghe der renten voirz ende den pennynghen dair aff gecomen onze voirz stede van Schoonhoven ons nu ter stond goed willichlicken ende zonder enich wederzeggen geleverd ende overgegeven heeft in greden penningen die somme van zestienhondert goede philippus bourgoensche scilden geheyt clinckairts tot vijftien witte stivers die voir desen tijt loop gehadt hebben/ elken clinckairt gerekent ende de welke somma van penningen voirz wij geheellucken hebben doen opbeuren ende ontfangen bij onzen getruwen raid ende rentemeyster generael van allen onze financien Pieter Lanchals ende die onzer voirz stede behoirlic acquyt dair aff gegeven geeft om de zelve penningen ter stond voirt bekeert ende wtgegeven te wesen in onzen treffelicken nootzaken ende nootairboir van deser onzer tiegenwoirdyger wapenijnghe die wij van rechten noodwege zeer groot ende costelic hebben moeten upstellen ende dair wij zelve in onzen persone mede zijn inden velde/ om bijder hulpe goide almechtichte wederstaen ende tot bekennisse te brengen nae onzen ganssen vermogen die gene die onze ende onzer landen ende onderzaten vyanden ende quaetwillende zijn Ende overmits welker grote gunste/ liefste/ ende onderdanijghe getruwichheit die ons onse voirz stede van Schoonhoven fier inne goedwillichlicken gedaen ende bewijst heeft mitterdaet/ Wij wederomme geloofd ende toegezeit hebben/ geloven ende toezeggen mit desen onzen brieve in goeder trouwen ende in princelicken woirden voir ons ende voir onzen oyren ende nacomelingen graven ende gravinnen van hollant/ der zelve onzer stede/ ende hoeren poirteren ende inwoenres wel ende deuchdelicken weder te verwissen te verzekeren ende te vestugen/ In ende aen onzen properen vrijen goederen ende domeynen totter somme toe van hondert philippus bourgoensvhe scilden geheyt clinckaers elc stuc ten prijse voirz goede vrije erfflicke ende ewijghe renten die onze voirz stede van Schoonhoven jairlicx upbeuren ende ontfangen zal van den zelve onzen goederen ende domeyne om hair zelve ende hoeren poirteren ende inwoenres/ Inzo verre als de zelve onze renten strecken zullen jairlicx dairmede te mogen ontlasten/ vrijen/ ende quytten tot ewigen dagen van den jairlicxen renten die zij duer onze begheerte tot hoeren laste vercoft heeft/ gelijc voirscreven staet/ Behoudenlicken ende mit zulken voirwairden dat wij off onzen oyren ende nacomelingen graven off gravinnen van hollant onze voirz goederen ende domeynen ende die renten van den hondert philippus scilden jairlicx dairaff comende/ zullen mogen aen ona lossenen/ affcopen/ ende bevrijen/ mits dair voir eens betalende ende wt reykende onzer voirz stede van Schoonhoven die somme van den zestienhondert philippus

bourgoensche scilden tstuc ten prijse gelijk voirscreven staet/ off ander payment dat dair voir goedt ende gangbair wesen zal/ inder tijt der betalinge ende dat dair voir goedt ende gagbair wesen zal/ inder tijt der betalinge ende dat wij oick als dan der zelve onzer stede betalen zullen/ alle der verschenen onbetaelde renten naden beloope des tijts Ende is te weten dat die voirz hondert scilden siaers/ also geextuneert ter lossinge elken penninc siaers/ mit zestien der zelve penijngen eens/ belopen juist die principaele somme van den zestienhondert scilden voirz/ Ende want ymer in dezer zake useren ende voirtvaren willen/ mit onzer voirz stede van schoonhoven ter goeder trouwe ende ter volcommynge van onzer geloofften voirz/ Soe ist dat wij dairom wt onzer rechter wetenheit/ ende byGoedervoirzienicheit ende deliberacis van onzen raide bewijst ende in handen gestelt hebben bewijzen ende in handen stellen mit dezen zelve onzen brieve/ Der zelve onzer stede van schoonhoven/ Onze hoppe excijs die wij hebben bynnen onzer voirz stede ende die de zelve onze stede van ons heeft in enen erffpacht/ elcx jairs om de somme van hondert philippud scilden/ munten voirz de welcke hondert scilden de zelve onze stede jairlicx in hoeren proffijte opbeuren ende ontfangen zal om dair mede jaerlicx te mogen betalen die voirz renten die hair also vercoft zij geweest tot zulken dagen ende termijnen als de zelve onze stede dair in verbonden is/ ende die gelooft heeft te betalen/ de welke bewijsinge van onzen domeynen ende renten voirz Ingaen ende beghinnen zal upten eersten dach van augusto nu naesatcomende in dat tiegenwoirdige jaer/ ende dair aff dat eerste jair van de betalinge verschijnen zal upten eersten dach van augusto inden jaer XIIIIC drie ende tzeventich naestcomende/ ende also voirt van jaer te jaer ende van termijne/ geduerende den tijt ende in der manieren gekijc hierboven ende oick hier nae verclaert staet Ende wij geloven in goeder trouwen ende in princelicken woirden onzer voirz stede van onzen voirz goederen ende domeynen te doen ende laten hebben ende genyeten/ die volcommen administracy handelinghe ende bewindt zonder yement anders van onzer wege him dair aff yet te bewinden In eniger wijs/ Mer zal onze voirz stede de voirgenoemde onze goederen ende domeynen voirtan mogen verhuyren ende verpachten mit kercegeden ende anders gelijk dat gewoonlic is/ tot allen tijden als dat gebeuren ende behoren zal/ Om van jaer te jaer ende van termijne te termijne/ Dair aff up te bueren ende t'ontfangen die voirz hondert philippus scilden payments voirz gedurende also lange ende ter tijt toe dat wij onze nacomelingen voirz de zelve onze domeynen ende rente an ons gelossent/ gevrijet ende affgecofft zullen hebben/ elken penninc zestien/ belopende te somme van den zestienhondert philippus scilden voirgenoemt/ Ende dat wij voirt alle die affterstallinge onbetaelde renten na den beloope des tijts volcomelicken betaelt ende onze voirn stede ende alle hoeren poirteren ende inwoenres wel ende deuchdelic dair aff gevrijet ende gequyt zullen hebben.

Ombieden dairom ende brucken onzen lieven ende getruwen stedehouder ende luyden van onzen raide in hollant/ onze luyden van onzen financien ende rekeninghe onzen rentemeyster van hollant onze balui ende scout van schoonhoven voirz/ ende voirt allen onzen anderen dienaeren officieren ende onderzaten indertijt wezende ende elken van himluyden byzonder dien dese zaken aengaen dat zij onzer voirn stede van schoonhoven van den inhouden van dezen onzen brieve rustelic vredelic ende volcomenlic doen gedogen ende laten genueten ende gebruycken zonder hi,luyden dair in te doen off te laten geschien heimelic off openbair enigen hinder off letzel ter contrary/ Want ons belieft ende willen dat also gedaen te wezen niet tegenstaende enigen brieven van restrinctien off ordinancien hier voirtijts gemaict off naemaels te maken opt stuc van onzen domeynen ende financien tot contrary van der voirz staet hoedanich dat ze wezen mogen de welke wij in dezer zake niet en willen enige staet te hebben off effect te sorteren in enigerwijs/ ende omdat wij in princelicken woirden ende wt onzen vrijen wille ende rechte wetenheit gelooft hebben Ende noch geloven voir ons ende onzen oiren ende nacomelingen graven ende gravinnen van hollant onzer voirz stede van schoonhoven alle punten ende voirwairden hierboven gescreven te samen ende ellic van dien byzonder/ wel ende volcomelic te houden ende doen houden onderbroken ende zonder enich

gebreck dair inne te laten geschien So hebben wij in kennisse der wairheit onzen zegel an desen onzen brief doen hangen Gegeven in onzen parck die stad van Scannays upten zestiende dach in julio int jaer ons heeren duysent vierhondert ende twee ende tzeventich. OAS 742¹.

1476, juni 3.

Betr. Heilige geestgoederen.

Akte van transport verleden voor schout en buren van Dirk van Zuylens gerecht in de Zevender door Aernt van den Berch aan Jan Claesz Butterman t.b.v. de heilige geest te Schoonhoven van 2 morgen land in de Zevender en een erfrente van een halve frank (11 stuiver) per jaar.

Ick Lambert Korsginz schout in de Zevender in Dirx gerecht van Zulen ende wij Jan Reckezoom, Andries Lambertz ende Peter Foppenz als buer inde gerecht doen cond dat voir ons quam int gerecht Aernt van den Berch Janz ende gaf over voir hem ende voir sinen erven Jan Claesz Butterman ende sinen erven tot behoef den heilige geest van Scoenhoven enen vrijen eygen van twe mergen lants gelegen in de gerecht voirz after Jan Claesz Buttermans hof ende noch gaf over den selven Aernt van Berch voirz voir hem ende sinen erven Jan Claes voirz tot behoef den heilige geest van Scoenhoven den vrijen eygendom van enen halven vranck sjaers erfrente jaerlix te betalen tot sinte peters misse in zulle ende den voirz. halven vranck te betalen met XI stuivers twee groot vlaems voir enen stuiver gerekent. Welke twee morgen lants voirz ende halve vranck gelegen leggen in de gerecht voirz. ende boven naest gelant een weer lants geheten Tentenborch ende beneden naest gelant Dirck Claesz ende Aernt Janz van den Berch looft voir hem ende voir sinen erven Jan Claesz Butterman ende sinen erven tot behoef den heiligen (geest) van Scoenhoven dese voirz twee morgen lants ende den voirz halven vranck siaers te vrijen ende te waren jaer ende dach nade recht van de lande alle dinck sonder argelist. In kennisse der waerheit so heb ick Lambert Korsgenz als een schout om bede will der bueren voirz mijn zegel aen desen brief gehangen over hem gelijk over mi selven. Gegeven int jaer ons heren M CCCC LXXVI den derden dach in julio. OAS inv.nr. 1152.

1478, november 25.

Oproep van de kamer van de raad van Holland voor de tollenaars te Schoonhoven om voor hen in den Haag te verschijnen met aangehecht verslag van de exploitateur. OAS inv.nr. 789.

1478, april 7.

Belofte van Maximiliaan en Maria ten behoeve van Klaas van Assendelf, baljuw van Schoonhoven, dat zij hem dat ambt 10 jaar zullen laten.

Maximiliaen ende Marie, bider gratien gods hertoge van Oosterijcke, van Bourgondie, van Lotharingen, van Brabant van Stire van Karinthen van Carmiole van Lembourg van Luzemburg ende van Ghelre, graven van Vlaenderen van Artoys van Thirolle ende van bourgondie ende Palatinen van Henegouwen van Hollant van Zeelant van Namen ende van Zurphen, marcgraven de heyligen rijcx here ende vrouwe van Vrieslant van Salms ende van Mechelen, doen cont allen luyden, also wij met anderen onsen openen brieven gegeven up den dach van huyden ende omme der redene wille daer inne begrepen Bevelen ende gemachticht hebben onsen geminden Clais van Assendelf Gherijtsz onse bailliuscap van Schoenhoven mit zijnen toebehoren omme dat te bedienen ende te doen bedienen ende bewaeren up de condicien ende geduerende den tijt van thien jaeren lanc gelijk de voirz onse

andere opene brieven dat vutwijsen ende verclaeren. Ende want dezelve Clais van Assendelf ons jegenwoerdelic geleent heeft in gereide penningen om ons daarmede te behelpen in onse oorloghe die wij hebben jegens den koninck van Vranckrijck de somme van tweehondert ende viertich pont van XL groten onser vlaemschen munten t'pont die wij hebben doen ontfangen bij handen ons getruwen raid ende ontfanger generael van allen onsen financien le prevost die gehouden wert hem daer of te geven zijne brieven van ontfange ende ons rekeninge ende bewijs daer of te doen gelijc dat behoort Ende om dat wij den voirz Clais van Assendelf van der voirz leeninge welversekeren ende betalen So eist dat wij geloofd hebben ende geloven in princelijcke woirden mit desen onsen brieve voor ons onsen erven ende nacomelingen graven ende gravinnen van hollant den voirn Clais van Assendelft Gerijtszs zijnen erven ende nacomelingen oft zaicke van hem hebbende in den voirz onzen bailliuscap van Schoenhoven te houden te staden ende te stercken den tijt van den voirz thien jaeren die wij bij onsen voirz anderen brieven hem gegonnet ende bevolen hebben. Ende van der voirz somme van CCXL ponden hem te betalen ende te laten rembourceren bij zijns selfs handen binnen den zelven thien jaeren van den penningen commende van den voirn dienste bij gelijcke porcie elcx jaers vier ende twintich der voirz ponden tot zijnre volre betalinge toe Ende teynden de voirz thien jaeren indien als dan de voirz Clais van Assendelf vuyt reden der voirz leeninge yet sculdich waeren dat wij hem noch zijnen erven uyer voirz onsen balliuscap van Schoenhoven niet setten noch laeten ontsetten en sullen voor dat hij of zij daer van vol ende al betaelt zullen zijn totter voirz somme toe der selver leeninghe van CCXL ponden ten prijse als boven. Ontbieden daer om ende bevelen onsen lieven ende getruwen den luyden van onser rekeninghe in den Haghe dat in de rekeninghe die de voirn Clais van Assendelf van den zelven onsen bailliuscap van Schoenhoven jairlicx voor hun doen zal zij luden ende passeren elcx jairs en uitgeven die voorscreven somme van XXIII gld. Mits overbrende ten eersten male vidimus of copie autentyck van desen onsen brieve mitsgaders die originele brieven van ontfange ons voirz ontfangers generale voirz somme van CCXL ponden deser leeninge voirz scriven oec telken male up de rugge van desen originalen brieve die betalinge die hem also geschien zal ende ten lesten male desen jegenwoordigen onsen brief die wij als dan bij den voirz luyden onser rekeninghe willen hebben duersneden ende gecasseert als gequeten tot onser versekertheit Des t'orconden zo hebben wij onsen zeghel hier an doen hangen Gegeven in onsen huise in den Haghe den VII sten dach van april int jaer ons heren duysent CCCC achte ende tseventich na paschen.

Op de vouw ; Bij mijnen heere den hertoghe ende mijnre vrouwe der hertoginne.
Opschrift ; Schoenhoven baelliuscap aen Claes Assendelf.
Alg. Rijksarchief, aanwinsten 1928, III, 6.

1480, juni 20.

Verordening van Maximiliaan en Maria betreffende de benoeming van electeurs, burgemeesters en schepenen. (Perkamente stuk).

Maximiliaen ende maria, bi der gracie gods hertoghen enz. enz. doen cond allen den ghenen die desen tegenwoirdigen brief zullen zien of hooren lesen, dat also wij onlanx leden met anderen onsen openen brieven ende omme den redenen wille daerinne begrepen onsen goeden steden van Hollant belooft hebben te verleenen ende te doen maken een goede ordonnancie daer men jaerlicx waer zoude mueghen vernyeuwen die wetten ende gerechten van den zelven onsen lande van Hollant. So ist dat wij om die ghemeene welvaert van onsen voirscreven lande ende omme ruste vrede ende goede pollicie te onderhoudene In onse stede van Scoenhove hebben gegunt ende gegeven gonnen ende geven tot eewigen daghen mits desen onsen tegenwoirdigen brieve voer ons onsen erven ende nacomelingen graven ende gravinnen van Hollant van Zeelant ende heeren ende vrouwen van Vrieslant. Onsen poorteren ende

ghemeene inwonende van onser voorscreven stede van Scoenhoven tgunst dat hier nae bescreven staet. Te weten dat onse scout burgermeesters scepenen ende ghemeen raedt van der zelve onser stede jegenwoirdich ende toecomende zullen moghen kyesen zeven ende twintich goede notabele ende bequame personen elcx gegoedt wedende tot drie hondert rijnsche guldene of daer boven welke XXVII personen zullen voirtaen jairlicx up den vierden dach van der maent november eendrachtelic kyesen of bij den meesten stemmen van hemlieden vier goede notabele ende bequamen personen daer van te stellen twee burgmeesters ende viertien goede bequamen personen ende daer vuyt te stellen zeven scepenen. Ende die voirscreven vier personen ende viertien personen aldus bij hemlieden gecomen wesende die zullen zij gehouden zijn ons of onsen nacomelingen graven en gravinnen van Hollant te presenteren Indien wij tot dien tijde persoelijc in onsen lande van Hollant waren Ende indien wij of onse nacomelingen dan daer niet en waren zo zullen zij alsdan gehouden wesen die te presenteren onsen stedehouder ende den anderen lieden van onsen rade in Hollant van welken vier personen ende viertyen personen voirscreven wij onsen stedehouder ende lieden van onsen rade in onser absency zullen gehouden wesen te stellen vuyten vier personen voirscreven twee burgmeesters ende vuyten viertyen personen voirscreven zeven scepenen ende die besloten zeynden onsen baillui van Scoenhoven inder tijt wesende upten achtsten dach van den voirscreven maent van november omme up sinte martins avont daer an volgende gestelt ende geordineert te werden van onsen wege deselve onse stede ende der stede goeden te regiere ende eenenge gelicken recht ende justicie te administreren nae den rechten privilegien ende gewoenten van der zelve onser stede van welken zaken wel ende getrouwelicken te doen zij sculdich werden den behoirlicken eedt te doene in handen van onsen ballui van Scoenhoven voirscreven of zijnen stedehouder in der tijt wesende also dat gewoenlic es van geschiene Ende oft gebuerde dat wij of onse voirscreven stathouder ende raedsluyden van Hollant nae der voirscreven presentatie alsoe gedaen binnen den achtsten dach van november Ende sonder redelicke zake te hebben niet en koren of en stelden vuyten voirscreven vier personen twee burgmeesters ende vuyten voirscreven vierthien personen zeven scepenen als boven verclaert is dat alsdan die eerste twee van der vier voirscreven ende die eerste zeven van den vierthien voirscreven die de zelve onse stede van Scoenhoven onsen stedehouder ende raedslieden in den Haghe overgesent sullen hebben zullen gecoren ende gestelt zijn om burgmeesters ende scepenen voir die jaers core gelijk of wij of onse stedehouder ende raedsluyden on onser absency de selve gecoren hadden van den welken onse voirscreven baillui of zijn stedehouder indertijt wesende gehouden zal wesen den eedt te ontfangen als boven verclaert staet. Ende zo wanneer dat geburen zal dat eenige van den XXVII personen aflivich worde of haer poortrecht verliesen zal so zullen die andere van den XXVII personen voirscreven of tmeeste deel van dien wederomme kyesen een of also vele andere goede notabele ende bequamen personen als er gebreken zullen ende gegoet als boven omme voirt metten anderen te helpen kyesen de voirscreven vier personen ende viertien personen inder manieren boven verclairt van welke zaken wel ende getruwelic te doene de voirscreven XXVII personen zullen gehouden wesen een behoirlicken eedt te doene solempnelicken ende mit oprechte vingeren zweerende lieflicken anden heiligen in handen van onsen baillui van Scoenhoven ofte zijnen stedehouder in der tijt also geringe als zij daer toe gecoren ende genoemen zullen werden dat zij die voirgenoemde vier personen ende vierthien personen kyesen ende nemen zullen van de queren die zij bij hoere consciencien daer toe nut ende bequaem meenen te wesen. Ombieden daeromme ende bevelen onse lieve ende getrouwe stedehouder ende lieden van onser Camere van den rade in Holland voirscreven onsen baillui van Scoenhoven ende allen onser rechteren, officieren amptluyden ende dienaren dient angaen of anhoren mach hueren stedehouder ende elken van hem zunderlinge also hem toebehoiren zal dat van alden inhoudene van desen zij doen laten ende gedoogen den voirscreven poirteren ende gemeene inwonende van onser voirscreven stede

van Scoenhoven jegenwoirdich ende toecomende rustelicken vredelicken volcomelicken ende tot eeuwige dagen te gebruycken ende useren. Sonder hem daerinne te doene af te laten geschiene winich letsel hinder oft moeyenisse ter contrarien. Wantet ons also belieft ende gedaen willen hebben. In oirconde van desen hebben wij onsen zegel hier an doen hangen Behoudelicken in allen anderen dingen ons recht ende eengelicx recht in allen Gegeven in onsen stede van Brussel den XX ste dach in junio int jaer ons heeren duysent CCCC ende tachtich

Bij mijnen heere den hertoghe ende mijnre vrouwe der hertoginnen.

Met uithangend aan de rand beschadigd zegel van Maximiliaan en Maria in rode was.

OAS inv.nr. 222.

1480, september 7.

Verklaring van Schoonhoven en Bergambacht zich te zullen onderwerpen aan eene arbitrale uitspraak betreffende de verplichting van laatstgenoemd ambacht om in de Schoonhovense bedde mede te betalen. (Perkamente stuk)

Up den dach van huyden Soe compareeden voir den hove van Hollant Pouwels Pieterszoon gezworen ende als gemachticht hand en t'gemeen onderzaten van den dorpe van t'overeynde van Berchambacht in der baliuscape van Schoonhoven gelegen ter eenre sijde/ ende die burgermeesters ende gedeputeerde van der stede van Schoonhoven over ende uten name der selver stede van Schoonhoven ter andere ende compromitteerden hun luyden aen beyden zijden mit seggen ende arbitrage van alsulke vier arbiters als zijluyden. Te weten twee van der zijde van den voirsch. dorpe/ ende twee van der zijde van den voirsch. van Schoonhoven buyten steden van Dordrecht, Goude ofte Oudewater kiezen ende nemen sullen/ De welke sij gehouden worden te willigen ende te kiezen binnen viertien dagen nu naest comende hun luyden te verenigen van alle sulke geschillen, recht vorderinge ende processen/ als zijluyden teegens malcanderen vuytstaende ende hangende gehadt hebben voir mijnen genadigen heere den hertoghe van Oistenrijc ende sinen groten raide ter cause dat de voirsch. van Berchambacht pretendeerden niet contribabel mit die van Schoonhoven in der betalinge van der bedde, mitsgaders oick van den costen van den voirsch. processen ende dair of die van Berchambacht zeyden sentencie vercregen gehadt te hebben van mijnen voirsch. genadigen heere van welcher sentencie die voirsch. van Schoonhoven ter andere sijde zeyden vercregen te hebben van den selven mijnen genadigen heere/ zekere brieve van relievemente omme die geadmilleert ende te nyete gedaen te hebben. Ende in dien die voirsch. vier personen aen beiden zijden gelijc als voirsch. is gecomen/ die voirsch. partijen niet verenigen en mochten/ Dat die als dan enen gelijcken ene vrier man kiezen ende nemen sullen mogen de welke gehouden worden/ de voirsch. partijen te verenigen van t'guent dat voirsch. is ende dair af te doene ende te promintheren hairluyden vuytsprake tusschen dit ende sinte victoris dage nu naist comende ten waire dat den voirsch. tijt breeder bij consente van beyden partijen vuytgesteld ende verlenget wordt. Ende geloifden de voirsch. partijen aen beyden sijden ende elcx van hun luyden goet vast ende gestade te houden/ alle t'guent dat bij den voirsch. arbiters ende den overman in dien sijluyden dies niet eens en waren die si dair toe kiezen sullen/ geseyt verclairt ende vuytgesproken sal worden/ aengaende tguent dat voirsch. is/ up der verbuernisse van tweehondert pondt groten vlaems te gaen deen helft tot profijte van minen voirsch. genade heere/ ende dander helfte tot profijte van den genen van den voirsch. partijen die de voirsch. vuytsprake achtervolgen sal mer de voirsch. peyne niet verbuert te worden ten waire dat bij den meerder deele van den arbieters dat a ;soe verclaert waire. Ende hier mede soe reminchierden die voirsch. partijen/ te weten die van den voirsch. dorpe van Berchambacht van alsulc vertoegen recht als sij hebben mochten van mijnen genadigen heere van der mate die voirsch. ende die van Schoonhoven van alsulke brieven van relievemente als sij ter

contrarie van mijnen voirsr. genade heere vercregen mogen hebben in soe veer die van Berchambacht voirsr. angaende sijn ende vorder niet. Ende versochten de voirsr. partijen an beyden zijden aen den voirsr. partijen gecondempneert ende condempneert mits desen/ aldus gedaen in den Hage upten zevenden dach van septembri int jaer XIII hondert ende tachtich/ Dair bij ende tiegenwoirdich waren/ meesters Willem van Berendrecht, Jan van Schoonhoven raidluyden van Hollant ende Ic.

OAS inv.nr. 194.

1480, oktober 24.

Octrooi van Maximiliaan aan Schoonhoven, voor een geldlening van losrenten ten behoeve van de stad.

(Vervolg op Van Mieris blz.179).

1481, juni 8.

Tussentijdse uitspraak van het hof van Holland in een geschil tussen de stede Schoonhoven (eiser) en Dordrecht, waarin Schoonhoven verklaart altijd vrijen stapelrecht te zijn geweest, houdende aanwijzing van commissarissen die de aangevoerde feiten zullen controleren en de handvesten en privileges door partijen gebruikte aan het hof zullen voorleggen.

OAS inv.nr. 799.

1486, september 30.

Akte waarbij de roomskoning Maximiliaan de hertog Philips zijn zoon aan de stad Schoonhoven kwijt schelden voor de tijd van zes jaar de helft van de bede en andere belastingen behalve hun aandeel in de grote bede van 70.000 pont tegen de Fransen gezien de grote schade die de stad geleden heeft in de Utrechtse oorlogen door inkwartiering, het afbreken van 20 huizen, een ros en een windmolen buiten de stad e.d.

Maximiliaen bij der gracie gode Roomsche coninck altyds vermeerder srijckx ende Philips bij der zelve gracie eertshertoghen van Oisterick hertoghen van Bourgoungen van Lotharingen van Brabant van Lembourch van Luxembourch ende van Ghelres graven van Vlaenderen van Artois van Bourgondien en palatinen van Henegouwen van Holland van Zeeland van Namen ende van Zutphen marcgraven des heelicx rijcx heeren van Vriesland van Saluis ende van Mechelen. Onsen lieven ende ghetrouwen de gecommiteerde up tstück van onsen domeinen ende financien salut ende dilectie. Wij hebben ontfanen die oedmoedighe supplicacie van onsen wel geminde ondersaten die poortere ende inghesetene van onser stede van Schoonhoven in Holland hoe dat zij luyden die op ten frantiere van onse voorz lande van Holland ligghende zijn palende ande gestichte van Utrecht groote onverwinlicke staden ter cause van der oorloge van Utrecht voorz. die eenen zekere langhen tijt gheduert heeft gehad ende geleden hebben ende dat alsoe wel van den ruyteren die zij inden voorz stede hadden die zij onderhilden van eten ende van drincken ende hunluyden int vertrecken buten voorz sede groote oenninghen sculdich gebleven zijn als anders bij tgeent dat zij hoer rosmolene ende wintmolene mitsgaders meer dan twintich huysen buyten voorz stede om des voorz oorloge wille ende die versekertheit van der voorz stede hebben moeten demolieren ende afbreken ende daertoe doen afhouden alle hoere boomgaerden buyten om der voorz stede liggende/ Ende boven desen hebben de voorz supplianten bij dage ende bij nachte in de voorz oorloghe tot alle stonden als des noot was moeten voeren tot hueren grooten costen alle artillerie engiennen ende andere gereescap dienende ter zelve oorloghe. Ende meest alle hoerlieder land buyten Schoonhoven onbewoent ende ongeboet blijft liggende overmits dat die gene die hun daerop hilden van armoede geruymt ende gestorven zijn twelke alsoe gheduert heeft den tijt van zesse jaeren lanc mit meer andere tribulacien staden ende moyten die te lanc te

verclaeren waeren ende men wel meer bevinden zal dan boven verclaert staet. En die daer op de waerheyt onderzocht werdt Ende boven al dese zo worden de voorz supplianten beloeft met alrehande imposicien soe dat zij tot eeuwige dagen bij desen gescepen zijn verdorven te wesen ende onse voorz. Stede te habandonneren ende anderssins in armoede te leven Indien hun bij ons hier inne niet voorsien en wordt ons oedmoedelic biddende dat gemerct tgoent dat voorz is/ ons believen wille in recompensatie van hoere voorz staden quote te laten ende te verdragen/ half hoere porcie die zij ons sculdich zijn van den bede verscenen sint jansmisse laestleden ende voort van der zelver jegewoirdiger loopende of toecommende nieuwe bede. Ende dit gheduerende den tijt van thien jaren lanc achteren volgende Ende boven desen van onsen voorz lande van Holland sulck ende in dien te willen hebben/ dat zij den voorz supplianten de ghelicke gracie doen in den grooten ommeslach jegewoirdich loop hebbende/ of andere bij hunluyden noch omme te stellen ten laste van den ghemeenen lande up dat die voorz. supplianten hoer scade weder wat te verhalen ,oegen ende op al hunluyden te voorsiene van onser gracie/ So est dat wij de zaken voorscreven overmerct ende gesien in onsen groten rade bij ons wesende zekers informacie gedaen bij onsen wel geminden rentmeestere van den Goude, Aernt Geeritsz van de scaden ende achterdeelen ghehad bij de voorz thoeners Up al oic ghehad eerst taris van onsen voorz rentmeester/ voorts van onsen lieven ende getrouwen de lieden van onsen rekeningen in den Haghe in Holland/ ende achtervolgende tuwe ende die van onsen lieven ende getruwen riddre ende cancellier de heer van Chamvans/ ende van onsen lieven ende getrouwen de aude lieden van onse grooten raide Den voorz supplianten geneycht wesende thoerer voorz supplicacie/ hebben om den tijt ende termijn van zesse jaeren naestcomende tsint jan baptisten dage laestleden ende heuden de te ghelicken daghe gegeven ende quietgescouwen geven ende quietscelden uut zonderlinger gracie bij desen jegenwordighen/ de rechte helft van hoerlieden andeel ende porcie van der bede ende subvencie ordinaris jegewoirdelic loop hebbende/ ende die dese verscenen ons zal mogen geaccordeert woirden in onse voorz lande van Holland ende van Vrieslant/ Ende hem oic gegeven ende quigescolden als boven de helft van hoerlieder andeel ende porcie van der grootte bede ende zettinghe die onse wel gheminde de staten van onsen voorz lande van holland op ghestelt hebben om te vuldoene de coste de wellre gedaen es gheweest ter cause van der voorz laester oorloghe van Utrecht. Behoudelic nachtans dat zij ten daghe ende termijnen daerop ghestelt ende gheordonneert den voorz thoenders zullen betalen in gereeden penningen in handen van onsen generael rentmeester van onsen beden van Holland jegenwordich oft toecomende de welke ghehouden zal zijn daer of rekeninge te doen/ de andere helft ende surpluyse van heurluyden voorz porcien Ende oic dat zij ten termijnen daer op geordonneert zij zullen oic betalen gereel in de handen van onsen voorz rentmeester die insgelicx rekeninge doen zal algeheelic hoer porcie van der bede van t'seventich duisent ponden van XL groten onser vlaemschen munten tpond ons laestwerf geaccordeert bij den voorz staten omme te wederstane jegens de Franchoisen ende ander onsen vianden/ van de welke bede ende subvencie wij niet en verstaen dat zij eenige gracie quitsceldinge oft moderacie hebben/ Soo ombieden wij U dat van onse jegewoirdiger gracie remissie ende quitsceldinghe/ om den tijt ende onder de condicy ende manieren voorz ghij doet laet ende gedoocht/ ende bij onsen voorz rentmeester van onser bede van Holland jegewoirdich ende toecomende tallen anderen diet behooren zal/ doet laten ende gedogen/ de voorz thoenders rustelic ende vredelic gheneyten et gebruycken den welke onsen rentmeester ende allen anderen diet behooren zal wij ombieden dat alzo te doene. Ende mits over brenghende omme de eerste tweede derde vierde ende vijfde jaeren vidimus oft copie autentuc van dese jegenwordighe ende om t'zelfde ende laeste jaer dese jegewoirdighe/ mits brieven ende bekennesse van den voorz thoenderen bij den welken blijcke de voorz thoendert ghebruyct thebbene van onsen voorz gracy remissie ende quitancy gedurende den tijt ende in den manieren voorz Wij willen onse voorz rentmeester van onse bede van holland jegewoirdich

ende toecomende ende allen diet behooren zal daer of ontlast ende quite ghehouden te zijne Bij den voorz lieven van onsen rekeninghe in den Hage in Holland/ den welken wij ombieden dat zij alzo doen sonder eenich zwaerheyt wanttet ons also belieft nietjegenstaende eenige ordenancien restructien mandementen oft verboden ter contrarie/ Ghegeven in onsen stede van Brugge den laetsten dach van septembre int jaer ons heeren duisent CCCC zesse ende tachtentich Ende des rijcx van ons Maximiliaen d'eerste.

Bij den coninck ghy heer Peter Lanchals hovemeester ende meester Thirboulte Tauradet jegenwoirdich.

N.B. Dorsaal '' Die gecommiteerde up t'stuk van de demaine ende financien mijns ghenedigis heren skonijcx van de Romeynen ende shertoghr Philips zinen zone, consenteren tinhouden in twitte van desen vulcommente zine in de zelve vormen ende manieren dat mine voorscreven heren bij dien bevolen ghedaen te zijne Ghescreven onder een van de handteukenen van den voorscreven ghecommitteerden, den 8^e dach in decembre int jaer 1486 Champvans.

Met groot ongeschonden zegel van Maximiliaan als voogd van Philips.

OAS inv.nr. 1853.

1487, augustus 14.

Uitspraak van het hof van Holland in een geschil tussen de steden Schoonhoven en Dordrecht inzake de gijzeling door de stad Dordrecht van een Dordts burger, Cornelis Buyen, die borg gesteld was voor een Schoonhovens burger inzake een geschil over het stapelrecht tussen die twee steden, houdende bevel deze gijzelaar vrij te laten.

OAS inv.nr. 800.

1488, april 14.

Uitspraak van het hof van Holland inzake een conflict tussen de steden Schoonhoven en Dordrecht, hangende het geschil over het stapelrecht, ontstaan door het wederzijds aanhouden van poorters, schepen en goederen van de tegenpartij, houdende bevel de gijzelaars met het hunne vrij te laten en de zaak in den Haag voor het hof te komen schikken.

OAS inv.nr. 801.

1491, januari 10.

Uitspraak van het hof van Holland inzake het aan weerskanten aanhouden van goederen en personen door de steden Dordrecht en Schoonhoven n.a.v. het geschil over het stapelrecht, houdende bevel de gijzeling op te heffen.

OAS inv.nr. 802.

1491, september 10.

Uitspraak van de Grote Raad te Mechelen in een geschil tussen de bestuurders van Dordrecht en Zuid Holland enerzijds en de regering van Schoonhoven anderzijds waarin die van Dordrecht c.s. eisen dat die van Schoonhoven voor hun goederen in Zuid Holland en hun pachter aldaar contributie zullen betalen, houdende bevel alle gijzeling in deze zaak te beëindigen en de desbetreffende handvesten en privileges aan de Raad voor te leggen.

OAS inv.nr. 803.

1492, oktober 31.

St Elysbeth klooster, over erfje langs de Stinkvliet.

Roerende van de stinckvlyet ende die straete bezyden t'school ende voirt ande plaets oick een nye staege.

Wij burgemeesters scepene ende rade der stede van Schoonhoven doen condt allen luyden ende bekennen mits dese onsen brief hoe dat mit ripe deliberacie van raide in onse vroetschap van wegen onse stad geconsenteert is dattet convente der beslotenre nonnen regularissen van sinte Elizabeth clooster up te oude (haven) binnen onser stede hebben zel een eyndekuns strate streckende van de stynckvlyet zuytwert up tot Claes Reinerz huys ende erf toe ende dat (h)offgen langes die stinckvlyet streckende oostwärts up tot ande voorpoort dairmen up tslot gaet. Dair zel die stede behouden zo veel erffs dat men dair een steyger zel maecken/ up dat die ande plaets wonen dair water zullen mogen halen uut die stinckvliet ende om deser gunsten wille/ so hebben wij heden Volcker Jansz rector/ priorinne ende gemeen consiliren des convente der beslotenre nonnen regularissen van sinte Elizabeth clooster up te oude haven binnen Schoonhoven gegunt ende gegeven der voirz stede een goet nyewe missael dair zij den dienst goods uut zellen mogen laten doen in haire kercke tot hairre geliefte. Ende noch hebben wij gegeven der selver stede ene nijewe huys tot eenre school vrij op tsheeren tijns syaers staende up te oude haven ande oost zijde noortwert van Claes Jansz huys ende erve ende zuytwert van der stege dair off wij die strate noirtwert van t'voirz huys liggende/ maecken ende houden zullen ende noch zullen wij van wegen onse voirz convent noirtwert van Claes Reyjersz huys ende erve een nyewe straet doen maecken ende houden streckende voir van de strate oostwärts up/ tot ande plaets toe zo breed als die straet is die wij nu onlanx gemaect hebben van de steen die in de ander straet leyt en die steen die dair over loopt zell die stede na hem nemen. Ende noch zel t'voirz convent een muer doen leggen als sij des vermogen over stinckvlyet in de doelen of an des voirz convents zijde dair ende alsoe die stede dat believen zel Ende alst convent dit voirz eindekyns straet aldus beheinen sullen/ so sullen zij oick maecken ende houden een goede grote gelycke poirt/ Dat men doir die poirt up ende uut die stinckvlyet water sullen mogen halen ende gaen tot alre tijt alst noot wesen zel bij brande ofte enich ander ongeval dair ons god salichlick behouden will. Ende voirt sel noch t'voirz convente die voorz stynckvliet schoon maecken ende een zijl doen leggen ende houden om t'water uut die oude haven the comen in de stynckvlyet/ ende dair toe noch een zijl om t'water uut die stinckvlyet voirt the verlaten in der stede graft dair ende also dat dienen ende die voirz stede believen zal. Ende noch zal t'voirz convent als zij des vermogen ande westzijde van de plaets dair nu ter tijt die oude huyskens staen betymmeren dien begriip mit cameran so alst them believen sel ende sullen die ther huere laten gaen. Alle dinck sonder fraude of arch ende list. Ende want wij an beyden zijden t'inhouden van desen vast ende gestade houden willen voir ons ende onse nacomelingen/ So hebben wij burgemeesteren scepene ende rade van Schoonhoven als boven van wegen onse stede desen brief open bezegelt mitten grote zegel onser voirz stede so wij heer Volkert Jansz rector inne ende gemeen consilieren der voirz convents hebben voir ons ende onse nacomelingen van wegen der selven convente desen brief mit onsen voirz convents zegel open ende vythangende besegelt tot enen oirconde upten lesten dach in octobri int jaer ons heeren dusent vierhondert twee ende tnegentich.
OAS inv.nr. 1129.

1494. Informacie ende enqueste.

Informacie ende enqueste begonnen te doen binnen der stede van Hoorn opten thienden dach in meye anno M CCCC XCIII, bij ons Huich du Mont, tresorier ende een van de gecommiteerden opt stuk van de domeynen ende financien, Jacob van Almonde, Phillips Ruichrock van de Werve, raden, Lucas van Teylingen, meester van de rekencamere, Duist Pieterszoen, secretaris ende Jan Stalpert, als gecommitheert ende geordineert van wegghen ons genadichs heeren, omme ons te informeren navolgende zekere instructie, ons overgelevert van wegghen heere ghenaden opt stuck van der reductie en reformacie van den ouden schilttalen, voortijts getaxeert ende gestelt over den landen van Hollant ende Vrieslandt.

Ende begonnen op de plaetse voorz. In der manieren hier navolgende,

Die stede van Schoonhoven.

Upten voorz dach (14 juni) zoe hebben wij commissarissen voor ons geroupen ende gedachvaert, binnen der stede van Schoonhoven, Mathijs Claesz, oudt 46 jaer, Ghijsbrecht Pietersz. Borgermeester, oudt 49 jaer, Jan die Visscher oudt 46 jaer, Dirrick Claesz oudt 63 jaer, Claes Joostensz, oudt 47 jaer, Pieter Claesz van Gheyer, oudt 50 jaer, schepenen ende Hillebrant Killesz (oud) borgermeester der voirz stede, oudt 74 jaer off daeromtrent ; ghinterrogeert upten inhouden van de voirz instructie,

Eerst angaende die haertsteden zeggen, bij heuren eede, hemluyden hoochlycken gestaeft, dat zij bij tijden van hertog Karel hadden binnen der stede van Schoonhoven 650 haertsteden bewoont ende doetertijt waren zommige huysen daer twee paer volcx in woonden ende als nu zoe hebben zij mer 450 haertsteden bewoont, onder welcke 450 haertsteden zij bevonden hebben datter 200 zijn die hemzelven niet en mogen bedraghen, onder welcke getal van 200 nochtans mede gerekent zijn diegene, waert dat zij een quartier jaers te bedde zieck lagen. Men zoudse uyt t'gasthuys van armoede moeten dragen. Seggen oock dat de voorscr huysen, die noch staen, dat meesendeel zoe zeer belast zijn mit renten, meer dan zij waerdich zijn.

Item angaende die neringe zeggen, dat die neringhe, daer die voorscr. stede bij staet dat diezelve rijckdom, die zij hebben, meest haer landt zelf zaeyen, bruycken : ende generen ende behelpen hem meest metter brouwerije ende met koeyen. Seggen voort, dat bij tijden van Hertoge Karel menigherhande neringe, vertieringhe ende coopmanschap was. die nu huyden sdaechs niet en is ; want van der voorz stede plagen off te varen ; 4 boeyers in de Somme ende Seyne van welcke boeyers huyden des daechs niet een en es ; plagen oock tenzelven tijden off te varen 34 off 35 schepen, daer nu niet meer off en vaeren dan 10 scepen. Seggen oock, dat die coopluyden doetertijt westwaerts tot Ghendt, tot Antwerpen ende ellewaerts plagen te varen ; dede doetertijt een coopman meer coopmanschap van coorn ende haver dan als nu doen half die coopluyden, die binnen der voirz stede zijn. Seggen oock, dat op die zelve tijt waren 15 brouwers binnen der voorz stede, daer onlanghe tijden voor desen ende huyden des daechs nyet meer brouwers en zijn dan 6, die welcke overhoeft, zoe de een min die ander meer, elck maer eens ter weecke brouwen. Seggen oock, dat up diezelve tijt van hertoge Karel groote neringhe ende coopmanschap van visch was, als steur, elft, zalm ende andere, die al doot ende te nyete vergaen is. Seggen oock dat up diezelve tijt was groote coopmanschap van harinck, zoe den opslach doetertijt vrij was twelck nu qualicken gebruyct wordt ende bracht namentlycken tegens den inhouden van de privilegien van der stede, die expresselijcke teyt, dat mijnen Gen. Heren die tholle tot Schoenhoven geleyt heeft in all schijnen als hij t' Ammers plach te leggen : om dies willen die coopluyden den opslach alhier niet vrij en mogen gebruycken, welke neringhe ende coopmanschap van harinck de voorz stede quyt zijn. Seggen voort dat ten selven tijden was binnen Schoonhoven van den inwonende zulcke neringe van drapperye, dat die poirters ende ondersaten van den lande dagelicx gaende ende werkende hielden 16 of 17 wollen touwen ; ende daer was oock een laeckenverwer ; twelck al vergaen is. Datter alsnu mer twee wollen touwen en zijn.

Item angaende den staet van heuren faculteyt int generael zeggen, dat ten tyden van wijlen Hertoge Karel ende daer te voren waren die landen in goeden payse ende sedert die tijt hebben zij ghehad grooten dieren tijt, sterfte, quade natte onbruyckbare jaren ende oock groote oorlogen, die een zeecker lange tijt geweest hebben ende zoe zij up die frontieren van den lande leggen, zijluyden daerbij meer dan eenighe andere steden grote costen ende schade

ghehadt ende gheleden hebben ; ende oock van de ruyteren in grooten getale ghelegen binnen Schoonhoven, die dickwil int vertrecken heure poorteren groote penningen schuldich gebleven zijn. Hebben oock in de voorscr. Oorlogen, die een groote lange tijt geduyrt hebben, groote sommen van penningen ende gelden moeten geven in alle contribucien van mijnen Gen. Heren beeden, ruytergelden ende van al der subvencien ende oncosten, bij den lande ommegeflaghen. Ende deselve renten off landen, daeroff poorteren meest leven, zijn gelegen in den ghestichte van Utrecht ende omtrent Schoonhoven ende die pachtenaers, die hen daerup onderhielden, hebben tzelve landt bij allen den oorlogen, quade ende natte jaren, strefte ende dieren tijt die geweest zijn, van armoede geruymt ende gestorven, alsoe heure lantpacht ende rente niet gecregen hebben. Ende is oock waar, dat van alle contribucien ende subvencien deser landen, daer off zij voor heur poorteren ommeslagen hebben gehadt binnen heure stede, heure poorteren van alle heure goeden, renten ende landen, waer die gelegen zijn. Daeroff schattinge moeten geven ende daernaer gelden binnen heure stede en allen schijn off die renten ende landen ghelegen hadden binnen heure besloten stede, aldaer het belieft heeft die van Dordrecht ende andere smalle heeren te setten up heure poorteren landen zekere ongelden ende dat anderwerff te schatten ende schattinge daeroff te nemen ; ende alhoewel tproces hangende tegens die van Dordrecht het heeft belieft die van Dordrecht, contrarie heure hantvesten ende oock contrarie den appointementen, gegeven bij mijnen Heere den Cancelier ende zijnen groote rade daerbij bevolen was die van Dordrecht alle attemptaten an beyden zijden gedaen te repareren ende te restitueren ende ten eynde van den sententien definitiven ende niet tegenstaende den bevelen hem gedaen, gheprocedeert, uytgesteld ende geexecuteert hebben den pachten aff te halen 7 stuivers, min ende meer, elcke reyse van elcke mergen lants, heuren poorteren toebehoorende, mitsgaders den eysch oock gedaen van den bier, den penninck van de renten, als alle die weerelt wel kennelicken is heure onredelickheyt ende veelheyt van den opsettinge, gedaen bij die van Dordrecht, in zulcken wesen dat van heuren poorteren die zommige boven die pacht vant lantgelt toe moeten geven : zoedat bij den oorlogen voirleden ende contribucie doe gedaen, bij den natte jaren, dieren tijt ende bij sterfte ende bij veel meer andere redenen, die hier te lanck waeren te schrijven, gecommen zijn in groter armoede ; overmidts desen heeft deselve stede oock verbyen alle heure rijckdom, coomanschip ende neringe van articulen boven verhaelt ; biddende daeromme die van Schoonhoven den Commissarissen op tstück van de reformacie van den oude schilttalen, zulcke lichtinge doen ende ook voorsichticheyt up die voorz stede hebben opdat niet gheheel ende al in ende te nyete en gaen, daerbij als dan mijns Gen. Heren en die lande van Hollandt aen verliezen zouden een zoe goeden voorbailge als daer is.

„ Enqueste ende Informatie upt stuck van den Reductie ende reformatie van den schilttaelen, voertijts getaxeert ende gestelt over de landen van Hollant ende vrieslant gedaen in der jaere M CCCC XC III .

Uitgegeven door R.Fruin van wege de maatschappij der Ned. Letterkunde, Leiden 1876.

1496, maart 18.

Akte verleden voor rechter, burgemeesters, schepenen en raad van Emmerik waarbij getuigen desgevraagd verklaren dat naar hun weten het ter markt brengen, kopen en verkopen, op en afslaan van goederen te Schoonhoven steeds tolvrij is geweest.

1 charter.

OAS inv.nr. 790.

1496.

Akte verleden voor burgemeesters, schepenen en raad van Arnhem waarbij getuigen desgevraagd verklaren dat naar hun weten het ter markt brengen, kopen en verkopen op en afslaan van goederen te Schoonhoven steeds vrij van tol is geweest.

1 charter.

OAS inv.nr. 791.

1496, april 30.

Akte verleden voor burgemeesters, schepenen en raad van Wesel waarbij getuigen desgevraagd verklaren dat naar hun weten het ter markt brengen, kopen en verkopen. Op en afslaan van goederen te Schoonhoven steeds vrij van tol is geweest.

1 charter.

OAS inv.nr. 792.

OAS 793 item Culemborg 10 april 1498.

OAS 794 item Wijk bij Duurstede 10 april 1498.

1497, november 29.

Betreft het timmermansgilde. Ewige memorie voor Jan Hermansz en Aef zijn vrouw.

Wij Jorys Iacobz, Gijsbert van Loon Lourensz ende Pieter Vergeer Claesz scepenen binnen Schoonhoven oirconden ende kennen mit desen brief besegelt mit onse zegele dat voir ons gecomen zijn Dirck Eggertz Evert Jan Claesz Henrick van Alckma Florysz ende Jacob Jan Blommertz als hoofdmans bij consent van gildebroeders der tymmerluyden gilt binnen Schoonhoven ende hebben bekent dat zij van Pel Iansz die snijer ontvangen hebben enen bezegelde gerechts brief van Berchambocht inhoudende vijff gouden johannes beyersche gulden syairs gemunt ende geslagen voir datio des briefs gerekent achtende twintich groot vlaems voir elcke voirz gulden ewige ende erfelicke renten sprekende op zeker landen gelegen in Berchambocht nae inhoud des voirz gerechtsbrief die wij zagen ende geschreven was in den datu int jaer ons heeren dusent vierhondert zessen de tachtich upten derden dach in julio mit dustanige condicie dat die voirn hooftmans als boven van wegen des voirz gilts voir hair ende haren nacomelinghen gelooft hebben ende geloven in gueder trouwen in elcke weecke des dinxdaechs then ewigen dagen een misse the doen lesen opten voirz tymmerluyden altair binnen der kercke van Schoonhoven Welcke voirz misse Jan Hermansz ende Aef zijn gheechte huysfrou in rechter testamente besproken ende geordineert hebben mit sonderlinge begeerte dat men dese voirz misse doen zell ther eeren goodts ende der gloriose moeder ende maget Maria/ ende dese misse sel men doen na dat die metten vvt is voir acht uren/ ende als die priester dese misse gedaen heeft so zel die selve priester gaen visiteren dat graft van den voirn Jan Hermansz/ Die welck begraven leyt bezuden sinte pieters altare in den voirz kerke ende zel als dair die priester up tvoirz graft lesen die zalmen miserere met deus ende deprosundis mitten collecten dair toe dienende tot lavenisse der zielen van Jan Hermansz ende Aefgen zijn voirz huysfrou ende dair voir ende voir die voirz misse zel die priester hebben tgeheel gelt van de voirz jairlicke erfrente op vijf stuvers nae/ Welcke vijf stuivers tgilt/ zell hebben jairlix voir hair was licht als men dese voirz misse doet Ende die hooftmans in elcker tijt sellen den priester zijn gelt jairlix vrij bezorgen ende betalen up onse koeyenmercktdach/ ende wairt dat zij des nyet en deden ende oick en bestelden dat dese voirz misse gedaen ende het graft begangen worde upten dach alsoe voirz is soe hebben die voirz hooftmans als boven voir hair ende haren nacomelingen bekent overgegeven ende verwillekeurt dat die hooftmans des voirz gilts in elcker tijt wesende verbueren sellen vijf stuvers current van elcke misse also meinichals men vernemen conde dat dese voirz misse nyet gedaen en ware/ ende die verbuernisse van den vijf stuvers sellen uut rechten ende hebben die heylige geestmeesters totten rechten behoef binnen Schoonhoven als heeren

gelt Ende voirt hebben die hooftmans als boven gelooft dese voirz jairlixte erfrente the laten mortificeren/ ende die selve renten tot genen dagen the laten lossen noch die the belasten nyet the versetten noch the vercopen noch nyet ofhendich the maecken in geenre wijs wel verstaende dat men dese renten binnen syairs sel mortificeren laten sonder langer vertreck Ende noch hebben die voirz hooftmans als boven bekent dat zij van Pel Iansz Vougl ende Huych Aelbrechtsz ontvangen hebben enen besegelde gerechtsbrief van Berchambocht Inhoudende de vier beyersche gulden suairs die gecoft zijn den penninck mit viertien der penningen ende nae uutwisinge des voirz gerechts brief verstaen zijn tot erffrenten sprekende op lant ende erf gelegen in Berchambocht nae uutwisinge des voirz gerechtsbrief die gescreven is in den datum int jair ons heeren dusent vierhondert twee ende seventich den achtentwintichsten dach in julio voir welcke renten die hooftmans als boven gelooft hebben tot ewigen dagen des saterdaechs in elcke weecke opten voirz tymmerluyden altare the doen lesen een ewige misse welcke misse Cortiaen Hugez genoemt Corgen van Liesvelt geordineert besproken ende begeert heeft in rechter testament dat men die saterdaechs doen lesen zel in der eeren goods de gloriose moeder ende maget maria tot lavenisse van sijn ziell opte verbuernisse van vijff stuvers van elke misse die die hooftmans in elcker tijt al verwillekuerde sculde den heylige geestmeesters als heeren gelt uutreicken zullen totten rechten armen behoef binnen Schoonhoven Ende of tot eniger tijt dat recht vermochte dat men dese vier beyersche gulden syairs die verstaen zijn tot erfrenten zoude mogen gelost worden so zellen die hooftmans des voirz gilts en dier tijt wesende indien zij gelost worden die weder binnen syairs beleggen ende verzekeren up goet zeker onderpant an goeden renten up te peyne ende verbuernisse van elke hooftman des gilts in dier tijt wesende twijntich stuvers tot vier hooftmans toe/ Welck peyn die heylige geestmeesters van Schoonhoven anden hooftmans utrechte sullen als heeren gelt totten rechten armen behoef/ ende dair boven zullen die heylige geestmeesters van Schoonhoven in dier tijt tot alre tijt ende ombecroont sonder yemants wederseggen ofte verweren dese voirz vier beyersche gulden syairs nae hem mogen nemen totten heylige geest behouf binnen Schoonhoven ende waren dese renten off gelden Dat zij dan die penningen van dien off gelde willen verhalen ende utrechte van den goeden toebehorende den hooftmans van den voirz gilts in der tijt wesende als heeren gelt ofte an hair goeden van den gemeen gilde broeders des gilts voirz Ende alle inhouden van desen brief hebben die voirz hooftmans boven geschreven bij consent van den gildebroeders des gilts voirz voor hair ende haren nacomelingen mit haren vrijen wille overgegeven beloofd ende verwillekuert the houden ende the voldoen sonder tot genen dagen dair tegens nyet the doen noch doen doen mit genen rechte geestelicke noch wairlicken noch mit genen newen vorm in eniger wijs. Alle dinck sonder arche list gegeven int jair ons heeren dusent vierhondert zeven ende tnegentich opten negen en twyntichste dach in november. OAS inv.nr. 1293.

1499, februari 26.

Akte verleden voor burgemeesters, schepenen en raad van Dordrecht waarbij op verzoek van de pater van het St.Elyzabeth klooster te Schoonhoven, Maquy de Tilly. Muntmeester van de munt van Holland en Jan Oversteghe Vastaertz, schepenen en waardijn van de munt verklaren dat de wilhelmus Dordse gulden geslagen voor 1399 waard is 28 stuivers en de wilhelmus Dordse gulden die later is geslagen 27 stuiver. OAS inv.nr. 1265.

1515, juni 30.

Akte waarbij Karel V ter gelegenheid van zijn inhuldiging als graaf van Holland bevestigt het privilege gegeven door hertog Albrecht betreffende het verplaatsen van de tol van Ammers

naar Schoonhoven (inv.nr. 1795²) met bepaling dat alle goederen die naar Schoonhoven gebracht worden en daar worden verteerd vrij van deze tol zullen zijn. Charter.

Kaerle bij der gracie gods prince van Spaengien enz. enz. Allen den genen die deze onse brief zullen zien saluyt van wegen ons beminden burgemeesteren, scepenen ende raedt onser stede van Schoenhoven voir hen ende die gemeyne borgeren ende ingesetene der selver stede is ons tegenwoirdelic verthoent ende te kennen gegeven geweest hoe zij bij ghifte ende octroye van diverschen heeren van Schoenhoven graven ende gravinnen van Hollant gebruycken vele duechdelycke privilegien, hantvesten, goede gewoenten ende oude duechdelicke possessien van vrijheden die onsen voirsaten ten ontfange van den landen altijd gewoenlijcken zijn te confirmeren ende vestigen ende die duysternesse oft zwaericheyt die daerinne vallen mochte te interpreteren ende verclaeren. Achtervolgende twelcke/ ende der oude ende duechdelicke possessie die zij daer of hebben, die voirn toenderen ons oitmoedelic gebeden ende versocht hebben dat wij tot dese onse blijde incomst huldinge ende receptie heerlicheyt ons lands ende graeflicheyt van hollant ordonneren ende verclaren willen dat men van den tolle van Ammers die bij tijden heere Jans van Henegouwen heere van Baumont, graven Jans ende graven Guys van Bloys plach te liggen een half mile beneden der stede van Scoenhoven ende naderhandt binnen Scoenhoven geleyt is geweest van geenrehande goede die te Scoenhoven van boven oft van beneden te coepe comt ende die poorteren aldair coopen ofte vercoopen zullen geen recht van den voirn tholle van nu voirtan nemen oft geven en zal ende den opslach oft afslach van alle goeden om opwaerts te vaeren/ oick vrij wesen ende vaeren zullen/ in allen schijn ende voegen als zij thoenderen hier voirtijden geuseert hebben doen den voirz thol tot Ammers lach.

Ende dat die voirz. poorters van Scoenhoven met allen hueren goede die zij laden zullen/ opwaerts zullen mogen vaeren voerbij onse thollen vrij sonder eenigen thol off onghelt te geven. Ende hem daerop verleenen ende doen expedieren onse brieven in behoiren voirmen. Soe eyst dat wij dese saken overmerct ende daerop gehadt tadvys van onsen lieven ende getrouwen die luyden van onsen rekeninge in den Hage, genegen wesende ter bede ende begeerte van den voirn thoenderen/ Wij hebben geordonneert ende verclairt ordonneren ende verclaren mits desen dat achtervolgende den privilegie den selven supplianten voirtijt verleent bij wijlen hertoge Aelbrecht in den jaere XIIIc een/ men van gheenderhande goede die tot Scoenhoven te coopen commen/ ende de poorteren ende inwonende aldaer coopen oft vercoopen zullen geen tholrecht heffen noch nemen en zal evenverre die selve goeden binnen der selver stede van Schoenhoven gesleten ende vertheert worden. Maer indien die voirz poorteren oft inwonende eenich goet coopen ende nyet en slijten noch en vertheeren binnen der selver stede maer dat voort vercoopen/ zulcx dat men dat van daer opwaerts oft nederwaerts voeren moet/ Daer zullen zij ons den rechten thol af betalen dair en alsoot behoirt.

Behoudelick dat die voirn supplianten gehouden zullen wesen deze brief te punteren in onse voirn rekenamere in den Hage eer zij van de inhouden ende effecte van dien zullen mogen gebruycken om aldaer geregistreert te worden tot elcx zekerheit.

Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen cancellier president ende luyden van onse grooten ende secreten raiden, gouverneur, stedehouder, president ende luyden van onse raide in hollant, baillui van Scoenhoven onsen tholnairen van tholnairen van hollant, zeelant ende vrieslant/ ende allen anderen onse rechteren instructeuren, officieren ende ondersaten wien dit angaen off anroeren mach dat zij die voirn. supplianten doen laten ende gedoigen van dese onse gracie ordonnancien ende verclairing ende van alden inhouden van dese in der voegen ende manieren voeren verhaelt/ rustelick, vredelick ende volcomelick genyeten ende gebruycken sonder hen te doene off te laten geschien eenich hinder letsel off moyennisse ter contrarien want ons alsoe gelieft

Des t'orconden zoe hebben wij onse zeghel hier an doen hangen. Gegeven in onse hove van den Hage den laetsten dach van junio int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende vijfthiene. Bij mijnen heere den prince in zijnen raide.

Opten VI en dach in augusto XVc ende vijfthiene Soe es van wege die van Scoenhoven desen brief gepresenteert in den camere in den Hage ende is aldaer geregystreert int oude ruge registryr beginnende 1^e januari XVc vier.

OAS inv.nr. 1806.

1515, juli 6.

Copie.

Placaet beroerende den schitaele ende andere diversche pointen wesende van date den sesten dach july anno XVc XV.

Bij den prince van Spangyen aerthartoge van Oostenrijck van Bourgongen.

Onsen lieven ende getrouwen gouverneur stedthouder president ende luyden van onsen raide in hollant saluyt ende dilictie. Alsoo de commissarisen die van onsen wegen geordonneert hebben geweest omme hem te informeren van den staet faculteyt ende gelegentheyt van den steden dorpen ende andere plaetsen van onsen landen van hollant ende vrieslant. Omme daer nae te reguleren ende ordoneren die nyewe schiltaele ende verpondinge als nugemaect en de geslooten over tselve lant veele diversche faulten ongeregelheden ende gebreecken gevonden hebben soo int vercoopen van de renten die opte steden ende dorpen van den selven landen in den gebruycke van den landen geamortifiseert Die de cloosteren ende goodshuysen ende die geestelicke personen besitten binnen den selven landen Oock mede in den excijsen die inde steden ende dorpen voorz opgesteld ende gegeven werden ende in diverschen andere saecken ter policije ende neringe der voorschreven landen aengaende tot groote schaede laste ende achterdeel van den gemeenen oorbaer ende welvaert van de selve landen ende van den ondersaeten van dien noch meer sal wesen worde bij ons hierinne niet voorsien Soo est dat wij desen aengesien begerende hierinne te voorsien tot verlichtinge van onsen voorschreven ondersaeten wij hebben bij goeden advijse ende deliberatie van rade geordonneert ende gestatueert ordonneren ende statueren midts desen onsen brieven die poincten ende articulen hier nae beschreven.

In den eersten dat men van nu voortan geen renten die opt gemeen landt oft opt lichaem van de steden ende dorpen oft oock op kercken tot laste van den dorpen vercocht sijn sedert den overlijden van wijlen hartoch Kairle van Bourgongen etc betaelen en sal ter tijt toe dat die rentiers die principae brieven van der constitutie van de selve renten ende die steden oft dorpen die brieven van octroije wist maecke van de welcke die selve renten vercocht sijn geweest oft copye auctentycq van dien getoont ende geleverd sullen hebben in handen van onsen lieven ende getrouwen meester Niclaes Everardi onse president van hollant heer Floris van Wijngaerden, ridder, heer van IJselmonde onsen raedtmeester Vincent Cornelisz onsen reeckenmeester ende meester Pieter van Sinte Pieters ende secretaris die wij gecommisseeert hebben ende commisseren midts desen die te ontfangen in den Hage binnen drie maenden naer de publicatie van desen op peyne te weten die steeden ende dorpen die selve renten andermael te betalen ende die rentiers opte verbeurte van haere renten.

Item dat voort aen geen steeden ende dorpen in onsen voorz landen van hollant geen losrenten off lijfrenten opte selve steden ende dorpen vercoopen sal sonder des nijeuw octroy te hebben van ons ende indien sij eenige renten vercochten sonder nyeuw octroij te hebben die selve

renten souden sijn verbeurt ende van onwaerden ende die gene diese vercoopen sullen staen tot correctie arbitrale.

Item dat geen stede off dorp geen excijs en sal mogen opstellen hoogen off lagen op wijn bier turff visch off andere waeren ende goeden dan bij octroy van ons ende alle die steden ende dorpen die eenige excijs oft impositien heffen sullen gehouden wesen te brengen ende exhiberen binnen den voorz tijd van drie maenden in handen van de voorschreven commissaryssen die brieven van octroy vuyt macht van de welcke sij die helfte excijsen ende impositien heffende sijn.

Item dat alle die steden van onsen voorz landen van hollant van nu voortaan gehouden sullen wesen alle jairen reckeninge te doen in haere forme van haeren incomen ende copye van de selve rekeningen te senden in de camere van onse reckeninge in den Hage binnen ses maenden naede expiratie van elck jaer omme daer bezwaert te worden tot elcx seeckerhey.

Item alsoo veele ende diverschen partijen van landen ongeamortificeert binnen onsen voorschreven landen van hollant ende vrieslant gebruyckt worden bij cloosteren goodshuysen ende geestelijcke personen, hebben daeromme geordonneert ende gestatueert ordonneren ende statueren midtsdesen als boven Dat die alsulcke ongeamortificeerde goeden gebruycken gehouden sullen wesen te gelden ende betaelen inden porden daer tselve landt ende goet gelegen es met haeren bruyck waer ende bedriff nae advenabt dat die andere inden selven dorpen geseten nae haer bedriff gelden sullen. Ende omme te weten wat goeden geamortificeert sijn oft niet, sullen die voorschreven cloosteren goodshuysen ende geestelicke personen pretenderende geamortificeert landt off goet te hebben, binnen drie maenden nae de publicatie van desen, senden ende exhiberen in handen van onse commissarissen voorschreven haere brieven van amortizatie die sij hebben soo van onsen voorouders als van ons als bisschop van Utrecht ende sijnen voorsaeten, op peyne indie sij des in gebreecke waeren dat die selve goeden haer den voorschreven tijd van drie maenden gehouden sullen wesen onvrij als niet geamortificeert, welke commissarissen die selve brieven overnemen sullen ende ons voorts adverteren daer van Ende omme alsulcke abuysen ende gebreecken te schouwen voor den toecomende tijd Soo verbieden wij midts desen allen officieren ende wethouders ofte andere daer vooren erffenissen ofte onterffenissen gebeuren. Dat sij van nu voort aen niemant toelaten ofte ontfangen tot erffnisse ofte onterffenisse van eenige landen, het en zij dat die gene die tot alsulcken erven ende landen ofte renten comen willen eerst ende alvooren oorloff ende consent hebben van den heeren daer onder tselve goet gelegen sal wesen. Ende daer en boven dat die gene die totten selven erffven landen off renten begeert te comen belooft ter cause van dien te schotte ende lotte te staen ende betaelen buyrlick recht, tselve landt daerinne verbindende ende ijpothekerende dairaff die coopbrieven mentie maecken sullen ende sal daer off goet register gehouden werden tot allen plaetsen.

Item alsoo binnen onsen landen van hollant zeelant ende vrieslandt groote menichte van cloosteren ende goodshuysen sijn die dagelicx vermeerderen, Soo hebben wij oock noch geordonneert ende gestatueert ordonneren ende statueren midts desen dat van nu voortaan inde selve landen geen cloosteren offe goodshuysen van mannen off vrouwen sal mogen van nijeuwe sonderen ende op setten dan bij octroy ende consente van ons ende van den Bisschop ende die gene die haers kinderen in cloosteren off goodshuysen sullen willen stellen den selven cloosteren mogen genen lijfrente off gereet gelt nae haere discretie ende anders niet

Item ende want vele poorters woonende binnen den steden, lant bruycken inde dorpen omtrent die selve steden gelegen desgelijcx eenige eedele woonende opt platte landt sonder daerof te

geven ofte contribuieren metten dorpen, Soo hebben wij geordonneert ende ordonneren midts desen dat alle poorters van de steden voortaan betaelen zullen vant lant dat sij buyten in de dorpen gebruyken weder tselve haer eygen lant es oft dat zijt huyren nae het bedrieff ende bruijckwaer ende in advenant van tgene des die andere ingesetenen van de selve dorpen gelden ende betaelen sullen van de bruyckwaere van gelijcke landen ende die Edele mannen van den lande die zij niet te leene en houden maer van landen die zij te leene houden sullen sij vrij wesen midts den dienst die sij daer off schuldich sijn ende van eygen landt dat zij huyren oft bruycken sullen sij mede betaelen met haer bedrieff.

Item dat elck dorp op sijn portie van der beede ende andere lasten ommeslaen sal op de bruyckwaer van den landen binnen den selven dorpen gelegen ende op haere eygen goeden ende niet op den eygendom van de margentaele oft van den poorters van der stede oft andere luyden van buijten toebehorende, vuytgeseijt dijckgelt ende sluysgelt die men schuldich es opte margentaelen omme te slaen

Item dat van nu voortaan geen vasal off particulier heer in sijn heerlickheyt daer wij onse beeden heffen geen beede en sal mogen ontfangen sonder consent ende octroy van ons. Ontbiede U daeromme ende bevelen daer toe committerende midts desen onse brieven dat ghij dese onse ordonnancie ende statuyt ende alle het inhouden van dien van stonden aen doet ende laet condigen ende vuytroepen over al onse voorschreven landen van hollant ende vrieslant daer men gewoonen es vuyt roepinge ende publicatie te doen soo dat des niemant cause van ignorantie pretenderen en mogen den die selve ordonnancie onderhout ende doet onderhouden achtervolgen ende volcomen- onverbreeckelick procederende ende doen procederen tegens die overtreders van dien, in exemple van allen anderen sonder verdrach ofte dissimulatie ende want men van desen onsen brieff te doen sal mogen hebben in deverschen plecken.

Soo ordonneren wij dat aen het vidimus van den gemaect onder tsegel outentijcq ofte aende copie gecollationeert ende geteyckent bij een van onse secretarissen gelooft gegeven zij gelijck tot dese originale brieven want ons alsoo gelieft. Ende des te doen geven wij volcomen macht ende autoriteyt ende sonderling bevel bij desen ontbieden ende bevelen allen onsen rechteren justicieren officieren dienaren ende ondersaeten dat sij U in dit doene ernstlick bijstaen ende obedieren gegeven in onse huuse van den Hage in hollant
Den sesten dach in july anno XVc XV.

Onder stond geschreven ; Bij mijnen heere de Prince in sijne raede onderteykent. Laneton.

1518.

Antwoerde van die stede van Scoenhoven upte articulen ende besloetene brieven ons gesonden bij mijn heeren de commissarijs van die nyewe verpondingen in Hollant.

t'jaerlijcks incommen van de voorz stede van Scoenhoven.

Eerst van den wijnexcijns heeft zedert dat die nyeuw verpondinge gestaen heeft dese vier nae gescreven jaeren gegonden als hier nae verclaert staet ;

Anno 1514 - 548 pond.

1515 - 568 „

1516 - 578 „

1517 - 570 „

Dat een jaer duertander komt ter somme van 566 pond.

Verclaert die voirz stede up die articule van den wijn excijs al est dat de selve wijnexcijis gegouden heeft als boven dattet selfde gecommen is overmits die oorloghe van Gelre, het innemen van der Nuenpoort ende Asperen. Ende die grote vergaderinge van den heeren ende paerden ruyteren ende knechten die binnen ende omtrent onser stede vergaederde om den incomst van den heere Phillips van Bourgondie bisschop tot Utrecht ende oock van den selven paerden binnen onser stede gebleven een lange tijt ende oock alhier mededoer gereyst tot veel tyden grooten duertochten van ruyteren ende knechten tot diverschen stonden. Aldus zoe en heeft in voorleden tyden van twintich jaeren geestimeert dat een jaer duert ander der wijnexcijis gegouden dan 400 pont van 40 groten vlaems ende declineert men weder van termijn tot termijn van een ½ jaer daer om van ontfangen van des excijis hier oock gestelt 40 pont.

Item de bierexcijis die men verhuurt tot tweent termijnen tsjaers heeft gegouden dese nae bescreven vier jaeren, zoe hier nae verclaert staet :

Anno 1514 - 2130 pont.

1515 - 2105 „

1516 - 2085 „

1517 - 2060 „

Dat een jaer duert ander, comt ter somme van 2095 pont.

Verclaeren die voirz stede alst dat deselve excijis gegouden heeft als boven gecommen is gelijk verclaert staet van den wijnexcijis, nochtans en heeft in verleden tijden van 20 jaeren nyet meer gegouden dan 1600 off 1700 ponden vlaems de tijt van een geheele jaer ende oock sommige jaeren nyet meer gegouden dan 1300 of 1400 ponden ende oock min. Ergo voer dat ontfangen van den bierexcijis gestelt ter somme van 1700 pont.

Item die vleyschexcijis die men verhuurt den termijn van een geheel jaer heeft gegouden die eerst 2 jaeren 41 pont ende die laatste 2 jaeren 30 pont. Ten prijse voirz geeft meert dat een deurt ander ter somme 37 pont 10 stuivers.

Verclaert die voirz stede dat dit selfde inde laetste verpondinge voor inkomst aengebracht is van excijis mer het en is maer stalgelt dat die vleysschouwers geven van elcken hoernbeest twee stuivers van een vercken dat in de halle gebruyckt werdt een stuver, van een scaep ½ stuiver een lam 1 oertgen. Ende dat die poorters slaats voor hun selven daer en geeft men nyet off ende desen ontfang en es nyet dan stalgelt ende behoirt tot reparatie van der halle ende stadthuys ergo dit punt van den incomsten ende laetste verpondinge overgelevert nyet.

Item den offslach ende pontgelt van den vyssche wordt oock verhuurt jaerlycx van der selver stede en heeft die selve stede in pachte van den Conynck ende betaelen wij den pacht daer off in handen van den coninck zijnen rentmeester ergo nyet. Ende dit selfde article is aengebracht geweest inde leste verpondinge voor een ontfang van negen ende dertich pont ende daerinne es geabuseert want men den Key. Mat. Jaerlijks respondeert.

Item van de appeltonne der stedeweyde buyten die Veerpoort van de markttholle ende eenige cleyne huysken ende erfgen ende andere cleyne huysken ende erfgen ende andere cleyne die de leste verpondinge aengebrocht zijn voir 12 rijnsguldens waer off die huyskens aen die muyren ende toernen offgecuert zijn soedat van allen deser particulen nyet meer uyt en in coemt dan die somme van 6 pont.

Item dit zijn alle die incoemsten die de stede van Schoenhoven jaerlycx incomende heeft Ende en hebben de selve excijisen naeste twaelf jaeren gemeedert noch gemindert.

Somma van alden ontfang van de voorz stede van de jaeren voorleden zeedert die leste verpondinge beloopt 2704 pont 10 stuivers.

Ende soe voiren verclairt wordt in twee articulen zoe es te duchten dat den ontfang in toecommende jairen nyet bedraegen en sal dan 2193 pont 10 stuivers.

Item up tweeste articule zoe is die stede van Schoenhoven schuldich jaerlycs aen lijfrenten in hollant behalven die 13 pont die off gestorven zijn binnen den tijt van 4 jaer soe datse noch blijft schuldich de somme van 472 pont 8 stuivers.

Item noch is die voirz stede jaerlijks schuldich aen lijfrenten vercoft in den Stichte Utrecht bij wilhelmus schilden ende gouden rijnsche guldens Ende plegen wij jaerlijks te betalen mit lichten gelde ende current gulden ende plachh te lopen ter somme van 418 pont 15 stuivers. Ende alsoe wij dese renten nyet meer betaelen moegen met lichten gelde, maer willen hebben zwaer gelt nu voirtaen nae inhoud haer brieven waerbij wij jaerlijks beswaert zijn de somme van 225 pont van 30 grooten vlaems, behalve dat daerna wel aff gestorven is binnen 4 jaeren 27 pont aldus blijft die somme die jaerlijcx in den Stichtse schuldich zijn 641 pont 15 stuivers.

Item noch es die selve stede beswaert ende schuldich aen lijfrenten vercoft in hollant zeedert die laetste verpondinge naevolgende der stede octroye verclaert bij den Coninck 194 pont. Item noch is die selve stede jaerlycx schuldich aen losrenten vercoft int jaer 1513 de somme van 9 stuivers staende ter lossinge mit 150 pont.

Item noch vercoft zeedert laetste verpondinge bij consent ende ottroye van de Key. Mat. Als voren verclaert aen losrenten staende ter lossinge die penninck 16 ende sommige die penninck 20 bedraegende ter somme tsaers van 100 pont.

Somma van den jaerlycx rente die de stede jaerlijcx schuldich es lijfrenten ende los beloopt ter somme van 1417 pont 3 stuivers.

Item noch die selve t' achteren van verlopen, verschenen onbetaelde renten soe in den Stichte van Utrecht meest soe in St. Geestimeer deen duer dander omtrent 1 ½ jaeren off meer, beloopt omtrent de somme van 2205 pont 14 stuivers.

Item om die voorz somme van afterstal te betalen zullen wij moeten vercopen twelck jaerlijcx bedraegen sal ter somme van 146 pont. Aldus beloopt die somme van den rente die de voirz jaerlijcx schuldich es ter somme van 1563 pont 3 stuivers.

Dit zijn die jaerlijcx wedden die de stede van Schoenhoven jaerlijcx schuldich es van ordinare wedden.

In den eersten dat gerecht als bailluw, burgemeesteren, scepenen ende tresouriers tot haer jaerlijcx cleedinge, nae ouder gewoenten ende zij gehadt hebben in voorleden jaeren ende nu weder in geleydt es, zoe nyemant in der stede dienst dienen off reysen wilde sonder loon hier voor jaerlycx tot haer cleedinge te betalen 14 pont groten vlaems facit 84 pont.(hollands).

Item dat selve gerecht voor hoer hoochtijt wijnen tot die vier hoochtijden ende ommeganck naer ouder gewoenten jaerlijcx 15 pont.

Item den secretaris voor zijn dienst, arbeyt ende die camer te bewaren dat een jaer meer dat ander min naedat hij die stede dient ende hij verdynen can werd voir betaelt jaerlijcx 23 pont.

Item der stede bode van gelijcken dienst ende camer te bewaren als boven van der clerck jaerlijcx 6 pont.

Item die 2 schoelmeesters mit hoeren submonitoer voor hoeren jaerlijcxse dienst omdat men een goede school hebben zoude wel daer off gedient te wesen hebben jaerlijcx 24 pont.

Item die oude scutters hebben jaerlijcx van oude gewoenten omdat zij willich zijn in waecken, poortwachten, in die heeren te convaceeren ende andere reysse ende saecken der stede aengaende ende hier voor een maeltijt up sinte jorisdach ende cost alle jaer dat een duer tander 18 pont.

Item noch hebben die selve scutters alle jaer tot hare maent scut te schieten ende om anders haere schutterye te onderhouden van haren boeghen ende harnisse ende zij zijn in getaele 64 facit 36 pont.

Item die booghemaecker ende die scutters bode om dat zij die oude scutters dienen in die waeck ende poortwachte te bieden ende andere diensten hebben jaerlijcx voir haer wedden 15 pont.

Item die cloveniers ofte hantbussenscutters die in getaele zijn tnegentich jonge hardemans hebben jaerlijcx op sinte bartelmeeusdach een maeltijt omdat sij selver in personen moeten waecken ende die poerten bewaeren alst noot doen ende daer inne willich zijn als die oude scutters, cost jaerlijcx dat een duer tander 20 pont.

Item noch hebben die selve scutters alle jaer tot onderhoudenisse van heurre busse ende harnasse ende loot dat die steden voors jaerlijcx cost die somme van 40 pont.

Item noch die jonge scutters bode omdat hij die scutters te waeck biedt ende poortwachten ende hemluyden dient in haer maentscutte schieten, jaerlijcx voir zijn wedde 6 pont.

Item noch zijn daer tnegentich haeckbussenschieters ende zijn al scamel ambochtsgesellen ende sijn gedeelt aen 4 quartieren die de stede jaerlijcx stont tot alle vierendeel jaers ende hebben dat alle jaers een tonne biers mit den excijs van de stede dien zij mit malcanderen verdryncken beloopt jaerlijcx 20 pont 16 stuivers.

Item noch geeft die stede jaerlijcx aen anderen cleynen perceelen van wedden te weeten van die waeck te verscrijven die daer over sitten ende ordonneren 2 mael jaers die waeck te luyden die stede wynddaess ende stadt dienende van der poorten op te wynden ende te laeten schieten, die sluysen ende sijlen op ende toe te doene, daer waeter vuyt ende in te laten loopen, die stede straeten schoen te maecken, die stede erven reyn te houden vuyten scouwe, die waeckhuysse te sluiten ende te ontsluyten ende die jaerlycxse renten ende tinsen te betalen die opte steden erven staen ende diergelijcken bedraeghet jaerlijcx ten somme van 36 pont.

Item van dat margengelt van die acht mergen daer die stede van Scoenhoven up staet te betaalen ende die stede banwerck, weeteringe, dijck ende damme te maecken ende de stede dijck ende banwerck te maecken buyten die Langeraeckerpoert, daer zij jaerlijcx off betaelt ter somme van 8 pont.

Item van sw scoellastrie daer die stede jaerlijcx off geeft omdat zij die schoelmeesters binnen der stede stellen tot der stede oerbaer ende proeffijt van haeren kinderen, daeraf jaerlijcx 2 pont.

Item die organiste voor zijn jaerlijcxse wedden 18 pont.

Item die clockenstelre dat hij die stede urewerck stelt, onderhoudt ende ganckhafftich maect voor zijn jaerlijcxse wedden 12 pont.

Item die procureur ende advocaet van boven om dat zij die stede dienen in hoeren processen 12 pont.

Item die procureur ende advocaet in den Haghe omdat zij die stede dienen in hueren saecken ende processen ende hebben jaerlijcxse 12 pont.

Item van 32 goeden knaepen ende es die vroetscap raet van der stede die jaerlijcxse sitten onder rekening te hooren ende hebben elcxse een braspenninck, facit 2 pont.

Item verclaert noch die voirz stede op tweeste article dat daer zijn 4 poorten diemen daegelijcxse op ende toe doet ende daer toe noch tgaet van der haven daer de scepen wt ende inne coemen ende voir elcke poert 2 man ende hebben daechs een braspenninck, facit 182 pont.

Item noch betaelt de stede jaerlijcxse van de onderhoudenisse van de luers die s'avonds ende s'morgens luen als die waeckers op ende off gaen van de waecke ende zijn in getaelt vier off zes personen ofte meer zoe wel in vreden als in onvreden ende hebben daechs een halve stuver, facit 36 pont.

Item van den torff ende hout ende ander brant dat die stede jaerlijcxse behoef upster stede huys ende zoe dat men de waeckers geeft up die waeckhuys als dat cout is elck waeckhuys een sack torff beloopt dat een jaer duert anders de somme van 52 pont.

Item noch aen kaerssen die verbrant worden ende verbesicht tot onderhoudenisse van de waeck op der stede huys ende waeckhuysen beloopt jaerlijcxse 16 pont.

Item oncosten van dat jaerlijcxse reysen de stede voerz in daechvaerden ende andere processen te achtervolgen geestimeert dat een duer dander beloopt jaerlijcxse 200 pont.

Item oncosten van den jaerlijcxse boodeloon van onsen booden ende van vreemden booden die ons tijdinge ende waerscuwyngen brengen ende van anderen booden die wij veeltijds houden moeten heymelyck in tijden van oorloghe belopende dat een jaer duert dander 48 pont.

Item oncosten van dat jaerlijcxse sceyncken van die heeren van der oerde ander heeren ende raetsheeren ende steden ende oock der stede teeringe beloopt dat een jaer duer tander 200 pont.

Item oncosten van den jaerlijcxse reparacie van straeten te onderhouden bruggen, sijlen, verlaeten te maecten, die haven te diepen ende ander waterscappen te onderhouden, steygers ende trappen te maecten ende te onderhouden ende daergelyck dat een jaer duer dander 120 pont.

Somma belopen die ordinariswedden jaerlijcxse de somme van 1243 pont 16 stuyvers.

Item oncosten van den gemeen lants renten mit anderen oncosten die daerinne jaerlijcxse mede omgeslagen worden bedraeghet voor hoer porci van een jaer 216 pont.

Item noch soe is die voorz stede jaerlijcx schuldich voor hoer porcie van 100 beede wanneer dat bedraecht 60000 pont, 450 pont ende dat is geweest zeedert die laetste verpondinge facit 450 pont.

Item verclaert die voorz stede up dit articule dat zij in die oude verpondinge voor haer porcie van 60000 pont van 40 groten vlaems neyt meer plaegen te gelden dan 375 pont 3 stuivers 3 ½ groot en waeren daerinne genouch grotelijcken bezwaert meer dan zij wel mochten draegen gelijk blijkt ende men sien mach van den verganckenisse der voirz stede. Hem verclaert die selve stede up tweste articule dat die selve penningen van den vercoopinge zeedert die laetste verpondinge geemployeert ende gegaen zijn aen de reparacie van der voirscreven stede poorten, toernen ende muyeren ende anders als dat blijkt mitter selven reparacie waer off zij den smit Aernout ende meester Clement ter Goude van graeuwen steen ende andere van calck ende van tachtich ryst leyen tot Dordrecht ter somme van 309 pont. Ende om dese penningen te betaelenmen sal moeten vercopen lossrenten van 24 rijnsguldens.

Item andere extraordinarius oncosten beeden ende onderhoudenisse van ordonnantien die jaerlijcx vallen van den vier beeden van paerden ende diergelijcke costen ende lasten die alle jaer zoe meer vallen daer men geen zeecker vuytgeven off maecken mach overmits dat die onzecker zijn geestimeert voor een jaer 200 pont.

Item noch heeft die voirz stede jaerlijcx te oncosten van processen te sustineren alsoe wel inden Raedt van Hollandt als inden grooten Raedt, die onzeker zijn, nietthemin hebben die jegenwoerdigen jaer te oncosten gehadt inder stadt van Antwerpen ter cause van den gescille van die van Utrecht ende den heere van Brederode waeroff die saecke nochtans die voorz stede van Schoenhoven als deel nyet aen gaet ende beloopt ter somme van 200 pont. Ende alsoe alsulcke gelijcke oncosten alle jaer vallen stellen daer voor een jaer die somme, 100 pont.

Seggen voort die voirz van Schoenhoven dat die poerten, toernen ende muyren van der stede zeer vervallen ende te nyet gegaen zijn van ouderdom sulcx dat indien zij van stonden aen nyet geholpen worden inde grafte storten sullen ende alsoe die voirz stede gelegen is op die frontieren van de lande van Hollande, daerom die heere van Gelre voortijts groote diligentie gedaen heeft om in te nemen ende noch daegelijks schoet waerom van noode is dat men die voorz poorten. Toornrn ende muyren van stonden aen repareren twelck die inwoen ende poorters aldaer onmoegelyck is overmits hier armoede ende die grootheyt van der somme dat die selve reparatie kosten sal die nyet te estimeren en is versoecken daeomme die selve inwoenre die U mijn heeren believeen wil hierop regart te hebben.

Seggen voerts dat die grafte van der westzijde van der stede sulcx vervuylt is dat van noode is dat die selve van stonde aen gemaect, gediept ende vuytgebedt moet worden, twelck wel costen sal mit een ende mit andere ende mit een deel van de andere grafte te wijen, die zeer nauwe is, ter somme van 600 pont.

Item zoe legt daer binnen hoere stede een brugge die ten halve gemaect is ende van grooten noode is voortgemaect te worden ende hemluyden onmoegelijck es te maecken overmits haer afterwesen die welcke brugge oock wel costen sal te maecken ter somme van, 350 pont.

Item noch soe seggen die voorz van Schoenhoven dat zij hebben leggen een haven die geheel ende al vergaet ende van grooten noode es dat die gemaect ende gediept moet wesen van den

Steenen brugge aff tot dat diepe van der Lecke toe die oock wel costen sal mit dieppen ende vuyt botten ende doe aerde wech te voeren ter somme van 400 pont.

Seggen voert die van Schoenhoven up artikele van den neringe dat zij sonderlinge geen neringe en hebben dan harinckcoopers ende dat zij plaegen te hebben 15 of 16 brouwerijen maar zij en hebben nu niet meer dan 7 off 8 int getale zoe dat die brouwerijen geheel ende al vergaet overmits dat die dorpen gelegen omtrent dieselve stede daer zij haer bier plaegen te slijten nu selver brouwerijen op stellen ende verliezen hier bij alle haer neeringe. Ende zoe hebben die van Uytrecht deset up dat vat biers dat van Schoenhoven inden Stichte gesleten ende getapt wordt 2 ½ stuiver ten excijs ende hier voortijts nyet en plach te wesen want bij die voorz brouwers geen neringe en hebben als zij ploegen. Voort sijn daer binnen der stede 3 olimolens ende sommige lijndraers die ander luyden goet spinnen ende omtrent 16 of 17 coggescepen die mit haver varen om een vracht. Ende dat sij binnen der selver stede nyet en hebben 4 personen die op haer renten leech soude moegen gaen.

Angaende bruyckweer verclaert die voorz stede dat zeer luttel lants off nyet veel gebruyckt wordt vuyt der stede van Schoenhoven mit het selfde dat bijden poerters gebruyckt werdt, tzij gand...ren, hofkens, boemgaerden, omtrent die vrijheit van der stede gelegen ende es meest schoerdijck ende vuyt gedijckt lant ende dat ander lant dat gebruyckt ende geweyt wordt es voirden waegenaers ende olislagers ende moelenaers paerden ende andere coybeesten ende behoort hetselve lant den poerters binnen Schoenhoven die daer off geven binnen Schoenhoven scot ende lot ende nyet gehouden zijn buyten der stede eenich scot off lot te geven, behoert naevolgende der stede hantvest ende privilegie die selven poerters moeten waecken ende poorten te bewachten om den zesten ende achten dach ende in tijden van oorlogen om den derden dach of den vijfften dach ende daer genouch beswaert zijn.

Verclaert die voorz stede dat daer leyt een muer tusschen die Langeraecker poert achter dat gasthuys ende die Veerpoert die zeer vervallen ende tot nyet gecommen ende van grooten noode is dat men die weder doen maken. Aldus hebben wij gesproken mit den meester metselaers die dat upt tscherpste overleyt ende overgeslegen hebben dattet selfde den stede muer mit die toernen daertoe dienende wel costen sel int repareren ende te vermaecken bet dan 13000 philippusguldens.

Aldus bij mij Dirck de Boell geswoeren clerck der stede voirz gescreven ende mijn gewoonlijcken hanteyckenen tot eenen oerconden ondergestelt. Actum upsten thiensten dach in junio anno vijfthienhondert achtien ende onderteyckent, De Boell.

Wij Burgemeesteren, Scepenen ende Raeden der stede van Schoenhoven oirconden certificeeren voor die gerechte waerheyt allen den geenen dien ons scepene brieve gethoent sal wordden U luyden mijn heeren die commissarissen van den nyeuwe verpondinge dat hetselve dat voorz is ende bij onsen gezwoeren clerck ende hant onderteyckent ons aengebrocht is bij den tresouriers ende van den geenen die wij van onsen stede wegen toe geordineert hebben gehadt om den incoemste vuytgeven ende lasten der voorz stede te ondersoecken, die welcke ons hebben aengebrocht waerachtich te wesen ende de lasten alsoe dat gearticuleert ende voorn. gescreven staet. Des te oerconde hebben wij burgemeesteren, schepenen ende raedt voorz. Onser stede secreet segele binnen up sbrieffs gedruet. Gegeven int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende achtiene upsten 9^e dach in junio.

Gecollationeert tegens zijn origineel rustende in den camere van de rekeninge in den Haghe den 3^e dach in junio anno 1531.

Betaelt bij meester Frans van Geertsberge procureur in der stede van Scoenhoven voor
tschrijven ende geteekenen van des copie 10 stuivers.

Actum 3 juni 1531.

OAS inv.nr. 1864.

1518, augustus 22.

Maatregelen van Karel V in verband met de grote brand 1518.

Kaerle bij der gracie goids, enz enz.

Allen den ghenen die desen jegenwoirdigen sien sullen saluyt van wegen der burgemeesteren
scepenen ende raide van onser stede van Schoenhove in hollant soe voir hemluden als voir
alle de ingeseten ende de gemeynte der selver is ons gethoent geweest dat onlancx over een
helft van den huysen ende haertsteden van onsen voirz stede in den quartiere vuyt den
welcken de selve steden het meeste in excysen als anders prouffiteerde jammerlick verbrant
zijn geweest tot driehondert ende twintivh toe ende daeren boven drie cloosters een poort
ende enen torne van der voirz stede/ onder welck getal van huysen gebrant zijn geweest negen
olymolens alle de smeden sonder een, alle bouwluuyden sonder een, ende alle de raymakers
ende schuytemakers mit huere huysraet ende meesten deel alle die ambochten ende neringe
doenders daertoe de lantluuyden aldaer omtrent geseten dagelicx huere acces ende toeganck
hadden om huere gerief te gecryghen van huere behoeften/ welke ambochtluuyden soe
vernuelt zijn dat hen nyet mogelicken en is wederomme huere woensteden te begrijpen oft
huere huysen opte timmeren ende te repareren bij faulte dat zijt al verloren hebben dat zij ter
werelt hadden maer diverteren hen selven in andere diverse plecken om huere nootdurft te
gecrijgen/ mits twelcke de lantluuyden omtrent der voirz stede geseten oick soucken/ ende is te
beduchten meer soucken sullen andere plecken omme gerieft te worden ende daerom de
voirz stede laten/ sulcx dat de selve stede in hondert jaren nyet gescepen en is in alsulcken
state te comen als die was voirden voirz brant ende soe vele te min dat buyten die
cruyspoorte der selver stede een steen straete leggende is in den ban van Berchambocht
streckende van de voirz poorte tot crayensteyn toe incluyt bedragende omtrent dertich oft
veertivh roeden meer oft min van den voirz stede jurisdictie van de schouwe heeft ende
bynnen cortten jaren herwaerts boven twee ofte drie arme ende scamele huyskens niet en
plagen te staen/ ende nu wel twintich oft meer getymmert zijn/ ende aldaer vele van den
ghenen die gebrant zijn hem pooghen te onderhouden/ om van den excijsen ende anderen
lasten van der stede exempt te wesen/ onder dexel van dien dat die aldaer woenachtich zijn
gheen lasten mit die ingesetenen onser voirz stede gedraghen en hebben/ in welcken gevalle
ende om gelycke lasten te schouwen soudent bij consequentie aen die ander zijde van de selve
poorte aen den wech streckende nae der goede toe/ aldair de voirz stede gelycke jurisdictie
heeft van schouwen tot die vlist brugge toe van gelycken grootelick getimmert worden/ in
welcken gevalle de voirz thoenders de welke in onse voirz stede woenende blijven soudent/
in soe cleyngen getal wesen soudent/ dathem onmogelick waere der voirz stede lasten van
waken van braken van onsen beden ende diensten van rexacie van renten ende anders te
vervallen/ maer bedwonghen wesen soude de selve stede te laten ende thabandonneren tot der
selver stede desolacie ende vernyelinghe tot huere thoenders geheele verderffnisse ende
onser grooter schaden ende interest ten zy bij onser remedie ende provisie van de welke ende
besondere dat wij hem luden verlenen ende consenteren willen dat alle de ghenen die bynnen
de limiten van crayensteyn ende van der vlistbrugge geseten zijn ende namaels sitten sullen
excyse tot onser voirz stede prouffyte ende behouff voirtaen ghelden ende betalen sullen In
alder manieren oft de selve bynnen onser voirz stede woenachtich waeren ende dat wij
interdiceren ende verbieden eenen yegelicken bynnen de voirz limiten van crayensteyn ende

van der vlistbrugge daer der voirz stede schouwe streckt van nyewe eenige huysen op te slaen ofte te timmeren zij ons oetmoedelick gebeden hebben/ Soe eist dat wij des voirz is gemerckt/ gehadt op dien tadvys van onsen lieven ende getruwen de stedehouder president ende den luyden van onsen raide in hollant zeelant ende vrieslant/ den voirz van Schoonhove supplianten genegen wesende tot huere voirz supplicatie ende willende den selven ende onse voirz stede van meerdere desolacie destructie ende ruyne preserveren hebben in den gevalle als boven bij advijs ende deliberacie van onse zeer lieve ende beminde moeye vrouwe margriete van oistenryck ende van bourgondie hertoghinne ende gravinne van bourgondie hertoghinne tochtenersse van savoyen ende van der luden van onsen privaten rade in desen onsen landen van herwaertsovere geordonneert vuyt onse sonderlinge gracie volcommen macht ende conincklike autoriteyt verleent geconsenteert ende geaccordeert verleenen consenteren ende accorderen bij desen dat alle de ghene die bynnen de limiten van crayensteyn ende van der vlistbrugge geseten zijn ende naemaels geseten sullen wesen soe verre onse voirz stede van Schoonhoven jurisdictie van schouwen heeft gelycke excysen tot onser voirz stede prouffyte ende behouf voirtaen ghelden ende betalen sullen in alder manieren oft de selve bynnen onser voirz stede woenachtich waeren/ ende voirts dat nyemant wye hij zij van nu voirtaen bynnen de voirz palen ende limiten van crayensteyn ende vlistbrugge soe verre onse voirz stede soe voirz is jurisdictie van schouwen aldaer heeft en sal eenighe huysen moghen noch doen tymmeren oft maken boven de ghene die nu aldaer getymmert ende gemaect zijn in wat maniere oft vuyt wat oirsake dat wesen mochte/ ontbieden onsen lieven ende getruwen den cancellier den hooft ende den luden van onsen voirz privaten raide de president ende den luyden van onse grooten raide onsen stadthouder president ende den luden van onsen voirz raide ende oick van onsen rekeningen in hollant zeelant ende vrieslant ende andere onsen officieren rechteren ende ondersaten dient aengaen mach dat zij den voirn burgermeesteren scepenen ende raide van Schoonhoven in den name als boven van onsen jegenwoirdigen octroye consent ende accord in der manieren voirz doen laten ende gedooghen rustelick vredelick genyeten ende gebruycken sonder hem te doen noch te laten geschieden eenigen hinder stoot oft letsel ter contrarien/ Nyet jegenstaende opposicie appellacie statuten ordonnancien oft resstructien ter conrien... want ons alsoe gelieft/ Orconden des voirz is hebben wij onsen zeghel hieraen doen hanghe/ Gegeven in onsen huysse van den hage den XXII ten dach in augusto int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende achtiene ende van onsen rycken tderde.

Bij den coninck in zijne rade op den zegelstaart

ottroy dat binnen crayesteyn van anden
opwech wonende textcijs geven sullen
binnen schoonhoven.

OAS inv.nr. 2262.

1518, augustus 22.

Verplichtig om na de stadsbrand de nieuwe huizen met harde daken te dekken.

Kaerle bij der gracie gods coninck van castilien enz enz.

Allen den ghenen die desen sien sullen saluyt. Van wegen der burgermeesteren scepenen ende raydt van onser stede van Schoonhoven in hollant soe voir hem luden als voire allen den ingesetenen ende de gemeente der selver/ is ons gethoent geweest hoe dat onlanx leden het meeste deel van onser voirz stede verbrandt is geweest/ ende dat onse schout aldaer ende zyluden om voordere periculen van brande te schouwen in kuere ende ordonnancien geleyt hebben dat nyemant hem vervoorderen en sal eenige huysen aldaer te tymmeren dan met harden dake ende steenen mueren ende dat hem onse stede te bate comen sal van veerthien stuivers op elck roede dacks Ende dat erst soe dat de selve ordonnancien goet ende

prouffijtelick zij ende tot gemeenen oirbaer/ ende meeste menichte van der gemeente behaechelick desen nyet jegenstaende onder tdxel van dien dat eenige zeer luttel in getale hier tegens murmureren/ soe en can de voirz ordonnancie huere vol effect nyet sorteren noch voirtganck hebben/ Daer toe gevucht die sunulacie van den ghenen die dexecutie behoiren te doen die de selve om ondanck te schouwen postpoveren/ het welck den voirz thoenders hier nae tot huere destructie/ ende ons tot groote schade soe in onse hoocheyt domeyne ende rechte keeren mochte hemluden en zij hier up voirsien/ Waer af besondere/ Dat wij huere voirz keuren ende ordonnancien approberen willen ende van nyews de selve vuyt onser hoocheyt ende autoriteyt bij vorme van edictie statueren ende ordonneren op de peyne die contrarie dede van veertich sheeren ponden van twintich groote onser munte van vlaenderen t'pont ende daer toe van de voirz ordonnancien te voldoen ende te furneren Ende voirts want vele van den erven ende plaetsen van den voirz verbranden huysen overmids darmoede van den ghenen die de selve toebehoiren ombetymmert blijven sullen voire die lasten van den pachten ende anderen renten daer op staende/ Dat wij insgelycx onser voirz stede verleenen wille in gevalle die voirz erven bynnen jaers nyet weder betymmert en zijn dat de voirz supplianten de selve verbrande erven teynden siaers van den daghe des brants sullen mogen vuytgeven om te betymmeren bij den ghenen daer van zij verpacht sullen worden Mits bij den selven versueckende personen betalende de waerde van den voirz erven in handen van den ghenen die daer inne gerecht sullen wesen t'gundt dat bij den gerechte van Schoonhoven daer voire getanxeert sal worden zy ons oetmoedelick gebeden hebben Soe ist dat wij des voirz is gemerckt gehadt up dien dadvuys van onsen lieven ende getruwen den stadthouder president ende den luden van onsen raide in hollant zeelant ende vrieslant den voirz van Schoonhoven supplianten genegen wesende tot huere voirz supplicatie ende willende de selve ende onse voirz stede van meerder desolatie destructie ende ruyne preserveren/ hebben in den gevalle als boven bij advys ende deliberacie van onsen zeer lieve ende beminde moye vrouwe margarite van oistenrijck ende van bourgondie hertogynne ende gravinne van bougondie hertoghinne tochtenersse van savoyen ende van den luden van onsen privaten rade in desen onsen landen van herwaertsover geordonneert/ vuyt onse sonderlinge gracie volcommem macht ende conincklicke autoriteyt de voirhaelde keuren bij onsen voirz schout ende den supplianten gemaect/ als dat nyemant eenighe huysen tot schoonhoven en soude moghen tymmeren dan mit harden daecke ende steenen mueren geapprobeert/ ende approberen bij desen/ ende soe verre van noode zij hebben wij de selve keuren ende ordonnancien vuyt onsen voirz autoriteyt ende conincklicke macht van nyews voir een edict gestatueert gemaeket ende geordonneert statueren maken ende ordonneren ende dat op de peynen ende boeten te verbueren bij den ghenen die de contrarie deden telcken dat gebuerde van veertich sheerenponden van twintich groten vlaems elck pont tonsen prouffyte ende die te betalen in handen van onsen jegenwoirdigen ende toecomende schout van Schoonhoven de welcke up zijnde behoirlicker sollaris de penningen daer af comende boven de penningen van zijn schuldich sal wesen te leveren ende te betalen in handen van onsen rentmeester generael van zuythollant yegewoirdich ende toecomende de welcke onse rentmeester van den selven penningen rekeninge ende reliqua doen sal tonsen prouffyte/ als van de anderen penningen van zijn ontfange/ ende daer toe boven de voirz boeten ten laste van den inbrekers van onse voirz statut edict ende ordonnancien/ van dien nochtans te furneren ende te voldoen/ wel verstaende dat onse voirz stede van Schoonhoven te baten commen sal den ghenen die aldaer mit harde dack decken sullen op elcke roeye daecks van veerthien stuivers munte aldaer cours hebbende/ Ende voirts hebben wij vuyt onse voirz autoriteyt ende conincklike macht oick voire edict gestatueert ende geordonneert statueren ende ordonneren bij desen dat soe verre eenighe verbranden erven bynnen onser voirz stede van Schoonhoven bynnen jaers van den dach van den brande nyet wederom getymmert en waeren dat het gerechte van der selver stede in dien gevalle den selven gebranden erven naer dexpiracie van den voirz jaer sullen mogen

vuytgeven anderen luden die de selven sullen begheren om die te betymmeren mits betalende daer voire bij den ghenen dien de selve vuytgegeven sullen wesen de weerde van dien te taxacie ende ordonnancie van den voirz gerechte/ tot behouf ende proffyte van den ghenen die de selve erven te voeren toebehoirt hebben/ Ontbieden daerom onsen lieven ende getruwen den cancellier den hooft ende den luyden van onsen privaten rade de president ende de luden van onsen groote rade onsen voirz stadthouder ende den luden van onsen voirz rade ende oick van onsen rekeningen in hollant ende vrieslant casteleyn ende schout van onsen voirz stede van Schoonhoven ende anderen onsen rechteren in scinen.... Ende ondersaten dient aengaen mach dat zij den voirz burgermeesteren scepenen ende raidt van Schoonhoven in den name als boven van onsen jegenwoirdigen ordonnancien statuyt approbacie consent ende accord inden manieren voirz doen laten ende gedooghen reustelick ende volcomelic geneyten ende gebruycken sonder hemluden te doen noch te laten geschieden eenigen hinderstoot ofte moeyenisse ter contrarien/ Ontbieden voirts onse schout voirz jegenwoirdich ende toecomende dat hij tot onderhouden van onsen voirz ordonnancien de peynen daer toe staende reelick ende sonder dissimulatie executeert niet jegenstaende oppositie appellacie statuten ordonnancien oft restructie ter contrarien. Want ons alsoe gelieft.

Orconden des voirz is hebben wij onse zeghele hier an doen hangen/ gegeven in onsen huysse van den Haghe de XXIIen dach in augusto int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende achtiene/ Ende van onsen rijke tderde.

Bij den coninck in zijn rade.

Op de zegelstaart ; Ottroy van den verbrande stadt mit harde dake te maken.

OAS inv.nr. 2264.

1518, augustus 26.

Otrooi dat men buiten de Kruispoort niet mag bouwen dan met harde daken.

Kaerle bij der gracie gods coninck van castilien enz enz.

Allen den ghenen die desen jegenwoirdigen sien sullen saluyt. Alsoe jacop joestenz hendrick van bentscop aelbrecht hugenz ende andere huere gebueren woenachtich buyten de cruyspoorte van onser stede van schoonhoven ons te kennen gegeven hebben. Dat zij supplianten onlanx leden bij den onselickenden brandt de welcke bynnen der voirz stede geweest is verbrant zijn geweest van huysinge ende hofsteden ende al dat zij ter werelt hadden ende meynende de selve bij hulpe van vrienden wederomme op te timmeren soe is hen tselve van onsen wegen verboden geweest ende geboden huere nyeuwe tymmeringen af te breken te doen dat onse vianden in toecomende tijt vuyt dien huysen de welcke vast bij de voirz poorte ende de gracht van onser voirz stede gestaen hebben ende wederom staen souden ons oft onser voirz stede oft den ingesetenen der selver nyet en souden moghen beschadigen ende dat die verboden ende geboden in dien de selve voirtganck hebben moesten de geheele destructie van den supplianten wegen souden ons oetmoedelick biddende van onse remedie ende gracie. Doen te weten dat des voirz is gemerct wij den voorz supplianten genegen wesende tot huere voirz supplicatie/ ende compassie ende medelijden van hen hebbende/ gehadt hier up den advuys van onsen castelleyn borghermeesteren ende scepenen van onser voirz stede van schoenhoven ende voirts van onse lieve ende getruwe stadthouder president ende de luyden van onsen rade in hollant zeelant ende vrieslant verleent ende geconsenteert hebben verleenen ende consenteeren vuyt sunderlinger gracie bij desen dat de ghene die bynnen thien jaren herwaerts naestgeleden huysingen buyten de cruyspoort van onser stede van schoonhoven gehadt hebben huere huysen wederom sullen moghen doen hermaken ende betymmeren up den vuytersten van hueren erven ende tverste van dien van onser voirz stede ende achter dien om huere coren ende andere goet te leggen eenen berch stellen. Behoudelicx dat zij de voirz huysen timmeren sullen mit weycken ende mit harden dake waer toe onse voirz stede

hemluyden te baten commen sal van veerthien stuvers munte aldaer loop hebbende op elcke roeye daeckx Ende dat de voirz supplianten in tyde van oirloghe oft van eenige eminente perickelen ter sommacie oft versuecke van onsen castelleyn ende den gerichte van onser voirz stede van Schoonhoven in der tijt wesende de selve huysen ende edificien sonder vertreck ontdecken oft afbreken sullen soe hen geordonneert wordt. Ende dat zij oick blijven ende staen sullen tot alsulcken lasten mitten ingesetene van der voirz stede als zij hier te voeren tot nu toe gestaen ende geweest hebben. Wel verstaende dat de capelle staende buyten vast aen de voirz cruyspoorte om alle perikelen te schouwen yerst ende voir al geheelick ende all gedemolieert wesen sal sonder dat men buyten de selve poorte wederom eenige andere capelle oft ander sterck ediffice mit mueren sal moghen maken oft stellen. Ontbieden daerom ende bevelen onsen voirz stadthouder president ende luyden van onsen voirz raide in hollant zeellant ende vrieslant, castelleyn schout burgermeesteren ende scepenen van onser voirz stede van schoenhoven ende allen anderen onsen officieren rechteren ende ondersaten dien dit aengaen sal moghen dat zij den voirz supplianten van deser onse jegenwoirdige gracie consent ende octroy ende van alle den inhouden van desen in den manieren voirz doen laten ende gedoogen rustelick vredelick ende volcomelick genyeten ende gebruyken ende de selven achtervolghen ende onderhouden sonder hemluden te doen noch te laten geschieden eenighe hinder stoot noch letsel ter contrarien nyet jegenstaende eenige geboden oft verboden statuyten ende ordonnancien noch eenige brieven vercreghen oft te vercrughen ter contrarien. Want ons alsoe gelieft. Oirconden des voirz is hebben wij onsen zeghel hier an doen hanghen. Gegeven in onsen dorpe van den Haghe den XXVI ten dach in augusto int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende achthiene. Ende van onsen rijcke tderde.

Bij den coninck in zijnnen rade.

Op de staart ; Ottroy van dat men buten die cruyspoorte niet timmeren en mach dan mit harden dack.

OAS inv.nr. 2263.

1520, juni 8.

Wij burgermeesteren scepenen ende raide der stede van der Goude bekennen mits desen onsen brieve dat die stede van Schoenhoven wyens porcie bedraecht in des gemeen lants renten vercoft in den oirloige van vuytrecht navolgende dordonnancie van den coninck onlancx optie smaeldeelinghe gemaect ter somme van vijftienhondert negen ende twintich pont veerthien scelling vier penningen van veertich grooten tpondt/ Dat die selve stede van Schoenhoven omme hem van de zelve renten geheel ende al te quyten achtervolgende die voirz ordonnancien/ Die zij geleverd hebben in handen van gheryt geerlofsz rentemeester int quartier van der Goude/ Daer die voirz van Schoenhoven onder responderen mits welcke zij de lossinghe van hoer voirz porcie in des voirz gemeen lants renten wel voldaan ende betaelt hebben/ Ende wij burgemeesteren scepenen ende raede der voirz stede van der Goude/ bekennen dat die voirz rentemeester souffisante borge in den hande gestelt heeft dat hij die voirz lossinghe doen sal naer die voirz ordonnancien/ Ende bij gebreecke van dien heeft die voirz rentemeester beloofd oflossinghe te doene van alzoe veel renten als die porcie van den penninghen van de voirz stede van Schoenhoven bij hem ontfangen bedraegen die scaede van dien te verhaelen anden zelve rentemeester zijnen borgen/ Ofte bij gebreke van dien zoe beloven wij burgemeesteren scepenen ende raede in der name der selver stede die voirz stede van Schoenhoven daer van scadeloos te houden als ontfangen hebben die voirz burchtochte naevolgende die voirz ordonnancien Des toirconde hebben wij deser stede zegele ten saecke dat wij daegelicx gebruycken hier angehangen int jaer ons heeren vijftienhondert ende twintich.

OAS inv.nr. 1862.

1530. Verpondingen.

Antwoerde van die stede van Schoenhoven op de articule ende besloetene brieven ingezonden bij U mijn heeren de commissaris van de nieuwe verpondinge in Hollant.

Jaerlix incomen van de voorz, stede van Schoenhoven.

Eerst de wijn excijs.

Anno 1514, 548 lb.

„ 1515 548 lb.

„ 1516 578 lb.

„ 1517 570 lb.

Verclaert die voorz. Stede op die articule van den wijn excijs al est dat de selve wijn excijs gegonden heeft als boven dattet selfde gecommen is overmids die oorloghe van Gelre, het innemen van der Nyenpoort ende Aspere. Ende die groote vergaederinge van den heeren ende paerden ruyteren ende knechten die binnen ende omtrent onser stede vergaederde om den incomst van den heere Phillips van Bourgongnen bisschop tot Uuytrecht ende oock van den selven paerden binnen onser stede gebleven een lange tijd ende oock algien mede gereyst tot veel tijden grooten duertochten van ruyteren ende knechten tot diverschen stonden. Aldus zoe en heeft zij voorleden tijden van twintich jaeren geestimeert dat een jaer duert ander den eijn excijs gegonden dan vier hondert pont van veertivj grooten vlaems t'pont ende declineert nu weder van termijn tot termijn van een half jaer daer om van ontfangen van dese excijn hier oock gestelt, 400 lb.

Item den bier excijs die men verhuurt tot twee termijnen t'siaers heeft gegonden dese nae bescreven vier jaren,

Anno 1514 2130 lb.

„ 1515 2105 lb.

„ 1516 2085 lb.

„ 1517 2960 lb.

Dat een jaer duert ander comt ter somme van 2095 lb.

Verclaeren die voirsr. stede alst dat de selve excijs gegonden heeft als boven gecommen is gelijk verclaert staet van den wijn excijs nochtans en heeft in voorleden tijden van twintich jaren nyet meer gegonden dan zestien off zeventhien ponden van veertich grooten vlaems den tijt van een geheelen jaer ende oock sommige jaeren niet meer gegonden dan derthien of veertien hondert ponden ende oock min.

Ergo voer dit ontfang van den bier excijs gestelt ter somme van zeventhien hondert pondt.

Item die vleysch excijs die men verhuurt den termijn van een geheel jaer heeft gegonden die eerste twee jaeren eenen veertich pondt ende die laeste twee jaeren dertich pont ten prijse voirsr. Geestimeert dat een duert ander ten somme van een jaer, 37 lb. 10 sc.

Verclaert die voirsr. Stede dat dit selfde in de laeste verpondinge vore incomst aen gebrocht is van excijs mer het en is maer stalgelt dat die vleyshouwer geven van elcken hoornbeest twee stuivers van een vercken dat in die halle gebruyct werdt een stuiver van een scaep een halve stuiver een lam een vergen. Ende dat die poorters slaen voor hun selven daer en geeft

men nyet off ende desen ontfang en is niet dan stalgelt en behoort tot reparatie bam der halle ende stadthuys ergo dit punt van den impost ende laeste verpondinge overgelevert nyet.

Item den offslach ende pontgelt van den vysch wert oock verhuurt jaerlijcx van der selver stede ende geeft die selve stede impacht van den coninck ende betalen wij den pacht daer off in handen van den coninck zijnen rentmeester ergo nyet.

Ende dit selfde article es aenghebrocht geweest in de leste verpondinge door een ontfang van negen ende dertich ponde van veertich grote t'pont ende daerinne geabuseert want men den keyzerlijke Majesteit jaerlijcx off respondeert.

Item van de appeltonne der stede weyde buyten die veerpoert van de marcttolle ende enige huysen ende erfgen ende andere cleyne die de leste verpondinge aengebrocht zijn voor twaelf rijnguldens waer off die huyskens aen de muiren ende toeren off gecuert zijn soe dat van allen dese particuliere nyet meer in en coemt dan die somme van, 6 lb.

Item dit zijn alle die incoemsten die de stede van Schoenhoven jaerlijcx incomende heeft. Ende en hebben de selve excijsen naeste twaelf jaeren gemeerdert noch gemindt.

Somma van alden ontfang van den vooscr. Stede van den jaeren voorleden zeedert die leste verpondinge belooft, 2704 lb. 10 sc.

Ende soe voorn verclaert wordt in twee articule zoe is te duchten dat den ontfang in toecomende jaeren nyet bedraegen en sal dan, 2183 lb.10 sc.

Item op tweeste articule zoe es die stede van Schoenhoven schuldich jaerlijcx aen lijfrenten in hollandt behalven die derthien ponden die off ghestorven zijn binnen den tijt van vier jaren soe dat se noch blijft schuldich de somme van, 462 lb.8 sc.

Item noch is die vooscr. Stede jaerlijcx schuldich aen lijfrenten vercoft in den stichte van Utrecht bij wilhelmus schilden ende gouden rijnsche guldens. Ende plegen wij jaerlijcx te betalen mit lichten gelden ende current gulden en plach te loopen ten somme van vierhondert achtiën pont vijftien schellingen. Ende alsoe wij dese renten nyet meer betalen moegen mit lichten gelde maer willen hebben zwaer gelt nu voortan nae inhoud haer brieven waer bij wij jaerlijcx beswaert zijn de somme van twee hondert vijf ende twintich ponden van veertich groeten vlaems behalven dat die noch wel off gestorven is binnen vier jaeren 27 lb. Blijft die somme die jaerlijcx in den stichte sculdich zijn, 641 lb. 15 sc.

Item noch is die selve stede beswaert ende schuldich aen lijfrenten vercoft in hollant zedert die laeste verpondinge naevolgens den stede octroye verclaert bij den coninck, 194 lb.

Item noch is die selve stede jaerlijcx schuldich aen losrenten int jaer 1513 de somme van 9 lb. Staende ter lossinge mit (hondert) vijftich ponden.

Item noch vercoft zeedert laeste verpondinge bij consent ende octroye van de Keij, Mat. als voornoemt verclaert aen losrenten staende ter lossinge die sommige die penninck zestien ende sommige die pemminck twintich bedraegen ten somme t'siaers van, 100 lb.

Somma van der jaerlycxen renten die de stede jaerlicx schuldich es lijfrenten ende loss beloopt ter somme van, 1417 lb.3 sc.

Item noch es die selve t'achteren van verlopen verschenen onbetaelden renten zoe in den stichte van Utrecht meest zoe in Hollant geestimeert deen duer dander omtrent anderhalf jaeren off beloopt omtrent de somme van, 2205 lb.14 sc.

Item om de voorzomme van afterstal te betalen zullen wij moeten vercoopen t'welck jaerlijcx bedraghen sal ter somme van, 146 lb.

Aldus beloopt die somme van den renten die de voorz jaerlijcx schuldich es ter somme van, 1563 lb.3 sc.

Dit zijn die jaerlijcxen wedden die de stede van Schoenhoven jaerlijcx schuldich es van ordinaere wedden.

In den eersten dat gerecht als bakiu schout burgemeesteren schepenen ende tresoriers tot haer jaerlijcx cleedinge nae ouder gewoenten en zij gehadt hebben in voorleden jaeren en nu weder zij geleydt es zoe nyemant in der stede dienst dienen off reysen wilde sonder loon hier voor jaerlijcx tot haer cleedinge baten veerthien pont vlaems facit, 84 lb.

In den selve gerechte voor haer hoochtijt wijnen tot die vier hoochtijden ende ommeganck naer ouder gewoenten jaerlijcx, 15 lb.

Item den secretaris voor zijn dienst arbeyt ende die camer te bewaren dat een jaer meer dat ander min nae dat hij die stede dinet ende hij verdynen can werde voor betaelt jaerlijcx, 23 lb.

Item der stede bode van gelijcke dienst en camer te bewaren als boven van der jaerlijcx, 6 lb.

Item die twee schoelmeesters mit horen submontoer voor hoeren jaerlucxen dienst omdat men een goede schoel hebben soude wel daer off gedient te wesen hebben jaerlijcx, 24 lb.

Item die oude schutters hebben jaerlijcx van ouder gewoenten omdat zij willich zijn in wacken poortwachten en die heeren te rouvaceeren ende ander reyssen de scutten ter stede aengaende ende hier voor een maeltijt op sint joris dach ende cost alle jaer dat een deur tander, 18 lb.

Item noch hebben die selve schutters alle jaer tot haere maentscut te schietend ende om anders hoer schutterye te onderhouden van hantbochen ende harnasse ende zij zijn in getale 64 man facit, 36 lb.

Item die boghemaecher ende die schuttersbode omdat zij die oude schutters dienen in die waeck ende poortwaeck te breiden en anderen diensten hebben jaerlicx voor haer wedden, 15 lb.

Item die cloveniers ofte hantbusschutters die ingetael zijn t'negentich jomge hardemans hebben jaerlijcx op sinte bartelmeus dach een maeltijt omdat zij selven in persoenen moeten

waecken ende die poorten bewaren alst noot doen ende daer inne willich zijn als die oude schutters en cost jaerlijcx dat een jaer duer tander, 20 lb.

Item noch hebben die sellve scutters alle jaer tot onderhoudenisse van hueren bussen en harnesse ende maentschut te schieten ende aen cruyt ende loot dat die steden voorscr. jaerlijcx cost de somme van, 40 lb.

Item die jonge scutters bode omdat hij die scutters te waeck biedt ende poort wachten ende hem luyden dienst in haer maent scutte schieten jaerlijcx voor zijn wedden, 6 lb.

Item noch zijn al scamel ambochts gesellen ende zijn gedeelt aen vier quartieren die de stede jaerlijcx stont tot alle vierendeel jaers ende hebben dat alle jaers een tonne biers mit den excijs van de stede dien zij mit malcanderen verdryncke beloop jaerlijcx, 20 lb. 16 sc.

Item noch heeft die stede jaerlijcx aen anderen cleunen perceelen van wedden te weeten van die waeck te verstuynen die daer over s..... ten ende ordonneren twee mael t'siaers die wachte luyden die stede wijndaes ende scodt dienende van der poorten op te wijnden ende te laeten schieten die sluysen ende sijlen op en toe te doene dat waeter vuyt ende in te laeten loopen die stede straeten schoen te maecken die stede erven reyn te houden vuyten scouwe die waeckhuys te sluyten ende te ontsluyten ende die jaerlijcxte rente ende tinsen te betalen die op ter stede erven staen ende dier gelijcken bedraegt jaerlijcx ter somme van, 36 lb.

Item van dat morgengelt van die mergen daer die stede van Schoenhoven op staet te betaelen ende die stede banwerck weeteringe dijck ende damme te maecken ende de stede dijck ende banwerck te maecken buyten die Langen Raecker poert daer zij jaerlijcx off betaelt ter somme van, 8 lb.

Item van de scoelastrie daer die stede jaerlijcx off geeft omdat zij die schoelmeesters binnen der stede stellen tot der stede verbot ende prouffijt van haeren kinderen daer off jaerlijcx, 2 lb.

Item die organiste voor zijn jaerlijcxte wedden, 18 lb.

Item die clocke stelre dat hij die stede urewerck stelt onderhoudt ende ganckstach maect voor zijn jaerlijcx wedde, 12 lb.

Item die procureur ende advocaet om dat zij die stede dienen bij hoeren processen, 12 lb.

Item die procureur ende advocaet in den Haeghe omdat zij die stede dienen in hueren saecken ende processen ende hebben jaerlijcx, 12 lb.

Item van 32 goeden knapen ende es die vroetscap raedt van der stede die jaerlijcx sitten om der stede rekeninghe te hoeren ende hebben elcxs een braspenninck, 2 lb.

Item verclaert noch die voorz. Stede op t'weeste articule dat daer zijn vier poorten die men daghelijcx op ende toedoet ende daer toe t'gat van der Haven daer de scepen wt en inne coemen ende voor elcke poert twee mannen hebben daechs een braspenninck facit, 182 lb.

Item noch betaelt die stede jaerlijcx van de onderhoudenisse van der luers die s'avonts ende s'morgens luen als die wachters op ende off gaen van de wachte ende zijn in getaele vier of

zes personen ofte meer zoe wel in vreden als in onvreden ende hebbe daegs een halve stuiver, facit, 36 lb.

Item van den torf ende hout ende ander brant dat die stede jaerlijcxs behoeft up ter stede huys ende zoe dat men de wachters op die waeck huys als dat cout is elck waeckhuys een sack torf dat een jaer duer tander ter somme van, 52 lb.

Item noch zen kaerssen die verbrant worden ende verbesicht tot onderhoudenisse van den waeck op der stedehuys ende waeckhuys beloopt jaerlijcx, 16 lb.

Item oncosten van dat jaerlijcx reysen de stede voorz. zoe en dachvaerden ende andere processen te achtervolgen geestimeert dat een duer dander beloopt jaerlijcx, 200 lb.

Item oncosten van den jaerlijcx bodeloon van onse boden ende vreemden booden die ons tijdinge ende waerscuwynghe brenghen ende van anderen booden die wij veeltijts houden moeten heymelijck in tijden van oorloghe belopende dat een jaer duert ander, 48 lb.

Item oncosten van dat jaerlijcx steynchen van den heeren van der oerde ander heeren ende raetsheren ende steden ende oock der stede teeringe beloopt dat een jaer duer t'andere, 200 lb.

Item oncosten van den jaerlijcx reparatie van straeten te onderhouden brugghen sijlen verlaten te maecten die haven te diepen ende ander waterscappen te onderhouden steyghers ende trappen te maken ende te onderhouden ende diergelijck dat een jaer duer dander, 120 lb.

Somma belopen die ordinaris wedden jaerlijcx de somma van, 1243 lb. 16 sc.

Item oncosten van den gemeenlants renten mit anderen oncosten die daer inne jaerlicx mede omgeslegen worden bedraegt voor huer porci van een jaer, 216 lb.

Item noch soe is die voorz. stede jaerlijcx schuldich voor haer porcie van keyzerlijke bede wanneer dat die brdraecht 60000 ponden vier hondert vijftich pont ende dit geweest zeedert die laeste verpondinge facit, 400 lb.

Item verclaert die voorz stede op dit articule dat zij in die oude verpondinge voor haer porcie van sestich duysent ponden van veertich grooten nyet meer plaegen te goeden dan 375 lb. 3 sc. 3 groot een halven en waeren daer inne genouch grootelycken bezwaert meer dan zij wel mochten draegen gelijk dat blijkt ende men sien mach van den verganckenisse der voorz stede.

Item voort verclaert die selve stede op t'weeste articule dat die selve penninge van den vercoopinge zeedert die laeste verpondinge geemployeert ende gegaen zijn aen die reparacie van der voorz stede poorten toernen en muynen ende anders als dat blijkt mitten selven reparacie waer off zij den smit Aernout ende meester Clement ter Goude van graeuwen steen ende andere van kalck en van tachtich rijst leyen tot Dordrecht ter somme van, 309 lb.

Ende van desen penningen te betalen men sal moeten vercoopen losrenten van 24 rijnguldens.

Item andere extra ordinaris oncosten beeden ende onderhoudenisse van ordonancien die jaerlijcx vallen van den vier benden van paerden ende diergelijcke costen ende lasten die alle

jaer zoe meer vallen daer men geen zeecke vuytgeven off maecken mach overmids dat dit onzeecker zijn geestimeert voor een jaer, 200 lb.

Item noch heeft die voorz stede jaerlijcx te oncosten van processen te sustineren alsoe wel in den raedt van hollant als in den grooten raedt die onzeler zijn nyetemin hebben dit jegenwoordigen jaer te oncosten gehadt in der stadt van Abtwerpen ter cause van den geselle van die van Vuytrecht ende den heere van Brederode waer off die saecke nochtans die voorz stede van Schoenhoven als deel nyet aen gaet ende beloopt ter somme van 200 lb. Ende alsoe alsulcke gelijcke oncosten alle jaer vallen sellen daer voor een jaer die somme, 100 lb.

Seggen voort die voorz van Schoenhoven dat die poorten ende muiren van der stede zeer vervallen ende te nyete gegaen zijn van ouderdom sulcx dat indien zij van stonden aen nyet geholpen en worden in de graften storten sullen ende alsoe die voorz stede gelegen is op die frontieren van de lande van hollant daer om die heere van Gelre voortijts groote diligentie gedaen heeft om in te nemen ende noch daegelijcx doet waerom van noode is dat men die voorz poorten toornen ende muiren van stonden aen repareren t'welck die inwoenende poerters aldaer onmogelijck is overmids hoe armoede ende die grootheyt van der somme dat die selve reparacie costen sal die nyet te estimeren en is versoecken daeromme die selve in waen te die U mijn heeren believeen wil hierop regaert te hebben.

Seggen voorts dat die grafte van der westzijde van der stede sulcx vervuylt dat van noode is dat die selve van stonden aen gemaect gediept ende vuyt gebedt moet worden t'welck wel costen sal mit een ende mit andere ende mit een deel van de andere grafte te wijen die zeer nauwe is ter somme van, 600 lb.

Item zoe leyt daer binnen hoere stede een brugge die ter halven gemaect is ende van grooten noode es voort gemaect te worden ende hem luyden onmoegelijck es te maecken overmits haer afterwesen die welcke brugge oeck wel costen sal te maecken ter somme van, 300 lb.

Item noch soe seggen die voorn van Schoenhoven dat zij hebben leggen een haven die geheel ende al vergaet ende van grooten noode es dat die gemaect ende gediept moet wesen van den steenen brugghe off tot dat diepe van der Lecke toe die oeck wel costen sal mit dieppen ende vuyt botten ende die aerde wech te voeren ter somme van, 400 lb.

Seggen voort die van Schoenhoven up artickele van den neringhe dat zij sonderlinghe geen neringe hebben dan harinckcopers ende dat zij (plaegeyte) hebben 15 off 16 brouwerien maer zij en hebben nu niet meer dan zeven off acht ent getale dat die brouwerije geheel ende al vergaet overmits dat die dorpen gelegen omtrent die selve stede daer zij haer bier plegen te slijten nu selver brouwerijen op stellen ende verlieden hier bij alle haer neeringen. Ende mede zoe hebben die van Vuytrecht geset op dat vat biers dat van Schoenhoven en den stichte gesleten ende getapt wordt 2 ½ stuiver ten excijs ende hier voortijts nyet en plach te wesen want bij die voorz brouwers geen neringe en hebben als zij plaegen voor zijn daer binnen der stede drie olymolens en sommige lijndraeiens die ander luyden goet spinnen ende omtrent zestien off zeventien coggen scepen die met haver varen om een vracht. Ende dat zij binnen der selver stede nyet en hebben vier personen die op haer renten leech souden moegen gaen.

Angaende den bruyck weer verclaert de voorz stede dat zeer luttel lants off nyet veel gebruyct wordt vuyt der stede van Schoenhoven mit het selfde dat bij den poorters gebruyct werdt t'zij hoofkens boomgaerden omtrent die vrijheyt van der stede gelegen en es schoerdijck ende vuytgedijckt lant en dat ander lant dat gebruyct ende geweyt wordt es voor den waegenaers en

olyslaegers en molenaer paerden en andere caye beesten en behoort het selfde lant den poorters binnen schoenhoven die daeroff geven binnen..... scot en lot ende nyet gehouden zijn buyten der stede eenich scot off lot te geven behoort naevolgende der stede hantvest en privilege soe die selven poorters moeten waecken en poorten bewachten om den zesten en achsten dach en in tijden van oorlogen om den derden dach of den vijften dach ende daer genouch beswaert zijn.

Verclaert die voorz stede dat daer leyt een muer tusschen die Langhe raekse poert achter dat gasthuys en die veerpoort die zeer vervallen en tot nyet gecommem ende van grooten noode is dat men die weder doet maecken. Aldus hebben wij gesproeken mit den meester metselaers die dat opt t'scherpste overleyt en overslegen hebben dattet selfde den stede muyer mit die toernen daer toe dienende wel costen sel int repareren ende te vermaecken bet dan derthien duysent gouden philippus guldens.

Aldus bij mij Dirick de Boel geswore clerck der stede voorz. Gescreven en mijn gewoenlijcken hanteykenen tot eenen oorconde onder gestelt. Actum opten thiensten dach in junio anno vijfthienhondert achtien ende onder geteyckent,
De Boel.
OAS inv.nr. 1864.

1536.

fol 1.

Item Cornelis Claes Janz heeft gehuirt die plaats an die Lopikerpoort daer hij een huysken up gezet heeft om vuyt te gaen lijndrayen ofte spinnen des zo en zal hij dat nu grooter maicken dant altans en is ende hier voor zal hij die stede van Scoenhoven jairlicx betalen twaleff stuivers ende dat eerste jair was verscenen alderheyligen dach anno zeven ende twintich ende wes schade hij dede inden stede muyr dat zal hij altijt repareren up zijnen cost ende tot wat tiden die burgermeesteren ende gerecht in den tijt wesende belieft zo zal comen Ianz oft zijnen nacomelingen gehouden wesen dat huysken voorz wederom of te breken up zijnen cost zonder eenich wederzeggen.

Solvit alderheiligen anno XVc zes ende dartich betaelt

Zeven en dartich ,,

Acht en dertich ,,

fol 2.

Item die stede van Scoenhoven heeft verpacht van Crispyn van Buschuysen rentmeester generael van zuit hollant die marctollen ende watertollen den tijt van vier jairen ingaende den eersten january anno XVc vier en dartich stilo curie hollant ende dat om die somme van twe pont thien scellingen tsaers van XL grooten vlaems tpont. Actum anno XVc vier ende dartich doe men die keyzers thienden tot Scoenhoven vercoft.

Item die stede van Scoenhoven heeft verpacht van Buschuysen rentmeester generael van zuit hollant den opslach ende pontgelt van den vische den tijt van vier jairen gedurende ingaende meydach anno XVc vier en dartich ende dit omme die somme van vijff en twintich pont tsaers XL groot vlaems tpont Actu anno vier en dertich doe men die keyzers thienden verhuyrden.

fol 3.

Item die stede van Scoonhoven heeft jairlicx up die slyckmolen staende byten die langeraicker poort nu ter tyt toebehorende Heinrick Dircz vijftalve carolus guldens siaers ende verscenen jairlicx up sinte meertens dach.
Solvit martini anno zes en dartich.

fol 4.

Item die stede van Scoonhoven heeft jairlicx van dat lapperts huusken dat op die visbrugge staet veerthien stuivers ende verscenen op sinte meertens dach.

(bijgeschreven) Item dat voorz lapperts huusken is bij den gerechte ofgekuert.

Solvit martini anno zes ende dartich.

„ XXXVII.

OAS inv.nr. 721.

1532, februari 21.

Overdracht van een leeg erf buiten de Kruispoort aan de stad Schoonhoven door de homans en broeders van het heilige kruisgilde.

Wij Lodewyck van Praet ende van Moerkercken ridder casteleyn tot Scoonhoven ende wij broeder Pieter Jansz Keyser nu tertijt oetmoedich prior van de convente van de carmelieten binnen Scoonhoven doen condt ende kennen mits desen dat up huynen datum van desen voor ons in haer propere personen gecomen zijn Jacop Bent Aellertz Pieter Dirckz timmerman Cornelis Jacopz ramaicker ende Dirck Andriesz hoomans nu ter tijt van den heyligen cruys capelle ende Thomas Evertsz Adriaen Louwenz die smyt Aernt Mertenz Frans Jacobz als gilde broeders van den gilde voirscreven mede vervangende voert alle de gilde broeders ende susters ende droegen op ende gaven over mit desen voer haer ende haeren nacomelinge Bouwen Claesz ende Adriaen van Hooff Berntsz burgemeesters ende voert die van de gerechte ende tresoeriers der voirschr. stede tot behoeff ende welvaeren der stede van Scoonhoven een vryen eygendom van een leyck erff also groet ende cleyn dat gelegen leyt recht buyten voerde cruyspoert westwaert van Claes van Vueren huys ende erf ende oestwaert van Gherit van Liesvelt huysen ende hoff streckende voer van de straete off tot achter aen dat waterscap dat tusschen Aernt Mertenz hoff ende Jan Willem Adriaenz kennep werff leyt ende loopt ende vertoogen geheel ende aldaer off van alle anzeggen ende toezeggen zij luyden van der voirz gilde wegen daer aen hebben mochten ende die hoomans ende gilde broeders voirschr. geloofden dit voirschr. erf vrij the vrijen ende the waeren ten eewygen dagen sonder dat daer enige renten vuytgaen dan hebben die stede in handen van den tresouriers indertijt overgelevert zekere vier scepenen brieven inhoudende renten die by de gildebroeders afgelost zijn daer mede die selfde erven gevrijt zijn Ende dese voirz hoomans ende gilde broeders bekenden daer off voer huer ende hueren nacomelighen van de voirz stede wel voldaan ende betaelt the wesen den eersten penninck mitten lesten ende den lesten mitten eersten al sonder scaden arch ofte list in kennisse van desen soo heb ick Loedewyck van Praet ende van Moerkercken mijn segel ende ick broeder Pieter Prior voirschr des convents segel tot een oirconde vuythangende hier aen gedaen int jaer ons heeren duysent vijffhondert twee en dertich op ten een ende twintichsten dach van februario.

OAS inv.nr. 712.

1533, november 5.

Betreft sluis in de haven.

Copie van procesverbael gehouden bij die procureur generael en Crispijn van Boshuysen.

Achtervolgende die commissarise van den hove van Hollant, hiernaevolgende :

Alsoe die van Scoenhoven mijn heere de grave van Hoehstraeten, stadthouder generael deser landen, wesende tot Utrecht, verthoont ende te kennen gegeven hebben, in presentie van de heere van Assendelft, ridder, ende andere raden Kon.Maj.t. Dat haer haven vergaet ende versant, ende dat daeromme van noode is tot preservatie van de selve haven, fortificatie van dyen ende proffijt van t'gemeen lant, een sluyse te leggen om water inne te laeten.

Versouckende ende begerende hulp van den mergentaelen beneden hen gelegen van een halve stuver op te morgen.

Soe ist dat t'voirs hoff gecommitteert heeft ende committeert mits desen : Meester Reymer Brunt, raedt ende procureur ende Cryspijn van Bosschuysen, rentmeester van zuyt hollant, omme voir hem te ontbieden ende te doen roupen de ingeerfde onder Scoenhoven geseten ende andere dien t'behoort, die bij t'leggen van de voirs sluyse gebaet ende geproffiteert sullen moegen sijn, die selfde te hoiren opt leggen van de voirs sluyse. Ende indien zij bevinden de zelfde sluyse verbaerlick ende proffijtelick geleyt te zijne, die voirs ingeerfde ende anderen induceeren tot consente van den voirs halven stuver op elcke mergen.

Ende van al t'gunt dat sij dienaengaende bevinden ende gedaen sullen hebben, ende hem wedervaeren sal wesen, den Hove te doen rapport, omdat ghehoirt gedaen te worden als bevonden werden sal te behoiren.

Gedaen in den Haege, den 5en novembri anno 1533, in kennisse van mij onderteykent ;
De Jonge.

Soe sijn wij : Reymer Brundt, procureur generael, ende Crijpijn van Boschuyzen, rentmeester van zuyt hollant als commissarissen gearriveert tot Schoenhoven den 11den juny anno 1533 aldair des sanderdaechs voer ons opt stadhuys gecompareert sijn, achtervolgend te bescriven : Van den voirs hove : Willem Thinne ende Jan van Couwenhoefven, burgemeesteren vuyt de naem van de poerters van Schoenhoven van Crimpenerwaert : Jan Cornelisz Bescaep, schoudt, Pol Simonsz, gedeputeerde van Haestrecht, die schoudt van Stolwijk Govert Nijssen, ende Hugo Ghijsen, gedeputeerde aldair, die schout van Gouderaeck Jan Claesz ende Cornelis Ockertsz, gedeputeerde aldair, Aert Arisz ende Willem Michielsz, gedeputeerde van Ouderkerck Hugo Heynricz ende Willem Jansz van Leckerkerck. Gerrit Ghijsen, schout ende Aert Hermansz, gedeputeerde van Berchambocht. Klaes Evertsz ende Lou Jansz : gedeputeerde van Ammers. Dirck Meeusz Huege. Ouwe Willemsz. Meeus Jacopsz, gedeputeerde van de Vlist.

Te samen representere die vier cavele van den Neder Crimpenerwaert. Den welcken voirs gedeputeerden wij te kennen gegeven hebbe ende geproponeert hoe dat wij omt welvairen van die Nederwaert van Crimpen ende de stede van Scoenhoven, zeer van noode was een sluyse te leggen binnen Scoenhoven in den Dam van den Haven omme daerduer dat water vuyt ende inne die Haeve van Scoenhoven te laeten loepen in die oude Haeve, ende soe voirts doer die muren van de stede in die stedegrachte van Scoenhoven ende waterscap van Jairsvelt omme scueringe te gecrigen in die Haeve van Scoenhoven, daerduer dat platte lant oeck gerijst ende gebaet soude wesen in tijde van oirloege, omme doer die sluyse binne Scoenhoven, ende die sluyse van Haestrecht, dat water in de Vlist ende over t'lant te laeten loepen, omme alsoe te beletten die vianden den inganck, roevinge ende brant, in den voirs vier cavele van den Neder Crimpenerwaert.

Ende dat t'selve oeck soude wesen die landen profijtelick bysonder die van Jaersvelt ; omme hoer water daerdoer te loessen ende doer die selve wateren binnen der voirs stede te moegen comen mit haer scutten, mits maekende een gat in die stede muren mit twee steenen bruggen, tusschen den Dam daer die sluyse geleyt soude worden, ende die stede muren.

Alt welke soude costen over die drie duysent gulden ; t'welck die stede niet machtich en soude sijn op te brengen ende te vervallen. Ende begeerde daeromme wij, commissarissen, dat dat die voirs van den Neder Crimpenerwaert soude willen hierinne succureren die voirs stede

van Scoenhoven mit een gracelijck ommeslach over den morgentaele al gelijk men wel in voirtijde gewoonlijck is omme te slaen voer blockhuysen, borstweringe ende anders, gemaect voer die platte landen daer inne die morgentaele van Scoenhoven altoes goet willick gecontribueert hebben gehad, hoewel die daerbij niet geprofiteert en hebbe geweest. Ende hebben wij, commissarissen, gepresenteert die selve gedeputeerde een missyve van Mijn Heere die Grave van Bueren, die welcke verstaende t'selve te wesen die landen zoe profijtelijck, bijsonder in tijde van oirloge ende zoe gereffelijck voer die lantluyden, omme tot allen tijden binnen der voirs stede te moegen comen mit hoer sweinen te markte. Heeft vermaent bij sijnen missyve die voirs van Crimpenerwaert in onse begeerte te willen consenteeren, pretendeerende van wegen t'voirs dorp van Jairsvelt mede daer inne te willen contribueren.

Die voirs gedeputeerde van den voirs vier quartieren gehoirt hebbende die propositie ende gesien die missyve van Mijn Heere die Grave van Bueren, sijn vertrincken mit die Burgemeesteren van Scoenhoven ende weder inne bij ons gecommen sijnde, begeerde hoer beraet, omme elck in die sijne gebueren te spreken. Dat wij hem geacordeert hebben tot sondach daeraen volgende, den 14en junio, omme alsdan hoer antwoert inne te brengen. Hiernaer sijn wij, commissarissen gegaen met die Butgemeesteren op die plaetse dair sij in meninge sijn die sluys te leggen.

Welcke plaets genoept wordt 'Den Dam', dair t'water van den rivier ghehouden worden dat het niet en loopt in den ouden Haeve, gelegen aen die Noortsijde van die voirs damme. In welke damme geleit is een cleyn sijltgen, daer t'water van d'oude Haven doer loept in den Haeve van den stede, omme mitsdien dairvan te gecrigen diepinge.

Maer alsoe t'selve sijltgen zoe cleyn is, dairdoer geen water passeren en mach dant gundt dat in d'oude Have ontfangen wordt, die oeck zoe cleyn is, soe en doet dat t'selve sijltgen sonderlinge geen profijt als t'scheijnt, ende hebben dairomme die voirs Burgemeesteren verclaert ende gedemonstreert dat hoer meninge is die oude Haven te wijden, ende een gadt doer die stede muren te maecken, mit steenen brugge.

Die één omtrent den inganck van t'Susterconvent aldair staende, d'ander aen die vestemuren van den stede ; omme alsoe t'water comende doer die sluyssen te laeten loepen in die vesten ende t'waterscap van Jairsvelt als hem verbaerlicxsten soude duncken te sijn, sonder prejuditie van yemant.

Daernaer sijn wij gegaen langes die principael haeve van den voirs stede die wij bevonden hebben geheel droech te sijn, dair voir t'hoff van den selve have hebben bevonden een hoech sant, dat aldair onlanx gecommen is, ende daegekicx verhoecht, soe die Burgemeesteren on seyden. Soe dat hem van noode is scueringe te hebben van hoeren haven, ofte sal die haeve gescepen wesen gestopt te worden ; sulcx dat geen scepen in ende vuytten haeve vleten en sullen moegen, mits dan op een dagelicxse vloet, boven drie voet hoech niet op en gaet in die soemer.

OAS inv.nr. 777-2

1534, februari 28.

Toestemming van Karel V om lijfrenten te verkopen om met de opbrengsten de stadsmuren te repareren.

Kaerle bij der graciën gods keyser van roomen, enz enz.

Allen den ghenen die desen onsen brief sullen sien salut. Wij hebben ontfangen die oitmoedige supplicatie van onsen beminden burgermeesteren ende regierderen onser stadt van Schoonhoven gelegen in onsen lande van zuythollant soe in huerluyden name als over ende in den name van den gemeenen poerteren inwonende onser voirn stadt inhoudende hoe de selve onse stadt liggende opte vuyterste palen van onsen lande van hollant niet verre van den lande

van Ghelre dagelicx te meer toesicht behoeft ende soe huere muyren ende poerte hoe langer soe meer vergaen ende den supplianten van noide mit reparatien daer inne te versien dan overmits de cleyne incompst van den stadt ende de groote commeren daer zy mede belast ende versien de oncosten van den selven reparatien niet te vervallen ten zij mit vercoopinge van lijfrenten op t'lichaem van der voirscreven stadt ende op een lijf ofte op twee als zij dat best te wege sullen weten te brengen versouckende daerop onse gracie mit behoerlicke open brieven daer toe dienende. Soe eerst dat wij de saken voirscreven overgemerckt ende daerop gehadt t'advijs eerst van den luyden van onse rekeningen in hollant ende daarna van onsen seer lieven ende getruwen hoofden ende luyden van onsen secreten rade ende financien den voirn supplianten genegen wesende thuerluyden voizr supplicatie hebben geoctroieert belieft ende geconsenteert octroieren believeen ende consenteren vuyt sonderlinger gracie mits desen dat zij op t'lichaem ende onder tgewoenlicke segel van der voizr stadt sullen mogen vercoopen tot hondert ponden van XL grooten onser vlaemscher munte tponst lijfrente tsiaers als tot een lyve den penning achte ende de penning thiene te twee lyven ende daertoe suecken ende gecrijgen coopers sulcke ende daer hun dat best gelegen zijn sal behoudelicken dat zij gehouden werden de hooftpenninge van den voiscr lijfrenten te bekeeren tot die nootelicxte reparatien ende wercken dienende tot fortificatie ende meeste sekerheit der selver onser stadt bij goetduncken van onsen stadthouder generael van hollant ende van den voirscreven wercken reparatien goede duechdelicke rekening te doen tallen tyden als zij daertoe vermaent sullen werden sonder de voirscreven penningen elders te mogen vuytgeven. Ontbieden daerom ende bevelen onsen voirn stadthouder generael van hollant ende luyden van onsen rade ende rekening aldaer dat zij de voirn supplianten van deser onser gracie octroy belieffens ende consent ende van al den inhouden van desen in der vuegen ende manieren boven verhaelt doen laten ende gedoogen rustelic ende volcomelic genyeten ende gebruycken sonder hunluyden te doen of te laten geschien enighen hinder letsel offe moyenis ter contrarien want ons alsoe gelieft. Des t'oirconde hebben wij onsen segel hieran doen hangen gegeven in onser stadt van Bruessel den lesten dach van februsrio int jaer ons heeren duysent vijfhondert drie en dertich van onse keyserrycke het 4de ende van onse rijcke van germanien castilien ende anderen het 18de .

Bij den keyser in zijnen rade. Zegel verloren.

OAS inv.nr. 755.

± 1535.

Rekest van burgemeesters en regeerders van Schoonhoven aan de raad en rekenmeesters van Holland, houdende verzoek om die van Jaarsveld en het overeind van Lopik te bevelen om niet hoger te malen dan het afgesproken peil toen ze vijf jaar geleden hun sluis van de oostzijde van Schoonhoven verplaatsten naar de westzijde i.v.m. het aanleggen van een nieuw kasteel.

OAS inv.nr. 1649-b.

1538, mei 20.

Akte waarbij burgemeesters, schepenen, raad en vroedschap verklaren op bevel van de stadhouder van Holland gekocht te hebben van Marritgen Claes Dirckszn dochter enkele huisjes naast de veerpoort om daar van te maken een toegang tot de stadsmuur, waarvoor ze betaald hebben met een losrente van 8 rijnsguldens per jaar te lossen tegen de penning 15. (charter).

Wij burgermeesters scepenen ende raede ende gemeen vroetscap der stede van Scoenhoven doen cond ende kennelicken allen luyden dat wij doer ordonnantie ende scriftelicken bevelen van den de edelen hoechgeboren ende vermogende heeren ende grave van Hoochstraten

stadthouder van hollant gecoft hebben van marytgen Claes Dircksz dochter sekere huyskyns staende alder naest die Veerpoorte/ omdaer of te makene eene ganck om in last ende noode te coomen bij der stede muyren. De welcke ganck van grot node was ende zeer wel diende tot starckenisse ende fortificatie van den voorn stede voer welcke huyskyns wij de voorn Marijtgen ofte horen erven ende nacomelingen beloeft ende geconstitueert hebben beloven ende constitueren mits desen een jaerlixen lijfrente van acht rijngulden tstück van veertich grooten vlaems die wij versekert hebben ende versekeren mits desen optie voorn stede van Scoenhoven daer van t'eerste renten versceenen sal wesen opten twintichsten dach in meye anno vijftienhondert ende negen en dertich ende alsoe voert van jare tot jare als recht is van losrenten Boudelicken nochtans dat wij dese voorn jaerlixen losrenten zullen mogen lossen aftleggen quyten met eens ende teffens betalende voor elcke penning vijftien der voorsz penningen mitten versceenen onbetaelde pachten ende mit alsulcken gevalueerde paymente als voer datum van desen gemunt is Te weten den gouden koervorster gulden voer acht ende twintich stuivers den philippus gulden voer vijf en twintich stuivers den karolus gulden voer twintich stuivers ende voert alle andere payment van goudt ende zilver nae advenant Ende ingevalle dat wij dese voorsz renten alle jare betaelden ten voorz dage ofte vierthien dagen nae ombegrepen soe verwillekoren wij ons ende onse nacomelinghen van de voern steede wegen/ dat die voorn Marytgen ofte haren erven ende nacomelinghen sal onse poorters ofte poorteressen die zij bevinden zullen in enich tsheeren landen steden ofte dorpen ofte in enighe havenen rivieren haerluyden lijf ende goeden besetten houden arresteren mitten rechten alsoe lange als dese voorsz renten die versceenen zullen wesen betaelt zullen wesen ende daervan en zullen wij noch onsen poorters ende nacomelinghen hem niet verweeren noch doen verweeren noch doen verweeren mit enige rechten vrijheyden van marckten steden ofte dorpen noch mit geven geleyden ofte enigen respijten ofte privilegien van enigen heeren ofte vrouwen ofte mit enigen oude ofte nieuwe van dien dat men tegens t'inhouden van desen rentenbrief bedencken versieren ofte vercrigen soudon mogen in enigerwijs. Ende waert sacke dat dese brief tot eniger tijt gestolen genomen verbrant gestoert gecancelleert versuymet worde in enige wijs soe geloven wij voer ons ende voer onse nacomelingen van den voorsz stede wegen dat wij den voorn Marytgen ofte haren erven ende nacomelingen eenen anderen brief geven zullen open bezegelt mitten grooten zegel der voorn stede van Scoenhoven daer desen brief mede bezegelt is inhoudende nader transscrite van desen brieve binnen veerthien dagen nae dat wij dat eerst vermerent zulcx wesen sonder enich wederseggen Al sonder arch oft list in kennisse der waerheit Soe hebben wij burgermeester scepene ende raedt der voorn stede grootzegel vuythangende hier aengehangen int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende achtendertich Opten twijntichsten dach in meye.
Zegel verloren. OAS inv.nr.756.

1540, augustus 13.

Regeling van Karel V betreffende het wegruimen van puin van het verbrande kasteel van Schoonhoven.

Karel bider gratie goeds roomsch keyser, enz,enz.

Onse bailue van beloye saluyt. Wij hebben ontfanen die oormoedighe supplicatie van onsen beminden den burgemeesters scepene ende regierders ons stede van Schoenhoven over ende inden name van den poirteren ende inwonende aldaer inthoudende dat die selve stede gelegen es opte frontieren van onse landen ende opte ruveyr van der Lecke nu ist zoe die voorsz stede in de jaer XVc achtien geheel verbrant is geweest daer die selve stede ende d'inwoonders van dien geheel verarmpt zijn geweest Insgelycx es ter selver tijt verbrandt geweest een kasteel offe slot dat wij buyten der selver stede staende hadden twelck responderende was over den vesten tot inde muyren der selver stede ende tselve slot verbrandt

zijnde es gebleven leggen desolaet vallende de poein ende stenen van dien in de graften onser voirz stede Ende omme tselve te remedieren ende onse stede te fortifieren mit toornen te diepen ende te vrien de grachten twelck de supplianten nyet doenlick en is overmits de groete menichten van den poeyen ende aerde die van tselve slot vallende es dan bij hulpe ende assistentie van eenige ons ondersaten van Beloys die onder onse stede sittende zijn hebben daeromme de supplianten tselve wijlen ons stadthouden van hollant ende wijlen den grave van Buyren onsen capiteyn generael te kennen gegeven omme daer inne by henluyden voirsien te wordden ten eynde de ingelanden van Beloys als Haestrecht Stollick Vlist Berchambocht ende Boenrepas bevolen ende gehouden souden wesen met heuren wagens en de paerden den supplianten te assisteren ende tvoirz poeyn ende aerde wech te helpen voeren Geyntlicken es bij onsen voirn stadthouder ende capiteyn generael voirz zoe vele gedaen geweest dat zyluyden tot diversche stonden den voirn dorpen bij huere missiven ende ordonnancien bevolen hebben tgundt dat voorz es te volbrengnen ende dat meer is heeft onse stadthouder bevolen gehadt onse lieven ende getrouwen ridder ende eerste raedt van hollant heer Gherrijt van Assendelft dat hij den voirz dorpen voir hem ontbieden soude ende hemluyden induceren omme de begeerte van den supplianten te volcommen maer zijluyden en hebben tot nochtue daer nae nyet willen verstaen mits welcken tmaicken van den thoorne tdiepen ende wijen van den graften ende tfortifieren van onsen voorz stede moet desolaet bliven leggen ende es den supplianten tselve niet mogelick te doen sonder hulpe ende bystandt van den voirn dorpen Alsoe seggen ons versouckende omme provisie Waeromme wij de saicken voorz overgemerct ende hierop gehadt tadvijs van onsen eersten raedt ende andere luyden van onse rade in hollant U ontbieden ende quytten bij dese dat ghij tot versoucke der voirn supplianten bedwingt den voirn dorpen realick ende bij feyte bij maniere van ghijselinghe op sekere groete peyne jegens ons te verbeuren ende ander wegen van bedwanghe redelicke ende tamelick dat zij connen dienen ende assisteren de voirz stede van Schoonhoven met acht hondert wagens als tuschen nu ende alder heiligen naest comende twee hondert wagenen omme zoe die poeyen wech te voeren Noch vierhondert wagenen tuschen meye ende alder heilighen daeraen volgende ende die reste omtrent meye of sint jan daer aen volgende welverstaende dat die voorn van Schoonhoven sullen den voirscreven dorpen besorgen ende doen hebben volck die se laden soude coste van den selven dorpen ende dat die voirn dorpen oick die poyen brengen sullen mogen daer henluyden belieft ende oirbaer dunct Mits oick dat soe die dorpen meer wagenen in dit jaer of toecomende voeren sullen dan voirz is dat hem tselve sal stoecken In den navolgende jaren sulcx dat zij alijt met die acht hondert wagenen volstaen sullen Ende dit vuyt gratie sonder dat wij den selven dorpen voorder belast hebben willen Want ons alsoe belieft dats te doenen gheven wij volcomen macht auctoriteyt ende sonderling bevel Ontbieden ende bevelen voorts allen anderen onsen justicien officieren ende ondersaten dat sy U in dit doende rustelick verstaen ende obedieren Gegeven in onsen stede van Utrecht den XIIIe dach van augusto int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende veertich van ons keyserreycke t'XXIe ende van onse Coninckrycken van Castilien enz t'XXVe

Bij den keyser in zijne Raede,

De Zoete.

OAS inv.nr.2244.

1542, september 25.

Betreft toestemming van Karel V tot het verkopen van lijfrenten t.b.v. herstelling van de verdedigingswerken van de stad.

Kaerle bij der graciën gods roomsch keyser enz.enz.

Allen den ghenen die desen onsen brief zullen zien saluyt. Wij hebben ontfangen die oitmoedige supplicatie van onse wel beminde die burgemeesteren ende regierders van onse stede van Schoenhoven over ende in den naem van den gemeene poorteren ende inwoenderen van dien. Inhoudende hoe dat overmits die selve stede gesitueert is op de frontieren van onse lande van hollandt nyet verre van den lande van Ghelre de voirn suplianten zeer getraveilleert zijn geweest ende noch degelycx zijn om aldaer goede wake te houdene ende duer bevel ende ordonnancie van wylen de grave van Hoochstraten. In zynen levne onse stadthouder van hollandt hebben merckelijcke ende zeer groote wercken ende reparacien dienende totter sterckte ende bewaernisse van der selver stede moeten doen maken Waeraf de zommige volbracht zijn ende dandere begonst er cause van de welcke reparacien ende andere lasten die zijluyden dagelycx te dragen ende supporteren hebben zoe om de betalinge van onse beden ende subvencien die ons bij de staten van onse voirz lande van hollandt zijn geaccordeert geweest als anderssins de voirz stede zoe zeer t'achtere is dat hen onmoegelyck wesen zoude de voirz begonste wercken ende reparacien te volbrengen aengesien dat d'incommen der selver stede soe sobere ende dat de negociatie aldaer grootelycken gedeclineert ende vermindert is ende oick dat zyluyden groote schade int jair XVc achiene lestleden bij de brande geleden hebben Ende en weten daertoe egheenen middele ten ware mits op hen ende t'lichaem van onser voerz stede vercoopende zekere lyfrenten t'welck zyluyden nuet en souden willen noch dorren doen sonder onsen oerlof ende consente Ons daeromme oitmoedelyck biddende Doen te wetene dat wij de zaken voerscreven overgemerckt den voirn van Schoenhoven suplianten genegen wesende thuerer voirz bede ende begeerte/ hebben bij deliberacie van onser zeer lieve ende zeer beminde zustere/ De coninginne douagiere van Hongrien van Bohemen voer ons Regente ende Gouvernante in onsen landen van herwaertsovere geottroyeert ende geaccordeert/ ottroyeren ende accorderen vuyt zunderlinge gracie bij desen dat zyluyden ende t'lichaem onser voerz stede van Schoenhoven zullen mogen vercoopen lijfrente op een lijf den penninck achte totten somme van achtien hondert carolus guldene eens/ Ende dair van de coopers overleveren verbantbriefven in behoirlycken voirmen behoudelycken dat daerinne consenteren den meesten deel van den ghenen dier inne behoiren te consenteren Indient zij tselve noch nyet gedaen en hebben/ Ende voirts op conditie dat de voirn suplianten gehouden zullen wesen de hooftpenningen procederende van de voirz vercoopinge t'employeren totten betalinge van huere porcie in onsen beden ende totte voirn reparacien ende nergens al Ende daer van rekeninge ende bewijs te doene als zij des versocht zullen wesen. Ontbieden dairomme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen die eerste ende andere luyden van onse raide ende rekeningen in hollant/ schouttet van Schoenhoven ende allen anderen onsen rechteren ende officieren dien dat aengaen sal dat zij den voirn suplianten doen laeten ende gedoogen van dese onse gracie octroy ende consente opte conditien voerscreven rustelyck ende vredelyck genyeten ende gebruycken cesserende alle beletten ende wederseggen ter contrarien. Want ons alsoe gelieft. Des t'oirconden zoe hebben wij onsen segel hier aen doen hangen/ Gegeven in onsen stadt van Namen den XXV en dach van septembre Int jaer ons heeren duysent vijffhondert ende tweekentich van onsen keyserrycke tXXIII te ende van onsen coininckrycke van castilien ende anderen tXXVII en.

OAS inv.nr.755-1

1542, oktober 5.

Uitspraak van arbiters in een geschil tussen burgemeesters en regeerders van Schoonhoven ter eenre en droct, schout en schepenen van Jaarsveld ter andere zijde over de nieuwe sluis gelegd buiten de Vrouwenpoort te Schoonhoven in de westgracht, houdende regelingen over onderhoud en herstel van de sluis , de westsingel en de weg daarlangs, met verklaring van partyen deze punten te zullen onderhouden. (charter).

Alsoe diversschen gebreecken ende querelen geresen es geweest tusschen die borgemeesteren ende regeerders der stede van Scoenhoven vuyten naem van den inwoenders ende poirteren aldair ter eenre ende den drost van Jaersvelt ter andere spruitende ter oirzaecke van den nieuwe sluyse bij die van jaersvelt geleit buten die vroupoint in die westgraft welcke gebreecken also die vuyter hant in arbitraige van den eersame Ghijsbert van Baecx drossaert tot Ysselstein ende van den landen dair onder gelegen es Jan van Couwenhoven Willemsz mitsgaders Mr. Jasper Egbertsz. Gebleven zijnde geweest hebbende die voorz arbiters bij hair luyden vuytspraecke verclaert wair naer die stede van Scoenhoven ende tgemeen lant van Jaersvelt van nu voirtaen hun selven sullen vougen ende reguleren als hier naer volcht. In den eersten indien in de sluyse van Jaersvelt voorz hier namaels eenich gebreck quam twair dat zij niet dicht en waire oft eenich quait hout in bevonden wort dair doir die stede van Scoenhoven oft skeyserlicke Mat. Onderzaten bescadicht mocht worden ende tselffde meester timmerluyden ten beiden sijden daer toe geroupen kennelick sullen die van Jaersvelt terstont tot vermaninge der voirz stede gehouden wesen die voorz sluyse te repareren ende maecken soe datter den selve meester timmerluyden kennelick wesen sall sonder sorge te wesen item off gebeurden dat men die voorz sluyse soude moeten vernieuwen ofte alzulcke reparatie an doen dat men den dijck soude moeten doirgraven ofte die sluyse geheel opnemen ende vernieuwen ende mits dien soude moeten eenen dam slaen soe en sullen die van Jaerve; sulcx niet beginnen ten sij dat zij die van Scoenhoven eerst dair toe geroepen hebben om kennisse bij timmerlieden ende andere die verstant hebbende gecoren te vragen off den dam goet ende vast genouch is aler sij den dijck sullen moegen rueren ende en sullen insgelijcx den dam nu weder opnemen die sluyse en zij eerst bij die van Scoenhoven ende meestertimmerluden ende andere van den dijck verstant hebben gevisiteert ende geloeft als voiren verhaelt is. Item sullen die van Scoenhoven twemael des jaers te weten dynsdaechs na sint jan te midsomer ende den anderen dach sdaechs na sinte mathees dacht we drie ofte vier vuyt haren gerechte mogen ordonneren om op elcke van den voorz twee dagen die sluyse voorz binnen ende buyten mit den dyck daer inne die voorz sluyse leit te besichtighen ende te visiteren van hoochte breette ende van lengte ende indien sij enich gebreck dair in bevinden sullen die van jaersvelt terstont binnen 24 uren tot vermaning der voirz stede die voorz sluyse ende dijck gehouden wesen te doen repareren ende maken vuyt allen scade den stede voorz ende den onderzaten den Keyzerl. Mat. Te houden ende dat all tot kennisse van meester timmerlieden ende goeden luiden des verstant hebbende als boven well verstaende dat die van Scoenhoven op geen van den voorz dagen der besichtinge eenige kueren ofte bruecken op d' ondersaete van Jaersvelt en mogen setten Mer indien die voorz stede oft der Keyserl. Mat. Onderzaeten (die van Jaersvelt nochtans al eerst alsoe als boven vermaent zijnde) eenige scade daer doer lijden soudon sij haren scade ende interest als dan an die van Jaervelt mogen verhalen achtervolgende die Kaezerl. Mat. Ottroy als recht is. Mit voirwairden oick dair bij gedaen als die van Jaersvelt sluyse dyck ende dammen aldus als voorz is bij kennisse van den voirz stede ende des verstant hebbende gemaect sullen hebben ende dair en boven die voorz sluyse dyck ofte dam bij ongelick van storm opwater ijskaring ende dergelijcken inginck oft duerbraeck dat die van Jaersvelt als dan niet vorder gehouden en sullen wesen dan ander polders der gelijcke sluyse hebbende. Ende oick versproken dat die van Scoenhoven hair sluyssen binnen der stede niet openen en dullen met een vloet dan op gelijcke water even hooch binnen ende buten mer alst bestaet te ebben sullen die voorz van Scoenhoven hair sluyssen toe mogen houden weder ter halver ebben min of meer soet hemluiden dat oirbaerlixte sal duncken om haer haven te schueren. Ende soe den wech ofte straete beneden die stat muyren ofte lijnbaen an die westzide der selver stede overmits twater van die van Jaersvelt bedorven wort also dat die borgeren den selffden wech ofte strate tsij in besichtigen van der wercke ende anders niet en mogen gebruycken ende te diep is om te gaen

sullen die voorz van Jairsvelt gehouden wesen crachte deze voorz accorden ende overdracht der stede van Scoenhoven tot behulp ende reparatie der voorz strate te geven voir een reysse een somme van penningen van twe ende tseventich carolus guldens te betalen binnen drie jairen after een volgende te weten op karsmisse anno XLIII vier ende twintich gulden off binnen een maent up elcke termijn onbegrepen ende so voirt van jaer tot jair op elcken termijn ende karsmisse gelijcke vier ende twintich gulden ter somme toe als voorz staet ende hier mede sullen die van Jairsvelt voir nu ende ten ewige dagen van den voorz strate ofte reparatie van dien ontlast wesen.

Item sullen die van Jairsvelt gehouden wesen die singel kae twemael te sjaers te besichtigen ende dicht te maicken van hoochte ende breette na vermogen den ottroy van Keizerl. Mat. Ende indien sij tniets en maecken diet tot elcker tij tangenomen sullen hebben te maken sullen sij tot elcker reyse elck van hemluyden dairan verbueren eenen halven ouden schilt.

Sullen oick die voorz van Jairsvelt gehouden wesen twemael sjaers die stede graft scoen te maicken van die kae off acht en twintich voet waters ende truyt laten vuyt snijden ende sullen die graften so veer sij met den laijck langen mogen an die kae op laeycken op alzulcke kueren ende bruicken elck van hemluyden te verbeuren diet annemen als boven gespecificeert staet int maecken van den voorz kae.

Ende dese voorz bruecken sullen wesen tot behouff des edele grave van Bueren als heer van Jaersvelt ende also in tgene voorz, is die van Scoenhoven ende Jaersvelt accorderen die punten an weder sijden onderhouden so hebben die borgemeesteren van Scoenhoven vuyt die naem van hairluyden gemeente ende Gerrit van Boxmeer als drost ende Jan Baerntz als schout, Willem Heinricxz ende Engbert Jansz als scepenen van Jaersvelt tot eenre oirconde deze brief vuythangende elcx besegelt mit hairluyden zegelen.

Gegeven de Vden october anno XVc twee ende veertich.

OAS inv.nr. 1648.

1542, juli 5.

Akte verleden voor notaris Marcelis van Alendorp waarbij schout, regeerders en burgemeesters van Schoonhoven verklaren dat die van Jaersveld, i.v.m. het leggen van de fundaties van een nieuw kasteel rond 1526 hun sluis van de oostzijde van de stad verlegd hebben naar de westzijde en dat zij die nu slecht onderhouden waarbij veste en muren schade lijden. (perkamenten stuk).

Op huyden den vijfden dach july anno XVc twee ende veertich smorgens omtrent seven uren zijn gecomen ende gecompareert geweest in presentie van mij Marcelis van Alendorp notaris publique bij den hove ende raede van hollandt geapprobeert ende getuygen hier onder gescreven/ Daer toe specialicken geroupen ende gebeden die eersame wijze ende discrete Rutger Straetsman, schout/ Aert Petersz burgemeester Adriaen Baerntsz Hendrick van Dobben ende Willem Thin/ als representerende tgerecht ende tgemeen corpus der stede van Schoonhoven.

Ende leyden ons eerst buyten der stede/ Daer die keyserlijke Mat. Hadde doen funderen een nyeuwe slot/ ende mytsdien hadde doen toedammen een sekere sluyse die van Jaersfelt toe commende ende in recompense van de stede die zij zijluyder daer bij mochten hebben/ Ende omme deselve elders te leggen hadde zijne Majesteit den selven van Jaersfelt doen betaelen bij handen Nicolaus Cobel rentmeester van Zuyt hollandt die somme van vierhondert ponden van veertich groten tpoint welcke penningen die van Jaersfelt ontfangen hebben blijckende bij haerluyden segel ende brief daer aff wesende.

Beghinnende wij Cornelis Jacobsz schoudt voorz. In date duysent vijfhondert ses ende twijntic hopte negende dach van junio/ Ende van daer gaende hebben ons die voorn comparanten gheleyt aen dander zijde van der stede aldaer die sluyse gheleyt is ende ons die

selve ghehoort beclaegende hemlyuden dat die van Jaersfelt nyet en achtervolghende tghundt zijlyuden in haer brieven beloofd hadden int ontfangen van der voorn penningen te weeten dat zijlyuden de sluyse zulcx zouden onderhouden/ Dat de Keyserl. Mat. Off zijne ondersaeten daer doer niet beschadicht en souden weesen.

Ende leyden ons tot dien eynde voorts boven tot aen die stede mueren ende thoeghen ons daer claerlicken dat die burgers die vesten aldaer niet gebruycken en konden overmyts die overvloedicheyt des waters ende andere ontijdcheyt en slyck dat daer lach/ dat niet alleen die borgers hem selven daer en zouden kunnen defenderen in last ende noode/ mer dat daer doer die stede mueren gheschapen waeren omme te vallen ende te vergaen.

Ende alsoe die van Jaersfelt als zij comparanten zeyden in weygeringe waeren tselve te repareren dickwils int vruntlike daer toe versocht zijnde protesteerde die selve comparanten dat alsoe zij omme alle voorder schaede te verhoeden/ dat zij tzelve wilden doen repareren tot cost ende laste van die van Jaersfelt ende den schoudt tselve aendoen op zijn ghewin.

Ende dit al volgende die belofte van die van Jaersfelt welverstaende nochtans dat die schoudt hemlyuden noch eens inthimeren zoude exhabmidanti alleer zij totter reparatie procederen zouden dan alle twelck voorn. Comparanten protesteerden ende versochten daer aff van mij notarys voorn. Instrument off acte omme hemlyuden daer mede te behelpen in tijden ende wijlen. Dwelck ick notarys voorn. Hemlyuden geconsenteert hebben ende acte gedaen ende gemaict/

Aldus gedaen binnen die stede van Schoenhoven opten dach ende jaer alsboven ter presentie ende int bijweesen van den eersamen Aert Dues wonende in der Nyeuwoort ende Pauwels Adriaensz wonende tUtrecht als gheloevige ghetuygen tot tghundt dat voorz is/ sonderlinghe myt mij Notarys voorn. Daer toe geroupen ende gebeden.

Joest Marcelen Alendorp Not. Publicum.

OAS inv.nr. 1649c.

1543, maart 10.

Over het waken in de stad Schoonhoven met hulp van naburige dorpen.

Kaerle bijder gracie gods Roomsche keyser altijt vermeerder s'rijcx coninck van Germanien van Vastille van Peon van Grenade ban Arragon van Navarre van Napels van secille van Maillorcke van Sardeyne van Indien ende vaster eersen der zee oceane Eertshertoge van Oistenrijck van Bourgoinnen van Lothier van Brabant van Lemburch ende van Gelre Grave van Vlaenderen van Artoys van bourgoingnen Pasgrave ende van Henegouwe van Hollant van Zeelant van Ferrette van Hagnenault van Namen ende van Zutphen Prince van Zwane Marcgrave sheylichs rijcx heere van Vrieslant van Salins van Mechelen van der stadt steden ende landen van Vuytrecht Overijssel ende Groeningen. Ende domnateur in Asie ende in Affrijcke . Allen den ghenen die desen onsen brief zullen zien saluyt / van wegghen onze beminden die burgemeesters ende regierders onser stede van Schoenhoven voer hen selven ende vuyt die naeme van den gemeen poorteren ende inwoenderen van diere is ons verthoont geweest hoe dat de voorz stede is gelegen op die frontiere ons lants van hollant / zoe dat tot defensie ende welvaeren van t'gemeen lant van hollant van groote noode is altijt aldaer te houden goede waecke ende toesicht oick die ommegeten der voorz stede besonder die van den landen van belois als berchambocht stolwijck haestrecht vlist ende bonrepas In tijden van oorloge last ende noot gewoonlick zijn dagelicx binnen die voirz stede te comen met een nombre van mannen gewapent als dat behoort omme die nachtwaecke aldair te helpen stercken ende vermeerderen gelijk die ommegetenen van anderen steden gehouden zijn te doen Werst dat overmits de jegenwoerdige oorloge ende grooten dieren tijt die coopmanscap ende neeringe der voirz stede geheel ende al doot ende te nyente zijn zoe dat vele van den cloucsten ende vroomsten mannen van den inwoenderen bij groote getale van aermoeden

ende om die cost te winnen van daer vertrocken zijn hen selven ghevende onder den knechten waer doer die voirz stede zeer gecranckt wort ende die continuele waecke die men van noots weghe aldaer houden moet voer die reste van den genen die aldaer blijven zeer zwaerende lastich valt. Ende hoewel dat desen overgemerct die ommegetenen van den landen van bloys voirn wel schuldich waeren overmits dese oorloghe binnen die voirz stede te comen ende die nachtwaecke aldaer te helpen stercken soe voirz is al waert oick dat zij van ouder gewoente daertoe nyet gehouden noch verbonden en waeren Nochtans eenige van dien namelicken die van haestrecht vlist ende bonrepas zijn des onwillich te doen Nyet tegenstaende dat zij bijden suplianten dicwils dairtoe versocht zijn ende dat die van berchambocht ende stolwijck hem selven altijts geoffereert hebben gelijkelijck met henluyden zulcx te doen. Alsoe de voirn. suplianten seggen ons doeromme oitmoedelick biddende dat ons geliefve hemluyden te verleenen onse opene briefven van ottroy waermede den ingesetenen vanden landen van beloysgeordonneert ende bevolen zij dat zijluyden van nu voortaan in allen tijden van oorloghen last of noot vuyt hueren bedrijfve alle dage seynden binnen de voirz stede t'savons voor dat sluyten vanden poorten twaelf mannen wel gewapent min offe meer zoe den tijt dat eysschen sal ende zulcx als hemluyden bij onsen bailliu der coirz stede inder tijt wesende van onsen wegen tot zijre discretie dat belast geordonneert ende bevolen sal worden omme aldair met den poorteren der voirz stede de waecke te helpen stercken ende bewaeren als dat behoort Ende daerop doen expedieren onse opene brieven in behoirlicke vormen. Soe est dat wij de saken voirscreven overgemerct ende hierop gehadt tadvis van onsen lieven ende getrouwen die eerste ende anderen luyden van onsen rade in hollant de welcke alvoeren dairop gehoort hebben de gedeputeerde der voirz stede met die van haestrecht ende vlist voer zekere commissarijs van den selven rade die zijn besoigne gestelt heeft in geschrifte ende is hem bijden suplianten overgegeven sekere informacie omme te bewijzen dat die voirz onwillige dorpen van haestrecht vlist ende bonrepas in voertijden elst oirloghe ende noot geweest is metten suplianten gewaect hebben als andere dorpen onder beloys gelegen Den voirn suplianten genegen wesende tot huerlieder bede ende begeerte hebben geottroyeert geconsenteert ende geaccordeert ottroyeren ende accorderen vuyt onse zunderlinge gracie bij desen dat in tijden van oirloge onse bailliu vanden lande van beloys nu ende naemaele wesende d'ingesetenen van den voirz dorpen van berchambocht stolwijck haestrecht vlist ende bonrepas tot zesse oft acht persoenen wel gewapent binnen onse voirz stede van scoenhoven sal moegen ontbieden t'savonts voor t'sluyten van den poorten meer of min naer den tijt dat eysschen sal ende dar tot discretie desselfs bailliu ende de twee burgemeesteren der voirz stede van schoenhoven Ende wij ordonneren ende bevelen den ingesetenen van den voirz dorpen t'selve sulcx te doen. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen den stadhouder e eersten ende anderen luyden van onsen rade in hollant Bailliu van schoenhoven ende allen anderen onsen insticierende ende officieren wien dit aengaen sal moegen of hueren stedehouderen ende eenyegelijcken van hen zoe hem toebehoiren sal dat zij den voirn suplianten ende hueren naecommers doen laten ende gedoegen van dese onse gracie ottroy ende consent ende van al den inhouden van desen inder wegen ende manieren voeren verhaelt rustelick vredelick ende volcomelick genyeten ende gebruycken sonder hemluyden te doen noch te laten geschien eenich hinder letsel offe moeyenisse ter contrarien want ons alsoe belieft. Des t'oirconden zoe hebben wij onsen seghel hieraen doen hanghen Gegeven in onsen stede van Ghendt den 10^e dag van maerte int jaer ons heeren duysent vijfhondert ende dryen veertich van onsen keyserrijcke t'xxiiii de Ende van onsen rijcken van castilien ende andere t'xxviii de. Bij de keyser in zijnen rade, de Zoete. OAS inv.nr.2245.

1543, juli 10.

Akte van verhuur door de stad aan Matheus Claesz van het riet dat groeit op het erf ende voorburcht van het afgebroken kasteel en in een deel van de stadssingel onder voorwaarde dat de stad ongehinderd de gracht kan uitdiepen en verbreden en ook dat die van Jaarsveld ongehinderd aarde mogen halen t.b.v. hun sluis en hun kaden, 1543 perkamenten stuk.

Up huden so heeft matheus claez gehuyrt van den borgemeesters der stede van Scoenhoven die plaetse daer dat oude casteel der selve stede gestaen heeft mit die plaetse ende hoff van dat voirborcht daer ronts an leggen ende salt riet dat dair wast tot zijn proffijt mogen doen snyden ende dit omme sjaers van ses carolus guldens keysers vrij gelt van als twintich stuivers voir den gulden gerekent ende dit durende den tijt van ses jairen an een volgende wair van teerste verscenen was cormis anno XVc twe ende veertich en zo voirts die ses jairen an een volgende Noch so heeft Matheus gehuyrt den stede singel so ver dat hofflant streckt ende die stede mit haer hecken beheint omme die somme van twe carolus guldens ten prijse voirz keyser vrij ghelt als boven durende gelijcke ses jairen twelc samen beloopt acht carolus guldens Ende dit mit conditiën dat die burgemeesteren en de trezoriërs in den tijt wesende tot den voirz stede behouff van den voirz erffe off tot allen tiden ende stonden over ende vuyt sullen mogen doen halen ofte ande cante tsegens die stede aert vuyt te halen ende te steecken om die graft te wijden tsij mit scuyten scep scouwen wagens om steen poein ofte aerde te mogen halen als die stede voirz dat tot allen tiden behouff oft yemant van der stede wegen geconsenteert te doen Mits oick dat die van Jairsvelt aerde sullen mogen halen tot behouff hair sluyse achtervolgende tbesceit dair van wesende ende indien men mit wagens eenige aerde oft poein vuyt haellen wilden als dan die brugge also te leggen dat matheus dair bij geen scade en krijgt Ende matheus en sal dese huyr niemant mogen overgeven dan bij consent van den borgermeesters in den tijt wesende Mits oick indien matheus jairlix niet en betaelt off oick die voirz voir weder niet en onderhilt so geeft matheus dat die borgermeesters dat sullen mogen verhalen en alle zijne goederen roerende ende onroerende onder tverbant van heerlicke ende reale executie van den hove van hollant Actum den Xe july anno vijftienhondert ende drieën veertich.

Mij present G.van Hoeff Jansz.

OAS inv.nr. 719.

1547, november 9.

Akte waarbij Karel V aan de stad het erf en de voorburcht van het afgebrande en afgebroken kasteel in erfpacht geeft tegen een halve gouden reaal per jaar en in ruil voor de oude Doelen van de schutterij van de voetboog, een molenwerf en een singel, allen gelegen in het Hofland, 1547.

Kaerle bij der gratie godts roomsch keyser Altijt vermeerderaar srycx Coninck van Germanien van Castilien enz. enz. Allen den genen die desen jegenwoirdighe zien sullen saluyt. Wij hebben ontfanghen die otmodige supplicatie van onsen welbemijnden die burghemeesteren ende regeerders onser stede van Scoenhoven over ende in den name van den ghemeen poirters ende inwoenders aldaer inhoudende hoe dat wij omtrent de voirz stede leggende hebben een plaetse ende erve groot omtrent een morghen ende twintich roeden lants daer dat oude casteel mit dat vorburch plach te staen die welck bij quade fortune afgebrant ende gheheel mit die fundament in de gront offgebroecken ende vuytgeroyt zijn soe dat mits dien voorz erve vol hovenen dallen ende gruppelen is Welcke landt ende erfve voirz stede in pacht gehadt heeft den tijt van ses jaeren om ses carolus guldenen syaers mit expresse conditiën dat die van Jaersvelt heure aerde daer vuyt mogen halen om haere kaede ende haer watersluyds daer mede te mogen dammen ende maken welcke pacht kersmisse eerstcomende in dit jegenwoirdighe jair zeven ende veertich exxerceren sel. Ende het zij dat onse voirz stede

of die schutters van den voetboge aldair hebben ende huere toebehoort een cleyn erfve genaempt die ouwe doellen groot omtrent anderhalf hondt ende vijfendetwyntich roeden lants geleghen int Hoflandt ons toebehorende streckende van den bottersloot of oostwaerts op soe die nu begraven leyt ende is verhuert den tijt van acht jaere voer vijff carolus guldens vijff sinds tsyaers waer of deerste jaer geweest is jaer van sesende dertich lestleden Noch toebehoort de voorsz stede een singel streckende langes die voorsz schuytters doellen ende voorsz hoflandt besloten met twe houten hecken belent aen die zuytzijde met dat Jaersvelde waterscap groot omtrent anderhalf hont lants en is verhuert voer twee carolus guldens tsyaers welck huyer oick exxerceren sal kersmisse erstcomende. Item noch toebehoort de voorsz stadt een molenwerf leggende aen ende in voorsz hoflant daer eertijts een koern wintmolen up te staen plach groot omtrent een half hondt lants stijff, welck gebruyckt ende gheoccupeert wordt bij de bruyckers van voorn hoflandt als de die voorsz doelen mit die molenwerf zeer propijs ende wel gelegen zijn int voorsz hoflandt ende die voorsz singel zeer mit ende neetelick om mit waegen ende ploegen daer over vuyt ende int hoflant te riden sonder dat de suplianten daer van eenich prouffijt thebben. Ende want de voorsz plaetse daer dat oude casteel ende Voorburch op plach te staen naest de voorsz stede graften gelegen is ende mits dat afbreecken van de casteel ende vorburch die graften zeer vervult zijn ende nauwe geworden soe dat van noode es de selve aldair wijder ende dieper te maken twelck nyet moegelijk en is te doen sonder tvoor erf of the graven ende oick van noode is tot fortificatie van onser voorsz stede die hovelen ende hoichten van den voorsz erfve te slechten ende of te karren soe hebben die voorn suplianten ons oitmodelicken gebeden dat ons gelieven wille tvoor erf ende plaetse daer tvoor casteel ende voorburch plach te staen zulcx als zij die noch in huere hebben te permitteren ende te mangelen tegens den voorsz doelen singel ende molenwerf zulcx als dat voorsz staet off den selven suplianten tvoor erf ende plaetse der voorsz casteel op plach te staen in recompense van den voorn molenwerf te geven in een ewyghen erfpacht voor de somme van vier carolus guldens tsyaers Ende hen luyden daer van te doen exxeduren ende overleveren onse behoorlicke opene brieven in behoorlicke forme. Doen te wetene dat wij de saicken voorsz overghemaectt ende hier op gehadt tadvijs eerst van onsen lieven ende ghetrouwen die luyden van onsen rekeningen in den Hage die hem geïnformeert hebben wat prouffijt ofte schade wij oft andre souden moegen hebben mits accorderende ende toelatende den voorn suplianten tgundt dat zij begeren Ende voorts gehadt tadvijs van onsen lieven ende ghetrouwen die hofden tresorier generael ende gecommitterden van onsen domeynen ende financiën den voorn van onsen stede van Scoenhoven suplianten genegen wesende tot haer luyden beede ende begeerte hebben vuyt onser zunderlinghe g.... Gegundt ende gheoctroyeert gunnen ende octroyeren bij desen in aen eeuwelick erfpacht de erve ende plaetse boven ghementioneert daert voorn oude casteel op plach te staen groot wesende omtrent een marghen ende twintich roeyen lants zoe voorsz is mits daer voere bij den voorn suplianten jaerlicx en erffelicke betaelt tot onser prouffijt een halven gouden reael carolus ofte payment hoere waerde telcken bamissen daghe daer van bamisse anno XVc acht ende veertich naestcomende teerste verschenen jaeren wesen sal Ende dat in handen van onse rentemeester van zuuthollant in den tijt zijnde die dair of gehouden wordt ontfanck te maken rekenynghe bewijs ende reliqua te doene tonser prouffijte mitten anderen penninghen van zijnen ontfanck Ende dair en boven mits bij den voorn suplianten overghevende coderende ende up draghende tot onsen proffijte de voorn oude schuytters doellen singele ende molenwerf in sulcker breyde ende linde als boven breeder verclaert staet Behoudelick nochtans dat de selve suplianten gedoogen zullen die van Jaersvelde haer aerde altoes te moegen halen van de voorsz erfve ende plaetse van voorn oude Casteel om haer kaede ende watersluys daer mede te mogen dammen na volghende onse brieven van octroy hemluyden daer van gegundt ende gheoctroyeert Ende voorts dat zij suplianten gehouden zullen wesen van nu voorts aen tonderhouden vuytten schouwe jaerlicx tot huerre costen den

wech die men gaet ende rijdt dagelicx mit wagens nae Utrecht van den singele voorz oft langes henen zoe verre dat onse voorz hoflandt gaet ende streckt Ende voirts up conditiën dat indien wij of onse nacomelingen Graven of Gravinnen van Hollandt haer namaels wilden inde plaetze van den voorn oudt verbrandt casteel ende op deese van dyen een ander casteel of sterckt doen maken ende construeren dat wij oft onsen voorn nacomelinghen de selve plaetsen ende erve zullen moghen weder nemen mits den voorn suplianten restitueren ende wedergeven de voorz oude scuttersdoelen singele ende molenwerf Ende zullen de voorn suplianten gehouden wesen desen onsen brief te draghen ofte seynden in onsen voorn rekenamere in hollandt binnen drie maenden na datum van desen om aldaer tonser sekerheyt gerequstreert te wordene Ende aldair oeck te seynden ende leveren huere verbant briefven van te volbrengghen de voorz conditiën Ende jaerlicx telcken bamisse eenen halven gouden reael carolus oft payment daervoor te betalen soe voorz is Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen die president ende luiden van onsen secreten raden deerste ende andere onse rade in hollandt den voorn van onsen financiën ende rekeninghe in den Hage dat zij den voorn suplianten van desen onse jegenwoirdige octroy cessie ende transport in de manieren ende op de conditiën voirz doen laten ende gedoeghe rustelick en de vredelick ghemeten ende gebruycken sonder hem te doene noch te laten gheschieden enich hynder letsseel ofte moyenisse ter contraryen want ons alsoe gelooft Des torconden soe hebben wij onsen zegel hier an doen hangen Gegeven in onsen stadt van Bruessele den IXe dach van november int jaer ons heeren duyssent vijfhondert ende seven ende veertich van onsen keyserryck t'XXVIIIe Ende van onsen ryck van castilien ende anderen t'XXXIe Ende op die pleye stont,

Bij den Keyser en den heere van raet heeft Mr. Verment Cornelisz tresorier generael..... Claesz ende Laurens Longyn ghecommiteerde van de financiën ende anderen jegenwoordich verreyken.

Gecollationeert tegens zijn origineel ende accordeert bij mijn C.van Hoeff Jansz.
OAS inv.nr. 717; 717-1 identiek.

1577, april 18.

Eed afgelegd door de stad Schoonhoven aan de Prins van Oranje.

Wij beloven ende sweeren den Coninck als Grave van Hollant/ onder t'gouvernement van de prince van Orangien als zijne Mats. Stadthouder ende capiteyn generael/ mitsgaders des staten van den zelve lande getrou te weesen.

Dat wij den voorn staten met goet ende bloet sullen helpen met gebruyck van huere gerechtigeden prevelegien costuymen ende vrijheden/ ende de zelve te hanthaven tot welvaart ende voordeel van den selven lande/ sonder eenich inbrekinge oft ongebruyck toe te laten in eenigerhande manieren.

Dat wij insgelycx ende met alle onse vermogen vuyten landen zullen helpen verdrijven den Spaengaerden ende andere vuytheemsche lantscenders met hueren aenhangeren/ de zelve daer buyten helpen houwen ende ons voorts in alles te draghen naer luyt van de pacificatie besloten binnen der Stede van Gent den VIII en novembris lestleden/ sonder daer jegens te doen met woerden oft metter daet directelick noch indirectelick.

Item dat wij d'openbare exercitie van de Catholique Roemsche religie nyet en zullen verhinderen noch beletten met geene injurien/ laster/ off schimwoorden.

Wij zweeren de Co. Mat. Als grave van Hollant ende den Prince van Orangien als Stadhouder ende Capitein Generael voor zijne Mat. Over Hollant Vrieslandt ende Utrecht/ ende den Staten van Hollant ende de stede van Scoonhoven gehou ende getrou te zijn.

Onse wachten volgende d'ordonnancien alreede gemaect ende bij zijne Exelentie noch te maecken wel ende vlietelijcke met alle getrouwicheyt te zullen waernemen ende bedienen.

d'Oude privilegien vrijheyden immuniteyten ende loffelycken costuymen s'lants van Hollant ende deser stede naer alle vermogen te helpen hanthaven ende onderhouden.

Ende over zulcx te helpen verdrijven ende buyten deese landen houden den Spangaerden ende andere vuytheemsche soldaten/ met huere adherenten.

Dat wij die van de Roemsche religie nyet en sullen lasteren/ injurieren nochte beschimpen inde openbare exercitie der selve ofte oeck daer buyten.

Dat wij insgelycx die van der gereformeerde religie in huere consciëntien nyet en zullen rechercheren ondersoucken/ ofte molesteren met woerden ofte daden.

Ende voorts de pacificatie tot Gendt gemaect metten accoorde ende satisfactie daer op gevolcht in alle haere poincten onverbrekelycken t'onderhouden tot bij den Staten van Hollant ende Zeelandt mitsgaders de andere Nederlandsche provincien ende generale Staten wettelycken versamelt/ eendrachtelycken anders zal zijn geordonneert/ noch met daden/ noch eenige schandale aen te rechten met roepen schimpen ofte spotten.

Item dat wij in conformite van de voorz pacificatie die van der gereformeerde religie in huerluyder consciëntie nyet en sullen rechercheren/ ondersoecken/ melesteren noch eenich travail ofte moeyte aen doen/ ofte doen doen ende gedoogen te geschieden.

Ende dat wij ons voerts zullen reguleren ende draghen achtervolgende het accordt ende satisfactie bij den ...van de prince van Orangien den gedeputeerden deeser stede gegeven den XXe february laestleden.

Welcke voorz poincten ende articulen bij ons onderbrekende onderhouden zullen worden ter tijt ende wijle ter wettelycke convocatie van de staten van hollandt ende zeelandt mitsgaders der andere zijne Mat. erf Nederlanden tzamentlijcken ende eendrachtelyck anders zal sijn geordonneert ende besloten.

Op huyden den XIIIe aprillis anno XVc LXXVII hebben die baillui/ borgemeester Gerrit van Couwenhoven allen die scepenen heuren behoorlicker eedt gedaen omme d'voorz articulen te achtervolgen/ In handen van mijn heeren die commissarissen van Staten van hollandt/ als de heer Willem van Zuylen van Nijvelt/ ende Pieter Adrian burgemeester van Leyden/ In kennisse van mij, v.d.Hoeff.

Den voirz eedt hebben die gemeen scutters borghers ende inwoenders der stede van Scoonhoven gedaen in handen van mijn heeren die commissarijssen van de Staten slants van hollandt/ als de eedele Willem van Zuylen van Nyevelt/ Pieter Arien borgemeester der stede van Leyden/ mitsgaders die scout burgemeester ende scepenen der stede van Scoonhoven voirscreven opten XIIIe aprillis anno XVc seven ende tseventich.
In kennisse van mij, v.d.Hoeff.

Van gelijcke hebben den voorsz eedt van getrouwicheyt gedaen die geestelicke personen binnen deser stede vuytgesondert t'artyckel van de wacht te houden/
In kennisse van mij, v.d.Hoeff.
RAS 2294.

1582, april 9.

Declaratie van die wercken die welcke noch wel dienen souden gemaect tot versterckinge ende preservatie der stede van Scoonhoven.

In den 1^e also die nieuwe wallen ende bolwercken langes den Lecke als noch leggen sonder borstweringe die welcke int opmacken der selver wallen niet geraden werden bevonden dat men die selve borstweringhes o scrap daer op soude maecken maer dat men soude vertoenen tot dat die wallen waren gesoncken ende besturven so wairt nu wel geraden ende is oock van node dat men een borstweeringe daer op maicke van XII voeten breed in zijn zaetel ende IX voeten op sijn cruyn ende inden hichte van vijf voet die costen getaxeert op 400 ca: gld.

So waert oick mede wel van noode dat men die selve walle van den strijck weringe vant bolwerck aff tot neffens Gapenborch wesende omtrent tsestich roeden lanck verswaerde ende van binnen een roede inder breete noch aen wrochte ende dat bolwerck van binnen met eenen op vulde om een cortegaerde daer inne te moegen stellen alles getaxeert op tien hondert ca: gld. 1000 ca: gld.

Ende also van den aenvanck altijd mede geconcipieert es geweest een walle geleyt te werden op thooft daer mede die voorsz nieuwe walle geheel sal wesen verblint ende bescudt soo dient die selve wel nodich gevordert ende voor all geffectueert die costen geraemt vant aerdewerck acht hondert gld. 800 ca: gld.

Ende van die palesaden ende paelwerken, 300 ca: gld.

Voorts so dient mede welnodich tot preservatie der voorsz stede gemaickt twee bolwercken, die eene bij westen die Vrouwenpoort ende dander int oost binnen die Langeraecker dijck sonderlinge, dienende omme die syden van den stede te bewaren aldaer den vyant den selven met groff gescut ende ondergravinge opten dijcken andersins seer soude moge crencken getaxeert tsamen op vijf duysent carolus guldens, facit, 5000 ca: gld.

Aldus gedaen bij mijn onderschreven,
Adriaen Anthonisz.

Alles naer vermogen ende vuytwijssingen
Sekere proiecteren van gemaict.

Op het omslag;

..... Van den fortificatie bij Mr. Adriaen Anthonisz midtsgaders het project van de selffde gemaect.

Volgende blz.

Condiën ende voirwairden waer op men sal bestaden om te maecken seckere wallen ende grachten bij huden der stede van Scoonhoven langes den Lecke.

In den eersten sal men den wallen van den Andriestoorn off streckende zuytwert op tot aent punct vant nieuwe bolwerck opte kille maicken ende aenleggen. In sijnen zaetel off grondt vijf roeden ofte tsestich voeten.

Ende sullen den buyten cant van ondere begordingen ende becrammen met rijsch inder hoochte/ als dat hoochte van den kade is sulx dattet aerdtwerck voor een opwater ende anslach sal commen bestaen ende behouden blijven.

Ende die wal sal hooch sijn gelijk den vloer van den wall achter tgasthuys deurgaens is behalven die borstweringe ende sal breedt sijn boven op sijn cruyn dertich voeten.

Ende om te gecrijge den materialen sal d'aennemer gehouden wesen te schieten eenen grachte buten lanx sijnen walle inder wijte van hondert voeten end einder diepte van ses voeten vuyttet tegenwoordige binnenwater ende sal een barmte ofte voetinge laten tusschen den walle ofte begordinge van twaalf voet brede welck barmte gemaickt sal worden van een eenparige hoochte afgloyende scranksgewijs vuyt een dagelixe somer vloet.

Ende so hem materialen onbrack die sal hij mogen halen van binnen vuyte haven vuyt alsulcken parck als hem die burgemeesters sullen wijsen des sal d'aennemer gehouden wesen tselve parck die hij beslaen sal om sijn materialen te gecrijgen in behoorlicke diepte te graven ten minste van seven voet ende also wel die onderste als die bovenste aerde tot synen wal gebruycken.

Dat eerste parck beginnende van den Andries toorn is lanck omtrent acht roeden ende sal gehouden wesen den gracht over te bewallen ende den wall wel te verheelen metten voorn. toorn.

Dat Ite parck is lanck omtrent acht roeden.

Dat derde parck rakende aent punct opte kille is lanck omtrent tien roeden.

Item vant voorn puncte opte kille westwert aen sal den walle gemaict worden onder in zijne zaetel ofte gront breet vier roeden off acht ende veertich voeten boven op sijn cruyn achtien voet ende sal wesen van hoochte begordinge ende barmte als vooren.

Ende sal sijn materialen halen van buyten soo veel hij sal connen become elck voor sijn werck daer toe hij sal moogen alsulcke cadijcken slaen ende maicken als tottet warck om materialen te gecrijgen notelick sal dienen.

Die reste die d'aennemer sal moogen onbreken sal hij gehouden wesen te halen vuyten haven van binnen neffens sijn werck vuyt alsulcken parck als hem sal aengewesen worden van den borgemeesters ende sal voorts gehouden wesen tselve parck die hij beslaet om sijn materie te gecrijgen in behoorlicke diepte te graven ten minste seven voet als vooren.

Ende sal van binnen lanx den wall oeck gemaickt werde eenen opslach voordien scepen aen te kaeyen van achtien voeten breet ende in der hoochte van vier voet vuyt een dagelixe vloet ofte tye.

Dat eerste parck wesende die halve cortyne vant bolwerck is lanck omtrent seven roede.

Dat tweede parck wesende die ander helft van den coryne vant bolwerck is lanck omtrent seven roede.

Dat derde parck wesende een winckelhaeck van de stryck weringe is lanck omtrent elff roeden.

Dat vierde parck wesende viercante wall is lanck tien roede.

Dat vijffde parck wesende een viercante wal is lanck tien roede.

Dat seste parck neffens den poort wesende een viercante wall is lanck tien roede.

Dat sevende parck wesende een viercante wall is lanck acht roede.

Dat achtste parck wesende als vooren viercante walle is lanck acht roede.

Dit laatste parck behouft den opslach breet niet.

Item int upnemen sullen allen die voorn parcken weder opt scarpste hermeten worden ter halver walle.

Alens geconcipteert ende geordonneert bij mijn ondergetekent opten IX ten aprillis anno XVc twe ende tachtich, onderteyckent,

Adriaen Antonisz.

OAS inv.nr. 1091.

1582, april 9.

Ordonnancie ghemaect op die forte ende Haven aende suudt zijde deser stede van Schoenhoven door Mr. Adriaen Anthonisz van Alckmaer, door last ende bevel der Ed Heeren staten van Hollandt Zeelandt ende Vrieslandt.

Actum den IXe aprillis anno XVc LXXXII.

Conditien ende voirwairden waer op dat men sal bestaden om te maecken seeckere wallen ende grachten bij huden der stede van Scoonhoven langes de Lecke.

In den eersten salmen den wallen van den Andriestoorn off streckende zuytwert op tot aent punct vant nieuwe bolwerck opte kille maicken ende aenleggen in sijnen zaetel off grondt vijff roeden ofte tsestich voeten.

Ende sullen den buyten cant van ondere begordinge ende becrammen met rijsch in der hoochte als dat hoochste van der kade is, sulx dattet aerdewerck voor een opwater ende anslach sal connen bestaen ende behouden blijven

Ende die wal sal hooch sijn gelijk den vloer van den wall achter tgasthuys duergaens is behalven die borstweringe ende sal breedt sijn boven op sijn cruyn dertich voeten.

(..... Van buyten ende binnen elcx vijftien voeten ende sal gehouden wesen die wallen van buyten te beleden mit groeve riedtsooyen twe dick wel dicht ende vast in den anderen gesloten/ die hij sal halen daer men hem wijsen sall tussen steenplaets ende die stede.

Ende om te gecrijgen den materialen sal d'aennemer gehouden wesen te schieten eenen grachte buten lanck synen walle in der wijte van hondert voeten end einder diepte van ses

voeten vuytet tegenwoirdige binnenwater ende sal een barmte of voetinge laten tusschen den walle ende nieuwe grachte van twaelff voet brede welcke barmte gemaict sal worden van eenparige hoochte afgloyende stranksgewijs vuyt een dagelixe somer vloed.
(Ende sal sijn graften moeten becadijcken ende preserveren tot syne coste ende pericule voor een opwater ofte vloede).

Ende so hem materialen onbraeck die sal hij mogen halen ten minster stade ende naester lage vuyt alsulcken parck als hem die burgermeesters sullen aenwijzen.

Dat eerste parck beginnende van der Andriestoorn is lanck omtrent acht roeden ende sal gehouden wesen den gracht over te bewallen ende den wall wel te verheelen metten voorn toorn.

(Ende is aengenomen bij Evert Pillenz van Bernhorn die roey om LII ca: gld. Borge Willem Cornelisz ende Jan Claesz van Bernhorn.

Ende sal nu borgen Hubert Janz vuyt Royen ende Cornelis Arien van Dordrecht).

Dat Iie parck is lanck omtrent acht roeden.

(Aengenomen nu bij Thomas Hubrechtsz van Sciedam om XXXVI gld en X st. die roey).

Dat derde parck rakende aent punct opte kille is lanck omtrent tien roeden.

(Aengenomen bij Jan Gerritsz op ten Schoontsche veer die roey om XXX gld.).

OAS inv.nr. 1091.

1582, april 9.

Item vant voorn puncte opte kille westwaerts aen sal den walle gemaict worden onder in zijne zaetel ofte gront breet vier roeden off acht ende veertich voeten boven op zijn cruyn achtien voet ende sal wesen van hoochte ende barmte als vooren.

(van binnen ende buyten off ende vijftien voeten/ ende sal d'aennemer gehouden wesen die selve wallen van buyten teg.....mit groene riedtveyen twee dick wel dicht ende vast in malcanderen gesloten welcke veyen hij halen sal ter plaetse men hem wijzen sal als tusschen den steenplaets ende die stede).

(3 artikelen doorgestreept).

Dat eerste parck wesende die halve cortyne vant bolwerck is lanck omtrent seven roede.(aengenomen bij Reyer Pietersz van Alckmaer die roey om XXI gld.X st. Borge Douwe van Alckmaer ende Jan Yssen van Harinck kaspel).

Dat tweede parck wesende die ander helft van den cortyne vant bolwerck is lanck omtrent seven roeden. (aennemer bij Mont Aertsz van Dort om XIX gld X st. Borge Willem Cornelis en Arien Hubertz vuytte Btiel ende Royen).

Dat derde parck wesende een winckelhaeck van de strijckweringe is lanck omtrent elff roeden. (aengenomen bij Leenen Lenertsz van Groot Ammers die roey om XV ca: gld. Borge Lenert Leenez ende Jan Jeroensz.).

Dat vierde parck wesende een viercante wal is lanck tien roede.(aengenomen bij Jan Jeroensz van Delft die roey om viertien ca: gld. Borge Toenis Lenertz ende Lenertz soen.).

Dat vijfde parck wesende een viercante wal is lanck tien roede. (aengenomen bij Arien Pietersz van Hestgenpoort die roey om XIII gld. X st. Borge Jan Pietersz ende Cornelis Arienz van ho..).

Dat seste parck neffens den poort wesende een viercante wall is lanck tien roede. (Jan Pietersz vuyt Langeraeck die roey om X st. Borge Arien Pietersz ende Cornelis Ariensz.).

Dat sevende parck wesende een viercante walle is lanck acht roede. (aengenomen bij Jan Lenertsz vuyt Roeyen die roey om XIII gld. Borge Claes Gielisz ende Toenis Cornelisz Wildeman.).

Dat achtste parck wesende als voren viercante walle is lanck acht roeden. (sal den opslach van die XVIII voeten breete op den tien voeten te niet versmalt worden) Aengenomen bij Jan voirn die roey om Xiii ca: gld. Borge Claes Gielisz en Toenis Cornelisz Wildeman).

Item int opnemen sullen allen die voorn parcken weder opt scarpste hermeten worden ter halver walle.

Aldus geconciepert ende geordonneert bij mijn onder geschreven opten IX aprillis anno XVc twe ende tachtich.

Adriaen Anthonisz.
OAS inv.nr.1091-2

1595, augustus 8.

Akte verleden voor schepenen van Schoonhoven waarbij Cornelis Henricksz van Schoonrewoerdt aan de stad Schoonhoven overdraagt de eigendom van een huis en erf gelegen op de dijk strekkende tot in de Zevender. (charter).

Wij Jan Jacobsz van Zevende rende Dirck Reyersz schepenen der stede van Schoonhoven oirconden ende kennen mits deze brieve bezegelt mit onse zegelen dat voor ons gecomen is persoonlicken Cornelis Henricks van Schoonrewoerdt, drouch op ende gaf over den burgemeesters der stede van Schoonhoven tot behouff der zelven stede den vrijen eygendom van den huysinge ende erve staende ende gelegen op den dijck, oostwert van Wouter den Buysen ende westwert van Pleuntgen Hermens den Buysers weduwe huysen ende erven, staeckende van voeren tot in der zevender, nyet wtgaende noch opstaende. Ende hij comparant beloofde die voorz huysinge ende erve te vrijen ende te waren jaer ende dach als waerborgen recht is. Daer voor verbyndende zijnen personen ende goederen gewonnen ende ongewonnen. Ende verteech daer van tot behouff der stede van Schoonhoven op als wij schepenen wijs dan dat recht was. Actum den VIII augustus anno XVc vijfentnegentich.

Met 2 zegels van de 2 schepenen.

OAS inv.nr. 719-1

1600, februari.

Overdracht van een stuk grond t.b.v. een scheepswerf bij de nieuwe Veerpoort.

Wij Leenert Adriaensz en Dirck Reyersz schepenen der stede van Schoonhoven oirconden ende kennen mits dese brieve bezegelt mit ons zegelen dat voor ons gecomen zijn Stoffel ende Cornelis Govertsz sloopstimmerluyden ende bekenden duechdelick schuldich te wesen den borgermeysters ende thezuuriers tot behouff der voorz stede ofte toonder van desen, de somme van drie hondert ende dertich carolus gulden tot XX stuivers tstück ter cause ende resterende van den coop van een leech erff leggende voordien veerpoort/ oostwert van Jacob Cornelisz pottebacker in breedte ende lengte ende mit zulcke servituuten als den eygendomsbrief bij den comparanten op huden ontfangen breder inhoud/ voorz somme zij

comparanten sullen moegen onderhouden op losrenten den penning veerthien belopende drie en twintich gulden acht stuivers XII penningen vrijs gelts van verpondinghe ende allen andere impositien nu zijnde ofte namaels op geset zouden moogen worden nyet wtgesondert. Des hebben zij comparanten die voorz hoofdsomme mitten renten van dien beleyt, verseeckert ende geypotheyneert mits dese opt voorz erff mitsgaders opde huysinge den timmeringe sy gehouden zijn dair op te doen macken ende stellen ende voorts generalicken ende specialicke op allen hoiren anderen gewonnen ende ongewonnen. Te betalen die voorz jaerlixte rente alle jare den lesten february waervan teerste jaer renten omgecomen ende verschenen sal wesen den lesten february anno XVIc ende een ende zoe voorts volgens alle jaers den lesten february erfflick ende ewelick geduyrende ter effec..... offlossinge toe, dien sij oft hoiren naecomelinghe zullen moogen doen tot allen tyden alst hemluyden belieft mits opleggende ende betaelende gelycke drie hondert ende dertich gulden ofte miteen hondert gulden teffens/ altyts mitten verschenen ende onbetaelden renten in de tijt der lossinge verschenen ende onbetaelt wesende.

Actum den naestleden february anno zestien hondert.

Met 2 handtekeningen en 2 schepenzegels.

OAS inv.nr. 729

1603, maart 18.

Rekest van burgemeesters en regeerders van Schoonhoven om te mogen beschikken over drie perceeltjes land in het Hofland, te weten;

1 perceel, groot 1 morgen 5 hont en 24 roeden.

1 perceel geheten „ de schuttersdoelen,, 1 ½ hont 25 roeden.

En een cingel of grachtdijk, met gunstige beschikking van gecommiteerde raden die hen deze percelen afstaat onder voorwaarde en betaling van 32 gulden per jaar.

N.B. de singel wordt niet langer onderhouden door Jaersveld, daar die een nieuwe sluis in Jaersveld zelf hebben gelegd.

Aen de Ed. Heeren gecommiteerde raden van de staten van Hollant.

Geven reverentelicke te kennen borgemeesteren ende regierders der stede van Schoonhoven dat die graeffelicheyte van hollant, compereert ende noch heeft leggen int hofflant buyten de selve stede een kleyne partye heermoesich vuytgebout bastert hoochlant in drie parcellen, namaels de eerste parthije groot eenen margin vijf hont vier ende twintich roeden.

De tweede genaemt die schutters doelen groot anderhalf hont vijf ende twintich roeden. De derde eenen cingel ofte graftdijck het welcke te hoop gestelt zijnde seer weynich heeft mogen gelden, Ende over sulcx opgehouden is. Ende gemerckt den voorz singel ofte graftdijck is eenen waeterkeeringe die eertijts onderhouden is geweest bij het gemeene lant van Jaersvelt overmids haere waeter moste geleyt worden duer die stede graften ende haere sluyse tot in de Lecke.

Ende dat die van Jaersvelt de selve waterloop ende sluyse hebben verlaten, mits zij den nieuwe sluyse ende waterloop geleyt hebben boven in Jaersvelt ende dat duer zulcx het onderhoud van de voorz singel wederom compt tot laste van de Graeffelicheyte welcke singel onlanx duer gebroocken zijnde, hebben de supplianten maden hoochnoedigen eysch tselve nyet een vingerlinck doen stoppen ende beteren.

Ende allen de penningen daertoe noodich verschoten waerdeur dat die selve stede nu meer belast is uit singelen offe graft dijcke als van ouden tijden voor die oorlogen, deur dijen dat die singel gelegen int ooste van den stede plach gemaect te werden bij die particuliere eygenaers van de erven, ende boomgaerden omde selve singel gelegen. Ende nu overmits het vuytgraven van den selven erven ende boomgaerden tot op maeckinge van den bolwercken

der selver stede geheel compt tot laste van de voorz stede tot seer groote beswaernisse der selve stede.

Soo versoucken die supplianten dat uwer ED. gelieve de voorz kleyne parcelen van landen de voorz stede met laste van de voorz singel te willen gunne ende geven in eygendom tot subsidie ende onderhoud van de singele ofte grafdijcken der selver stede, onder sulcke conditiën soo verre die Graeffelicheyte het voorz lant ofte eenich deel van dyen van noode hebben off krijgen om eenige bolwercken vuytte maecken dat selve bij de Graeffelicheyte mogen werden aengetast ende geemployeert als het eygen goet van den selven Graeffelicheyte twelck doende.

(er voor stond geschreven)

Gecommitteerde raden van staten van hollant ende west frieslant hebben..... in desen ende anderen consideratien..... ende regierders der stede van Schoonhoven supplianten hier toe..... van de selve stede de drye partijkens lants in deser geroert vergunnen ende geaccordeert vergunnen ende accorderen bij desen tot subsidie ende onderstant van de singelen ofte graft dijcken der selver stede mits jaerlicx daer voeren betalen aen den rentmeester dient behoort de somma van tweendertich ponden van XL grooten tpoint ende voorts onder den naevolgende conditiën te weten dat ingevalle de graeffelicheyte tgemeen landt de voorz parcelen lants ofte eenich deel van dien van nooden soude mogen hebben ten eenige tijden de selve wederom te sullen moghen aenveerden ende gebruycken als eygen goet eesserende als dan alleenlijk de voorz betalinge van XXXII gulden siaars gedaen in den Hage des XVIII marty anno 1603.

Ter ordonnancie van de gecommiteerde raeden.

OAS inv.nr. 1650a.

1606, juli 20.

Overdracht van een stuk grond aan de nieuwe Haven buiten de oude Veerpoort.

Wij Leenert Adriaensz ende Ghijsbert Matheusz schepenen der stede van Schoonhoven oirconden ende kennen mit deesen brief besegelt mit onser zeegelen dat voor ons gecomen is Pietertgen Meppelen weduwe ende bekende well ende deuchdelicke schuldigh te weesen den edele burgemeesters ende tesoriers der stede van Schoonhoven tot behouff der voorz stede de somme van hondert carolus guldens tot XL grooten den gulden ende dat over coop ende leverantie van een erff geleegeen op te nieuwe haven. Welcke voorz somme van hondert ca. gulden zij comparante sall moghen onderhouden op renthen om zeven gulden twee stuivers XIII penningen tsiaers vrijgelt van als niet vuytgesondert tsij van verpondinghe schoorsteengelt C ste, L ste, X den minder ofte meerder penninghen nochte van geenderhande anderen impositien zoe die oock genoempt moghen weesen die al reeds opgesteld zijn ofte noch namaels opgesteld souden moghen worden allwaert dat de heeren vrouwen ofte staten van de landen geboden Int geheel ofte deel cortinge te moeten geschieden soo belooft zij comparante nochtans deese renthe alle jaers suyver sonder enighe cortinghe in handen van de tesoriers te betalen waer van het 1^e jaer renthen omgecomen ende verschenen sall weesen meydach anno sestienhondert vijff ende zoo voorts alle jaers meydach totter volder ende effectueele offlossinge toe welcke voorz hoofdsomme ende jaerlixen renthen in comparante spetialick verseeckert ende gehipoteecqeert heeft op haer erff geleehten opte nieuwe haven ende opt tgeene daer op getimmert sall worden. Streckende van vooren van de straete ofte cade van de nieuwe haven zuytwaerts naer de steede wal tot in de lengte van LXXXIII voeten daer westwaert Pietertgen Meppelen wed. mit haer huysinge ende erve genaempt de Pauw ende oostwaert Cornelis ende Willem Crullbollen naest gehuyst ende geerft zijn van welck erft zij comparante op huysden date van deesen den eyghen van ontfanghen heeft. Mits

conditie dat zij comparante haren erven ende nacominghen deese renthe zullen mogen offlossen tot allen tijden alst haer belieft mits opleggende ende betalende die hoofdsomme van hondert ca: guldens munte voorz mit alle verlopen renthen in der tijt der lossinghe verschenen ende onbetaelt zijnde ende dat mit goeden gancbaren gelde als in der tijt der lossinghe gepermitteert sall zijn.

In kennisse der waerheyt hebben wij schepenen voornoemt deesen mit onse zegelen beseegelt op ten XX july anno XVIc ende sesse.
OAS inv.nr. 730.

1607, juni 18.

Overdracht van een stuk grond bij het Gat van de Haven voor 100 carolus guldens.

Wij Peter Willemsz Flaminck ende Jacob Gerijtsz Verhaer schepenen der stede van Schoonhoven oirconden ende kennen mits desen brieve bezegelt mit onze zegelen dat voor ons gecomen is Claes Baertsz ende beliefde schuldich te wesen de borghermeester ende thezaurier tot behoeft der stede Schoonhoven off toonder van dese de somme van hondert carolus gulden tot XX st. tstück voor den coop vant erff ende vrijdom dair aen bedongen leggende aende oost zijde van sijne huysinge vrieder in den eygendom hem gepasseert breder verhaelt welcke hondert gulden hij comparant sal moegen onderhouden op jaerlix losrenten van zes gulden vijff stuivers siaers vrijs gelts zonder eenige offcortinge van verpondingen off andere imposten nu zijnde ofte naemaels opgeset souden moegen worden eghene wtgesondert welcke hoofdsomme mitten renten van dien hij comparant beleyt verseeckert geypotheequeert heeft op zijn huysinge ende erve staende ende gelegen aent gat van de Haven ende aende stadts vesten, daer hij tegenwoordich woent ende opde nyeuwe timmeringe hij aldair vergeert ende oprecht en de voorts generalicke op allen zijnen anderen goederen gewonnen ende ongewonnen. Te betalen die voorz jaerlix rente alle jaers opte III meye daer teerste jaer rente omgecomen ende verschenen zal weesen opten 1^e mey eerstcomende ende soe voorts jaere erflick ende welck geduyrende totten effect maeckende offlossinghe toe dien hij comparant ofte sijnen naecomende ten allen tijden zullen moegen doen alst haerluyden belieft mits opleggende ende betaelende gelijcke hondert carolus gulden mitten verschenen ende onbetaelden renten. In der tijt der lossinghe verschenen ende onbetaelt.

Actum den XVIII juny XVIc ende zeven.

OAS inv.nr. 731.

1618, juli 9.

Advies gegeven door Hugo de Groot over het inwisselen van een oude rentebrief, wat betreft tarieven van munten welke hierop vermeld zijn.

Gesyn bij mijn onderschreven seckere rentebryeff in den jaer XVc XXVI op den 2^e january gepasseert bij Hippelutus Simonsz ter behoeven van Daniel Henrick Arentsz dochter ende gevraecht synde off de rente van XV rijnguldens sjaers daer in verhaelt te lossen met twintich penninghen jegens ende jaerlycx gelost mach worden met specien nu loop gewende ter waerde van vijftien guldens ofte niet.

Dunckt sonder correctie hoewel dese materie na rechte de opinie van doctoren en tverstant van de hooven is seer disputable alsoo nachtans inde voorz brieff niet alleen genoemt sijn de specien waermede de lossinghe soude moeten geschijeden namentlick een goeden keurvorster gulden/ een philippus gulden en nyeuwe carolus gulden en halft nyeuwe reael tot soodanighe valuatie als aldaer is gementioneert maer dat oock wel expresselyck is geconditioneert dat met anders geen gelt de lossinghe en soude moegen geschyeden ende dat het selve es ofte

andermael bevonden werdt gerepeteert te sijn dat daeromme verstaen moet werden de aantellinghe van het capitael in de voorz specien geschyen te sijn ende dat op de selve specien ende anders niet en is gecontraheert, waeromme oock de betalinge met de selve specien voor soo wel de selve sijs te vinden ofte met het equivalent van het gunt de selve specien jegenwoordich waerdich souden sijn behoort te geschyeden.

Aldus geadviseert tot Rotterdam des IX july XVIc XVIII.

H. de Groot.

Archief weeshuis Schoonhoven 77.

1629, maart 17.

Betreft verbod op het smokkelen van brood en andere producten uit Willige Langerak en het Sticht van Utrecht.

Alsoo niet tegenstaende vele ende verscheijden publicatien ende edicten soo door ordre van zijn Exelentie de gecommiteerde raden van de staten van Hollant en West Frieslandt, als van wegen de magistraten gedaen meer als oijt te voren in swange gaet het halen van broot, sout, seep olij keersen asijn ende andere waeren, op den boden vant Sticht, ende te Willigen. Daer door eerlange alle de neringe van de stadt van Schoonhoven op Sticht ofte Willigen soude worden gedaen verteert tot groote nadeel van de stadt int particulier ende verminderinghe van des gemeenlandts middelen int generael. Soo ist dat de heeren vroetschappen der stede van Schoonhoven besich sijnde omme bij groote penen ende straffen daer tegens te versien in regard van haere borgeren, hier mede oock versoecken de cappitein ende officieren vant garnisoen, de soldaten te interdiceen ende verbieden, geen broot, sout, seep, olij, keerssen, asijn ende ander waren opt Sticht ofte te Willigen te haelen, ofte door haere vrouwen ende kinderen ofte ijemand van haeren twegen te laten halen op pene van een stroppade, ende dat t'selve oock metter daet mochte werden geexecuteert. Dat tot dien wijnde de soldaten op gelijke pene ende straffe oock sullen worden verboden niet te gaen, de Loopicker poort ofte Cruijspoort uijt ofte in, maer alleen sullen mogen gaen ende incomen door de Vrouwenpoort, sonder op den bodem vant Sticht te mogen comen, sonder expres consent ende verloff van haer cappiteijn ofte officieren.

Actum bij d'heren burgemeesteren ende vroetschappen den 17^e martij 1629.

Bij mij, van Straelen.

RAS 2273.

1633, januari 26.

Betreft de Magere Hoeve in Willige Langerak.

De ridderschap edelen ende steden van hollandt ende west frieslant, representeren den staten van der selver lande/ Doen te weeten, dat burgemeesters ende regeerders der stede Schoonhoven ons verdoont hebben, hoe dat de selve stede was toebehorende seckere hoeve landts, gelegen op Langerack, genaempt de Magere Hoeve, de welcke te leen gehouden wort van de Graeffelicheyte van den voorz lande van hollandt, ende dat daer van tverlij lest genomen was op Dirck Loeck, daer dselve overleden sijnde was gecommittert te nemen ende te versoucken nyeuw verlij binnen den tijt daer toe staende/ Ende alsoo sij verdoonters onlanx tselve waeren gewaer geworden, hadden goetgevonden, mette eerste gelegentheijt aenden stadthouder ende leenmannen des Graeffelchijts voornoemt tselve verlij te versoucken, ende alvoorns tot dien syne met volcomen kennisse ende goetvinden van de vroetschap der voorz stede daer toe genomineert Gijsbert Cornelissen Booter, meede vroetschap aldaer/ dan dat sij verdoonters beducht waeren, dat int doen van tselve versouck/ mits tvoorz verloop des tijts/ des verdoonters eenige difficulteyt soude mogen bejegenen/ soo keerden sij verdoonters hen aen ons/ versouckende dat het ons gelieffde hen van laps van

voorz tijt, mitsgaeders van alle omissien ende versuymenissen daer toe eenichsins te relaveren. Ende dienvolgende den voorz stadthouder en leenmannen te ordonneren den voorz Gijsbert Cornelisz Booter te admitteren ter investiture van t'voorz leen, ende daer van te doen verlijden behooren en gewoonlicke forme.

Soo ist, dat wij de saecke ende versoucke voorz overgemerckt ende verstaende in tgeene voorz is te wesen verval ende omissie/ ons nochtans in deses dienende mettet advijs van onse lieve ende getrouwe/ die van de camere van de reekeninge in gelijcke saecken gegeven mitsgaeders van onsen griffier van de leenen, ende onsen generale resolutie daer op genomen. Ende genegen wesende ten vercoucke van de verdoonders, hebben uyt sonderlinge gratie ende volcomene macht de verdoonders gereleveert, ende releveren bij desen van den laps van den tijt/ dat d'voorz houve landts hadde behooren verheven ende brieven van investiture daer van vercregen geweest te sijn/ naer stijle ende usantie van onsen leenhove/ mitsgaeders van alle andere omissien ende versuymenisse daer inne gepkeecht ende gecommitteert. Ende hebben dien volgende den voorz Gijsbrecht Cornelisz Booter als dair toe bij de voorz vroetscap genomineert sijnde geadmitteert ende admitteren bij desen als noch, in de name ende ten behouve van de voorz stede Schoonhoven mette voorz houve lants verlijdt ende geïnvestieert te worden, mits betalende van elcke mael dat dselve vervallen ende nyet verheven is geweest, dobbelt heergewaet ende hoffrechten/ mtsgaeders t'recht van t'cleyne segel als eens voor comende van t'versuym dat d'voorz houve lants binnen behoorlicken tijt nyet en is verheven geweest, ende het tweede voor het verlij ende investiture, ende dese t'onsere camere van de reekeninge ende registre doende presenteren interiveren ende registreren naer behooren. t'Welck gedaen sijnde/ lasten wij soe die van onse camere van de reekeninge als oock onsen lieven ende getrouwen heeren. Joncker Johan van Wassenaer ende Duvenvoorde heere van Duvenvoorde/ Voorschooten/ Sterrenburch etc. Stadthouder ende registermeester van onsen leenen den voorz Gijsbrecht Cornelisz Booter mette voorz houve lants inden naeme ende ten behouve als voorz te verlijden ende investieren ter natuyre van leen ende heergewaerden, alles naer onse oude registeren ende d'oude brieven dair van wesende. Ende des selver daer van te doen hebben brieven naer ordre onses leenhoffs in gelycke saecken geobserveert. Midsgaeders alle andere officieren, iusticeren ende ondersaten dat se hen naer desen reguleren/ ende den voorz Gijsbert Cornelisz Booter van desen onsen relieve ende admissie doen laeten ende gedoogen rustelick, vreedelick ende volcomentlijk genijeten ende gebrijcke, cesserende alle beleth ende moyenisse ter contrarie.

Gegeven in den Haghe onder onsen grooten segele hier aen gehangen op den XXVI de january int jaer ons heeren duysent ses hondert drie en dertich.

Ter ordonnantie van den Staten,

Van der Wolff.

OAS inv.nr. 716.